

AB 401

საქართველოს
საბჭოთაო
საგარეო
აღმსრებელი
ბიუროს
სამსახური

პ. ჯგერაძე

ღიმილში გულია

თბილეთის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჭოძო მკორე

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
საბეჭდო — 1952

899.962/15-3

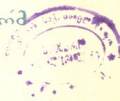
დღემიშტრი გულშია

გუგობთაქუა

AB 401

აჭბაჭიი ატომ

აფსნეტია აჭუნტქარრატი შიუთუტუტრთა
სუხუშ — 1952

აქრონული
ბიბლიოთეკა

დ. გულია
სოჩინენია
ტ. II
(на абхазском языке)

კ ა მ ა ტ ე ჯ

ა რ ო მ ა ნ

I

ა უ ა ვ ზ დ ი ი თ

ა ა თ ნ ე ნ .

შეარტაზდაკ ალიას თორყანრაა რკჟე დააიტ. თორ-
ყანგეგ დჟაგელან აეიეიაპია აჩუეილაპიარა დაჟუნ, შე-
ეემთან არახუ თოიერაზე.

— უაა შეეზია! — იპიან ალიას აბარწა დნგწალტ.

— უა-ა ბზიალა უააბეიტ! — იპიან თორყან დააი-
დგელტ იეუმეიკაჟო ხუჟე აპაენწირაქუა ეიბარკაუა. —
უაბაყაზ, შეიბგოუმა? — იპიან დნაიზწააიტ.

— ჰაიბგოუპ, ხარ ჰამამ, აბა იახაიეთეი აპისაქუა
ჰარხარგელან, აგუგუაპია იეილოუპ, სრელწენ აბრახზ
სააიტ იშაააცეგლაშაზ ეიფშო, — იპიეიტ ალიას.

— ირუაზეი აპისაქუა, იაბატეიუ? — იპიეიტ თორყან,
იხთარტა ცეგშო იხე იაკურშო.

ალიას დგუხაშა-ტხაწო ათაჟ აეა იპიანდა, ართ
იეიბგრპიოზ ზლგმა ითასგზ, თორყან იან ათაჟუაჟი,
შარიძა, ლგხციეგშოლა კასე ეიცარსა შოჟუაჟუალა იწაქნე,
აფენჯერ ლხე ააკელღგრპიპიან:

— ჰაი, ანცია ინგს, თაჯგუაგუა ხშოარა დლოუზარ
აკუხაპ! იახა ახულფაზე ხუჟეკ სგუ ბზიამშია სხე ზბოიტ
ლპიონ, — ლპიეიტ.

— ააი, უბრი აზგ აკუხაპ აპისაქუა ზზეიზარგზ, —
იპიან თორყან დნალბაანგ დლსეინ არახუ აათოიეტ.

არახუ ააფენ ჰასკდენქა, ადადა ზქუჰიჰიე ინახლაგელაჰ
 აეიეიჰიჰი ინახა-ინახუიქ.

— აჰიარქუა რხუ შიემჰან! — იჰიან აჰახა რემთაქუა,
 არახუ დნარგწაჰჰან, აქუარა ახგქუ შოჰჰაჰ ილთეიწიქ.
 უა ამრავგ აბზ ააწინახუა აცერწრა იაქჰენ.

რაფხდაჰ ამრა აშხარფე ინახფეშოშია ლაწეხუალა
 ინახხუაფეშოჰ აწლა მახუქუეი, აშაკქუეი უჰია ირგქუ-
 ტიაჰ ადაჰა შიჰაქუა აქე შოქუაქუაჰა ულა იხგქულონ,
 დანაჰგზ იცერცერუა ულა ხნაქუან, ეგი ახუაფეშოთიჰ
 ფსახუა, ზნე იქაფშო, ზნე იაზვაეხო იქუჰაქქონ, ზნეზ—
 აქარუა ხუაფეშოთიჰ ფსახუა იხგფეშოთიჰ იქუალქუაჯონ,
 ზნეზ ალმასწას იცერცერუან.

თორჰან ართქუა შოჰაჰაჰ იღერუან, ახა ილა აგურა
 იმგაზტ,—უი სჰიეიტჰია აბართ სიირქ იალაჰამხაიქ,—
 იჰიან აქგვი-ვბაკვი დნარგმწასტ, ახა ოჰან, ინაჰე ინა-
 ქუთიეიქ.

იგუანგლა დაინჩან, უს იგუახუტ, „ხუაჯა-შარდგნ
 იხე ირჰიო მქემზაჰა: ახუქქუა ეანე, აფლოუ რშოიქ ჰია
 აგაქჰახე იანირე, იზღერუადა იწაბერგწიყმაზარ ჰია იარ-
 გგე დგენე, ახუქქუა დრგლაგელანე აგაქჰახე დცონ“ ჰია.

აბრი ამთახე აქუარა ნერცი ახუაქჰე იგელაჰ ალიას
 ივნე აბარწაქჰენტი აგულა ფჰიეგ სელჰა თორჰან იახე
 ლნაჰე ყდო აქე ლჰიონ. თორჰან იბეგ რგლულუანე ინა-
 ირგჰეიქ „ფაჰუ, ფჰაჰუ?“ ჰია.

„ფჰაჰუჰ“ ჰია ლგბეგ აალგრგან, ნაჰ ავნგჰა დნგვალტ,
 ახა უბასჰან ალა-ხუა დუ, არა ამწა იტიაჰ, ართ ნერცი-
 აარცი ეიქუქჰორთუა იანალაგა, იარა აცხერაარავგე
 აბრა ჯარა იათახეზ ჯნაშან, აშორა იალაგჰეიქ; აჰა
 აქუცი იქუტიაჰ არდენაგგე, არი რეიქუქჰორთაჰე აჩოგ-
 ნნამქელაქეიქ, აშიაჰიარა იშოაქჰეზ იაქჰენ. გუბლანს
 იოუთოზეი, თაგალანიიეიეი აშია ამჰიაცგტ, იგუთჰმა-
 ფსტჰმაჰა იდექქენ, უაეიჰე აძენრა იანღგწეს, აფხარა
 ანახეჰა, აქმაჰე კვლან აშიაჰიარა იაქჰუჰ. თორჰანი სელ-

ჰაი ირჰიონიშ ჰია აჩჰაანნაკლოზმა, აბეჲ გრტშჰანე
ინგხწა-აახწო, აკუარა ნერცი აშია ზჰიონ არდენი
იარეი ეიკლამნე აშიაჰიარა იაქჰუნ.

აბართ ალაშჰებეი, არდენა აშიაჰიებეი, ნასგგე აწარ-
ქუა რგჰერქერ ბეი უჰია ნეილაღან, უბართ ირგლუნე
თორჰან ცქმა იმაჰაიტ სელჰა ილჰიაზ: „ფაუჰ“ ლჰიაზშია
იაჰაიტ.

II

ფაუ, ფაუ?

თორჰან დააცკაქნე აუნე დაინ, — აგურღმაჰჰიაშჰა
სეშით ესმა ფა დლოუტ, — იჰიან, იშიაქე ააქინიხენ „ჰა-
ელა იაზერჰა!“ იჰიან აწექე ჰია დხესტ.

აჰა აქუცი იქუტიაზ, ზხაშია ხ-ზემბოზ, ფეტორაქ აშია-
ჰიარა აყუწრა ზგუ ითამეზ არდენა, ირჰან ხარაჰა აბნა
აგუახეგ იფრიტ.

თორჰან იაშეიწებე, ქუაბღებუ, სგუ ბზიამ ჰია აშეჲ
ხუქეკ ზჩჰეშთაზქრაღე ზთახეზ, იყალაზ აქეაბე ანეილთი-
კაა, უბრიგე იშიაქე ააქინიფიან, — ანცია ჰზერჰა! — იჰიან,
აწექეჰია დხესტ.

აშთახე აბართ აეშცია ავგეაგგე, ნასგგე უბრი აამ-
თაზ იაარეხეჰაზ აგულა ჰკუნ ქეგსქეგნეჯი იაიციაქეიან,
ალიას დეშთავუა დერკეიტ, უარგგე უხესროლუჰ ჰია. მაჰ-
ჩაჰ იჰეიტ, ახა დემზესერ რემუიტ, აბ იქუნავომზტ
ახესრა ახა.

— უარა, სარა სშეგრხესიტ, შიარგგე შხესიტ, ახა
მაქანა იჰაუხ ფაუ, ფჰაუგგე ცქმა იეილერგანე იჰაზდ-
რუამეი, — იჰეიტ იბეჲ ნეწაკშია, შიარიჰა ილმაჰარატეჲ
ეიფშჰ.

ახა შიარიჰა უეიზგგე არი ლღეშჰა ითასენ:

— ზაკუზეი იუჰიო, ალიას? დეფჰაზარგგე უხესზააიტ,
იაბარგუხეი. იუმაჰაცი აქეიანე ირჰიო: „აფჰა ბზია ვგეა

აფაცია ბაბუსქუა დრფესოუბ“ ჰია, აბრი მუცდამ, იწა-
 ბერგუბ. აფიტი ჰაბაცია კერ ზდგოუბ უიან, აბა ფეროუნული
 ეიფშო აქუგ ეგდგობზმდგოიტ; აფა დროურ ინგსუბ მუჰმინოუნა
 დროურ ინგსუა, — ლჰიან ქაიალთიტ.

თორყან დანგვლაზ:

— უი წაბერგუბ, საბ იჰიონგ ისაჰახეიტ აფიტი
 ჰაბაცია აძი დორ ფაზარ — ინგსუან, ფჰივს დიჰიარ —
 ინგსუან, დფესგრ — ინგსუან ჰია. უაფივ ააკდესკა იაყუ-
 წიტ აუაჯვ დანგფსუა ანგსრა. შიადი აბრი აწას იაფგრ-
 ხვზ აკენსურას აძლბ დორგვგ ინგსუა წასს იაფაჰწაბ
 იახდარნახვს, იზბან შიჰიოზარ, აფჰავგვ დუავგმი, შა-
 რიჰა იშვლჰიან ეიფშო, აფჰა ბზია აფა იწკვს დგზ-
 ლფიციოუზეი? — იჰიეიტ.

უაყა იგვლაზ სამარყულ აფიჰქუაქ ნაცგრწან, იადი-
 ბარჩიჰქეეიტ. ალიას დფუბაზანგ ქუგმიტაქუა დყკო-
 ყკოუა დგვლანგ დგრზეძგრუან, ათაქ ჰია აკვ მჰიადაქუა.

უბრი ამითაზ აგულარა იადიქუგვრთქუან იყალაზ
 ეილგრკაიიტ, ნას იფშოგზუაზმა, უი აუეიშარა აქუარა
 ნგრცი-აარცი აბუ იქუნხაქოზ; აყუყუაჰია ინეიშთარგვ-
 ლანგ აშოაქჰ ბქქუა აავეიტ.

ალაქუაგვგ, აუხანტიარაქ, დარა იშვგრუალგ ეიფშო,
 ლაცია ეიქუფსარაქ მუძაქუა იქაფშოზ, აშუე იაქუფშოგზ
 ამგრბუაგა რჩონათაშია იციაზ, ჰაციაფსგმთაზ მიტეკ
 ყალფეიტ უბუოუ რჰიან, ჯოუკვ ამძგრხაქვგ აკვგვ ანგ-
 რგმბა, იშოუა, აქუარა აწალაშიგრახბ ინთაქუაუა იციიტ.
 უბრაზბ აქუზაარგნ ირგქულო გგვ-შიგვგვ ანგფხარწილაკ
 ხგწიანგრთას იახბკალოზ, უაფივგვ კრაიიზარ, იანშია
 უბრაზბ იცაზარ აქუხაბ რჰიან, იშოუა უახბ ითოუბ,
 დარა ჯოუკვგ — აქუქარქუა რზგ ახმშ ახდგშთასლოზ
 შოჯაზ რზგ რხანგ აბნა იასნგ ილდექულტ იშოუა, აბა
 აკვგვ ანგრგმბა რგშთახგყა ინგნჰიეიტ იჰაქჰ-ფსგქჰუა,
 იკარა-ფსარაზბ. ურთ რახბ აკვ ყვუ-წიფუეიტ — აქუარა-

ქვავ, ამგლრა ახვ მშოათაკუა იგეუა აბნა იახდუალა, აქუც იცინაბლგზააპ. უსყან, იშონგ იანგყახ უი გეუალა შიადომგზტ, უაეიგ იანტია ახდაა ახწესიტ. ეგდგროთ ჯო- უკვ რგვარაქუა დგრბზოიტ, ამგლ იცინაფგზააპ; დაჩოა ჯოუყვბ რგბზქუა თჰიანგ იტიოუბ იჰაშო-ჰაშოუა.

აეიავ ალა, იახდა აბრი აჰაბლა შოუეიტ, იეილაგვნ- ტუეიტ; იცეჭურფოიტ, გურდდაროუბ, სამგრყულ ჰია- როუბ. ხშოარა დგზმოუახ ესმა ხშოარა დანლოუ, ალიას აჩარა დუ იდგრშურაცვ იაქურკვიტ.

უაეიგ აბრაცა ირჰიო, იზგნციავეილო იარა უბრი აუბ, იახდაზგ უაჰა ჰიატი რგმამგზტ.

აბრი აამთაზგ აბრაცა იეიდნაგალაზ ალაჰჰიაცივა უახა- მათ, ჰაზარათ უჰია, ნის აჰისაქუა რახხ თაკუნა, ჰაუიდა, მკვდ, ჰარიხან უჰია აეიქუა ააილარწან, — უაეიგწყყდა აქკუნ იიზ ახდ იაჰთაროუბ, — რჰიეიტ.

III

ქამაზგზ იხმჰააიბ

უაეიგ ეგდგროთ ალაჰქუა ირყუაწგნ ახუქგ იიზ იხდაჰ- წარგზეი ჰია აილაციავეიარა იალავუეიტ.

ალიას იიჰიაც ეითეიჰიეიტ: ზნგ შიიანქვას, ახდთარა, დუაუ დგფჰაუგგვ ცქმა იჰაზდგრუამ ჰია.

უახამათ დახდტიაზ:

— უს ანაკუხა, დუაზარგდგ დგფჰაზარგდგ იიზგზი- ხაშოა ხდძკ იაჰთაბ, სარა სგუანგლა — შიიიი კამიკვქ იხდაჰწაბ. კამიკვქ ჰახდძუ ახაწავგდგ დგყოუბ, აფჰიგსგდგ, — იჰიეიტ.

ჰაზარათ დახდტიაზ:

— შიიიი გუავგუა იხდაჰწაბ. გუავგუა ჰახდძუ აფჰიგს- გდგ დგყოუბ, ახაწავგდგ დგყოუბ, — იჰიეიტ.

არი ეფშო აეია ეიმაკვ, ახუქგ იიზ ახდ ითარა აჰისა- ქუა რლგმჰაჰსგ ინამგაკუა ირზგშაქუმგრგვლტ, ეგდშოფა-

ყალოზ ურთ რღემმაქჳგ ინამგაკუა არი ეფშჳ აშთღ-
ხრა. აპისაქუა ნეილაციაეიეიტ.

თაკუნა დახმტიაზ:

— ურთ ახმქუა ავბავგე ეგახაწა ხმქუპ, ეგდუჳიგს
ხმქუპ, ახა გუეავუა ჰია ახმდ ხუქგე ეილაგუავუაშია იყოუპ,
უი აწკეს კამიქეკე იხმშააიიტ, — ლჳიეიტ.

თორყანი უზამითი აბრი იაქუშაპათხეიტ.
თორყან უბასგგ ნაციწეიტ:

— კამიქეკე ეილგემკუა, აფსუა-ვგ ჯბარა „კაქეკე“
ეფშჳ იჳსაცაძოუპ იშეჯყოუ არი ახმდ.

— იიაშოოუპ, იიაშოოუპ, — რჳიან ზეგგე აბრი ინა-
ქუშაპათხეიტ.

ართ, აბრაყა იეიზაზ, ინეიციაეიან მკვდი ჰარიხანი
რგშთიიტ ალიას ივნჯყა, იყოუ აემაზე ეილგრკაარცგ:
ესმა ილოუზ ახშოარა ფაუ ფჳაუ ეილდგრგარცგ, ილგ-
დგრნგჳიალარცგ, ნასგგე ალიას იფჳიგს ესმა ახშოარა
ილოუზ თორყანრაა რქჳგ აშეგმთან იაიიზაზ ეილაცია-
ეიანგ ხმდეს ირთაზ ლარჳიარახგ.

იღეჳქულუეიტ მკვდი ჰარიხანი ალიასრაა რახმ.

ჰაზარათ დვაგვლან, აბარწა დნგწგწგნ, ილაბაში ააი-
წირგუან, იარღმა ნაპალა იფაწა დნახა-აახანგ, მკვდი
ჰარიხანი იზეგ ნარგქუირგუეიტ:

— იეეუაზეი, შიარა, აჯგუნი-კუაჯგუნი რეიფშჳ შინეი-
შთაჳაუა! შიემცკაკენიშ, აეიქუაყ შიასჳიაშოტ.

მკვდი ჰარიხანი აათგვლუეიტ.

— ესმა ილგხშოაზ დფაზარ აბას დლგდგშინგჳიალა,
„ნაფჳა კვაგუა იეიფშჳ დხაწალულუანგ, კულუანიია აბას
იეიფშჳ დგრჳყაზანგ, ჩაწი ჩაგუ იეიფშჳ დლაჳჳიაგნგ, ბარ-
განჯია გუღია იეიფშჳ დოუავ-დგრნგ დყალააიტ“ ჰია.

თაკუნა აბღააჳაჳი დვაწყმან, კგრ დნარზაიიგუახან
მკვდი ჰარიხანი, ლღემჳა ფეტყ იაფგრხაგამხარახგ ლკასგ
დნახა-აახან:

— ესმა ილღზშთაზ დღუჰაზარ, ჰარა აჰისაქუა აბრა-
 იაიდნაგალაზ ჰახედ ალა ილღდღუშინგჰიალა
 ჰაუიდეი, ადენ-ფჰა ყაიმუთხანი, ლეჯჯუ-ფჰა თაქუნეი
 რეიფუშ ახდმი-აფუშეი ლღმანგ, უბეროთ რეიფუშ დღუშუ-
 დანგ, დარა უბეროთ რეიფუშ ლაშია რჰიო დაფსანგ დუა-
 ლაიიტ* ჰია.

მკვდი ჰარიხანი ალიას იუნგ ამდგრხაქუგ იანენეი, რა-
 ფხადა აუნგ იაადიღლწნგ ირფეღლაზ აფჰიგს ილღზწაიიტ—
 ესმა ილოუზ ახშარა ფაუ ფჰაუ — ჰია.

— ფჰაუბ, — ლჰიეიტ უი აფჰიგს.

ხუქკ რღლახდ ააიქუნაწეიტ არი ირაჰაზ, ახა უეიზგდგ
 შარიჰა ილჰიაზ აფია, — აფჰა ბზია ვგჯა აფაქია ბააფ-
 სქუა დრღფსოუბ, — რჰიან, აუნგ ინგუნალტ. ნას თორ-
 ყანრაა რახდტი იანააუაზ იშორარჰიაზ ეფუშ აძლაბ
 ილოუზ დღღდღრნგჰიალუეიტ. უბრი ანავს ხდღს კამაქკქ
 შაღგრთაზ ნალარჰიეიტ. უბრი აქუგდგ იმანქსასქუა
 ესმა ლგუ ყაზწაშთაზ, ლხაა ლხაზერშთგშთაზ სამგრ-
 ყულქუაკგდგ ნარჰიან ილატიეიტ.

აბრაყა აქია ზგნგ იტიაზ, ლასსგ-ლასსგ იჰთარჰა-
 სუაზ აჰისაქუა რღლა-რქუგ აარხაჩიეიტ, აქია იალწიიტ,
 ახა ეიჰა იანგლახქუგხხა არი ახდ იღღერთაზ ზმანანზ,
 იზგჰიაზ, იზგძგზ, იშგრძგზ ანრაჰა აუბ.

ზეგდგ რგმციადარა რხაშთიტი. ზებლაქუა აქია-
 დლაფსაზგ იყაფშდა იყაზ რაჰიდაგდგ ლგბლაქუა კაზ-
 კაზუა იააცქდახან, ასამგრყულ ჰიარა დნალაგუეიტ.
 წოუბ, არაყა იყაზ აჰისაქუა რზღფხადაარა ხუკვკეი ჰკვ-
 კეი ირეიჰამგბტ, ახა ახდ იღღერთაზ ზმანანზ, იზგჰიაზ,
 იზგძგზ უჰია, ართ იანრაჰა არაყა ზებეგ გო აჰისაქუა
 ვაჰეი, ვაჰეი ხუკვკეი ირეიწამ უჰიარატიგ იყალუეიტ.

ზეგდგ უამაშია ირბოზ, კამაქკქ ჰია ახდ იღღერთაზ
 იაგდხაწა ხდნგ, იაგდფჰიგს ხდნგ იახდყაზ აუბ.

აბრი იახზგრყდანგ რაჰიდა „აფუჰამბარარაგდგ“ ხუქკქ
 ლწინგნაზღლკეიტ:

— აბრი აძლავ ხუკე იახდა იიხ, აჰისაქუა რხე
 იყიბაჰ, დეხმდგრაჰიაგანე დყამლოზარ, აჰისაქუა ჰხენდით
 ახაწამესხუ აქოგდგ ახაციია ღულუაქუაგდგ ღეწაწეცუა
 დყამლოზარ სეხმდ ალა შიგსმეფხმან, — ლჰიეიტ.

ჰანიტჰა დახმტიახგდგ:

— გჰ, გჰ, — ლჰიან ღლაფეკჰუშია დიასეიტ: — სლა-
 ფეკჰუშიაგდგ აბარ-აბარ აჰიეიტ, იიაშაწიყდანე აბრი
 ახუკე, შიშე ბზია იალსიიახ ხუკუჰ, ღლუმთა, ღჰიამთა
 უჰია ეილარე ინეითარჰიო დყამლოზარ სეხმდ ალა შიგ-
 სმეფხმან, — ლჰიან დიაქუარჰასენ, ღნაპე ღხე ივაწერ-
 გუანე დლატიეიტ.

IV

ესმა დეჩმეზახხუიხ

ხეხმ იშეგსჰიახ ეიფშო, ალიას ივნე აკუარა ნერცი
 ახუანე იგელან. თორყან ივნე აარცი ამარდა იაქოაგე-
 ღან. თორყან ივნე აბარწა უნეწაგელანე უახმ, ალიას
 ივნახმდ უნაფშეგრ, აბაჰია ბზიეი, აშითყაკაქჰუეი, აშიერ-
 წლაქუეი ივნე იაკურშახ ირგბზოურანე, ავნე ხეხმტი
 აბეჰარაკ აკუნ იუბოხ, აშითქუა იაარეღჰიჰიო, წაყატი
 აბეჰა უბაძომეხტ. უბრი ალა ავნე ადგმელ იქუგელა-
 ძამ, აშითქუა რხე იქურგელანე ირკეუჰ უჰიარტიე აკუნ
 იშეყახ...

ალიას ივნახმტი აშითქუა ურგლფეშინე თორყან ივნე
 ამარდა იაქოაგელოუ ახმ უფშეგრ, ალა-ეიპა ირგლაშიახ
 ალა აუჰიცი კვდელანე, აფხმტი აშაპქუა აწარგელანე,
 ახე ანახმლო კერ იეიფშოენ... ართ ავნქუა აკუარა ნერცი-
 აარცი იგელან, ახა იეიზაიეიფან...

ესმა ახშარაურახე იშთახ დეშეგელაღაკე ალიას
 აჩარა დუ იპაროუჰ ჰია იგულაციია შეგმაქარუახ, ესმა
 ღულუღლა დეჩმეზახხუეიტ ჰია თორყანრაა რქოე უავ
 დაიეიტ.

ესმა ფჷბეს ზაწიენ, ლჷვნ ლჷდა ფჷბეს დახეჯამი
აყნეტი ცქა დებზიხაიანდა, ხულფაზეკ დვაგელს
ფჷალ ააშთეხნე ძე-ააგარა ჰია აძხა დციეტი, ლჷწა
აგუაჯარახე.

ამშუ ააილაშიშეთან.

ფეთკეგე დშიონ, აქუაწარა, აბაჰარა უჷბი დეწალანე
დახეჯამი, ეიჰარაკეგე აგუაჯარა ლაშცა დახეთალოზ.

აჷნე დაიანე ლეფჷალ ანლერგელა, ამარდა აიდიარა
ლემანე დახეჯამალაზ იახუანე აქუხარეუ ზდერ-
ხოუადა, ლებლა აალხაიან, დნეშთალტ.

ლხაა მეცხუ დარდულუნ ადერჯაჩხუნეგე დეგმ-
გელტ, იახა-იახა, უაწიე-უაწიე შოგრაჷოზ დხეგეგლა-
კუა ეიჰა დნეციხაზო დალაგოეტი.

აფშოქა ანაბე ლეგემხანდაზ იჷბიან ალიას, რგულა
ფჷბეს რაჷიდა დლეჷიეტი ახუჷკე აკეკა ლეგელმერხალი-
რახე; უაჷ დხეიფეშორახო ზდერუადა რჷბიან აციეჷჷაგეგ
აადერხოიეტი. ალიას იგუანალა იძნე იმიან უი ლჯა-
ბაიზენ ილთითაშოზგეგ.

რგულა ფჷბეს, რაჷიდა, აგულარა აქედახეგე გუც-
ხურელაგეგ დერხაიიგუნ. ლარა ფჷბეს წარკე, ფჷბეს
ეილჷჷიეკე, გუბელჷკე ლაკუნ, ლარა ლეფშოქა დენგარა-
წანე, დერციანე, ლხუჷკე ეიჰაბე აგარა დნადერტიალანე,
ესმა ლქოჷ დაიანე ილგეგუ-ილგებოუ ახე დელხელა-
ფშოუნ. წოუბ, ეგდერთ რგულა ჰისაქუაგეგ ცხერაარა
ლეგრეჷამეზტ.

აგულა ჰისაქუა ახუჷკე ჩხნაჷ ჷენტე-ხენტე დანერკუა-
ბოზ ჯან. დეკქეჷაქუაქუარაძა დგარაწანე, აგარაშია ჰიო
დდერციონ.

უაჷფე-უაჷფე, იციაზ აფშოქა ლკასე შოქუაქუა ხუჷკე
ლქოჷ იაქურშიეზ ინახანე — ბეფშოში, ლეჯემე ხუჷქუა
ხუხუაძა ხეხე იჷარაკნე იშოკედუ, ლფენწა ხუჷკე ზაყა
იფშოძოუ, ლელა-ხუკქუა ხუხუა-ხუხუაძა, ლქეგე ხუჷკე
კუაუძა დშოჯოუ ბემბოი! — ჰია დეიბადერბონ ილგ-

დტიალახ აპისაქუა. ნასგაგ აბრი დეფშოძამხარ იფშოძა-
ხარცდა ჰიაგაგ ნაცერწონ.

კამაქუკ ხუკე ართ ირჰიოზ ლაპაძომგზტ, დამაძინა
დუკიან.

აბას ესგმშოაირა აბზიარა დახუაუა დრგმან კამაქუკ
ხუკე.

უბას, ახუკე ლან ლჩემაზარა ლენმგრფშოძაკუა დნგ-
ყორგონ, აკუა ლქაწო, ზნგზენლაგაგ აციგმჰა ნარცკერ-
ხრააუა.

აბარ შთა ვგ-მჩებუა ინარკულოიტ, ახა ესმა ზაწა
დეილდეგმზარა, ესგმშოაირა დეიციახო დალაგაეიტ.

აპისაქუა ეიზონ ესგმშოა, აციეიარა იაქუნ, ახუკეგაგ
დგრკუაბონ, დგრშოუან, უახელა ხაციეი-ჰისეი ეილაგვკ
იეიზანგ, უახა შოაანდა აჩემაზავ ლეკაფშარა იაქუნ, კოგ-
ბზეკ იაჰიაშოაზ აკე აანმგეკუა ასამგრყულქუა, ალაქქუა
ჰიო, აფშემაგაგ ზნგ-ზენლა ამტია ანგრზიშოაზ გჰან
აბართ აქაფშაეია, ახა ართ ზეგაგ ბაშოან. არი ესმა
იხლაღებუართაზ, ესმა ლხდაა იაუართაზაშოაზ ეგაგრგ-
ჰიომგზტ, ეგაგრგჰაწომგზტ.

ზნგ აპისა აეიბექქუა ჰიო ესმა იშოლდტიალახ, რხე
აიდგრკელან ახუთ-ხუთრა ილაგაეიტ. ირჰიოზ უბრი
აკუნ, ესმა ლჩემაზარა ზეხყდა ალაფშო აუბ ჰია. ნას-
გაგ აბრი ესმა ზნგ-ზენლა ილქაშაეიალაკჰ ზლაღჰიო
ალო, ძეზლან ხაბგა ლტიგ აკე ლგლამსუაზაეიატ ჰიაგაგ
ნაცერწეიტ.

აბრი აკუარა წალაშეგრაკუგ ჟეგტინატი აახვს ძეზ-
ლან დამოუბ ჰია რჰიალოიტ ჰიაგაგ ააიბერჰიეიტ აბრი
აამთაზგ.

— იშეჰიო ზაკუხეი ბარა, იმადამზარ სარგაგ
ისაშეჰიო! — ლჰიან თორყან იან შარიტჰა დნარცდტიალტ.

— იაჰჰიო უბრი აუბ, საკუტ იფჰიგს აშეგმათია ლგზ-
ნგჰიეიგ წოგლა აძიგ ლაფხდა დგგლანგ, ლგვნგჰა დლშეი-
უან, ილციფგსგდა ჰია სლგზწააუან, — ლჰიეიტ როუაძიგ.

— უნან, ჯბეიტ, შიარა უაჟიგდ იშემაპაცი უი დეჟე
ქუშიაზ არეკპარა? ლეხუჟა ბზიახუ ამარშან დე დე
ციემფსი, ხეღყა! — ლპიეიტ უაყა იტიაზ მკედ.

— დარბანუ, უი ლეხუჟა ამარშან? — რპიან ინა-
ლეხწყაიტ.

— შეხე-შესააიტ, უი იხედ სარა ისეზპიომ. საბხუნდა
ეიპაბე იხედ იხედუბ აზე, — ლპიეიტ.

— აა, ხაბგუჟ იოუმა?

— ააი, უბრი აუფაშიელ იაკუგუშამში, — რპიან რგუ
დაალგრსნე იაქუფსგჩაქუან, რჩთაარჩეინე, აჩემაზავ
ინალქუაფშოუა ილატიეიტ.

ესმა მცეხუ დეჟეჟა-დეღეჟა დანალგალაკე რაჭიდა
კამაქეჟ ხუქე დაიგარხნე, ლნაპე დანწინე ესმა ლაფხდა
დანტიალაკე, ესმა ლხდაა ლხაშთინე, ლგლა თრათ ლხუქე
დეღეღეშოუა დალაგონ. აფშოქა ლნაპე ააშთეხნე ლფეგწა
აიიგუარა იანნალგალაკე, მა დეიმსარ, აჩემაზავ, ესმა
ხუქეჟ დააფეშეგრჩიალონ, ახუქე დლსეიგურდმანე აცია-
ეიარაგდე ხუქეჟ ლჩუნაზელკოუან.

აბრი ესმა დშეიგურდლო დგრნე რაჭიდა ახუქე
დეჟნე ლასსე-ლასსე აჩემაზავ ლაფხდა დტიალონ. აბრი
ზბოზ აპისაქუა: ანცია შეიციიმშააიტ, ნან, ანი-ფპაი ჰია
იეიდგრნეპიალონ.

ზნე თორყან იან შარიტა დააციაეიან: — აბრი ესმა
იახდა დეიღმბაპ, უაწიე დეიღმბაპ შოაპპიომ აცეგმზა
ეიფშო დეჟთუა დააუეიტ, ეიღმბარაკ ლემამეჟუა. აბრი,
კგრ ზდგრუაზარ, ლაფშოგე ლეჟეშეიეიტ, აბრი აუბ აბას
დყაზწა, — ლპიეიტ.

— უნან ჯბეიტ, აბრი სპაბ ჰია სგუ ითეიეთეი კრა-
აწუან, ახა აპიაშა საქეშეომეზტ, — ლპიეიტ ჰაუიდაგდე.

— აფსციაპა იხუში ააწრაქოჟ იყოუბ, უავგ იზდე-
რუამ აკუმზარ ჰია ირპომ წაბერგეჟუბ, იიაშთანე
ესმა ლაფშოდდე ლაახუეიტ. ქოგე ახშოარა დხაუა

აძკოვ დვანგ დგრნგვიანდა აძხა დცომვტ. ესმა უნი
 აგუხააა ლემკვტ, ლგფჰალ ააშთგხნგ აძხა დცომვტ
 დგრვაგვგ ააილაშინშეგმთაზე... უაეიშთა შა აბრი იახუ-
 შიუ შაშთალაროუბ, — ლჰიეიტ რაჰიდა.

— ალაფშო არიყარა უავგ დარჩმაზავუაშა? — ლჰიეიტ
 უაყა აჰსაქუა ირზგძგრუუბ აგულა ფჰიგზბა ხდჰა ართ
 იეიბგრჰიონ ხუჰკჰ დახგჩაშია.

— ალაფშო ციგა უავგ დარჩმაზავგმოუ, უალფი-
 მგშხბარა, უავგ დანაგაძოგდგ გუოუბ, — ლჰიეიტ, ლხგ
 აალბგღენ აჰსაქუა რეილაციეიარა იალაზ ჰარიხან.

— ბარა, ნან, აქალაქმ ხუჰკჰ ბააძაშია ბგუოუბ,
 უბრი აზე აუბ ჰარა ჰწისქუა დუკ ბზრგქუშოაჰათგმჰიავგ
 ქაალთიტ.

უაყა იტიაზ აჰსაქუა ზეგდგ ააიქუშოაჰათხან ალა-
 ფშოთიჰია ბზია ზდგრუა, „იყაზა“ სელმა იაალგფხბარცგ
 ირგძბეიტ.

ესმა ლბარაზე იეიზანგ იტიაზ აჰსაქუა ააიციეიან,
 აჩგმაზავ ლაფშოუბ აბას დზგრჩმაზავგზ ჰია რგუ იაიანავბ
 ალიას იარჰიეიტ.

აბრი ალიას იანიიჰა, იარგდგ უბრი ხუჰკჰ გუჯარას
 იმაზშია, აბლდააჰია დააქუშოაჰათხუეიტ.

უავგ დგლზგრშთიტ ალაფშოთიჰიაზე „იყაზა“ ათა-
 კუაეი სელმა.

V

ესმა „ახუშობიკვ“ დგლზაბარგუეიტ

ალიას იიშთგზ აქკუნ ადგრაა ლოთიეიტ სელმა,
 ალიას იფჰიგს დშოგჩმაზავგზ, ნასგდგ ალიას იხბძალა
 დლგჰიეიტ დნეინგ დგლბარაზე.

სელმაგდგ უბრი აკუნ ილთახგზ. ადგრაა შოლგრთახ
 ეიფშო ამვა დნგქულუეიტ.

სელმა აგუაში დაათალტ ლხგ-ლჰოვ კას ციქუარაკ

აღა ითაჰიჰიანე, ლლაბაშა ლეწარსუა, ლთათენი
 ლქუჲწაინე. ჰიენწია ჯჷამეზტ ჯარგაგ, ახა უეღუჲ
 ეიქუჲწია აკუჲფ ყაფე ხუქუჲა ჰქუჲფსახ, ლშამეზ ილა-
 ხესუა იწარკუჲეჲან; სახთან ეიმიჲკ წგრმეზ ილგშან.
 სახმეიჲუა სეფხამშარტიჲ ეიქურშიანე აეიჲკ სეზჰიანდახ
 ლჰიოზშია ლხე ლქუჲენე აჲე დახხუჲუჲაშია დააიჲფან.

უბრი აამთაჲე აჰისაქუჲა აუნუჲწა იტიაზ ჯგჷაჲა-ხეჯჷა
 აადიჲგლწეზ ილჲეღუჲეიტი. ინალჲეაგგლანე დრემა აჲენე
 ინგენალტი.

სელმა აჩემიჲაჲ ლაფხმა დნეჲქუჲტიან:

— ბეშუჲაჲყოჲ, ბხენმაჲაჲაჲაჲეი, ნან? — ლჰიან დნა-
 ლეზწაიტი აჩემიჲაჲ; ლგლა ცქმა დენხეფეშუჲლან, ნას აჲე
 ლდგრზშია, იეილგლჷაჲაჲშია ლლაფეჲქუჲშია დნასენ, — იი-
 შანე აბრი აჩემიჲაჲ ალაფეშ დეჲნე დაგოზაჲაჲ, ასყაიმი
 ხუშიეჲკ-ბელმეიჲკ ჰია აჲე შიზღლზაშითამლაჲეი? — ლჰიან,
 ლხე პატუ ნაქუჲწაშია, ლჩაარჩიჲინე დლატიეიტი.

— ახუში-მეზუში ზეგეგ რწეგს ბარა ბეიღამში, ახა
 სხე ზეა სეზღერუამ, ამაღაჲაჲაჲგეგ სეჲაჲხეგ იმაიდიეიტი.
 ეიჰარაჲკგეგ, შოჲმაჲ ილგხეჲა, აშოჲქ უაჲე დაგომ, დე-
 შოჲბაჲზიამშარი, იახმა დეიღმაჲაჲ, უაწიჲე დეიღმაჲაჲ შოგს-
 ჰიოზ საანხეიტი. უაეიშთა ბარა ბანლგქუჲშია იბდგრუჲა
 სეზღეგბმერხან, აგატი აჲე ბესმეიგდან, ბეხხე ზეაიტი,
 სელმა! — იჰიეიტი ალიას.

— ას იჩმაჲაჲეჲყოჲ, არი აბზიარა ლგდგლოჲა,
 აფსრა ამჲა იქუჲგგლანე იყაქუჲა ჰაყაჲ ზენსგრჰიხმადა, —
 ლჰიეიტი სელმა, დააჩხუჲაშია, ხუქეგგეგ დააჲეიმჰიაშია
 ნეჲაწანე.

— აიი, უსოჲაჲ, ნან, იჰამდგრეგუშიაჲუა, არუხან
 აფსრაჲჲეგ დშოჲჲაჲ აბრი სელმა დააღეზმაჲან, ლეფსგ
 აიქუჲღერხეიტი, იარა უბას ჰარიხან ლხაწა გუაჯალა-
 გეგ, — ლჰიეიტი ჰატიგშ დახეტიჲაჲ, ლკასგ აჲჲაიცი ლქეგში
 ინადგლაშია.

AB 401

— ნას ხუშევს იადგბგალაძოზი არი ეფშო აჩგმა-
ზარა? — ჰია დღღზწაიიტ ალიას...

— აკემზარაკე, ნან, თიძიალა მაცარა დაღსგოგრიტ.
ხუშვილა ჰია ჯაბააკ ლსგრბაძომ. აბრი ლჟეიფშო აჩგმა-
ზავ გუაყ ხუშვილა დსგრგუაყუჟამა, ლარა დგზლაგუაყუჟა
ღგზხოუპეი — ჰია კჟაალთიიტ.

— იყაიმიათუბ, დგზლაღბერგოზაალაკგვალა დგს-
ზალგრვა, იბდგრუა ლგგმგრხან, სარა ბარა ბჯაბაახუ
ბგსგრზარემ! — იძაახტ ალიას.

სელმა აჩგმაზავ ლათხვა ყუარდი ლაყუკ დნგქუტთან,
აჩგმაზავ ლხგზა ხუქკე ინათხმარშომია დღღთიძიო დალა-
გჟეიტ „ლაფშოთიძიალა“...

— იეიბოჟო, ნან, სღთიძიაცგფხვაძა სშოგქჟარჰა-
სუაზ! — ლჰეიტ სელმა, ათიძიარა დანაღვა.

— იზმიანოუხეი აქჟარჰასრა? — ლჰიან უამაშია იბანგ
დღღზწაიიტ აფჰეზბა ხეჯჰა.

— იზმიანოუხეი ბემბოი, ნან, აქალაქე აქჟე ას ირხუ-
შიტიუამ, ჰარა ჰწასქუა აქგგე ხაბწომ, ახა ალაფშო
ღუღუა ზაახანგ იყო, ალაფშოთიძიავ დღღთიძიო დალა-
გარ, აქჟარჰასრა დაკჟეიტ. არი მგცჰამ, უავ დაეომ, —
ლჰეიტ სელმა. — უაეიე სღთიძიეიტ. სანცოგგე სღთი-
ძიანგ სცაბ. ნას დგრკაგგეზ უაწიჩჟეი საანგ სღთიძიარ
აშოაშია ეფშო ლხვაა ნალხგსკოიტ. იიაშოაწყჟანგ
აგურა განგ სეყოუბ, იშოლაფშოჟ ესმა დგშთაწანგ
დგზმოჟ, — ლჰიან აჩგმაზავ დეითანაღღთიძიან დჯაგღტ
დცარაც. ლნაბე ნაგანგ აჩგმაზავ ლგლახმ ინადღღღგ-
ლახტ, აშოოურა ლგმაზარ გუალთოშია.

— ალლაჰ გუაზზიარა ბითაიიტ, ნან, ესმა! უაწიე
სანაიიუა ბეიღმნგ, ბგ ბეიგურღგო ბგზბაიიტ, — ლჰიან
დცარაზგ ლქჟნალხჟეიტ. იტაქუაზ აჰისაქუა:

— ანცია იბეციჰაიიტ, — რჰიან იჯაგღლან ინღკ-
ღიღღწიტ.

სელმა დახმაცობ დხმადმშ-კუაფშოუან, იზდერუადა
 ალიას დაასებდძანგ აკვ აასირკუთუზარ ჰია ლჰიონსი
 იწაბერგგწიყდანგ ალიას აგუაში ააიგუარა დგმლგს-
 ძან, დგნლგვაგგლანგ:

— დანალბერგალაკა ბარი ბგქუნაგა, ლამგს სგმზარ,
 სარა იზბაპ, უაეიაზგ აბრი ბგდკვლ, — იჰიან თარაქუაქ
 ნალთირკვიტ.

სელმა ბლწგუბუალა აფარაქუა დნარგბუაფშანგ იაი-
 მგლზენ, ლზგ-ლჭვგ აალხაჩჩიიტ. ლგწკგ აკალთ დვახან,
 ლთეიტყა აჯგბა ინთალწიიტ... ას იაგდაჯარა ილგუბან.

— არი უმგსხუამგბტ, ნან, ახა „ახუში ახგწგრ-
 ხუაგგგ აჯგაკ გწადგრშიუეიტ“ რჰიოიტ, აჩგმაზავ ლზგ
 იეილდუბ... სარა უაწიგ შგგვ სააბ, — ლჰიან დზაზო ლგვნგ
 ამგა დნანგლტ...

— სარა ბნასკაზგაბ, — იჰიეიტ ალიას, ახა ილგმუეიტ.

— ჰიარა ათახგმ, უი ათაკუაეი „ლნაპგ ფყოლპ“
 ფსგბუა ამძამ, ესმა დალღერგოიტ, — რჰიან, აჰისაქუა
 ჯოუკვ აგუაში ინთგწენ რგვნგყა იციეიტ. ჯოუკვ ალიას
 იაიციხგნჰიენ აუნგ ინგვნალან აჩგმაზავ ინალგბუაფშოტ,
 იზდერუადა ხუქკვ ილზეილგბაზარ ჰია რჰიოშია.

სელმა ესმა „ახუში“ ლზგყაწანგ დანცა იაინხაზ აჰისა-
 ქუა, იშოგსჰიანგ ეფშო, შთა აჩგმაზავ დგშოფა ბზიამზარი
 რგუაბუზშია, იეიბარჩჩო, ასამგრყულ ჰიო ლმალჰალ ჰია
 იაიილალტ.

აბრაყა ესმა ლბარაჰია იაიიზ ქუაბლგბუგგდ დარა
 დაარგლაშიან, უიგგ ურთ დრგწიბოზმა ასამგრყულ აზგ,
 ზენძაკ რგბეგ დუხაძეიტ.

აჩგმაზავ ზგწალგზენგ, აკვ ლთახხარ ილგგმგრბო
 ილხაგვლავ რაჰიდა, აბრი აყარა აბეგ ლულუა დუქ
 ბზია ილგმბოზარ ყალარგენ, აჩგმაზავ დარგუამწეგბ ჰია,
 ახა ურთ რგუ შოფანღერბოზ.

უბრი ამთაზე მკვდი ჰარიხანი რგბქუა ნეიდკვლანე
 აკვ რპიონ.

— იეთუაზეი; შიარა ხაზე შიხე ეიდკვლანე
 ხუთხუთუაზეი, ჰარა ჰაციგდა შიპიოიტ აკუუ? — ლპიეიტ
 ჰაუიდა.

— მამოუ, ბარა ბემსააიტი, ჰარა ჰაზლაკვაეიო ედგდაც
 იფპიეს თაკუნა, ეკვ აქალაქე აშუა დციან ლგძდაბ ლზენ
 წკვ შახუკ ლგხუპაიტი, ლარა ლზენგგე იშაანაგარა იყახ
 ჩეთ წკვკ ლგხუპაიტი, ნას ასაპენ, აჯგვა უჰია ახუკმეკ-
 ქუა ავნე იათახხაშახ.

— უაეიე ამიახტი აზე აეილარ ეიბარგუაყუთა აფარა
 იანაშთოუ ამთაზე, ედგდაც იფპიეს თაკუნა დგხუპა-
 ხუთნე დააზარ, უი ლაკუზააპ აფპიეს, — რპიეიტ უა
 იძგრუვაზ აპისაქუა.

— ლგჟუტი ლთიეიტ, ლყვზ ლთიეიტ, ლპი-ლქეშეი
 ნეიკვლწან ფგთ-ჩგთკ ლგხუპაიტი, — ლპიეიტ მკვდ.

იზეიუოუზეი, იზეიფშოროუზეი ლგძდაბ ილზალ-
 ხუაზ აწკვ? — ლპიან, დნარგზწაიტი რაჭიდა.

— აბეჟაკ ლასოუპ, აბეჟაკ ბამბოუპ სგუახუუეიტი,
 ცვაპია-ცვაპია იეილდოუპ; ეიპარაკ ახუაფშოთიოუპ, სგუ
 იახუა. კაპუა ფშოთიგლოუპ, ახა იაპა იაზგლაშოოუპ,
 აკაპლეი ახშოი ეილათიოუშია ჰია ირპიო იეფშოუპ, —
 ლპიეიტ მკვდ.

— ლარა იბზიოუ აკვ აკუზააპ, — რპიეიტ იძგრუვაზ
 აპისაქუა.

— თაკუნა ლგჟუტი ლყვზი ლთიეიტ ანგშიპია იაის-
 გუალაშეიეიტ, ეკვ ჰაჯმათ იფპიეს უაზგრხან, ასიირ ილგ-
 ხეგზ, — იპიეიტ ქუაბლგხუ.

— უნან, ჯბეიტი, ილგხეზეი, — რპიან აპისაქუა ააძე-
 რვიტი.

— შიარა შიგდა უაგვ აეიბე იზემდგრუა ჯგშიშონა?
 სარგგე აკვ ზდგრუეიტი; იზდგრუეიტი, ახა აზამინაწიყდა
 ზდგრუეიტი...

— ზაკუხეი იუდგრუა, იაარლასნგ იპაპიიში! — რაპაბტ.

— იზდგრუა შიემბოი, ეცე ასთარშოენ დნქელანგ მათრია რქოვ, პაჯმათ დეყამგზტ. იფივს ყაზგრან ლა-კუნ იყაზ. აშიახტი ირლასნგ იაასეშიემთარ, წყფხ ეფშო სენტიაგდე შიჩოვ შიემბნგ იზგოიტ შოასეს, იზახახეი შიემპიააიტ, — იპიან დნქელანგ დციეიტ. ყაზგრან დნა-პგრყუქე, შიპგრყუქეა დგგლანგ დხუცუან აკრაამთა. ნას ილემბიტი ლყუარგლქუა ზეგდე ლთირაცე აშიახტი აზე. ყუარგლქუაჲ ჰია ლემან უბრი აფჰივს, მშიან აცე ჩოვ-კუაშოაჲ იაფსან, იზაზო ამძგრხაჲვ იახმენეიააიტუახ.

— უი ჰარა იპამდგრუეი, ნას ილემბხეი, იყალახეი?

— იყალახეი შიემბოი, უბრი აამთახე ახუქე-მეჲ ზთილახ თგრქუაჲ ამძგრხა დააქულაეიტ. აყუარგლქუა ანიბა, უეიზგდე-უეიზგდე ისბგრხუპაროუჲ იპიან, ფშბა-ფშბა აბაზ ლედიგალაეიტ ხუს ჰია, ახა ლარა ილემუეიტ, მანათ-მანათე იეიწიანგ ისთილამ ლჰიეიტ. აკუზააიტ ნას. ბაარეფხბანგ იენგ ისეთ! იპიან, დნეინ აწლა ამწიან დლა-ტიეიტ, ლარა ანაპე იალგრშეგლახბაზ ლყუარგლ ბზია-ხუქუა, იააშოთხნგ ზხე დავუძნგ იკალგრფაქუოზ „დე-იშიეი!“ ჰია დანრეფხბა, ზეგდე ლარა დახმგგლახ ამა-წურთა ინგვნიბაჰიან იაალგკუშოანგ ინაგელტ, კგრშოაჲ-ქოალწიაც ეიფშო კრაჰქოალწოეიტ, დგშოჰახუმარც ეიფშო დჰახუმარუეიტ რგუახუნ. ლარა ურთ აკაკალა იენგ, რშაჰქუა ჰოაჰიანგ ინგშთალწო მიცარა, იშოჯეიაბაზგდე ზეგდე რშაჰქუა ქოალჰიეიტ; ნას ლგლაღგრძ ლქოაჰიამე, დნარგხან ათგრქუა ინეიზნალგაეიტ. ათგრქუა იაიდი-კგლან ალაბა ინახაიწიეიტ ააბა. „ფშბა-ფშბა აბაზ ჰია ისგბთარ აფარა სნანაგძონ, რგხუ ანბგრდუ—უაფეე ართ რგხუ ინაგძანგ ისგმამ, აბრაყა აღდეჰანაჰვ სნეინგ ისგ-მოუი-ისგგეუი ნეიციწიანგ ზეგდე ბზიაზგაპ, — იეიზაკნგ იბგ-სთაბ აფარა, უბრაანდა აბართ ავ ყუარგლქე შოასეს ბარა იბზენსტეუეიტ ბეგურა ვანგ, საიბანდა ამაწურთაჰვ იშთაწია, ურთ სარა ისტიჲჲ“, იპიან ათგრქუა აა-ყუა-

რგლქ რგბქუა კახუხუა ალაბა იახშნგ დნარგწილან იმანგ დენდიექულოვიტ. ყაზგრხან ლგლა თრაა დგრზგფშუბნ ლაადამთა ლყუარგლ ბზიახუქუა, დზეიგურდმოზ, ლხუქუა რეიფშო ბზია ილბოზ, ჰიგზბა ზდგლგმგალოზ, რგბქუა კახუხუა ათგრქუა იახიგოზ. რუაკგგ ღულუალა იაათყაფ-ფაყდენ, ლარა ინალგხუაფშოიტ, „ალაბა სშაპგ სნარხიტ სრგკჰამი“ აჰიოზშია. ეგგერთგგ იაიბარყუგყუყუგუნ, აჰარგა ახუ ეიფშო რგხუდაქუა აადგრბუან, ყაზგრხან ლახგ იფშოუან „ბზაარაშიიტ, ჰაადანგ ცეგმღეს ჰგყაბწუაზი, ხდგდა-ფშოადა ბზგ ჰაკუხშოანგ, ჰზგ ჰამგხუო, ჰშაბქუა კუაჰიანგ, ჰახქუა კახუხუა, ალაბა ჰახშნგ ათგრქუა ჰოითანგ, ჰახდექუბწუაზი შტეგს!“ ყაზგრხანგგ აბართ რგუ იაანგაზ ზეგა ლარა იეილგრჰჰაჰა ილდგრუაზშია, ლგლაღგრძ ხაყუყუალა დგრზგფშოუან, ათგრქუა ხარა ნაყ აბნა დაწიახანდა. ნას დააგეგენ ილზენიეგზ აგ-ყუარგლქ ააშთგლზენ, იაალგუდჰაჰაილანგ, რგბქუა დნარგუდენ, ინანგანგ ათგრქუა იშოლუეიჰაზ ეიფშო ამაწურთაჰგ ინგშთალწეიტ, ათგრქუა აფარაქუა იშანგ დაახენჰაიანდა ჰია.

— აი, შიარა რგკჰაქუა, დაარაძა სგუ შიზგბლუან, ახა აშიახტი მგუდა ჰანარგუაყ ჰიზუხუა ხუქგ ჰკიერგარ აწკეს სჰიან, გუმბლეს სჩუგყასწან, სხგ შიაკუხშოანგ ათგრქუა შიისთეიტ, — ლჰიან დნარფგრწნგ დკეიტ, ლასსგ-ლასსგ, ათგრქუა დანბააუეიშ ჰია აგუაშიახგ დგფშოუა...

— ნას იყალაზი?

— ნას იყალაზი შიემბოი, ათგრქუა დმაიიტ, ლყუარგლქუა ხუდა-ფსადა იგუეიტ.

— დიშიტ, იანაჯალბეიტ, დიშიტ, ახა დგშოფეიში, ჰიგზბა ცაგულა დიშიტ!

არი შოაილაჰაზ ეფშოწიყა ჰაუიდა დვაგგლან ლგზნგყა ლქუანაღხუეიტ. უი დნალგშთალტ თაკუნა. აეიაკ ალა, აჰისაქუა ზეგა აძი დანგმზხაკუა რვნქუა რახგ

იცეიტ რაჭიდა ლედა. რაჭიდა აჩემაზა დხელთგორ
წუამგზტ.

— ქუაბლგხუ, ართ აპისაქუა უარა უოუმა იეიმ-
ზერპე? — იპიან აწლა ამწიან თორყან იაციაეიოზ ალიას
დგჩიო დაავნაწოგლტ, იზერცვაკგზეიპიაგგ ნაციწიეიტ.

ესმა დახგეშთაზ ლგბეგ ნეწიაცშია:

— ქუაბლგხუ აეიაბე იიპიან სარა სთხბა ძძიე სგუ-
ლა პისაქუა ირეიმპიანდაზ შია დგცვაკვიტ, — ლპიეიტ.

— აი, ბარა ბხაწკ რაჭიდა დცაიიტ! ბახგეშთოუ-
გგე ართ რგგეშმაღრაქუა ეილბერგოიტ აკუუ? — ლპიან
რაჭიდა ესმა დააგუდგლკელოეიტ.

— ქუაბლგხუ, ალლაპ დუზგრაზხაიიტ, ჰჩემაზავგგ
ხუქკ დააურციაეიეიტ, — იპიეიტ ალიას.

— დირციაეიამოუ, ხუქკგგე დააირჩიეიტ, — ლპიეიტ
რაჭიდა.

არი ზეგგე გუახუას იყარწიეიტ.

— სელმა დანბახხუეი შთა? — იპიან დრგზწაიიტ
ქუაბლგხუ.

— უაწიე დააშატ.

— უიგგე ილგლშოო ააბანდაზ, — იპიეიტ ალიას.

VI

სელმა ლხუშობირა ნალგაქობი

სელმა დაარცე დანგუაზ აამთაზე აგულაცია ძიერგგე,
აბაცია, აპისა უპია, ალიას ივზე იყან. დუე მგრწკუა
სელმა ლსახბა უავე ეილზირგარატე ძდოე აწგხუან და-
აკვლსტ. ზეგგე გუახუას იყაწანე ილზგფშოგნ, აგუაში
დანაზაიიგუახბა, ვგჯა რაყარა აპისაქუა ავზე ინდოეღწწე
ინალფელან, ლეეივა რნაბე ნკვლხნე, დრგმანე ავზე იავ-
ნალტ.

— აჩემაზავ დგშოფაყოუ? ხუქკ დეილძამიში? — ლპიან
დნარგზწაიიტ. ლნაბე აჩემაზავ ლხე ინაქულკვიტ, ნას

დაახდაფშოზენ ბტია ჰია ილდგრგალაზ აყუარდი დნექუ
 ტიეიტ. უი ინაქურცკაკენ დგშოლგთიჰიაც ეიფშინტენსული
 თიჰიო დეითანალაგახტ.

არი იყალწო აჩემაზაჲ აკე იშოლგხუართამ ლარა
 ილდგრუაზარ ყალარენ, ახა უეიზგაჲ უი დალსგრგოიტ
 ჰია აგურა დღგრგონ... იზდგრუადა აბას ჰაშხენიუა,
 ჰშუეიბარხხო აჩემაზაჲ ლხალა დგბზიამხარ ჰია ლგუ
 იაანაგოშია. წოუჲ, ას ანჯალოზგაჲ გჲან. ეიჰარაჲ აბრი
 დეიგულუაზარ ყალარენ.

— ათიჰია ანავსგაჲ აბრი აჩემაზაჲ „ქუხშოატეჲ“
 ლგჲასწარაც სთახეუჲ, უგუ იშოთაანაგოი?— ლჰიან დიზ-
 წაიიტ ალიას, ახა აბრი ათაჲ ალიას იჰაანდა:

— არი სელმა ზნეჲ აჩემაზაჲ ნაჲე ილგრკერ, დალ-
 ლგრგაანდა დგლყუაწუამ, — ლჰიეიტ უა იტიაზ აჰისაქუა
 რახტე აძეგ.

— სარა ბეჰამ-ჩჰამ აჩემაზაჲ მვაბეჰა ლქუერა სციგ-
 მღეუჲ, დააბზიახაანდა სელფერწუამ, — ლჰიეიტ სელმა
 დაახგზხუაშია. ხუქეგაჲ დახდტიაზ დააჰიც-მცშია ლოუნ,
 უბასგაჲ ნაცელწეიტ, — უაეიშთა დგბზიამხარ ზგაღა-
 ძომ, იზდგრუა აკგაჲ ლგსგრგომ, — ლჰიან ალიას იაა-
 ლგრგოეიტ ჩჰგ ბზიაკ, ამშოგაჲ, ჰაშოა ხულუაზენ. უი
 აუს იამშოცქიან. სელმა იშოლგჰიაზ ალა აჩემაზაჲ ახეზა
 ლგურშოანგ დეიმიკე-ეიქოაკ ამდგრხახგაჲ დგნდოგლგანგ,
 ყუარდი ლაყუჲ დნქუდგრტეიტ, ციართალარშო შოკუა-
 კუა-ცქიაკ ნალხარფანგ, აჩჰგ ანახუთა კნგ აჩემაზაჲ ხენ-
 ტიე იაალგულგხშოან, — ესმა ლხაა-ბაა ზეგაჲ უარა
 იუგაიიტ, ლარა ულგუხშოოუჲ— ულგზატიუჲ, შთა ლხგ
 დაქუითუჲ ლხაა-ბააქუა რგუნგტი, — ლჰიან ანახუთა
 აახგხნგ ინახყმანგ ინდოქულწეიტ.

— შთა ავნგჲა დნგვნიეიგალ, დგშთაშიწ! — ლჰიან,
 ლთათგნიეიგა აიიწაწიანგ ინალქოალკენ, ათათგნ დახო
 დნარგშთაგგლტ ლარგაჲ.

— აკუხშატივ ჩმაზავხარ აჩემაზავ ლხდაა აკუხშატივ
 აუპ, აჩემაზავ დგზნიახოიტ. უაეივ ააკდესკაა აჩემაზავ
 შატივკ იზგასწან ადგრკაჩონგ ინკაპანგ იუსიიტ, აჩემა-
 მაზავ დააბნიახუიტი, ზაშია ესმაგდგ დააბაშაა. შიფზ
 ააბნიახააიტი, — ლპიან აჩემაზავ ლხ დნგპია-ნგფხან,
 აკუაბნიარა-ხაბნიარა შოლოშატივ ლპიან, ლნაპგ ლხგ
 ინაქულქშია ლოუნ, დნგქულანგ ავნგკა დციიტი.

ართ იყარწაქუო, იზგშთაქუო კამაქკუ ხუქგ აკუხხდაა
 ლგმაძამ... აპისაქუა დააგარგრხენ, ლგლა თშაშაა, დგრ-
 კუბ ესმა ლაიიგუარა დნაგანგ, იზბან უპიარ, ესმა უი
 ხუქგ ლგლა აახნატიუიტი, დეიგურდმოიტი.

ფეთკ ანწგ, ახუქგ ლგზხარა დანდგრბუმიარ, დგნგა-
 რარწან, ლნაბხუქქუა ნლგვარწან, გარა ქვაპიალა იკვა-
 პპიოიტი შია იანაღავა ლჩააალრგციეიტი. სნაპქუა შიქვა-
 სგრპიომ შია, ისთახემ სარა სეიქურხხა აქვაპიარა, სხგ
 საქუითხააიტი ლპიოშია, ახა დგშოწიგუაზ მჩგლა ლნაპქუა
 ნქუარპიან, ავარა-შია პიო, ავარა დგრწგსუა იანაღავა,
 ლჩააალრგთენჩიტი, უაეივ შიგსიააიტი, ახა ნაყ, ჰაფხდაყა
 პიიციეიებ ლპიოშია დნაქუგრპისენ, აციარახდ ლხგ ნა-
 ლგრხუიტი...

ვბა-ხფა მშოგ წიტი. აბარ მჩგბეკ ინარგქულუიტი,
 ესმა დეიღგმხუიტი, ამცა ეიფშო დეიბაკუა ფყალუიტი,
 დავგნაბყდა-შაპყდოიტი, იხუართამ, იგუნაალამ აეიქუაქ-
 გდგ ლპიალოიტი ზნგ-ზენლა. არი ზბაზ ხდგქა, — აპქემგ
 დგლზაეიგარუიტი! — ლპიეიტი.

— ნან, ბარა ხდგქა, აპქემგციეა ნციოუ გგზშოიტი,
 ურთ ირზალმგრგო ჰაფსუა იალდგრგო გყოუპ, — ლპიეიტი
 მკდ.

— უსწიყდა ბგმპიან, მკდ, ხდგქა ილპიოგდგ წაბგრ-
 გეუპ, ახა რგკპარას იყალაზ უბრი აუპ, ზნგ ოჩამჩგრა-
 ტიი აპქემგ დრგმა რქვაარხან, აშოოსსე დანგმვაზგრგა
 დშეარპა-ციფრპაუა დაღავუიტი. იახგმვადარაზ აყნტეი,
 აბრი ჰარა ჰამვახუასთაქუა, ჰეარდენ მვა თეკუპაქუა

რქვს ანუ იზმერნეუციტ, ჯარა ირუ ვარაკე იანხეფა ინგქუვრენ იკაპაიტ, იარგეგ დნახუან აპენწიანე დნეღაპაიტ. იხო, იგუო მაცარა იარლაპია დღღუენი უბრი იახხუანე დგინაზახან, დიარა ჯაბაი იბეიტ. უაეფ-შთა სეშიფრგეგ აქეთა რახე სცომ ამვაქუა ყალანძა იპეიტ. ჰარა ჰხაან იარა იზნიპიო ამვა ეიფშო ზეულომ, უს ანაკუხა ჰხაან ჰაქემე ჰქეთაქუა რახე დაპზაიგომ, — იპეიტ ქუაბღეხუ.

— უეიზგე-უეიზგე ჰაქემეკ დაიშემგარ შემეუაზარ, უი დმაიუაზარგეგ დაჩოა ჰაქემეკ დაიფიგარ ყალოიტ, — ლპეიტ ჰაუიდა.

— აიი, ჰაუიდახეიტ, ოჩამჩრა აპაქემეცია ვეჯა-ხვე გუოუ ჯგბშომი, აძი-ზაწიეკ იაუბ იყოუ, უიგეგ იშაპე თპარფეიტ, ნას იაავოდა, — იპეიტ ქუაბღეხუ.

— ნას ჰარა ჰზე ამვა ყამლოზარ, ამვა ყალანძა აპაქემე დამოლოზარ, ნას ჰარა ჰზე ეგეჯყამ უპარ სმა-პაი, — ლპეიტ ჰაუიდა...

სელმა ლეხუშეტირა აჩემაზავ აკეგე ილმეხეუეიტ რპიო იალავაფეიტ. უაეფე ეიპა გუვარას იყარწა ესმა ძეზლან ლტეგ ხუქქე ლგლაზარ ყალაპ ჰია აუბ. არი ზენგეგ მიძა-ლაშია აპისაქუა რაეია იალაწანე ირპიახან.

— დნაყდა-შაყდო, ილქუაშილაკე ლპიო, დყაფშმა ამცა ეიფშო დეიცრაღანე დანგყალა ნახეს იიაშანე იზდგ-რუან ძეზლან ლტეგე შოლელაზ, ახა ახუში ლქურგ-ფსააიტ, უი აძ-აპქუაეი ლემბახუ აპიარა სცემლხან ისზემპეიტ, ესმა ბზიახუ უი სეზლღდემეკლხეიტ აქუმ-ზარ, — ლპეიტ უაყა იტიახ აგულა ფპიეს, ზეგეგ ამოო-ურა იანაკუჟაზ აამთაზე ზშილ ზხე ითარფანე აქუაკე იგქუატიახ ხურანძა, ლაეია ილპიახ აჩემაზავ იაალე-ციდაშია.

— სარგეგ, აბრი აპიარა სცემლენ, უაეფე ხურანძა იანგლპია, შთა ისპიოიტ. აბარ მჩებეკე წუეეიტ აბრი ხურანძა ილპიახ გუვარას ისემანიეთეი, შითახეზარგეგ

— აბრი ამულა ხალგლ დგხუშეტივე ბზიუბ ჰია იხა
 რჰიოიტ, იალხირგაბ ჰია აძივე სარა საძივეკე (საქართველო)
 რუამ. უი იზე სარა იხდგრუა, ისაჰახოუ: შრენ რუა,
 უბას აძე ითოუ დგლხოუბ რჰიონ, იფხანგ დახანარგაზ,
 აჩემანავ გუყუ აკეც ფგრლე შხაბ-შხაბუა ირშუნგ ლხანგ
 აკიარდალუ ინგწარგვლანგ აბერაბელ აქუფსო იქსაიიხან,
 აჩემანავ აბერაბელ ლგლა იხელან აფსძარა დალაგვეტი,
 ლხე ხუქუქე აარლაჰია დანვახა, იყურყანაიე რგხხა დგლ-
 ქსასუა დალაგვეტი, ას ულქჰამსენ დრეკჰაუბ ანგრ-
 ჰია, სარა სგზქსასუა აჩემანავ ლაკუძამ, ძვლან ლოუპ
 ჰია რეიჰიეტი. ნას შრენ დნიენ ამულა ინაბე დანკნე
 დგნდოელგანგ დდოქუიწეტი. ირგმეწაგულდგზ აჩემანავ
 აძე ლგხულადგრხუხუო, აძგხა ლგქურთიო, აარლაჰია
 ლგფსგ აათალტ. აბერაბელ ლვა ზლაირჩგზ აუაა აწექ-
 წექჰია იეიშსო, იეიშპიო აკრაამთა ამძგრხა იქუნ. ავნე
 ივნან რგხთგრუაქუა, რკასქუა ყდო აარლა იდაგლგრ-
 ცეტი ალვა ივნაირჩგზ. უი ხუშეტივეს ჰია დნეუზგო
 იიეაქუაზ როუპ. ახა უი სჰიეტი ჰია ალიას დოიუოუპ,
 ხუართას იხე იითარგვე ყალაპ, — იჰიეტი დაახეჩაშია
 ალხას.

— ეიუარას ირგმოუხეი ურთ? — რჰიეტი უა იტი-
 ქუაზ, აძე აეიყ ჰიიჰიანდაზ ჰია იფშექუაზ.

— ეიუარას ირგმოუ შიემბოი, დაარაძა აიუარა დუ
 რგმოუჰ: წეფხ აბაკია ეიხანგ ამულაცია იანგრზაშოშო,
 ამულაცია კნე იანახერგოზ აურიადნიე დააიტი ხალგლ
 დიგარაზგ, ახა ალიასი უაზამათი აურიადნიე ავე და-
 დგრშენ, აკე ნაირთან, იშთახეყა დდოქურწეტი, ახა
 ინალა დზემცოშია ანგრბა დარა დრგმანგ იდოქულან,
 ხენტი რაყარა აჰიენწია დგრციგლაჰაიტი, უახენლან, იხელ-
 ფაგვე რციედიტი, აარლა ითეფ აქვდ დნარგვეტი, არახე
 იაიგვევენ ხალგლ დგზნარწეტი. ნას დგშინეი-ნეიუაზ
 აუსქუა ანახედახა, დციგრწენ, დეითანახატიეტი ჰაჰმათ
 იძლაგარა.

— არი დაბრა დოიუა ბზიაზაბ, ჰიარა ათახენ. ახა უი ხალღლევი იქლაფადევი დაშაქაუა აღიახალა ეიქუაწია ახარფანგ, უაევი-უაევი დშაკიხნესლო, იგუახუტოვ დახინგედაიტი, აკვ დიხუშიდამკუა აუაა მხაფეიკოიშ, — იპიეტი რაუაძივ. ნას აჩემაზავ დაანგენგ, აჩემაზავ იახეღლმაჰაუაზ ინდიელწუნ აკიადეარა იალა-გაეიტი.

— ძეზლიან დეზხოუ აჩემაზცია ჯაბაა დმგრბადა-კუა, ხუშივდა ბეღმშივდა, იალზირგოიტი გვდ, — იპიან კუაიითიტი ჰაზარათ.

— ჰიი უუშთ, უი იავაწაბერგემი, — იპიეტი უაზამათ. არი, აღიას იიდგრუაზ აკვ აკუნ.

უაევიშთა უი ეითალჰო ეგაგუამ, ახა იწაბერგენგ სარ-გავ ისაჰახეიტი უბრი გვდ ითეძშია. ხუართას აკვ ლო-უაზარ იარბანხაალაკა აზგ სხგ სეიგდომ... დაავაპ, — იპიეტი აღიას.

ავრუა ქკუნ კადერ დაიფხიან, იჩავ დუკუტორტიანგ დიშთიტი გვდ იახბ, ჰხეიფშაროუ, ჰშოიზგუაყუა იოუჰიარ, აამგსთა დუყ იოუპ, თაჰმადაკ იოუპ. ახა უეიზგავ დუცააუეიტიჰაგავ ნაიეიპიეიტი.

— აბრი გვდ ძეზლიან დეზხოუ ლზგ დეხუშინგ დეზ-ლაყალაზეი? — იპიან, ქუაბლგხუ დრაზწაიტი უაყა იტი-აქუაზ.

— უბრი აზგ იარა გვდ იპიონგ ისაჰახლოუ სარა იშისაჰაბ, — იპიან დააკიადეიტი ჰაზარათ.

— ზეგავ იშოვეიდგრუა ეფშო, გვდ ესქავენგავ იჩავი იკუადგრი იაბჯარი უჰია ზეგა რგლა ჩოუავ ეიქუაწიანგ დჯუან. დეიეიტი, ახა უაეიეგვა დშოგუოუ ეიბოიტი. ზნგ, წიხგ ლაშკაკ აზგ იჩავ დასნგ თოუმგშ აძგ აფან დანნგჩა-ფენგგლა, იჩავ შთახალა ინათრესტი. იყალაზეი ჰაა დანგ-ნაფშო — ძეზლიან დლაშა-ლაშო, ლგხცივ დაშაქაუა, აძგ ავუგუაჰია იაიიმგუღგრჩაშან ამშგრჰია იარა იახბ

ლუაალხუეიტ დეიხეტარუა. იარა დელწოგეთან, იწო
 აღურა მახუკ ინახეიშენ ილუაკია ყამა აათფაჲ დეწოგულ
 ფელტ. ძეზლან აყამა ცეგდალა დაციშოიოიტ; მკვერთხიშენ
 ლემამ, დეფნაყოიტ; აჰიაზარ აყუთა ლკუეიტ, შიაქმ-
 ზარგგ იარა უბას: აშიაქმ იეიწოუ იეიწვლხუეიტ...

აყამა ანგლბა ლეშთახაყა დნეთათფეიტ. დნასკანგ
 დნაგელან ლეხუმაციჲკ ილგრბეიტ. არი ზმანახ—ხუშოგ-
 ქუსა ხაწას უსგმაზ ჰია აკუნ, ახა ინაპე იყეიტ—მაპ ჰია.
 ნას ლეფშმაციჲკ ილგრბეიტ. უბას ზეგდ რეშთახდ მაციჲკ
 ილგრბეიტ.—უბრი აზგგ მაპ იჰიეიტ ნაპგლა, დციჲკიარ
 ზეკლომგზტ, „უციჲკიარ უბზ უქვლხუეიტ“ რჰიოიტ—
 უზგმციჲკიარ უყალწოიტ. ნას იყამა ათრა ინთეიწან
 იაიქუფეიტ. გგდ აგგზმალ ძეზლან ლეშხუა ლათხდაყა
 იშოხაზ იმდგრუაზი, დგრხბა დაამვანიწან ლათხდაყა
 დხგრშითნგ დენკაიეტ. ნას „უაშოხუა მაქდაფსეს“ ჰია
 დირქეიტ, იარა იეილა ზეცილანგეტიჲ აძიგ დიფგრხაგამ-
 ხარტი, ნასგგ, ლარა ლგლა იმანაზნგ იყოუ რქოგ იარა
 დახანეიუა, ლარა დელხგწნგ დცილარახგ აეია ილთეიტ.
 აბრი აზგ აძგ ითოუ ლგლა იმანაზუ რქოგ დახანეილაკ
 აბლდააჰია, დეფჰიგსზარგგ დხაწაზარგგ დნარხგწნგ
 დციოიტ,—იჰიეიტ.

გგდ ესმა ხუშეგდა დალხირგოიტ ჰია იშოგნეიციჲ-
 ჭია-აიციჲკიარ დუკ მგრწეკუა იარგგ დაიიტ.

გგდ, ალახდ ჰამნგ ჩოეიქუა ხდშამო დუკ აღგრქო-
 ლგრქოჰია აღურა იაკჰაუა დაქუტიან; დეშოეიგტიჲაგუ
 მვაშო, აშოოურა მშოგ აზგ იუაპა გრქმაქმანგ იჩხბგნ-
 ჰიალან; იმაჰმგზქუა იშხარბაყა იშან. იხგლფარჩ იხარგგ-
 ლანგ, იხთგრფა შოკუეიქუა აწლა იხუდა იახარშინგ, იარა
 აჩგხუ გრგდალო იქუა იქურშინგ, იეჲაკმა შოლა ინარო-
 უშია ირყუდნგ, უაგგ ეიქუზხა დუკ; ითათგნეიგა ხუწი-
 კაიქო იქოაკენ; ილუაკია ყამა ღდაზ-ღდაზუა იხდგრკნგ
 იყუნჰიალანგ აგუაში დაათალტ. ყაზგშას იშოიმაზ ეფშო
 იწოგ იმაჰმგზ ნაირბან, აყგფ-ყგფჰია აღურა იაწასუა,

ისვეტიოუ დესხესპიოიტ აპიოშ, უაიეგ-უაიეგ აშოგ, შიპია აღურა იახონ ახე ლარყუთა, ახა გედ უი კანქანსული კაეუახ. უი ავნე დანაზაიგუახა აღდეჰია არტარსია, აჩემაზავ ბაცია, ვდეგლუბაპიან ინეიფელტ.

— მშოგბზიქუა! — იპიან, დაათგელტ.

* — ბზილა უაიბეიტ! — რპიან იშკელ ინადიბაპიალტ. დენჩაგეიწტ, იეიზანგ იზეყოუ იზემდგრძოშია:

— არი აფშიმა ფპიეს ღზენხაიაუაზეი? — იპიან დენ-რგზწააიტ, კადგრ იახმტა არი იაპახიან ახა.

— აბას-აბას, იშოუაპაზ ეფშო, დგჩმაზავგუშოუპ, — იპიეიტ თორყან.

— უი ბაშოოუპ, უი აღა იჩმაზავუ სარა სანლექუ-შია, — იპიან, — არი იეიციოუ ციგმარა ანცია ჰაქუშმგრში-ანჰაგაგე, ნაციწეიტ.

— ჰარგაგ უბას ჰაუქუგულუფეიტ, — იპიან თორყან უი იაფხა დნაგელა დიმიანგ ავნე დნჯწალტ.

— უაი მშოგბზიქუა იზაპამპიაც! — იპიან აჩემაზავ დნალხაგელტ.

— ბზილა უაიბეიტ! — რპიან აგურქმპია ინეიხად-გელტ ავნუწყა იტაახ, აჩემაზავ ლგუაყრა იხანაგალანგ გედ იაიირა უანძა იზეზგუამთაქუახ.

— უტია! — რპიან, დეს-ყუარდიკ აჩემაზავ ლქა-ფხა ინადგრგელტ. უაყა დნატიან, იხე ლარყუნგ აჩე-მაზავ დნალქუაფშოგნ.

— ბეშოფაყოუ, დად, ბზენხაიაუაზეი? — იპიან დნა-ლანწააიტ:

აჩემაზავ ათაკს:

— სეყაგუშოუპ, — ლპიეიტ აარლაპიაშია.

ნას გედ დეაპიგენ, ითათენ კუალაფ იჯგბა იათიხენ, ითათენციგა აიწაწარა დნალაგუეიტ. ზეგა ეიქუშმგ იტიოოუპ, გოუკე გგლოუპ ქოგმთ-ფსგმშა.

აბრი აამთაზე ჰაზარათ აჩემაზავ დნალხაგელან.

— დად, ესმა ღბგმბოი, აბარ გედ დეაინგ დახა-

ტაოუ; ბხაია-ჩიგმაზარა ბალორგარცე დააიტ, შთა ბემ-
შინ; იბზიახაზ აძო ლაფიფშო ბზე ფხაძა, — ჰია
ჰიეიტ ლგუ ირღულუარაცე.

— უი იააფსარა სარა საფსაგუშამ, ინცია იყენტი
ხუართას იზე სიმთოზარ, — ლჰიეიტ ესმა ხუქკე დაალ-
შიაშია, ლბეგ ნეწყანგ აარლაჰია.

არი გგდგგ, მცეხუ აჩხერციაეიავ, აჩგმაზავ ხუქკე
დციეიოშია ანიბა, აგუგუა იზვა:

— შთა ბემშინ, სარა ზეუნე სნარგახოლუ აჩგმა-
ზავცია ზეგგ ბზიახუნხა იყალოიტ, ბარგგ უბას ზაშია
ბგზბაშა, — იჰიან აჩგმაზავ ლხაქვუ დნატაეიტ, იუს
დალგაზშია, დალორგაზშია.

არი გგდ დგზლაციაეიოზ აჩგმაზარა ზაკუზ ამალა-
ხაზგე აჩგმაზავ ლგზშეგ აზემცაძეიტ.

ნას თორყან დააციაეიან გგდ დიზწააიტ:

— აეიაბეს იყოლუხეი? — ჰია.

— აეიაბეს ჰია აკგგ სგზდგროუამ, ახა აძვგბეა იყა-
ლაზ უფიზგგ იშიაპარგნ, — იჰიეიტ იარა ათაკს.

— ზაკუზეი, იყალაზეი? — რჰიან იზწააიტ.

— ზაკუზეი შიემბოი, ოჩამჩგრატი ანაჩალნიკ ასტ-
რაფენიკ აპრიკაზ ითანგ აძვგბეა ასთარშუნ იახდ დდფ-
ქუიწეიტ, უაწიგ შგბეონ აეილარ ეიზგანგ ისგრბა ჰია.
ასტრაფენიკ ამჰან ტამშ აფოშთაქვუ დახაიან ივგზცია
ასტრაფენიკცია ავგ დადგრშენ, ალხა უა დგნზოეიტ.
ადგრვაჩონგ აშეე აძვგბეა დაიან, ასთარშუნ დგშოიშთაზ
შგბეააიტ. ასთარშუნ შგბეონ აპრიკაზ იოლუიტ, ახა
აეილარ იზეიზგმგოეიტ. უს დუე მგრწეკუა ანაჩალნიკგგ
დააიტ. „აეილარ ზეიზუმგაზეი“, იჰიან აციაპარა დალა-
გოეიტ.

ასთარშუნ — სარა უაეიოლჰ აპრიკაზ ანსოლუ „შგბ-
ეონ აეილარ შოფეიზგზგარგზ“ ანიჰია, ანაჩალნიკ იყამჩგ
რგზხა აპყაქჰია ასთარშუნ დონიიტ.

— დარბან ჯუშთ, უი ასთარშოგენ?—იპიან დეიათი
თორყან.

— დარბან უმბოი—კუწინია ექუფ!

— ჰი, ჯუშთ, უი უს ახდუაიხი! იყამი, იტაპანჩა
ესქდგენგდგ იყუნგელანგ დდიგქუნ, ამალა დრგწათსუა-
ზაპ, —იპიეიტ კადგრ დახდგლან.

— დად, კადგრ, უარა იუდგრუაზარ უარა იპია,
მიპ ანაკუხა სარა ისარაძა, —იპიეიტ გგდ.

თორყან დახდტიახ:

— ჯგმ, უარა, კადგრ, ეიპაბ-დუქ, თაჰმიდაქ დან-
ციაეიო, იაეია იმუშყდან. უარა უქგრვლა, —იპიეიტ.

— ნას, გგდ, იყალაზეი? —იპიან დეითიიპიეიტ
თორყან.

— იყალა უბრი აუპ, ასთარშოგენ აკუწინია იშხუა
დააქუგეგენ აპყაქა-აპყაქაპია ანაჩალნიქ იყივახგრ შოგყან
ინკვდიწეიტ აყამჩგ აფწაწა.

— ააიტ, უი ინაპგ ახხა ზგააიტ, — იპიეიტ კადგრ
დახდგლან.

— ნას, იზგრუხეი უი აზგ ასთარშოგენ? — იპიან
დთიზწაახტ თორყან.

— იზგრუხუაზი, აყუყუაპია ასტრაქონიკცია შოიეი-
ხსუაზ დგვზ დრგციეიტ. უსტიი სუხუმ დციეიტ. იხალა
ანაჩალნიქ იკრუგა იქოგ დვგლსრაზგ. ნას იყალა სგზდგ-
რუამ, —იპიან იაეიაგდგ დაალგან, — სგცკაკუეიტ, ავნჯყა
სკაროლუპ, —იპიან დვაგგლტ. აჩგმაზაგ დნალაზგლან, —
ანცია აგუაბზიარა ბითააიტ, შთა ბგბზიახოიტ, ბგმ-
შიან! —იპიან დგნდოგლწეიტ.

ალაიას დნაიდგგლან:

— ითაბუბ, უახდგსზააფსაზ. სარა უი საფსამ, ახა
უმაწურა სგლშოოიტ, —იპიეიტ.

— ზაკუხეი იუპიო? ჰარა ჰაიცხგრააროლუპ უს, არი
ჯაშაბტემ, —იპიან, იზარგაზ იჩოგ დჩოგეილარაც დნა-
დგგლტ. — შიგმშო ააბზიახააიტ! —იპიან აჩოგეილარა იჩოგ-
3 — დ. გულია.

ნაზიკეიტ. იგვლახ, აბზიადა უაქუშიაიტი ჰეი ათუას
 ინაიარპიან, ადრუჰია იშკლ რკეტი, ჯოშკე რალუთი
 უჰია, ინიდიბაჰიალანგ დენჩუგეიგრწეიტ. იჩაგ ნეჭურფა-
 ლა-ააქურფალო აგუაში დენთყიან დციეტი, არფეს ეიბა-
 გაკ იეიფშო.

-- უაეიშთა მა დგუშუბაბზიამხარი, -- რპიან უაყა
 იტიაქუაზ ჰაბახუ, ქუაბლგხუ უჰია ივაგვლაქუან რვგნქუა
 რახა იცაქუეიტ.

ილფეიფშოტი ხემშო, ხუმშო, მჩებეკა, ახა ესმა
 ეილიხარაკ ლმოუქეიტ, დშოგყაზ დეყან. ზეგგე რგუ კა-
 პიტი ხუართარაკ ლმოუეტი ჰია.

აგულაფთიგზბა ხეკა ნაპალგრეკეტი ესმა ლგხუშეტირა.
 ოჩამჩგრა დცან აპაქგემ იყენტი ხუშექუაყ აალგაეიტ.
 ნასგგე, აპაქგემ იშოლსეიჰიაზ ეიფშო, აჩგმაზავ ლგჰატი-
 ლგეიტი ეილგხნგ დღგრჩო, უაფირაანდა დუკ ილგდრგმ-
 გალოზ ლხაა იანაალოზ აჰატიქუა ლგდგლგალო, უბას
 აპაქგემ იშოლსეიჰიაზ ეიფშო, ლხე ლასსე ლასსე ატილა
 ძეხგლა ირბააძინგ იაქელწო ნაპე აალგდგლგლან
 ფშემშო - ხუმშო რგლა აჩგმაზავ ლშოოურა ტიო, ეიპა
 დეიღახო დალაგაეიტ.

დაჩა მჩებეკე აყარა ანააწ ესმა ლხალა დააქურტიო,
 ლხუქგგე დაალგუდგლგლო დყალსეიტ. დაჩა ჭიბაყა
 მშოგ ანიას, ესმა ლშაპე დააქუგვლტ. შარიჰა, ჰაუიდა,
 რაჰიდა უჰია აჰსაქუა ეიბარხუთ-ხუთუა -- ოჩამჩგრა
 ფგორაკ დახგყაზ მგცხუკ ჰარა ჰაიპა ლღგრუაშია,
 ილჰიოზეი შააჰპიოზ, ალლაპ ილფხა ლოუაიტი უი ხეკა,
 ჰჩგმაზავ დაჰზალგლმგრგაეი რპიო იალაგაეიტ.

-- ხუშეგს იყოუ აჩგმაზავ იზე ნაპუპ, აჩგმაზავ ანაპე
 ანლგგემხა დგბზიამხარ დაბაციოზ! -- ლპიეტი თაქუნა. --

-- უაეიოუპ აბას ანგპპიო, უაეირაანდა ბაბაყაზ, --
 რპიან იბაიბარჩჩეიტ უაყა იტიან აჰსაქუაგგე.

უბას, ჯგეფ რნავს, ამიწურთა ავნი-ფაცხაქვთ, ქუჩუქნი
 იავახაბ ახუბლგ აწაყა იინგ, აღენეი აღაშთაქვთ
 უხადა აკვლქარახალა იზბაზ კამაქვქ ხუქვ აბრი
 ამთა კვაქვ აღა აბრი ეიფშო ახთვს ლზგალაფიქ.

VIII

მეშუქე იახზვო უიხეშუხ იახზვოიქ

ესმა დგვლქ, დგლუღუნგ ლშაპგ დგქუგვლქ 2—3 მზგ
 რგშთახმ, დანგჩმაზავხა ინარკნგ. კამაქვქ ხუქვ ლან ლზგ-
 მახარა ლნმგრფშოძაქუა რაჭიდა დნგულაფიქ.

ახუქვ ილგზა-ლზგლა დგჷან; უახგენღგხუაფშოუა
 დნასგრტარგგგ დგშოფაზგმტაროი უჭიარატე. ზეგდ
 ლარა დდგრხუმარუნ, დეიმდო დგრკენ. აქისაქუა ჯო-
 უკვგ — „ახუქვ ინამძაშო აგარა დაკუეამ“ რპიოიქ
 ეიფშო, აბრი ახუქვ ბაფსგქ ლფეიფშოგმხააიქ, მცხუ
 დგზნიაციახუეიქ, — ჰია მადალა, ხუთ-ხუთლა იეიბგრპია-
 ლონ, ახუქვ დნეიბარბო.

ფგთქ აახეგსხანგ უი აქვთანტე ლაძქიაციექუაქ
 აღიას იგულარა ვნგქ აქვთ იახდაიქუშოზ ირგულა-
 შიეიქ, აღიას იხუქვ ლგირაზგ აჩარა დუ იპარუეიქ
 ზპიოზ ირეიუაქუაზ, აჩარა შგერზიმეცგზ. ინეციაციეა-
 აიციაციან აღიას იარპიარაცგ იაქურკვიქ. ჯოუკ —
 შიეიუაწ, იფხვს ლჩგმაზარა იახყანგ დიარა ააფსარა
 იმოუპ, ახარჯ დუ ყაიწეიქ, — რპიეიქ, ახა ირზეიბა-
 მუიქ, უეიზგგ-უეიზგგ იარპიარაცგ იაქურკვიქ. იახპია-
 რგდა ჰია ირგძგენ, ქუაბლგხუ იდგრწეიქ აჩიარა. ქუაბ-
 ლგხუ დუქ დანგრაზგმხუეიქ არი იდგრწიზ. — სარა სგწ-
 კეს იეიპაბუ აძეგ აჩარა პანოუ ჰია სგზიპიომ, — იპიეიქ.

— აი, უი იაუწაბგრგგგმ, ახა უი ანავსგგგ, უი
 ეშარალა ეიპა დიხაიავუამი, ახარჯ იოურპია დშოიქ, —
 რპიან იაიბარჩეიქ.

— უი ახარჯ დალამლანდაზ ჰია აკუმ იზესქო, უი კერ ზეუ უაუუპ, აკვ დაზუუაყერგგე ჰარგგე ჰაიტერკარ ყალაპ, ახა ეიპაბგე ას სგზიაპომ, — იპიაბტ ქუაბლგუ.

ნას ართ რახბტი აძიე დვაგელან, — ქუაბლგუ ჰკუ- ნაე იაუპ, ალიას აჩარა ჰაზუ ჰია შუთაიეიპომ, ჰარა ჰახუმარუა იაპიეიტ აკუმზარ, ნასგგე ქუაბლგუ, თორ- ყან უჰია როუპ ეიპა იაშარალა დგზიაიგუოუ, ახა ჰარგგე დაპციტეგმუავდამ; სარა სხათალაწიყდა იასპოიტ იყალააკგგე ყალააიტ, იზბან აკუმზარ, აბარ სარა სხე ზდგრუა სააყალაეიეთეი ალიას, მა ფსხუკ იმუტტ, მა ჩარაკ; იაპზიუააიტ აჩარა, იპამბარი აჩარა შოიუა, მა უი ანაკუმბა...

იტიაზ ზეგგე იაიქულზენ:

— იაკუმ აკვ იდუმკელან, ზაკუხეი, „მა“ ჰია უაეია იალოუწაზ, აბაადსგ იდუეკლომა, იარა უაეიოუპ ახშო- რა დანიოუ, უაეიოუპ ანხარა იგუ აზგპომ დანჯოუ, — რპიეიტ, ეიპარაკ უა იტიაზ აპისაქუა.

— უარა უი სგხუმარუა ისპიეიტ აკუმზარ, უი იზგ ისთახგუ სხე აკუმზარ. „მა“ ჰია საეია იალასწაზარ, უი ციგდა აწინაკუეიტ ჰია სა სგყადამ, სარა სგუანგლა იაბ საგდასა იყსხუ იუააიტ ჰია აუპ ისპიარკვ სგუ იაანა- გაზ, — იპიეიტ დაახგჩაშა.

— ააიტ, უარა უსამგრყულ უზაყუმწიტ იანაკუხა- ალაკგგე. ალიას იაბ გენჯაეია შოგქუსა უაეიე აფხდა იფსგზ იოუმა ზფსხუ იურუა, უი იფსხუ რგუხეიტ, უარა უაბ დგფსიეეთეი ეგდწუამ, იფსხუ ჰია მაქკ, აკვ უუშია უუნ, ნას უა უაიყუაწიტ, უაეიე დახგუფგგე უზდგრუამ. აბგრუაეიე ფსხუკ იაარკუფცნგ იზუურ იუჯიმშარი, — რპიან იაიბარჩჩეიტ.

— იეიუაზი უარა! შიარა აკუაეც ჰარა შითახხა- ცგფხდაძა საბ იფსხუ სშოგრულარ, საბ აკუაეც იგუ ახშოარ ყალაპ, — იპიან ზეგგე აიბარჩჩეიტ. — საბ დანფსგ ფსხუკ უნგ შიაილიასგრფშოიტ. ფპიგს დანაახგა ჩარაშოგგე აკვ

შინჯუიტი. აბრი ახვლედიანი რვესწყა სარა აბრი
 შუიტი, უაეიშთა შიარა აძიე შა აჩარა ეიუ, შა
 შაპ ანაქუხა ალიას აჩარა იშიერუ, — იპიან დაახვამერ-
 უულტ.

აბრაცა იტიაზ აპისაქუა რახვტი შქუაქუა დააციაეიან:

— ნან, უარა, ლუმიან, უშოხუმიარ-ხუმიარუაზ უეიპა-
 ბაცია რქუფ უფხამშინაქუა ფჰიეს დაახვან, ჩარა შინჯ-
 უიტი ჰია როუპიეტი, უარა, კქუნაქ ას იზლოუგუაღვში?

— უი შთა ეგვაურემ, ისამერყულ იალაწაშია, ინხვა-
 შია იპიეტი ჰპიარენ, ახა უბრი იაბ იხე იიპიაზ იაკუმ-
 ქა იპიეტი, — ლპიეტი თაქუნა. — იშოფუკუუ საბ აქუა
 იგუ ახშეარ ყალაბ ჰია შოიპიო?

— აიი, თაქუნახეიტი, ლუმიან იახვა დებზამა! ისა-
 მერყულ დაასუა იქაშეილაქა შოიპიო. ახა უი, უბას
 იყოუ უავდამ იაბ ჰათერ იქუიმიწო, იან ჰათერ ლექუიმი-
 წო, ეიპაბე დიხემდგრუა, ეიწბე ჰპიაზ იეიფშო, ახა აბრი
 ასამერყულ დანალანავალაქა იქაშეილაქა იპიოიტ
 აქუმზარ, — ლპიეტი შქუაქუა.

ართ ირპიაზ ლუმიან ილემპა ინთასენ, დაახვაფშოტი:

— ეიქუახეი ბარა, ჰქეთან ზეგე უაა ყუშოქუნე
 იყაზარ აუმა იშითახეუ? უსყან შიარა ზეგეგ ავუქოვლდ
 შეიგარენ, — იპიეტი ლუმიან, ეგგერთ ივგზციავგე აბრი
 იაქუშეიპათხეიტი.

აბრაცა იტიაზ მშეიავუ დვაწყყან:

— აპისაქუა რგუ იახუო ანციავგე იხეყაწომ ჰია ირპიო
 წაბერგეუპ: უჩორყუშინე, უთენჩინე, უხუცუა უტიარ—
 ყტი-ფსგტი იქაშეიომ, დეიბატკანე დტიოუპ, უგუ ირქვ-
 ლფუეტი რპიოიტი, ასამერყულ რაპიო იურჩჩო უალაგარ,
 იქაშეილაქა იპიოიტი ჰია უშთახე იგგლანე უციავგა
 რპიოიტი...

უბრი აამთაზე ლუმიან დანენაფშო ალიას ავუაში
 ნთეწი ამვა იიაგოუ დანგლანე დეშინეიუას დიბან, იბეგ
 ნიქუტირიგვეტი ზენზაწიეკ აბრანაძა უაიი, ჯოუკე ურთი-

ხელებ ქია. ალიას აგუაში ააირტენ ამძვრხა დააქლუღეიტ.

— ასამერყულ ქიარა ანაკუხა, ალიასგგ შიარა მანკაწყველას
წახო იაკუქამ, ზნეკ უხა დგიასგერ, — ლპიეიტ თაკუხა,
ლქასგ აარჩიუთა დვაგვლან.

— ზეცავა უპოო უში დგლავგლოტუბ ქია ირპოო მგც-
დამ. უაფირაინდა უარა უთემშია ჰპიონ, — იპიეიტ ლუმან.

— დგუხსთა არაყა სთემშია ზპოო, ლუმან უდა იყა-
ქეო? — უბრი ამითაზე ავნუწყა იტიამუაზ ზეგგ ვეი-
ბარგვლან აბარწან ალიას ინეიფგლტ, ასალამ ნეიმგერ-
დგიტ.

— გგჰ, მშიაგუგგ არა დგყოუმა, კამშეგგდუ? შია-
აზგანეი შიარა აფხსურა უაა, აყუარაინქუა, აყუაც აზგ-
ყერღეშქუა? აბრი ჰპაბლა ციგმარაკ ადგეიბალოზარ
შახგ აკუხააიტ!

— იუუაზეი, ალიას! უარა უააიანდაგგ აბრაყა
ამისაქუა რგზხარა იპაციპახდან, უარგგ უციპაუა უაპ-
ზააიტ, უი აწყვს იეიღმში ჩარაკ ჰზუურ, მა...

— „მა“ ზუუპოო ზაკუხეი?

— უი ბაშოოუბ, უს აყია იალოუბ „მა“ ქია, — იპიეიტ
ლუმან. ზეგგ ააიბარჩიეიტ.

— იბზიოუბ, უი უს აყია იალოუბ, ახა შიართ ახგკ-
გგ შიეინგრიანგ, აყურაინქუა რეიფშო აბრაყა შიარაზგა-
ზეი? შიართ ახგკგგ შიეიშთავგლა, ყეგარაა რეიფშო,
ას შიეიზანგ ჰალოუ ივნგ შინეიპაიტ, შიარა აშაპგ-
ზაწიქუა შიახნეიუა უი ავნათაქუზ ბზიარაკ ზგყალომ.
არი შყუაქუა ლგვგ აბზიარა ადკვლოუბ.

— უარა უი აყარა უმპარგგ შყუაქუა კერ დპაცი-
პაზეიტ, იახდალა უი ჰაზხოუბ!

— შყუაქუა დშიაციპამოუ, ავგმსავ შიეხუდანგ, შიარა
აყერღეშქუა შიახკალგმცაზ უამაშია იზოიოიტ! — იპიეიტ
ალიას, ზეგგ ააიბარჩიანგ, უტა-სტია ქია ინეიბარტა-
ქუეიტ.

— ამოოურახა აფხენ ავნე ავნუწყა შიზერტიანი? უი სპიეიტ ჰია ატგდუ უს აუმი იშაუა, აწარქუა ჰია იშიანე ესქდენგდუ ჩიზენლა აწლა ავრუავარა ითაგუგუა, შიარგდუ აძიე ჰაიმბანდაზ ჰია აკუხაპ ავნე შიზგვანავუგუზ. შიარგდუ აუაა რზე ატე შიავგზამი! — ნაციწიეიტ ალიას.

— უარა შთა ულაჭე უაყუწინე, უაყწის უააკიაციია. იანბგეუე უარა აჩარა ანაპზუა? — იპიეიტ ლუმან.

— ახუმარრა ანციია იპაგეუმერხან, ახა აჩარა შიზგ-
ზუეიტ იაშაანე.

— იუუეიტ აჩარა, ახა იანბა? მეკპიავ ითა გურლდა დავუეიტ ჰია, უარა უი უჰაალარ, ჰარა უი ჰაზფუშოგ-
ზარ...

— მამოუ, სგხუმარძომ, ახუქე ლეშექქეს აჩონე აჩარა დუ ზაურკე სგუ ითოუბ, — იპიეიტ ალიას. უიანძა ჰია ინაქუსკენ, ახა ზნეკ იანაამთაზ იანახეფა, ახუქე ლან ლჩემაზარა, იშეგმდგრუეი, მეშეკე იახეფო შიეშეშე იახეფოიტ ჰია ირჰიო აეიაფეა, უბას უაფირაანძა იაიიტ, უაფიე იავანეზულამ, იავანეშამ რჰიოიტ ეიფეშ, აბეარა იააბერყუანე ყაწაშა სზამთეიტ, — ჰიაგდუ ნაცი-
წიეიტ.

— უბრეგდ ეილერგანე იაადგრუაზააიტ, — იპიეიტ
კამშეშ.

— იუხამეშთააიტ უბრი აქუჰიარა, კამშეშ, უბრა უდუქთარ ინანწა! — იპიან იბეკ ნაირგუეიტ ლუმან.

— უი იხაშთერგდუ სარა ისხაშთუამ, — იპიეიტ
მშიავუ.

— ააი, ამარჯა, იშხამეშთააიტ! — იპიეიტ ალიას,
ზეგდგე ნეიბარჩიეიტ.

— აპ უჭქეირგუდუა ხეშექქესა უაზეფეშეზ, — რჰიო-
იტ, უი ეიფეშ, ჰარგდუ უი ჰაზფუშეზააპ, — რჰიეიტ იხუმ-
არუა იააიკუჰაენე.

— შიარა ახა ზმოუ გოუე შიოუბ, იზლანზო ალა,
სარა სეილახოუბ, — იპიან ალიას დვაგელტ ავნეა დცა-
რაცე.

— უკან ფეხთაჲ, — რძიან რჩუნნიდღერცალტ ლუმანი
 ივგზციეი, ახა დმიანქვასკუა „შეგშეშა“ ხაბზიხა
 იძიან იქუნენიხეიტი.

— დად, შიარა აძიგ ივნე შიათშეგმა ბზიოუპ, შიარა
 შეგვნე სანნეილაკა უბასყან აბას საშეძიარ ითაბუპ ჰია
 შიასჰიამ, — იძიან აღიას დნეკულანე დციეიტი ივნეყა.

— აბრიგდ ჰახუმარუაშია ჰაიიკუშხან აჩარა აქვჰიარა
 იფჰარწიეიტი, — რძიან იაიბარჩიეიტი. უბას, იჩჩან იხუ-
 მარგნ ინეიმპიტი რგვნეყაქუა რახხა.

IX

აუხეშა ზეგმე ზუჰიარაჲ-ჰუჰიარაჲ კვმოუპ

აფნუპ. შეეუპ. აშიათფეჯაფ ზეგმე იშითე-კაკაქხა
 ივგლოუპ, წეფხ იახმაჩუნე ეიფშე, იარა უბასწიყდა ამრა
 იქუალქუაჯო იკაფხიოიტი. აწარქუა რაკუზხარ, იარა უბას-
 ყან აშია შუგრჰიოზ ეიფშე, იახმაგმე უბასწიყდა იეიგურ-
 ღმაძანე აშია რძიოიტი.

თორყან იბაჰჩაქვუ წეფხ არდენა აშია შუაჰიოზ
 ეიფშე, იახმაგმე იაჰიოიტი არდენეკ აშია...

უაფიგ იზლუეიფშეგმი ატიგ. წეფხ იახმაჩუნე, აშე-
 ეგმითან ესმა ფა დლოუტი ჰია თორყანრაა რქვუ უჰია,
 აიგულარაქვუ ზეგმენჯარა ახესრა იაქვუნ, ალაქუა ეიბარ-
 შუა აგუგუაჰია რგბეგ გონ. იახმა უი ეიფშე ჯყამ:
 თორყან აღიას ივნახმე იხე რხანე ესმა ილოუზ ფაუ
 ფჰაუ ჰია ქოთულამ.

უს იყაძამ...

აღიას ივნე იახმა ჩაროუპ, აცექუა, აშტიაქუა
 რშეიტი, წეფხ იახმაჩუნე იიზ, ამგშეიქუან ილაზ კამაქვქი,
 იახმა დგუა ამძგრზა დგქუპ, დგშითე-კაკაქხა...

იახმა კამაქვქი ხუქვ ლეშეგქეს წიტი. ლეირახე აჩარა
 ინახეფა-აახეფო ირზემუზ, უი კჰიარას იამაზ იახმა

აკუხარენ, იახდა კამბეკე ლარა ლეირა ამშო აჩარა
 ლარა დახაგლოუპ, აჩარა ზუა ლარა ლოუპ უჩაგლოუპ
 იზბან აკუხარ, აკე ახაგრშუა, აკე ახაგყარწო ზეგაგნჯარა
 ლარა დეკუა დნეინგ დრგხუაფშოუეიტ... იახდა გურღდა-
 როუპ ალიას ივნგ.

შეენაწგ აუაა, ახაცია, აპისა უპია რხეფხაძარა
 აზპარა იაკუპუ. შოამახა აკუმხარ ფპიესკ ნაპემაცარა
 დააიძომ: აძიგ აკუტქუა ძნგ, აჩაში რგქუწინგ იაალგოიტ,
 დაჩაძიგ — აკუტქუა ეინგ, აჩაში ყაწინგ იღემანგ და-
 აიუეიტ, უბას ზეგგე აკაკა აარგოიტ.

ახულფაზგ აუაა დგრტეიტ აშაფაქუგ. უი აქეთან აძი
 დაგგუპ უპიარტიგ იყამგბტ, უბრი აყარა აუაა რაციან.

აბრაყა იყან იაგგეკუა ლუმანი კამშეში. მშიაგუ დგჩ-
 მახაგნააპ, იახდა არი აჩარა დზაქუმშიეიტ.

აბრაყა აჩარაქუგ აუაა ზეგგე ანდგრტია, რხუ ანრგმ-
 წარწა, აფშიმა ალიას აშაფა აგუთანგ დნაგგლანგ აბრი
 ეიფშო აეია რეიპიეიტ აჩარაქუგ იააიზ:

— დადრაა, ეხდა ზხგ სათიაშანგ სჩარაქუგ იააიზ, აკე
 იეიფშოგეკუა სშიგპიოიტ შიმგეცკაკეკუა სჩეიჯჯკა ხუქგ,
 იახდა სარა ისგლშოანგ იშიგმწასწაზ შიჭარაზგ, შიგბუ-
 მარარაზგ, შიგჩჩარაზგ, შიკუაშოარაზგ, დნაფშოგ-ააფშოგ
 დნარგლაფშოგ, — იახდა აბრაყა აჩარა, ზხგზუა ახუქგ, მაკ-
 ანა უი, ჰალოუ ლეხმდ იპააიტ, ახა ლგდა ხმგრპიიგა დსგმ-
 აძამ. აბრაყა იშოშიაპაუა ეიფშო, უეიზგგე-უეიზგგე ბზიკ
 ზღგწუა აძიგ ლაკუხოიტ ჰია დგზბალაკ დსგდგრგპიალ-
 თოიტ. იზდგრუადა იწაბგრგგწიყმანგ ახაწამფპიგს ზხგრპიო
 ლაკუხარ. შიარა—სგუაცია, სგქულაცია, იახდა აბრაყა ზხგ
 სათიაშანგ სჩარა იახატიაზ შიგმაწ ლოუპ, აბზიარაზგ
 დგშიზაფსაპ, სგზციემდგუ, სგციგმა ზთახგუ აძიგ დგუა-
 ზარგგე (უს აძიგ დსგმოუპ ჰია სგყაძამ ახა) უიგგე იქუ-
 ნაგოუ ათაკ იალპაპ. იმგულკუა იფსხადა რპიოიტ
 ეიფშო, სარგგე აბრი სეიგულუეიტ, უბრი აყნგტი აბარ
 სარა თაპმადაკ სოუპ, უბრი ლგბზიარა, ლგციგმარა

ზქიან ეიფუშ სარა სახეგმძარჰია სშიანგ აუბ, სუტსე
 შოთოუ ჩარაკ ლზეზუბ სქიან, ჩარაშია აკვ ზოუიტ, ^{სუტსე} ^{სუტსე}
 შოაზ ალა, სეუეი სეჟულაფი აბრა სხელწ ხუქვ დგმი-
 სერბარკე. შთა სშეგპიოიტ, შინაპგ აშეგრკრაზგ, შიარა
 იზლაშეგნამესუი იზლაშეგპატუი რგლა სჩარა ხუქვ შეგრ-
 ფშოძარაზგ, — იპიან იაჟია დაალგუეიტ.

ზეგგე „ურა“ რქიან რნაპქუა ეინგრუეიტ, ნას ინა-
 ტიეიტ.

ტოლბაშს ჰია თორყან დყარწეიტ, იშოიშუაზ, მგლა.

— სარა საფშეგმოუბ, სხამგგლაზაროუბ, — იპიეიტ
 იარა.

— უაშეიწზგ დხამგგლაზაიეიტ, უარა უტეაროუბ, —
 რქიან, ნასგგე ალიას უტია ჰია იანიდიკალა, დნატეიტ.

— იახდა იზემშუნგპიოუ, აჩარა ზზეეიუზ კამაქვქ ხუქვ
 არახდ დაეცეგ! — რქიან, დნარგუეიტ.

კამაქვქ დელიაპიან ქკუნ მათიალა; ლგმათიაქუა დგრ-
 გულქკონ. დგუაზგრჰავახა დგრკენ.

ატოლბაშ, თორყან აბრი ახუქვ ახმდ ლზეზუშუაზ,
 „აფეჰამბარ აჟიაქუა“ ლზეზქიან ახუქვ დანიუაზ იყაქუაზ
 აქსაქუა უჰია, ზეგგე აბრაზდ შიარგუფხდა ანიქია, იაიან
 უა ინაგგლტ.

აბრაყა იყან: შირიჰა, სელმა, უაზამაი, ჰაზარაი, თაქუნა,
 ჰაუიდა, მკედ, რაჰიდა უჰია ეგგერთგგე, ნას თორყან
 დვაგგლან, აწიცა ააშთიხეიტ. ზეგგე ააირძგრ-
 ვენ: — იახდა ქკუნწას ეილაპიანგ აძლად აბრაყა ირკეუ,
 წგუფხ იახდაწუნგ დიეიტ. ახა არაყა აუს ზლანგ იყოუ და-
 ხიიზ აკუმ, ახმდ ილზეუ კამაქვქ ხმდგს იზლალოუზ აუბ.
 ზნაზგ დეაზუ დგფჰაზუ ჰზემდგრგზტ, ეიმაქტეის,
 გუვარას იანჰაუ იავახაწახმდგზ, იავდჰჰეისხმდგზ კამაქვქ
 ლგხმძაქტეგპ ჰპიეიტ. ეიპარაკ ახაწარა დანაჰკუოან
 ალიას ფა დახიმაგზ აყნგტი, ნასგგე კერ აეია ფშოძა-
 ქუა აბრი ახუქვ ლზე იაჰპიეიტ — ახაწა-იხაწა ჰია ხმდგს
 ილაჰთეიტ, ქკუნს დგუფხაძანგ.

— დანუძღაბზაგაგ ახაწარფეს ზზა იწკეს დეიღბოიტი
 ჰია აბრა იეიბო ახაციეი აპსეი ეიკუჰაიკნე
 ზაუზ აძეე ვიფშა, აბას ლზგრაპიეიტ, რახაგაგ უბასწიყა
 დეალოიტ ჰია აგურა განე იყოუბ, — დაქუენ იაფია ანა-
 გდარა იარა. — ურთ „რფეჰამზარ აფიაქუა“ ზეგაგ აბრაყა
 ისეზპიომ, უბას დაარადა აბზიარა დუქუა ლგდგრკვლტ.

— აიი, უსოუბ, — რპიეიტ უა იგვლაქუაზ.

— უბას, აბრი ახუკე დანიიზ ილგდგრკვლას ახაძი,
 აფშეი ლგგემზარაზე, ლაბი ლანი ნაგდარა რეზანე ეიბა-
 ძარაზე ინგჰიანე აბრი აწიცია ზეიუეიტ, — იჰიან დნახანე
 იეიიტ.

ზეგაგ „ურა“, რპიან, ინაგვლან, აწიციქუა ააქუხნე
 ირფიიტ კაქაქეკ ზუკე ლგვზუ.

ახუკე აბნა დახგვრკვე ავე ზეიუა აწიციქუა იქურ-
 ხუა, იწთგრხუა ზეგაგ ლგლა თრია დრგხუაფშუან,
 რეიშია, რგენაპაში ეილგვრგარცვ ლთახგშშია.

ზეგაგ დჯარშონ ლგფშოძარეი, ლგხმდ ათაშეი ზეგაგ
 ეიდგვლანე იანრგხუაფშოლაკა.

დანიიზ აჩხნე ზეგაგ ეიკუჰაიკნე აბრი უავე იიმბაც
 აკვ ლგლწეუეიტ, აპსამოუ ახაცია ირეიღმუგაგ დრეი-
 ღმზარ ყალაპ ჰია რგუ იიანაგაზ ინაწწა-ნაწწო დციოიტ.
 იახდა აბრი აჩარაქვუ იტაქუთოუ ურზგდგრკვტ გუფ-გუფ
 აბნა, აბრა უბრი ახუკე ლთგქშია აქუმზარ დამჰაკვ
 რპიადომ.

— ირპიო ზაკუხეი?

— აბრი ნაგდარა ლოურ, უავ იიმბაც, იმაპაც აკვ
 ლგლწვტ ყალაპ, — ლგფშორეი, ლსახეი, ლგლახვგხრეი
 რაპსახაბ ალა, ზეგაგ აბრი აგურა განე იყოუბ. ახუკე
 ლშირა ამშა აჩხნე იყაზ, ჰიარა ათახეუმა, ურთ ზენდაკ
 აგურა განე იყოუბ მშოაჩხნე რგუ იიანაგაზ: აპსაქუა
 რახდ ლგწკეს ეღმუ დზეალომ ჰია ირპიოზ.

უაყიგ ჰარა, უსყან, ახმდ ანლერთოზ იაქუმშიაზ, ართ ზეგდგ ეიქჷსაყნგ ირჰიაზ იამაჰკრემ. ჰაფშოლაბ, ნაქჷსაყნგ იყალო ააბაპ...

აჩარა იშახატიაზ აწგზ აკერ ირგუეიტ. აშთახმ ჰისა-ქუაეგი, იზაწიგზ, ზგვნგ უავ დეჰამგზ ჯოუეგი რაკუმზარ, აუხა შოაანდა აჩარა იახატიაზ. აფშიმაცია, ურთ რთახ-ცია უჰია რგვხუ გმეიყუა ადიგ დაუნრგვხუაზ.

ზეგდგ რგზხარა იჩჩეიტ, იხუმარტ, იკუაშაეიტ, აშია რჰიეიტ, ნას შგეგ, რგვნქუა რახმ იცეიტ, ახა აჩარა აშეე იანგქუწუაზ დაარა ირციალუეიტ აფშიმა იმძგრხა. რგჩქუა დაარა იდგრხუმარტ, ნას აფშიმა დნგჰია-ნგფხმანგ ინგქუწუნგ იცეიტ.

X

აღიას ღთააკჷმბ

აღიას ესქდგნგდგ ქეთა ნხარაკ აჰასაბ აღა ბზია ნხარა ზმაზ ადი იაკუნ. ახა უაყიგ ახშოარა დანიოუ ნახგს ეიჰა ანხარა-ნწგრა იგუ აკუა დყალან, ივნრა აჰთენრაყ ეიფშო იყაიწეიტ. „აწეი ბზია იაბ დქუახოიტ ჰია ირჰიო მგუ-დამ, აწეი ბზია დააუწაგვლუეიეთეი ეიჰა უქუახანშია ააბოიტ“ ჰია იარჰიონ იხუმარუა აგულაცია.

იწაბგრგვწეყმანგ იარა უბას იაგდგყან, ნაბგ ზლუეი-კლაკჷ ზეგდგ ფხმაყა იცკონ, იმარგმეყახონ, ახა აუაგვ-ტიეგსა დგფსაანდა ზეგდგ დრეიგულლაროუბ. ზნგ ზულ-ფაზგ, იგუ იჩანდამეყუა, ათაუად დუ სალგბეი, უაყიგ ააკეგსკამაშია უსყ აწგხუალა იაბრაგმანგ აბნა ილალაზ, იარა იგვცია ვგჯა აბრაგმცია იცნგ დააჩრგეიწეიტ აღიას ივნგ.

აბართ აბრაგმცია ცქმა იეილაშიშიაანდა, აუაა იშოგრ-ბოზ ივნგ იახმჩრგეიწეიგზ დაარა დარშიეიტ, დარძმეიტ. არი იაარლასნგ ახგლაფშოვგ იშოიაჰაუაზ იდგრტ, ახა იიკვზი, უაყიშთა აკგდგ იზჰიომ. დაარაჰა დაარეიგურ-

ლდაზშია იუნ შტიაკვდე მადლა ინარზიშიტ; აქატი ბზია
 რგზირხიეიტ, აიშია იახატან წხეზეონენდა. საქართველოს
 დემოკრატიული
 რევოლუციური
 პარტია

რქაძე ანჯარწა სალგბეი ივგზცია-აბრაგაცია რუადიგ
 ალიას დნასკეიფხან, თაუადი აამგსთეი ყახშას იშარგ-
 შ იუ ეიფშა, — სალგბეი უახა უარა დხუთაა ჩაგზხიაკ
 უმოლუპ ჰია იპან ახე აუპ, იარა დხეჭუტოიუ აჩხე და-
 არა ჩაგ-ბზიაკ აუპ, იადესანგ იყოლუპ აკუმზარ, უბრი
 უარა იუდკელანგ უჩაგ იუთარაზგ დუჰჰოიიტ, ჰარა
 უბრი ივგზციაგდგ დაარა ჯშარა უხააუეიტ, — იპიეიტ.

ალიას დაახუც-ხუცენ, აბრი შაგბზიარამგზ იდგრტ,
 ახა იიკვზ. იჩაგ სზენიეგრგდგ, უი ამალა იპოიიტ, ჩაგს
 ისზენიეუა ეგდუამ, ახა უი მაძარახზარ აკუხაპ, სნაქუძე
 სკოიიტ, უბრი აწკეს უს ისთაპ, იგაიიტ, ისგმთარგდგ
 ციგდას სალაყაიწოიიტ, ზგრჰავას ისითომ, მჩგლა ისციგ-
 იგარგდგ ყალაპ, იპიეიტ იგუანგლა. — იჩაგ შაფაიციგზ-
 გოი, ანცია ზგრჰავას იითაიიტ, თაუად დუკ სჩაგ და-
 ნეილაჰა, ადა დხუართამეუა დანგუალა, იხაწკ იცაიიტ,
 იარა იმაზაიიტ, — იპიეიტ ალიას. უი აბრაგდ დნეინ
 სალგბეი იეიპიეიტ, — ითაბუპ! — იპან სალგბეი იარ-
 ლასნგ იკუადგრ ალიას იჩაგ ინაქუწანგ — უწზ ააბზია-
 ხაიიტ! — რპან, სალგბეი იჩაგ ნარგუაკნგ იციეიტ.

სჩაგ რგაეიტ ურთ აბრაგაცია, ახა აბრა სარა სქხე
 იშაფუაპ აძიგ დნეინგ ახგლათშოგვ იეიპიარ, სნარგქუძ
 სკოიიტ, ჰია დშო, დქძო დგყან ალიას.

ინაბგრგწიყუანგ ახგშო რან, ხულფაზგ ანაჩალანიკ
 იყნტი აურიადნიკ ვგჯა ასტრაეშქუა იცნგ დააკვლსტ
 ალიას იქხე. ალიას აბლდააჰია იდგრტ ართ ზზაპ, და-
 არაგდგ იგუ იააციემგლხეიიტ, ახა იიკვზზ... იგ-იქხე
 ამგრჰიადიკუა დგვდიელგრგან, იშთახნ ინაქქუა ააქაჰიანგ
 ამგრზხა დნექუდგრგლხეიიტ. ალიას აურგს ბგზშია ყუეი-
 ბგეიკ იიდგრუაპ ალა იეილხიკაიიტ ანაჩალანიკ დუფხეიიტ,
 უაალაროლუპ ჰია შაგრჰაპ. რუადიგდგ — უაბრაგაცია აბა-
 ყოუ? — ჰია იაგია ინალაიწეიტ.

— უარა აშახხა სნაბე იალაპაძეიტ, ხუჭუკ იააშეგრ-
კუადა. შიუაში! სარა ჯარაყვარ სცაპ ჰია შიშოიშე
იპიეიტ ალიას, ახა იგუხდაა მკეკუა რჩქუა იარაგე
მეფეფიშე

— იყალაზეი შიშინ, ჰხეკუშიაზეი, არახხ აბრაგდცია
ჰხე აწეგს იეილდაჰშოზ ჰჩხე ბზიახუ ინჰახუაა ირგუეიტ,
ჰამჩ მგრახაკუა არახხ, ჰავნე ზხაგელან ჰაუშემა დეკნე
დეიქუქუაჰია დერგოიტ, — ლჰიან ესმა აწიფუარა დალა-
გუეიტ.

— ში ინაბე ხუჭუკ იააშეგრკუადა! — ჰია დრჰჰიონ
დწიფუა. უი ილჰიოზ აბეზშია რგზდერუამეზტ, ახა უეიზ-
გეგ რგუ აზციეიტ, ახა ლეგუხდააგეგ რეშეკეიტ.

აბრაყა იყალაზ ცქმა ილზეილგეკაყუა იშახინანე,
ზეფსე ზეხყა იგელაზ კამაქეკ ხუჭუკ, არწიიაჰია დეჰიჰიო
ლაბ დნეიხდენჰალტ:

— უაბაცო ბაბა, ჯარგეგ უსეშთუამ! — ჰია.

ინაბე ფსერტლოიტჰიაგეგ ლჩხენაზელეკეიტ, ახა აშახხა
აწეხუა ჰეგზ ასტრაყენიკ, ბეგეუაჰიალა ახუქე დენლგ-
წაყადან, ფეტყეგეგ დნალგეუთასტ. აყუქუაჰია დეჰიჰიან,
თეკე ხუჭუკ უაყა ილბაზ ააშთფაანეგ ილგეუთასგზ
ასტრაყენიკ ინეიგუდელწეიტ. უბრი ალა იეილგრკა
ჯგლშეიტ, ლხუქე ჰასაბ ალა.

ასტრაყენიკ ფასა ეიჰა იბეგ ნარეცეგდანე იბეზშიალა
აქიაქუაჰი იჰიან ლუღუალა (დეკიჰაზარ აყუხაპ), ნაყ დნა-
ლგეუთასგზ, ახუქე დბერ-ბერუა ხარაძა დციეიტ, ახა
დკამჰაკუა ლჩხაიანელეკელტ. ლჩხაიბელთან დერჰავიგ
დეითანაწეეიტ — ბაბა დეგეიგარ ზოუამ! — ჰია.

უბრი ააშთაზე ასტრაყენიკ დენჩხევილსეიტ, ეგეგრთ-
გეგ ნჩხევილაქუეიტ. ალიას დნარაფერციეიტ.

კამაქეკ ხუჭუკ დეჰიჰიო დეგნე დნეიხდენ დიხდენჰალტ.

ესმა დწიფუა უი დეგუა დლგშთან, — აჩქუა ბერ-
შეეიტ არახხ ბხენჰიე, ბარა ხაას, ართ უაატეგსოუ
ჯგბშიმა, უავ-ყეჰაციოუბ, — ჰია ლეგბეგ ნალჰქურგო.

უაწი უაწიაშთახი რუაკ დაუეიტ, კამაქქ მათია ხუქქუაკ ნაზგოიტ ჰია სეიპიეიტ, — იპიეიტ,

აბას ალა. ეგდგს ალა უჰია აარლა კამაქქ დიადგრ-
გუბზედენ აწიეუარა დააყურხშია რხუიტ, აწიგდგ კვრ
ცახდან, ნას ილდაზკნგ, იშიანგ იყახ ახუქგ დეციეიტ.

ალიას დზგუყაზ, დზგუქუშიაზ ზეგდგ ესმა თორ-
ყან იალჰიეიტ. დაარა გუალა დუს იყაიწიეიტ, ახა იყაი-
წოზი, — „აუავტეიგუსა დფსსაანმა ზეგდგ დრეიგულლა-
როლუპ“ ჰია ირჰიო წაბგრგზააპ, — იჰიან დვაგვლანგ
ივნჯა იქუგნიხუეიტ.

— უაწიიჩიეი სნაიშთაწააპიშ, იყოლ აეიაბეკვკდგ ნეილ-
სგრკაპ, — ჰიაგდგ გურყუანდაგაკ ესმა ინალუეიპიეიტ.
— აბრი ახუქგ ცქაა ბაალხელაფშო აკუმზარ გუეილაციგაკ
ლოლუპ, ლგუ ფეიანგ, დგხუეიანგ დფსგვრ ყალაპ, — ჰიაგდგ
ნაციწიეიტ.

აწხ აგუ ინახგსხდანგ კამაქქ დქუგხუეიტ. ესმა უსგდგ
უი აუხა დაუციახუაზ. — ბეცი ნან! — ჰიან ლხე ლშშუა
დალაგუეიტ, ფტოკ ანააბეგს „ნან, ბაბა ინაპგ ფდგრ-
ტლუეიტ იჰიამა თორყან? — ჰია დლგზწააიეიტ ლან.

— ააი, ნან, ინაპგ ფდგრტლუეიტ. ნან ჩოგლა უახდ,
ახგლაფშოკ იახდ დციეიტ.

— არახდ ავნჯა დზგმიახეი, უაწიგ დგმცარგზი ახგ-
ლაფშოკგ იახდ?

— მვაბეშარა დანნიეი, არახდ დზგხნგმჰიეიტ, უეიზგდგ
უახდ ცატოგს იჩან. იბგუალამშიოი ბაბ უაეიგ ააკდგსკაა
ბგზქუიერგულგზ ამათია ბზიექუა: აწკახუქგ, აიფკა ბჰია
ეგდგროტგდგ?

— უი სგუალაშიოიეიტ, ახა არახდ ავნჯა დაარ ეილდ-
ასშონ... აბართ ასასცია უახგკ აბრა იყახ ჰჩოგ ზგრკა-
ზეი? უბერთ ჰარა იჰაუაციაზმა? აბრი აყარა აამთა
ციეიტ, იზაარგმგახეი?..

— ურთ ივარგახრა იყოლუპ. ბარა ბეცი, ნან, ურთ
ზეგდგ ბარა გურკვას იყაბგმწან, — ჰიეიტ, ახა — აბრი

ახუქვ ესქვგნავგვ დღვზწაუეიტ, სარა ილასჰიომ დღვ-
 ეოიტ, ნაყნაყვგვ დღვკალარ აწკვს ილასჰიოაჰიომ აწკვ-
 ილჰიომ საჰაბ,—ლჰიან, ჰჩვგ ზგაზ აბრაგვცოოუბ, ნას! —
 ჰია ლაღჰიეიტ.

— თაუადღუბ ჰია იბჰიომ ზაკუზი ზნგ?

— აიი, ჰჩვგ ზგაზ დთაუადღუბ, იარგვგ ივგვციაგვგ
 აცოგვა ზუქუაზ უააუბ. აბას იდღვქუბ, აბრა-აბნა ინკვ-
 დგვლო, აჩვგ ბზია ზმოუ დგვრდგვრგვ იაიიმზუა, აკუა-
 დგვრ ბზია ზმოუ ინიაციგო. ურთ ჰარა ანნაცია ჰვგ
 ნციანგ იაჰვგალანგ იყოუბ ვიგვტოგვგ კჰატიგვგ. იაბრაგვ-
 ზარგვგ იაბრაგვგვმზარგვგ ურთ თაუადი აამგსთეი რკვგ
 ჰარა ჰაფსგ თანგ ბზაბააკ ააბაშვამ. აჩვგ რაჰამთარ
 ხგვრჰავას იჰართომგვტ, უი აკვგვგ იმიანწასკუა, ანავ-
 სგვგ ეიჰაუ ჰკვიგვარ ყალონ აყნგტი ჰჩვგ ჰვგ იაკუზ-
 შვანგ ირაჰთეიტ, ბზაზარა ანცია ირგვუმთახენ ურთ, აბნა
 ილაღარ — ჰარახუ რგოიტ, რგვგ იყაზარ — ჰარახუ
 რგოიტ. დარა რგვიგვარა ჰარა ჰადგვრგოიტ, იაჰთახგ-
 იაჰთახგმ რხგ ჰადგვრხუოიტ...

— ნას ბაბა ინაჰგ ზჰვარჰიაზ ასასცია ჰჩვგ ახგაჰ-
 ცვიგვრგაზ აზოუმა?

— აიი, ნან, უბგვრთ ასასცია — აბრაგვცია ჰავნგ
 იახგაიიზი, აჩვგ ახგაჰცვიგვრგაზი რხგჰიან აუბ ბაბ ინაჰგ
 კჰაჰიანგ დღვრგაზ.

— ურთ ასასცია ჰარა იაჰჰამგაჰეიტეი. ნასგვგ დარა
 ირგვეიტ აკუმზარ ჰარა ირაჰამთაჰეიტეი ჰჩვგ, ნას ბაბა
 დღვრგაზეი, იზაროუზეი?

— კრგვდგვრუოუ, ნან, უბგვრთ ათაუადციაგვგ ახგ-
 ლაფშოციაგვგ შგდ იფგლა რფგლანგ აკგ იქუხანბროუბ,
 ავგჯავგვგ აიილაღან ჰარა ჰაქუჩრხეიტ, — ლჰიეიტ და-
 აქუფუსგჰან ესმა. ახა აბღდაჰაჰია ლაფია ააღვრჩეინ, —
 „უბრაყა იმჰან უბრი აუავ დაარფემღარ დგანგ დთარ-
 კვრ ყალარგნ“, — ლჰიეიტ ესმა.

— ნას, ბაბა ირღასნგ დააუოუ, ნან?

მგუახუს აბრა ითეწუა ჰარახუგდგ ჰარგდგ იპახხოეტი, ხეხუაღი
 იხეიგურღდოზ ინთალან, აბრახა აგულაცია ფეხეჰიფიფიფიფიფი
 რჩოქეფი უჰია ნარეკლან, ეიმგრწიფიტი: ირხეჰოზ რჰეფიტი,
 იაინხაზ რხაპგ იადგრგაფიტი.

ღწეფმითან ესმა აბრი ანგლბა, ლჩოვლზემწიტი აკუმზარ
 უაჰა ეგაღგემზოფიტი.

— ურთ აგგზმაღქუა ზნგჯ რნაპგ ანაჰკავს შთა ფხბაყა
 ჰახციომა! შთარნახესგდგ იაჰფეიფშოუ ზდგრუადა!—ლჰიან
 არახუ იაარციფენხაზ აჯგქურიეი აქოვზრა დნალავაფიტი,
 ახა უა იგვლახ მგუახუს ინლარგზხოზი?!

უბრი ინაქურციკანგ ხგლაფშო დანრმოუ, რეფხბა-
 ქუა ვბა აზგაქუა ირჰეფიტი. არი ხბაას, გურგას იშოლგმაზ
 აძენრა იანღეწალოზ აან ეიფშო ზეიღდა რგმამგზ ულუკ
 აციქუა აღდგეცია ილციფგრგაფიტი. ვ-კამბაშე აძენრა
 ილციავაფიტი, აყაშეადარახგ აძენრა იანღეწეს აფილაზგ
 უჰია, ჰატიგს უჰია ფიგჯ ნახთნგლწინ აჯგქურიეი ლგზუ-
 ჰაიტი.

აბრი ალა, ალიას არახუ ბზია იზანუბ ჰია იგულაცია
 შოიწაშეკუახ, აბარ იარა დთარკეიეთეი შოქქსგჯ წქომ,
 ირახუ აამაჰხბაძეფიტი, იარა დანოურგშოუაჰიაგდგ მაკმანა
 უავგ აკვ იდგრუა დგყაძამ.

კამაქკვ ხუჰგ დწიფეფიტი-ღხიტი,—ბაბა დგსზააეიგა!—
 ლჰიეფიტი, ახა უი შოზგამლოზ ანგლდგრ, ლგუ კარშინგ,
 ბგრკვ ლოფიფშო ზეგდგ რქოვ ლან დღეცხრაიაფიტი, ლაბ
 ზნგმზარ ზნგ დგშოფამიარი ჰია აგულრა ლგმანგ. წოუპ,
 უახენლა დშოგციოუ დგრჰანგ—ბაბა, ბაბა!—ჰია დწიფააუა
 დქოვზბალოიტი, ნასგდგ ესგშეფმითან ლან დლაზწაალოიტი—
 ბაბა იახა დმადეფი?—ჰია (ფხვძლა დგლბოზარ აკუ-
 ხარგნ).

— მამოუ, ნან, იახა დმადეფიტი, ახა დღე მგრწეკუა
 დააპ ჰია ჰგულოფეფიტი ჰია ლალჰიონ ლან. ახა ლგუ-
 ანალა: „ბაბ დგბხეკუეუაინგ დგზგაზ, იგბზოურანგ დგრ-

გაბ უპია სარა სეგუნაპარაგდე ბარა ბეგუნაპარაგდე
 ანცია ილიმგრააიტ. უი ირლასნე ჰარა დიაბარაპარაგდე
 უბრი ეიფშო აუს დაქუშეაზ რხე რთააცია ირგმანაბარაგდე,
 ჰიაგდე ნაცელწონ.

აბას იკონ ამშოქუა, ამშქუა.

XI

ქანაბნე აკანაბარაგდე ლეხმეოთ

აამთა ფხენრან. ახა-აიფენრა ხარა იციფეციაცვტ.
 აშიაფეჯაფ იშოჯგანე იეგროუპ, მაკანა ხუაეხარა რემამ,
 აპასკეგდე იარა უბას მაკანა აიწიარა ახეგეცტ
 უპიარაიტე იყოუპ, ჯარა-ჯარა დგდელ ვარაქუაქ რქოფ
 აქუმზარ.

წოუპ, აყარმარაქუა უახა შაანდა ლაციეიხმარაქ
 ყამწაძაქუა, „აყარმა ჰალრემიანდაზ“ ჰია იშეანგ, აკეი-
 აკეი ხეღა ეიფშოგმეზ აშია გუთკააგაქუა ზაიოზ, უაეფ
 ურთ რეშეაპაბექუა აიქუტეიტი; შთა იმშეაქუა თენი
 იციოზარ აქუხაპ; იზბან უპიარ, აყარმარა ჩხენკელარაქ
 ამადამქუა ააფენ იციქურფო იზგზაუაზ, უაეფ აწლა
 რხექუეი აენგნდა ირგლსენ იხეზენ ინარგქუტეიტი. აგურ-
 ქეძია ფასა იშოაზაუაზ ეიფშო უაეფ იაზაუამ, აჩაან-
 ნაქელტ.

აუთრა ფასაქუა იგუნაზგაგახა იყატო იგელოუპ,
 უაყა აჯექურეი იაწიყაყარაძა უალმეჰაიო, ახაიწი ნა-
 ლაფსო ირთაგელოუპ.

ამხ-დუქუა რქოფ ჯარა-ჯარა აზნაშია იაქოუპ, ჯარა-
 ჯარაგდე, აკდასაქუა რქოფ, იაწიყაყარაძა იქუჰამეფ აჯე-
 ქურეი აარა იაქოუპ.

აეიეკ ალა აუთრაქუეი ამხქუეი ირგწარკუაზ ადგდელ-
 ქუა ზეგდე, ფასა არახუ თენი — რაპათლა იახჰაიუაზ,
 უაეფ იანხერკაა, იანღლარწა არახუ აპაერთა ადგდელ
 რეციმეჰან, ფასა ეიფშო რგზხარა აპასკეგენ რმოუა იალა-

გაეიტ. არი ეიფშო ამლაშრა ჰაშეცელამებტ, ას ზჰახბზეთ
 რჰიან, ხაქუწას იყაწინგ, აყუაქჰია აგუარაქუა
 ამხქუა ირთალანგ ეიმგრწო ილაგაეიტ.

კამბაშქუაქ უბრი აყნენმა აბრა ირგბგზ ხაქუწას
 იყარწეიტ, — დაარა ჯაბაა დუ ნადბალანგ იციალო
 ეითაციალო ილარწაზწიყაგგე აანდა ფეიანგ, ითალანგ
 ეიმგრწონ.

აბრი ეიფშო აამთაზე ესმა ლკამბაშქუა რახბ იან-
 ხაზ ზენძაქ რჩაგრაააქენგ აყუაქჰია აანდაქუა ინრგნგ,
 იფგხაა ინკაენგ ამხქუა ეიმგრწონ, იზბან აკუზარ, ართ
 ხმა დრგმამებტ, ხლაფშუ დრგმამებტ, ესმა ლაკუზარ
 ფჰიგს ზაწიგქ ლაკუნ, არახუ რახბ დცარ, ლგნგ დგ-
 ხონ. ირგკლწარგზ ახმა დგლმოუტ, ახმა ილთაშაზ
 აზგგ დეიწახან.

ზნგ ესმა ლკამბაშქუა ლგულა ჰაბახუ იმზე ინთალან,
 დესათენკ ადგგელ აკგ გქუგგელამქუა იააქურხეიტ, უი
 აჩონგ ჰაბახუ ითააცეი იარეი ავნგ იყამებტ, ხარა ირგ-
 მაზ მხგქ ითან, არაშიარა იაქაუნ.

ახულფაზე დანაიი, არახუ, იმზე დგზდგწიალახმაზ
 შგქურხებზ იბეიტ. ართ ესმა ლკამბაშქუა რაკუნ.

ამზე იაათცანგ, ფჰიგსკ ლოუბ, ლხაწაგგე აუს დაქუ-
 შიეიტ, ილასჰიოზეი იჰიან, ესმა ლქოგ იააიცან: — დად,
 ესმა, ჰკამბაშქუა სეიმგრწიეიტ, სენტაარნგქ სგზდგფსგ-
 ლახმაზ, სგზდგწიალახმაზ სგმზე აღმარა აკგ გქუმქუა
 იააქურხეიტ.

ზენგგე უბას ითალახმან, ახა ავნგ იყოუ ლგლაფშო
 ნარგქუშიან, იაათცანგ ხარა ნაყ იკალციეიტ. უაფიგ
 ჰაყამზაარა იაქურშიანგ ინთალან სააქურხძეიტ. ბარგგე
 ფჰიგსზაწიგქ ბოუბ, ბემჩ შორგქუმხო ზბოიტ, ახა დანაა
 ზნგ იანთალა, ნას უი ამზე აკგ შოგსზალგმხოუა ბდგ-
 რუაზააიტ, — იჰიეიტ.

— აიი, ურთი სარეი ჰიბამზბაროუბ. ავბა-ხუა იან-
 ხაზგგე სემჩ რგქუმხო სეყოუბ. რუაკ სთიუაზარგგე შთა

იუფერხაგამზო იყასწავლუშაროუბ. ჰაი, ჰხე ჰახედმდო
 აცეგხ-მეხე იაინხაზგე ჰამი რეჰქუმხო ჰყაზწახ რეჰქუმხო
 ტოე ანციო იახიმგდაროუბ. იხტოეზ დანჯყახ ეიჰქუმხო
 ზარ, ას ჰარახუ რგლა გულაე იგუ ნირხაგულშომეზტ, ახა
 უი, აბგა დუქტა რეიფშა ჯოუკე ააჰახეკლსენ, ჰარახუ
 ირეილგეზ ჰჩხე ბზიახუ ნაჰხფა ირგაეიტ, იარა იაკუ-
 ზარ რხახუს დენდოქტურწეიტ, ირახუ ხუქტა იაინხაზგე
 აღდგეციეი აბგაქუეი ნეიცხერაინ იაქტურხეიტ, — ლჰიან,
 დწიგუა, ლგლადგრძქუა აალრეცქეიტ ლკასე აქსაცი ალა
 ესმა.

— ალიას დედმგრძენდახ, არი სემხემოუ ეგი სემ-
 ხგეგ არახუ ეიმგრწიახგე. ახა უეიზგე უი ითგძშია ჰია
 იშიაჰადოზეი?

— სუხუმ დთაკეუბ: ჯოუკე დგერწეიტ რჰიოიტ,
 ჯოუკე — უს იმაჰამ დთაკე დგერგმოუ ჰაზდგრუამ, —
 რჰიოიტ.

— შიგმშიან, უიგეგ დოურგშოგე, კამაქეკ ხუჰე ლე-
 ნასფე კრალაზარ, — იჰიეიტ უა ირგდგელანგ ირხგძგრ-
 ვუახ, კამაქეკ დაალახუშარშია.

— ნას, ამარჯა, ფსეხუეე ბგზრგთოზარ აეე ეიფშეგმ-
 კუა იბჯესშაბ, დანჰახნგ იანთალახგეგ სააქტურხეიტ აუპ, —
 იჰიან ავნჯეა იხგ ნარხანგ იქოუნეიხეიტ.

— ნან, ჰაბახუ, უარა უგუ აკახე ისხენზარ აწკეს
 სეფსგრ ეილდასშოიტ, იხეყალოზარ ვეჯა-ხვე აჯექტური
 ატოე ზდგრუა აუაა ნადგალანგ იახუაჰარფშეგ, აზარალ
 იაქტურწო ახგ სარა სეხხოიუბ. ურთ რუაკე სთიუაზარ-
 გეგ უი სშიარატოე სეყოუბ მაკანა, — ლჰიეიტ ესმა,
 ახა ჰაბახუ უი ამაღაგეგ დაზემძგრკიტ.

— დანჰა ზნგ იმნეირატოე იბხეყაწოზარ ბზიოუბ, შაბ
 ანაკუხაგეგ იშოფაიური, სარა სეფხასთა სეთჰია აქუმ
 არაყა სზაა, — იჰიან, ჰაბახუ დნგქულანგ ივნჯეა დციეიტ.

— ჰაბახუ დეიმგრწეიტ სკამბაშქუა, უაეეე ააკგ-
 სკაა თორყან დაშოშოუინ ბკამბაშქუა სუფთრა ააქტურ-

ხეიტ ჰია. არახბ კამშვშ იაკუნ აარლაპია ციემლ-ციებზა
 მგზ-ხუტკე ლუეიწან უბრი ივთახხუანგ დაარჯიშაან
 ინთციანგ ნაყ ინკაიციეიტ.

— ირზეზურგზეი აბართ, აბვა დუქუა ეიმგრწიაშა, ზცია ზხესხშა! სგულაცია ზეგგე ციემლგს სედდგრყა-წოიტ! — ლპიან აკამბაშქუა ზეზხარაძანგ იყაზ, იეშაპიო ამძგრხაჰუგ იტიაზ, იანახულა ინაგანგ რქვაპიართაქუგ ინქვალპიეიტ, ნას დაიინ ავნგ დაატეიტ, კამაქკე ხუტკე დაალგუდკვლანგ.

— ჰაიიგუა იზესთარა კამბაშხდჩა დგყამ. კამგკუ ხუქ ისთაბ სპიარ, უი იმრ ზქუმხაშა რაყარა კამბაშ ეიდგვ-ლანგ იმოუბ, იარა იტექუაგგ ირზიურა იზდგრუამ იციეიმიპლოიტ. ხარატეკ ისთაბ სპიარ, ესგხულფაზგ სარა სციანგ იმზნგ იაასცალაროუბ. უი უაჰ დზეხუო აკვ აკუმ, იანგსხგბ სპიარ, ურთ ამცახუციექუა რგდა ჰხუ-ართამ: ურთ რგდა ჰზეციადლომ, ურთ რგზშ ადა ჰხუართამ, ძეკ, მკუაჰ ზპიან ეიფშ აკვ ავატეიგს იპაურ ურთ წაჰკეროუბ, ზეგგე რქვგ იაჰთახუბ. უი ანავსგგე იზტიუ დეიბგანგ დზააძარგგე იზგ იზნეჰუმგო დგქუსგრ-ხოიტ, ნას ირზესხუცრა სგზდგრუამ, — ლპიან ესმა და-შაშუა დყუუ-წიეუან.

არი, ესმა ილპიოზ ზეგგე დაარაძა ბერგ-დუქ ლუეიფშო კამაქკე ხუტკე ლგზშუგვ აზეშინგ დაზგძგრუან. ნას და-აციაციან:

— უი აყარა ურთ ჰკამბაშქუა გურვას იყაბემწან, ნან, უაწიგ შეეგმთან რგშაჰაგაქუა რგხუდა ინახშნგ ისგზ-თარ, აკამბაშ ხდშცია რგრახუ ახეიზგრყო სარა იზდგ-რუეიტ, თოუმგშ აძგ აფშაპიექოუბ, უაყა იანნასცა-ლაკე აქუნცია ისზგრშაჰაბ, ხულფაზგნძა უაყა სეყახააბ, ახულფაზგ რგშაჰაგაქუა აარგშნგ, რგხუდა ინახშნგ, ავნგუა იაასცაბ, — ლპიეიტ.

კამაქკე ილპიან ლან იანლაპა ლხუ-ლყე აიილაგვლტ.

— ნანხუიტი, ბარა კამბაშხაას ბაჰთახეშხა, ლამაძამ ჰაძლაბ ხუქე, ბან ესმა დბეკუხშახაიტი, ბაშქუა ბრეკლამოუ, უი ახეგბჰიაზგე ატეკვაქუა სხაგე-ლაშშია ზბეიტი, — ლჰიან კამაქე ლხე-ლქოჲ დნაგუძენ დიაღუდღეჰიალტი.

— ბარა ხუქმა აკამბაშქუა ზლაბზეხდროხეი, კამბაშე ახე აყუდანე იბაანარხარ ბამშუეი, ნასგეგ იზდგრუადა ბარა იზენასეფენე ბაბ დოურგშინე დიარ, აკამბაშქუა ბეშორეკუ იბარ, სიშგრ ყალაბ, — ლჰიეიტი ესმა.

— ბაბა სარა იასჰიაპ, სარა ეილდამანე, ბზია იბანე სეშორეკლან აკამბაშქუა, ნასგეგ ჰარა ჰკამბაშქუა ესქეგ-ნაგეგ რეხქუა სეშუეიტი, რეხქუა მგრწესძაკუა ისეშწიკენე ირკაუეიტი, ურთ სარა ისეშეკლოუპ, სარა სგრშდომ, — ლჰიეიტი კამაქე.

— ბან ბარა დბეკუხშახაიტი, ბარა სხაწამეჰიეს ხუქე ბოლმი, ბარა იბემდგრუეი, ბარა იბელემშო აკე გყამ, ახა მაკანა ბარა ბხუქციოუპ, ბარა ბეუ ითაბ-ქეუო რზე, დგრვეგეგ ბარა ბეძლაბუპ, აძლაბცია რაკუმ აკამბაშქუა ირეკუ. აქეუნცია როუპ, — ლჰიეიტი ესმა.

— ზეგა დარაროუპ, უაწიე სეკეუნ შითია ასეშეწიანე, ბარა სბეშთერგეგ სეგმეშთერგეგ სარა სკოიტი აკამბაშ-ქუა სემანე აკამბაშხეშეცია ახეიზო ადიახეგ. ახულფაზე აკამბაშქუა საფცა ისემანე სშაიაუა ბბაბ, — ლჰიან ლშაპ-ქუა ააძიძიანე დნეშთალანე დეკიეიტი.

აუხა-აბრი ახუქე ისალჰიაზ ზაკუხეი ჰია აკრაამთა ამცა დგრფენტიალანე დხუცუან ესმა.

აბრი აბას ზსალჰია სშუეილახაზ ლბეიტი, არახე ლაბ იყამზაარა იშახეცოზ ლბეიტი, სარგეგ აკ სელშხანდაზ, აკე სლეკხრაიანდაზ, საბ იყამზაარა ზენძაკ იაპნემეშოგენ-და, ჰარახუ ფხასთამხანდა ჰია ლემეზარ აკუხაბ, ახა არახუ დეშოფარეკსწოი სეძლაბ ხუქე, ლაბ რეკჰა დეი-ბგანე დზააძარგეგ სელა დთაქციაპ იბუაზეი ჰია. არი, ახაას, უაწიე ისხემეკუა დემცარ ლაურემ, იშოფაზური, —

ჭია დხუკუა დტიან წმებეონენდა, ნას ილგძბიტ დეკუა უაწიგ აკამბაშქუა არხაყა იკასგმცარ დგგლარ, სარგგე სლგცკაბ არხანდა, აკამბაშხგშცია ახუქ-ქუა რნაპგ დანგსწაბ ილხგლაფშორაზგ, ნას ხულფაზშია სარა სეითაცაბ უახხ, სგლფგლანგ ეიცააპცაბ აკამბაშ-ქუა*.

— აბრი აპისარ მეფადა იიჭაიხ მცემზარ ლაბ დო-ურგეგრ ყალაბ დუქ მგრწგუა, ნას უი ურთ აკამბაშქუა ფსგხუაყ რზიურგენ, — ლჭიან, აბრი ძგბნგ დნგშთალანგ დგშხხუცუაზ უს ხუქგქ აცია დგნთანაგალტ.

შეგმთანდა დქვზხუეიტ კამაქგქ ხუქგ. „ნან, იახა ბაბა დმააძეი?“ ჭია ლან დლგზწააიტ.

— მამოუ, ნან, იახა დმააიტ, ახა ირლასნგ დაარცგ დგყოუბ, ბგმშიან...

— იშუეიტ სგუახუოიტ, სგგლოიტ, აკამბაშქუა არხაყა იკასცოიტ. უაყა ახუქქუა რაციოუბ, სგხუმარ-ლაბ ხულაინდა; აკამბაშქუა სგრხგლაფშოლაბ; რგშაპა-რაზგ, აშაპაგა რგშხრაზგ, ახუქქუა სგცსგრხრააბ, ნას ახულფაზგ ავნგყა იაასცაბ, — ლჭიან დააქუტთანგ აყეიფა-ჭია არჟეილაპიარა დალაგუეიტ.

ესმა ანი ლჭიეიტ, არი ლჭიეიტ, — ბაბ იახდა დაარცგ დგყოუბ, დანააილაყა ავნგ ბიმზარ სარა სიშუეიტ, — ლჭიეიტ, ახა — ამც სგბეოიტ, უს ესქგნგაგგ იბპაილოიტ, ახა ბაბა დმააძეიტ, — ლჭიან ლჩააილაპიანგ დლატეიტ.

— ბარა, ხაას, აკამბაშქუა ბგრშუეიტ, — ლჭიეიტ, ახა ილუახმა კამაქგქ ხუქგ, ლჩაგლშუა დალაგუეიტ.

ამრა კგრ ინხალიანდა დნგლკგლტ, ახა იანგლმუდა აკამბაშქუა ნალაფცა, კამაქგქ დლგმა ახგშცია არახუ იახგრგცგზ დნალგან, აკამბაშქუა შაპანგ უაყა ეგაგროთ აკამბაშქუა ინრგლალწეიტ. ნას მაძალა ახუქქუა დრგ-ჭიეიტ კამაქგქი ლკამბაშქუეი ხუქგქ ინარხგლაფშორაზგ, სარა ხულფაზგ სააუეიტ აკამბაშქუა რკაცარაან, — ლჭიან ლშაპქუა ლგწაყუალო ესმა ავნგყა დხგნჭიეიტ.

ავნე დახდაიხვდგ თენი დგბტიოზმა. — იყასწაზნი, ახუკე ლჰიატიე ახდფახასწეი, კამბიშე დაშერ ეხდარ ეხდარ რკოვ ბლას იხესტრგზეი, მიტიუბ იხუხუ. მამ, უფროსე უეიზგდგ უახა ხმაკე დგფშოაინე ისთაროუბ, — ლჰიან, ხულაანდა უს, გუეყრგლა იიალზღლგვეიტ.

ახულფაზრაახდ ცქმა ინაძაინდა ესმა დღესხესუა დციეიტ არხაყა. კამაქეკე ლგზგდგ ჭატიეკე ააშთელზგიტ. იზდგრუადა ამლა დაკეზარ ჰია. კამაქეკე ამლა დაკემოუ ესმა უაყა ილზენლგეგზ კვრგდგ ახუქქუა ირზღლ-შოეიტ, ლარგდგ ილგზხეიტი.

ესმა დანხენიზ კამაქეკე ლკამბაშქუა უაყა აღიეკოვ აპირა იეკოვენ, ლარა დგხუმარუა ახუქქუა დრგლაციან.

აკამბაშქუა რგშაჰავაქუა აარგშენგ, რგხუდაქუა ინარ-ხშნე ავნეყა იაარციეიტ.

ავნე იახდაიხ ხუქე-ხუქ ლმარშია ააკნე, იახდა ბგუ მქოვლმძეი უა აღიეყენ, აკამბაშხმშციეი აქეუნციეი ბრგმ-შძეი ჰია დღგზწაიეიტ.

— ნანხეიტი, უაყა უავგ იგუ ქოვლმძომ. ხულაანდა ახუმარია ჰაქოვენ. აკამბაშქუა აღიეკოვ აპირა იეკოვენ. ვენტე-ხენტე რაყარა აძახდგ იეაცანე აძგ ითაჰარტიეიტი.

— ზაკეუხეი, ბეაბეი ბგხთერფეი ბაადოუშია ზბოიტი. უაყა აქუარა შითაჰაზარ? — ლჰიან დღგზწაიეიტ.

იანაალღდღლცალაძა, ნასგდგ ახუქქუა იზდგრუადა აკლარჰიაზარ ლგუახუნ; — აკამბაშქუა აქუარა იანგრაჰ-ციოზ, აცჰა ხარან აზგ, აქეუნციეი დასუ რკამბაშქუა ირგ-ქუტციანე ირუან, სარგდგ ჰბატი საქუტციეიტი, აქუტციარა აღდგრუახ ჯშა. უი იანგმდგრუახაიბ აქუტციარა: ივუა, იფო აქუარა იახგენთაფილაზ, სნახყადან აძგ სთაჰაიტი, ახა აძგ ხუქენ, იშშენ, სმაყქოაჰაიარაყენძაგდგ ცქმა იზგ-მვაძეიტი, ნაყ სნგრიტი, — ლჰიეიტი.

არი იეიე ესმა დარააჰკეიტი, ლიზღლზგმშოიტი უაჰა აკგდგ ლგგმშოეიტი, აძლაბ აძგ დამუან ჰია, ახა აძლაბ დუკ დღლმგრშოეიტი, უეიზგდგ ილგძბიტი აკამბაშქუა ხმა-

ტივს აძივ ილთარაზგ, აძლავ აკამბაშქუა ლვთანგ ადიხაზგ
უაპა დვლმეშთარაზგ.

აბას, ესმა დხუცუა, ირზელუშთა ძბუა, ლხუქგ დღლ
გუდკვლანგ, ეიბარყუნდ-შეგნდუა ეიბა-კუეიბახა იშტაზ
აწვზ კვრცვიტ. უბრი აამთაზგ ამძგრხაქუვ ალაქუა აი-
ბარშოგნ, იაყრგმ-ქვრგმგნ, იაიქუტეიტი აბლდააპია.

— ჰლაქუა ირდგრუაზ აძი დგრბეიტ, — ლპიან, ესმა
აწი ააიშთაანგ დგნდივლთეშოტი. კამიქვქვგვ დვაგვლან, —
ნან, ბაბა იაქუზარ? — ლპიან დგნლგშთალტ. უბრი აამ-
თაზგ ალიას აბარწა დააწალტ. არი დაარაძა გურღმარა
დუნ აბრი ათააცვიარაქუვ, იააზ იზგვგ, დგზხააიზ რგზგვგ.

XII

ქამაზვზ აშუკოლ დთარყოიბ

ზნგ, ხულფაზგ ავულარახტეი დხენძანგ ავნგყა დაა-
ყან ალიას, ესმა აბარწან დგვლანგ დიხვფშოუან.

ალიას დაარაძა აკვ იარგურღმავ აძი იეიფშო იგუ-
იშამხგ იწფრათაუა, იხგ-იქუვ იხანჩო დააუან. არი აკვ
დშოაზგურღმავ ხარატეგვგ უავგ იგუ აშცარატეგ იყან.

იფაწა, აიქუა ეიპა აშულა ზლავ, იარღმა ნაპალა
ირპიუან. ზენგვგ იეშაკვა კვაქვ აწვგუა აიდიკვლონ.
ლასსგ-ლასსგ ამრა ათაშოარა, აჩვწიანრა იაქუვზ ახვ
დნაფშოლონ.

ამრაგვგ ცასპია იაუახშოა ზენძაკ აშარყაფშენ, იგვტ
დუძანგ აჩვყანაწან, აბლა თბააქუა რგლი ადუნეი იქუ-
ფშოუან, უაწივ შგვემთანგნძა უაპა იზბომ. სცამთაზგ
სგუაზხარა ცქმა სნგქუფშოვგ აპიოზშოა.

აბრაყა იგურღმავწია იაიიუავ ალიასგვგ ბლწვგუალა
ინეიხვგფშოუან. აბრი ახვ ალიას დანგნაფშოუავ, უახვ
ამრახვ იხავ იძღვ იაარფხევი-ფხაწიუან, არი იგურ-
ღმარა იქუვ იანგფშოუავ ეიპა ირხაანგ, ირფშოძანგ,
ინგფშოუა იუნარბონ.

ითვრთა ეიქუაწია ირქმაქმანგ იხე იაკურშუაზ აკურსული
ხაფშრა აახანარფონ.

აკუმეიფე-ხუა კმაქუ აკუზარ აშუკუაქუა იალაზ იანაა-
ცგრ-ცგრუან, იმაყაბზქუეი, ნასგდგ ირამდგ ყამეი რყუნა-
ქუა კუალკუაჯონ, რგფშოთიქუა ფსახუა.

იარა უაჯასაკ, წილაქ იაკუნ, ახა უაფიფ უიხუაფშუგრ
იყარა იცნგ აკუნ ულაფშო დშუაბოზ.

აფიფ ალა, ალიას იხანგტი იშაბაყუნდა დანაზნგ
დეიფშუგზემქუა ეიპა დლაბ-კუზხნგ, იმათიაქუა ინადგრკნგ
აგურდმახურა იხაგკუქუა დგყან. უბას ავნგ აბარწა და-
აწალტ. უბრაანდა ამრა ლა-თბაა დუგდგ ინეიხგფშუა
დაიუნ. უინახგს — „უწბ აბზიახხეიტ“ აპიაზშია იარგდგ
აჩუღანარყუნ აყაფშრა აფიფანახე ინარხანგ აჩუნაწია-
ხეიტ.

— უარა, ხაკუხეი, იუაპახეი? უხეიგურდმარგზ აკ
უაპაზშიოქუ უშუააიუა? ჰია—დნაიხწიაიტი ესმა.

— ისაჰუაზი, აკგდგ სმაჰაძეიტი, ახა უი უაშთან იბას-
ჰიაბ, კამაქუქუ დაბაყოუ?

— კამაქუქუ აჩუგ აძახდგ ილგუეიტი, აძგ იალშნგ, აძგ
არყინგ იააზგოიტი ჰია.

— აიი, უი აძლაბ ყადგჯ, უბრი აჩუგ ჯარა დკანა-
ეგრ, მაშიგრ ლგარა დგყოუბ. უაფიფ უი არხა — ლბაა
ადიაქუგ იქულმგრკუა დგყამ. უი აჩუგდგ ააკდგსკვა იბას-
ხუაზ აკაუპ, აწასქუა, აყაზშაქუა ცქმა ისგზდგრუამ,
ლარა აბგყაჰია ილგრკუეიტი, ილგრხუმარუეიტი... დან-
კონ დგბბაბა, ლგკუნ-მათია ლშიგლწამა?

— უი აჩუგ აძახდგ იანგლგო ლგკუნ-მათია ლშიგ-
მწიაქუა ილგაძომ.

— უს აკუზარ უი აჩუგ ლგრკუეიტი აზგ აკუხაბ, მაპ
ანაკუხა აქკუნ-მათია ლშიგლწომგზტი.

— უი ახაას, აჩუგ დაცშიამოუ, უაფიფ ააკდგსკვა აბრა
ჰაჯმათ იფსხურაქუგ აჩუქუა დგრკუეიტი ანგრჰია, აბრაყა
ბაბა ჩუგკკ საქუირტიაიტი ჰია მიძალა სანგყაწარა და-

ქონ. ლგქუნ-მათიაქუაგდგ დნარგხუათშო-აარგხუათშო
 ირგქქმანგ, იუანთანგ, ეიქურქაბნგ ინანგანგ იკნალჰანტ
 ანციო იჯშოუბ უაყა აჩორგრა ახდგყამლაზ, მამზარ აჩორგ
 საქურტია ჰია უალჰიარცგ დგყან, — ლჰიეიტ ესმა.

— უი აკგ დაციშო, დაციგფხაშო დგყაძამ. აჩქუა
 დრგციშო, აბნი ახუქა ილგრუეიტ, ილგრხუმარუეიტ,
 აქქუნციო რტაპანჩაქუა რგმხნგ დალახგსუეიტ. უაჟიგ
 აკდგსკა აწგსშგა შიაქა ახკგდგლაზ, იაკგდხნგ დგ-
 დიგლწგ აწგქა ჰია დხგსტ... უი ლჩორგზგლქუო ჰისაბ
 რზუურ — მაშორკ ლგმგარ ფსგხუა ლოუშამ, — იჰიეიტ
 ალიას.

— უი ბზიოუბ, ახა უაშთან იბასჰიბ ჰია იუჰიბ
 ზაკუზეი?

— იბასჰიო უბრი აუბ, უაჟიგ აკდგსკა თორყან
 იფა ჟაც იჩარაქოგ აბრი ჰაძლაბ კამაქგქ ლგუაშარა
 ზბახ აუა ზეგდგ ჯაშატეგს ირგმან. აბრი ბავ-ქგდა ზმოუ
 აძი ლოუბ, აწარა დთოუწარ იაუაზეი, იზგწო ლაკუძამ
 ჰია სარჰიონ; უაჟიგ ახულფაზე ქუაბლგხურაა რქოგ სახა-
 ნეიზ იხუქა ქდგსქდგნჯ იფა მიხა უა დგყან. უბრი
 აფშგმშო-ხუმშო რგჯნუწყა საბ სუხუწყა სიგოიტ აშოკოლ
 სთეიწარაზე ჰია სეიჰიეიტ. უაყა ათალარაზე იბთახუზეი
 ჰია სეშოიაცაჟიოზ უს იაბგდგ დაჩორგჟიეიტ, ნას უი
 სიზწაიეიტ. აბაპ იყნგტი იუმაზაროუბ ლგქურა უზგრბო
 აშეყუ, ნას უაჰა აკდგ უთახძამ, ახა უაყა აანარხუარა
 უადავუბ, აქქუნციო ზთარწო აწგსგდგ იუადავუბ რჰიოიტ
 აძლაბციო ახარგდგრკგლო აშოკოლ. უეიზგდგ უი ალა
 შიყუ ათახგმ ჰია სეიჰიეიტ. უი ალა ეგდანათახგმხა, უი
 სარა უაწიგწიყა აბაპ იმსხგპ. სარგდგ ჰაძლაბ დსგმი
 სცაპ, იბდგრუაზეი, ამაშორ აჰამპალ იალოუბ ჰია
 რჰიოიტ ეიფშო, მაშორშაქუ დგსზაარხუარ?

— აბრი კვრწუეიტ უგუ ითეიეთეი, ახა ამალა აჯა-
 ბაა უხგ იაურბოიტ, უაყა დგუზაარხუომ. ქდგსქდგნჯ იფა
 დთეიწარა, უი დანჰამიუბ. უაჟიგ უარა თაუადი ამგ-

სთეი ურაცლაბერცე იაქუჯიტი აკუუ! „აიცი აკამბაში
 იაქუფაზ ატიჯვა ხეიეიტ“ ჰია ურთ ურაცლაბნჯე
 ქულარ, ამალა უაიფსაპ, ახარჯ ყაუწაპ, აკგგ ულშოარგმ.

— მამოუ, უბრი ფესგემშოარ ზუამ, — იჰაიბტ ალიას.
 აბრი ესმა უაჰა იმაღემკვიტ, ამალა იჰოიტი აკუშზარ
 ჰაძლაბ ხუქე ზდა დჰამაძამ ჯარა დგშოფეიგოი ლგუა-
 ხუუან.

უს იშოფიციაიეიოზ კამაქეკი ხუქე ლჩოგ ნეჭურფალა-
 ააქურფალო აგუაში დაათალტ. „ჩოუ!“ ლჰიან ლჩოგ
 ჯგწერყდანგ ამძგრაბა ააციალუანგ ავნგ დაადხბულან, ამარ-
 დუან აფხაა დენკაფეიტ, ამცა ეიფუშო დეიღებზააუა,
 ლგლა-ლქოგ ლხაჩო, ლგბცი-ხუქე ლგლფა ითაჯგუანგ,
 უაჯე იზგუამითო იწოახნგ. ლკუმეიფე აკალთქუა ბალგრ-
 ჩოენ, ლყამა ხუქეკ წაყა დნახან, ლჩოგ ალურა აწგხუა
 შოგლკგზ, ამარდუან დგნბაფალან ლაბ ლჩოგენიგუდღღე-
 ლან, იხგ-იქოგ დნავუძიტი.

— ბაიტ, ბარა აფხამშა, ას ბაბ იზიზგბუა დგსმაცი-
 ჰააიტ ჰოოუპ. ზნგ უბრი აჩოგ ბენკანაფერ, ნასოუპ იანგბ-
 დგრშოა ჰჰაიტე ახამწარა იაწინაკუა! — ლჰიან ესმა
 დაღღუა დნასკანგ დნატიეიტ.

ლაბ ალიას, უბრი აჩოგრკრაზგ აჩოგრხუძარარაზგ და-
 ჩაახნგ ილმურაზგ დლაციჰარაცე ზგუ ითაზ, იგუ ააფუშო-
 ქახან ლხგ ააიშშენ: — დად, ბარა უაეფე ბემღაბხანგ
 სგუდგლა-ხგდგლო ბგსხდენჰალანგ ბგგლოუპ, აჩოგ აბლა-
 ქოგ ბანნიელაყე ბგკყუნხა, ფგხუაყ ბგმამქუა ბყალოიტ;
 არი ჰმანოუხეი, დაღხაეიტ, — ზნგ ჩოჯ ბაშერ ჰამციხუ
 ბერციარა ბგყოუპ. უი ეგაფურგმ, ახა აბრი აჩოგ იახ-
 შოგუ ზაკუხეი, ფხძგუ, აძგ იალგბშუ? — იჰიან დლაზწააიტ
 ალიას.

— აძგ იალსშიტი აუპ, — ლჰიეიტ კამაქეკი.
 — ამც სნგმყოზააიტ, — იჰიან დნაღბაანგ აჩოგ დნა-
 ხუაფუშოზარ, აფხძგ იაგანგ იყოუპ. აჩოგნგგე აშოოურა
 ცეგან.

— დადბუეიტ, ას დაჩხაზნე იბგმუნ! უაეიგ არი ჩივს
 აფხძე იავანე იყოუბ, ხუქკე ილაგა-ვაგანგ, აფსე-აარსინგ
 ალურა აახეზნე, ნაყ აუთრა ინთაწი,—იპიეიტ ალიას.

კამაქკე ხუქე დლაღბაან, აჩოგ აქოგ იანკნე ალაგა-
 ვაგარა დალაგუეიტ.

— იბგმბოი ბარა, ჰაძღაბ იყალწო! მა ჩოგე და-
 შუეიტ, მა აძე დაშუეიტ, იახდა ხელაანძა დგძსო
 აძე დხეუბ,—იპიეიტ ალიას, ესმა ლახე იხე ნარ-
 ხანე.—უი აწკეს აშეყუფხბარა დჰახთაწიარ, უი ჩოგე მა
 დაშეპ ჰია ჰლეცეშიარგე.

— უი ზეგეგ ზხეუპიო ანს-არს ჰია ჰუარფაქუაყ ვეყა-
 წანე სუხუმეყა დგზეაპ ჰიოუბ უგუ ითოუ, ახა უაყა ინარ-
 გალაკე ზეგეგ აანახუო ჯუშომა უარა მგეჟდა. უი აწკეს
 აბრა ავნე უჩხაანეკლანე აძღაბ იყალწაქუო ლუმერყა-
 წან. უბრი ეიჰა ეიღაჟე, — ლპიეიტ ესმა.

— იბპიოგეგ საჰაუეიტ, ახა აბრი ჰაძღაბ აგუეიღე-
 ხრა ბზია ზმოუ აძი ლოუბ, ანაპე ლგეშინგერხან, აწარა
 ლგეშით ჰია ზეგეგ იპარპიოიტ. ეგეფხბაშაროუპეი აბას
 ზეგეგ იშოპარპიო, ჰლეგჰაქუა შიაჰანე, ჰხე ჰაქუენე ჰლა-
 ტიარ, „ზებლა ხეზავნ მშოაფე იმბაძაქუა იცეიტ“ რპიოიტ
 ეიფეშ, აბარსყავეკ აუაა იპარპიო ჰლეგჰა იაჰმერპარ
 ეგეფხბაშაროუპ, ეგეაჰხეჩჩაპ, აკეგე იაფსამზააპ ჰია; უი
 აწკეს უაწიეწიყა სნაშთალოიტ უბრი იათახხაშოა აუს,—
 იპიეიტ ალიას.

აუხა იახეტაზ იშთაღაანძა უბრი ათეძშია რემან.
 ესმა დუე ლგეშოგეგ ახკომეზტ აბრი აუს. ლგეძღაბ ლგე-
 პეწეგერა ლთახემეზტ. არი ზაჰაუაზ კამაქკე ხუქე — იაუა-
 ზეი სემცაკუა ჰია დგგღან. აწარა სდგრწოზარ ბარა
 იხეტახემეზეი ჰია ლან დგლჰეჰაგღან.

— ნას იბგმუაზარ ბაბი ბარეი იშითახეუ ეიულა,—
 ლპიან ესმა ლჩოგერგუაინე დლატიეიტ.

ადგრჰარინე იანააშოა ალიას აპაპ იახე დცეიტ. უა
 დახანეიზ აპაპ დგეამეზტ: ოდგეყა დცეიტ, მჩგბგგე,

ქვამშვ რაყარა ღზაიუამ ჰია იარჰიეიტ. ალიას დაარაძა ილახე ეიქუნაწიეიტ აძლაბ ლეჭურა შიყუ აშუკოლდანიე ირთახხაშთაზ იანამთაზ იახგერმოუზ აზე.

ადგრჯაჩხნე ეიზარან, ალიას იიზარაქვ დაიინ ასთარ-შოზენ იეიჰიეიტ, აპაბ იყამზაარალა აძლაბ აშუკოლ ლთა-წარა აამთა შოციცოცოზ.

ასთარშოზენი აპისარი ნეიციაეიან აშიყუ რვიტ ალიას იეჰა კამაქეკ აბრი აამთაზე დიეიტ, აბრი აყარა შოგ-ქუსა ლხეწუეიტ ჰია. უი აშიყუ ასთარშოზენ იმჰიერ ააირ-ხეიეიტ, იარა უბას ასუდქუა ახვჯჯგდგ ინგჰაა-ნგფხდანე აძლაბ ხუქე აწარა ბზია შოლოუშოატეგ რჰაან „ჰამჰიერ-ქუა აშიყუ რაარხარაზე ხუბა-ხუბა ყურგშ ჰაქუნავოეიტ, ახა ქუაშს ილოუაიეიტ“ ჰია ინეიდგრკეიტ.

ალიას აშიყუ ირთაზ იმანე დგურღმაწია ავნე დაიეიტ. ავნე დახდაიზ იეჰიეის დნალაბეეეიტ, აძლაბ ლგუ ყაზწა-შა აქუმზარ ლგუ კახეგშა აეიაკ ლალემჰაარაზე, ნასგდგ ილგდგე-ილბზოუ აზე ხუქეკ დნალგზუაფშოარაზე.

ჰაარა ათახეზმა, ესმა ლგძლაბ ლგმგწეგერა ეგდა ილცამგმღზარგდგ, ფსეხუა ზმამ აქვე იანნიე, ლგძლაბ დგლმგრხაიოზი.

ესმა ლგძლაბ დაალგფხდან „ბარა სუხუმყა სკოეიტ ჰია იგგლოუ აძლაბ ბშააირა! უაწიაშთახე ბაბა სუხუმყა სიგოეიტ ჰია ავულა ძლაბცია რქვე ბგჩახუოეიტ, ბგმა-თიაქუა ახუაფშოარა შოგრთახეუ ბზემდგრუეი?“

— სარა სკუმეიი სკაბეი, სხელფეი, სეიმაიაქუეი ზეგდგ რეკქმანე, იწიახნე ისგმოუბ, ჰანცო ისშეგსწოეიტ, უაჰა ჰაიწაზგროზოზეი?

— იბჰიო ზაკუხეი ბარა, აბზამეყუ, აქუნცია რე-შოხკოლ ბთაჰწო ჯგბშომა, აძლაბცია რეშოკოლ ახე აუბ ბახიგო, ნასგდგ ბაბ უახე სუხუმ ბვანე აჩოჯგ ბაქუიოტიო ჯგბშომა, აშიყუფხდარა ბწარაზე ბიგოეიტეი? — ანგლჰია ესმა, კამაქეკ ხუქეკ იაალცამგმღზოეიტ.

— ნას სგქკუნ-მათიაქუა უახე ისგმგაძოი?

— აეი, ბარა ბემსაიიტ აქუნ-მითია ბეშინანე
 ცია რეშაქოლ ბეშთარწაშა.

— უი ეგდაურემ, აჩუგ საქუმტარგდგ სარა უაყა სგუ
 კუგლდომ. ბაბა ისეიპიონ სარა, უაყა აშოქოლ აქუგ
 აძლბცია ივუეიტ, იხუმარუეიტ, ეიქუფოიტ, აწიგრგელა
 რახეფოიტ ჰია. ნას უაყა სგუ შაფაქუგლდუეი? — ლჰიან
 დანენაფშა, აგულა კქუნცია რაიიგუარა ადიაქუგ იაიინგ
 იშუგუმარუაზ ანგლბა, დგვნგ დციეიტ უახბ ხუმარა.

— უარა არი უძლბ ისალჰიან უაჰაუაზმა? — ლჰიან
 ლხგ ნალგრხვიეიტ ესმა, ლხაწა იახბ.

— ააი, ისაჰაუან; კუგმთაქუა აჩარა საქუგნ, —
 იჰიეიტ ალიას.

— დახდუგო ლგზდგრძომ. აქუნ მითია ლგარაცგ
 იაქულეკეიტ უმბოი!..

ალიას აცარაზე იჩირხვიეიტ. უაწიგ შეგდა ამვა
 ჰაქულოიტ ჰია ლეიჰიეიტ აძლბ. ლარა დცან რგულა
 ძლბცეი, რგულა კქუნციეიტ — ლქულაყა ზეგდგ ირალ-
 ჰიეიტ, უაწიგ სუხუმეა სგრგოიტ, აშოქოლ სთარწოიტ ჰია.
 ხუქკქ რგლანბ აიქუნაწიეიტ, ახა იხუქქუამზი, ახუმარა
 იანალაგა ირხაშთიეიტ. უიმოუ იანგლაშყა, რგვქუა
 რახბ იანეიმჰუაზ „ბეწხ აბზიხააიეიტ, მა მვა ბზიხ ბექუ-
 ლააიეიტ“ ჰია შოგრჰიაშახგდგ რხემდრიეიტ — იხაქუმშიეიტ:
 უს რჰიარ უეიზგდგ-უეიზგდგ დცარაშია, ირემჰიარ დგნ-
 ხარაშია რგუ იაძბიეიტ აზგ, ლარგდგ აკგდგ ლხემჰიეიტ,
 ლგუ ხმაბლანუა დაარყუაწიეიტ.

ახუმარახბეტი ავნეყა დანაი, ლანგდგ ლაბგდგ აჩუგ-
 რხიარა იშოაქუგზ ლბეიტ. აბგრეიოუბ ლგლანბ ხუქკქ
 იანაიქულწა, აბგრეიოუბ დგშოცაწიყდოზგდგ ანგლდგრ.

აუხა აკრაამთა ლან დლედტიალან, უი დგშთილანძა
 დგშთამლვიეიტ ლარგდგ. ბეშთალ რჰიეიტ, ახა ილგმუეიტ,
 ლგუანალა ლანი ლაბი ლგუახხარა ილბარცგ ლთა-
 ხხვიეიტ აკუხაბ.

ესმა რგუა ბზია სუხუმ იყო იზე აჩესქუა ლერხობონ.
 აკაზე იაიწიანარგგე უი იაუბ აყუა იზექუგულუთუაქნაქნსული
 მაცარა უი იყნე იშუფანიეიუან.

იანგშთალა აკრაამთა დგზმეციეიტ კამაქვქუ ხუქუ, ლან
 ლაკუხარ, უი აუხამოუ აღგრვაუხაგგე დგშუფაზეციონ,
 ლეძღაბ სუნუშყა დგრგოიტ, აკრაამთა დგლბომ; ზნაპაქუდ
 დყალოგგე ლგზდგრუამ. ალიას იაკუხარ დგციაძამგბტ,
 ახა დგციოუშია იჩუჯყაიწიან — დგშთოუბ იჩუმგრწყესკეუა,
 იზბან აკუხარ, იარა დშოგციამ რდგრგრ დარგგე ზმე-
 ციარ ჰია დშოანგ. დაარა აწებ კრანცა იციაქუეიტ.

აშჰარფაზბა დქუხუხეიტ კამაქვქუ, ლან ლყნტი დნიინ
 ლაბ იქუდ დგშთალტ ფგთრაკ, უსტიი დეითაგეცენ ლან
 ლყნე დგშთალტ, ფგთკ ანწუ ლაბ იახბ დცარაცგ იაქულ-
 კვიტ.

— იბუაზეი, ნან, უახადა სარა სქუდ ბგშთალაბ ჰია
 ბგყოუმა, უახაგგე თენჩ, უაჯწას სარა სყნე ბგშთამლო-
 ზეი? — ჰია კუაალთიტ თაჯგუაგუა, მაძალა დგშოწიეუან
 უდგრრატიგ ლგბეგ იანგფშუა.

აბრი ალიას იგუ ანაზცა — იბუაზეი ბარა, თენჩ უბრა
 ბგშთამგგლოი; ჰხუქუ სუხუმყოუბ დანბააგო, სიბრაყა
 დჰაშთუა ჯგბშომი?! — იპიეიტ.

— უბრი სუხუმ ჰია უზქუუგგე ჰარა ჰზე დაარაძა იხა-
 როუ აკვ ეიფშუა. წგფხეიეთეი ზაყანტი უცახბოუ შუ-
 ჰიარა!

ნას რეიმაქქუა ინარყუაწენ აძღაბ ილაბგო ილა-
 გუეიტ: აშოკოლაქო ლლუეიშია შოგციგადაღმტეგშოა,
 ბზია იშოგლწალაშოატიგ უჰია უბას იწიგგგე.

იშოეიტ. აჩქუა აკუადგრქუა რგქურწეიტ — ამრაგგე
 ააქუშოიტ. ლაგუსთან იჩუეილაჰია-იჩუეილაცა დაიიტ.
 ამვა-დუ აყენძა იანნიელაკდ აჩქუა აბრი იაუბ ავნჯყა
 იზენზგრაძიუა. ამვა-დუ აქუდ ალიასი აძღაბი ადელეგთან
 იაქუტთანე იყოიტ.

ინატონ კაკალე რკვიტ, ნას ზეგაგე აბარწახე ინდელო-
წიტი. ქართული
ენების
სამეცნიერო
ცენტრი

აბრაცა იყან რაჭიდა, კამიქეკე კეკახშეგლ-
უი ლხაწა მაც. უი მაც ჰია სეზქუეუ — იშაანაგარა
იყოუ აძი იოუბ, იძარა მარკატელლა იახეუწიარტიე
იპანე. ივეჩამეუა უს ბაშოა ზანეშ ყამა დუქ იყუნწანე,
იფენწა აახეხუაშია, უავ-ათეშე, აშოლა აიილაფსო, ესქაგენ-
გაგე იხთერთა-ხუა იეივახერ იქუწანე, იწიატიე ლაბაკაქო
აწლა ინაპე ახუდა იახარშინე, უავგ ეილყმა-ელლუციკ,
უავ გუაბლვკე.

არი კამიქეკე იფჰაკ ლეიფეშო ბზია დიბოიტი. ჯარა
დკარცე დეჰან, ახა კამიქეკე, იფჰიესი იარეი რააძაძთა,
დეშბაკუა ჯარა დეშოფაკოხ.

ლარა კამიქეკეგაგე ურთ, ლანი ლაბი რეიფეშო ბზია
ილბონ.

იყან დერვაგაგეხ, თორყან იან ათაეუაფე, ნას აგულა
ჰისაქუა, ახაცაქუა უჰია დერვეგაგეხ იაარეხაძაქუეიტი.

კამიქეკე დგუდერკელტ-ღხედერკელტ, დნეჰია-დნე-
ფხიანე ლჩუე დეჰაქუდერტიეიტი: ბზია იშეღლწაშოა, დშოგ-
ბზიახაშოა ლვგეცია დეშორეწამხაშოაზე უჰია ინალა-
ბეიტი. ალიასგაგე იყამჩე ააშთიხენ, იქუნახამთაზე იჩთა-
ანიკელან, რგვნე აფხმა იგელაზ აწლახა დეფეშოა და-
ლაგოეიტი. იიბაზეიშ ჰია ეგაგრთ იგელაქუაზგაგე უახე
ივახაფეშოიტი.

— ამალა სკოიტი სუხუმეჰა. იშეგმბოი აბნი აწესლრა
იქერქერუა აწლა აქუციანტი ხუქე-ხუქე წაყატიი ამახუ-
ქუა რახე იშოლუეიუა. არი უავ დაეომ, ახა უეიზგაგე
ამვა სანექუელა სკაპ, — იჰიეიტი.

ეგაგრთ იგელაქუაზგაგე არი აუს ამანშიალარა იშთა-
ტიეშ რგუ აზციეიტი, ახა „ბაშოოუბ, უი აწეს იადგრუა
ეგაგეჰამ“, რჰიაქუეიტი. ნას დაალასხან დენჩოჯეილუეიტი.

კამიქეკე, ლან ლახე ხუქეკე დენხიადეშოშია ლუეიტი,
ღებლაქუაგაგე აყაფეშხეიტი. თაჯგუაგუა გუალა ლგმა-
ძამშია ლჩოეიხარფსნე დგელან.

— კამპეტე ბრუე ხუტე ინტეუმერკუა ბცომი? — **ინტეუმერკუა**
 ჰია, ხუტე ლრუე აალერხემარშია ლლუიტ, ახა დუე **ინტეუმერკუა**
 ალაყამეუა.

უს ლაგუსთანგდგ დენლგშთაგელანგ რჩუქუა ინარგსენ
 აგუაში ინთეწიტ ახუტეგდგ.

რგშთახდყა იაანხაზ ზეგდგ აძლაბ ლნეჰაირა იაქუენ.
 ესმა ლგლაღერძქუა ლგუჰა ილციელძობ უაეი არგამა
 იააციერწიტ, ლარა კამპეტეგდგ დახეცოზ მაძალა აწიე-
 უარა დაქუენ. უაყა იგვლაქუაზგდგ აკრაამთა ირზე-
 ფშუენ, ნას რგვენქუა რახბ რუენარხხეიტ, წაუბ, აბართ
 რახბგდგ ჯოუეკ რგლაღერძქუა აახაყუეულაღეიტ.

XIII

სუხუზუა იცოიტ

აგუაში ინთეწინგ ხუტეკ იანენასკეა ალიას იათხბა
 ინეიუაზ იფჰა დნალგხბძანგ დანგნალკუათშუგ, ხუტეკ ნაყ
 ლხე დნახაშია ყალწეიტ, ახა უეიზგდგ ლგლაღერძქუა
 ლზემწიახეიტ.

აძლაბ ლგუ ლხეირშუთრაზე ალიას აეიაბეჰაირა
 დალაგუეიტ: სუხუმ იშუქალაქა ბზიოუ, ავნგ ბზიაქუა
 შგგლოუ, აძაეტონქეი ადროგქეი რგლა აუა შანგ-
 ყუო, — აძლაბცია — ახუტქუა შგრააციოუ, იახბა ხულა-
 ანძა აშაყუ იშუათხბო, იშუგხემარუა...

უს აეიაბექუა ჰიო იშუნეიუაზ იარფელღეიტ ლუმანი
 ალხასი, აგულა ჰეუნცია.

— ააჰეჰ, აბრი ვბა! — იჰეიტ ალიას, „უაბაჰფელღეი
 უარა ალხას! აბრი ამგა ჰააქულღეიეთეი მეშთაციგდა-
 მხარ მეშთა ბზიაკ დიააჰფემლაბტ, შიბაბაყოუ რჰააიიტ:
 ავნგ ამძერხაჰუგ — აწესლრა, ჰახბაასკეაზ უაეიგ ზეგდგ
 ირეიციაზ ამგშთაციგდა — ალხას უააჰფელტ“...

— ჰაი, ჯუშთ, — იჰეიტ ალხას, — სარა იშუგრჰიო
 აყარა სემგშთა ციგდამ. იციგდაძაზარგდგ უარა უზენ
 იბზიოუბ, — იჰეიტ, დიახემარშია.

— შავ, ალიას, უბრი აყარა ზმეშთა ცეგდოუბ აბრი ალხას, ამალა იგუნაპა რეკურწოიტ აბას აჟა, უს აყუმზარ შიარა ჰასაბ აზგეიუ... აბრი უბრი იზე...

— უარა ლუმან უციაეიაშა ზლახზო ალა ისხარამ, სგზლასამ აკვ სწუჰოშოშა სგუ იაინაგოიტ, — იპიეიტ ალხას.

— აიი, ჯუშთ, უარა უმსტ უაჰა, იუხარამ აკვ შოფას-ჰიო... აბარ მიგბეჯე აყარა წგშოტ აბნაქოვ ლუკ შოგს-ციუაზ, საალგონე ეიფშო „უა ბზია უუიტ!“ იპიან აძიე დაასედეგელტ. სხე სვაბაზარ ალხას იაკუნ.

აღუ ზამინა უციეიტ! იპიონე აამთაზე ეიფშო — აპყავაიე აღუ ახანგტი აწგბუანძა ილუეიჯეია იციეიტ. „ნას აბრი იმშთა ცეგდოუბ ზჰო იგუნაპა იქუმშოი!“ — იპიეიტ ლუმან. ზეგდვ ააიბარჩიან რემვაქუა ინარგქუ-ლუეიტ. აბასყა ზგლახმ ეიქუნე ინეიუაზ კამაქეკვგდ ხუქე დააჩიეიტ.

— აბრი ამშთა, ალაფშო ჰია ირჰიო სარა დუკ იხას-წომეზტ, ახა უაეიე აკვდესკვა სიორკ საქუშიეიტ. უბრი უაეიე აბრა იუასპაბ, დუკ უავე იხშოგვ ზნიმეშთეშო აეიებეზარგდვ ისპაბ სხაშთოუზეი, ჰამვა არკვაქობ, — იპიეიტ ლაგუსთან:

— იშუდგრუა ეიფშო, თაუადი აამესთეი ჩარაკ უჰია აკვ ანგრუა ჰარა ანხაცია ჰადა იაუბუართახეუ.

უაეიე აკვდესკვა კეკენ აჩარა ანიუაზ, ათარანძა უცანე, ორმათ ვბაყა უალგრ ავე უითოიტ, ისზაავა იპიან სოუ-არდენ კუკუ სკამბაშ დუქუა ნაწაპიანე კეკენ იქოვ სნეიტ. უაყა იუალგრ დუქუა ვბა აუარდენ ინაქუსწინ აჩართ ახე სნექუტეიანე აგუაში სენთეწუიანე შაბან დაასფელტ.

შაბან იმშთა ცეგდოუბ რჰიონ, ახა სარა იხასწომე-მეზტ... აშოა ჰიო აკყარა სეწალანე სეწანეიუაზ, ჯ-დუკ აშაპანე, აბას არშენკვი ბეჟაკვი რაყარა ადგაგელ ინა-ყუთხანე კელწიარა დუკ იმან. უბრაახტე ითგბუან უბრი

ეიფშო შოხერციალდ დუქძაქუეკ, სარა საიგელსეფეფი
 ურთ ირაყაროუ ეგდესგმბაქტ; აძიე იპონგდგ სმეპაქტ
 აბალერ წეს იყაროუპ უპიარტიე იყან.

სკამბაშქუა აანგსკვლან აკრაამთა სგრზეფშოუან, ნას
 ისტუაზერტხა სგზდგრუამ ავგსთააუ, მგშოთოუ, სეიხა
 ააშოფხნე აბრი აქოფშითა სნასნე იადბაპალანე იადტა-
 ლაქლოუ ამოხერციალდ ააძა დუქუა ნადესშვლიანდაზ
 აასგუახუიტ.

სეიხა სხე იაყუხშოანე აგუხ აახსერგავეიტ აქოფშითა,
 უბრახდტი იათეგპეიტ, ახა ზაყა თეპპეზ ჰია სგზჰაიძონ,
 იარაზნაკ რჩააიზაქნე სარა ინსექუპაპეიტ. იხულაკა
 აარლაპია სეფსე სემა აუარდენ სნაქუტეიეიტ. უბრი
 ამითაზე სგბლაქუა ხუქეკ ინცეფწრააშია სანფშოვ, სკამ-
 ბაშქუა ირეკუპაპახმან, ურთ ვგწიბარყმან აბნა ბგლა
 ინასტ. სარა აუარდენ სანიალტ.

დუქ მგრწეკუა ჯ-მახუ დუქ სნაწარგალაზააპ, სარგდგ
 ინასეხჰაიზეიტ, ახა სარა აკგდგ სგზნამეიტ.

არი ამახუ აჩართ ალარგვლაქუა ფეხხააუა იშონეი-
 უახ, შოახალა აუარდენ იაქუქაპაპაზ აუალერქუა ინრგ-
 სენ იფეხხაა აჩართგდგ ნთაფრუგლანე ამახუ ჰნაწსიტი ჰია
 სგუ იშოაანავოზ, დარა წლაკე ივანერყმან სუუარდენ
 ფეხხაა, აკამბაშქუა რლმატამაქუა ააფეწიწიანე აბნა ინე-
 ლაბგა იეეიტ, სარგდგ სგუ ხახხალა იფრუზ სუუარდენ
 ავარახდშია სენკაპაიტი. ახა სგბლაქუა სგზხმეტუა არა
 იალავახმან.

ნასეფშია უბრაყა ხალგლ დაასექუშოან, ავნეყა სი-
 გუეიტ.

ავნე სნეივანდა სშოჩრა სჩხმან, სგბლა ახდოოუ უავგ
 იმზო სეყან.

ამოხერციალდ ახმსეკპაზ ათეფქუა რქოვ აჯგკდრძ
 ახდერშუა, ახერწიე ახდერშუა აარლაპია სეფსე აიქუ-
 დგრხუეიტ. ადგრჯაიონე სკამბაშქუა ჯარა ლდარაკ აქოვ
 იზბან ავნეყა იაასკეიტ...

— ლაგუსთანხეიტი, უარა იუხეგზ ამშთა იგჳრეჳსუაჲ
 ჯუშომა, უარა უნეინე აშხერციაღჳა უანრეგსუაჲ
 გგე უმეისუაზი, — იჰეიტი ალიას.

უბრი აამთაზე ამჳა დუ აჰსე იაკგლსიტი, ადელე-
 ვთანგგე ააირა უბრი აჳუხეიტი.

ლაგუსთან აჩჳჳა იმანე ავნეჳა დგეეიტი. — საახენ-
 ჰაიანდა ავნე არახუ უჰია ხუჰჰე უსზაარხელაფშა, წოჳჰ
 უაჳა რაჰიდაგგე დჳალაშჳტი ახა, — იჰეიტი ალიას. ნას
 ადელევესან ინაჰტეიტი. აბრაჳა კამაჰჰე ეიჰა დლაბ-
 ჰუხხხეიტი, ამჳან ზეგგე დრეგწააჳან ილგმბადაცეზ ავგნ
 დუჰჳა, აჰჰჳა, აცჰაჰჳა უჰია ანგლბა. უბას სუხუმ იაიტი.

ადელევესან იშოგნთეწგზ იცჳანეგ რეჳა მახაზ. იჰსე
 ინეიტი. უი, დაარა დრეიგურღმანგ დგრეღლჳეიტი. ჩგს-
 მგსჰჳაჳე ჳაწანე იხუ ჰია იზაარგაზ ნაირთეიტი...

იზააზ, იზერგუეჳჳაზ ნაიარჰეიტი. ნას დარა ავნე
 იაანგენგ დჳან, არზაჰალ ზეგშაზ აჰიგ დაიიგან ირთა-
 ხგზ ეიფშა აჳე ანაჩალმნიჳ ოჳრუგა იხმძალა, დაჩაჳე
 აპროგიმნაზი (აძლაბჳია ზთაზ აშჳკოლ) აიჰაბგ ფჰიგს
 ლეგმძალა იირჳიტი. აშეგმთან მახაზი ალიასი კამაჰჰე
 დრეგმანგ იცეიტი აპროგიმნაზიხბ, უაჳა დაარაჰა აჳრა-
 ამთა იფშაგნ, ახა უი აშჳკოლ აიჰაბგ ფჰიგს დდეღლ-
 მფშოიტი. ახალგმამ რჰეიტი. ნას ანაჩალმნიჳ ოჳრუგა
 იახბ იცეიტი. უაჳა ზნე შაიანწას, ანაჩალმნიჳ შაჳგანა
 აშჳშჳჳია იდიგლომ რჰიან ირგდრეგჳელტი.

უს ამთა კერცეიტი. იჳარწახუაზი, აძლაბ ამლა
 დაჰარგომა რჰიან ავნეჳა დგრეგჳეიტი. ფგთჳ ანგბეგს
 ეითაიტი ანაჩალმნიჳ ოჳრუგა იჰსე, ახა დგრეგაგგზ „ზნე
 შაიანწას“ იჰიან აშე აჰსე იგგლაზ ინეინგშთიტი.

— ზარანტიი ჰაიტი, იზეჳალოზარ ჰჰიდიგლაიტი,
 უსჳ ჰარგუეჳჳეიტი, — რჰეიტი.

— ზარანტი შაიამოუ, შიახგნტიიანაჰალაკგგე მჳკანა
 შიიდიგლომ, შიარამოუ შიარა შიადხბა იაჰჳაზგგე
 მჳკანა იდიგლაიტი. იშეგმბოი ზაჳაჳე უაჳა აბრა იგგ.

ლოუ, ზაყავგგ ნახები აწლა აშიშგრაქვგ იტბოტ-
იბიეიტ.

— ურთ ჰია უჩქუ რაფხდა ჰარა ჰაიტიეი, — ანგრ-
ჰია „შიარა იახდა შიაიტი, ურთ ეციეთეიგგგ აბრა იგგ-
ლოუტ“ ანიჰია, ალიას იგუ კაჰაიტი, არი ჰახიდიკლო
ეგგეყამ ჰია. უი აწვეს აპროგიმნაზია ეიჰაბგ ფჰიეს ლახ
ჰკამ რჰიან, უახდ იციეიტ.

უყა იახდნიზ, უაეიგ ახალგამ, ფეთრაც შიანწას,
ახარა ლემოუპ რჰიანტ.

იფშიტი, იფშიტი, ახა რგუ ანქვლდმა, ანაჩალნიკ
იახდ იციეიტ. უყა აფა ეილახაა იშოტიაზ იტიახენ. უაჰა
აკგგ მჰაიკუა მახაზ ივნჯა იციეიტ, იახდა შთა იყაჰწო
ეგგეყამ ჰია.

ადგრჰაჩონგ იანამითაზ იკახტ დგრჰაგგგ ჰაა აშკოლ
ახდ. უყა უაეიგ აილატარა რგმოუპ, აძიგგ დღღღღ-
კლომ ანგრჰია, ანაჩალნიკ იახდ იციეიტ. უყა აშიშგ-
რაქვგ იტიექუაზ რქვგ ინიინ დარგგ ნატეიტი, ახა
იზგუალაშიოდან.

უს ნაყ-აყ იშვბეიაზ უი აშიშგგ რციედიტი.

ადგრჰაჩონგ ეითაცახტ იახდკალაც. ანაჩალნიკ იქვ
იახდნიზ აფა მაქენ, ხგმშო-ფშემშო იფშეზ ჯოუკგ აფარა
რგმწიან იქუწუნგ იციეიტ. ჯოუკგ აშვგდ რგხდგნ რგვნჯა
რფსგ რგვიტი; ეგგერთ აიჰარავგგ კვგც იაიქუაზ რაქენ,
იშთაკუხაალკგ ამრი აჩონგ აშოშოცია რარჰაჰალქუა
აეიგ ანიჰია, ალიას იარჰაჰალგგ უყა ინარგლვიწეიტი,
დაარაჰა აკრანწგ ათარჯმან დაადიგლწგნ, ანაჩალნიკ
ინაჰგ ზქუიწას არჰაჰალქუა ხნგრჰანგ იბტიქუაზ ირზი-
შოეიტი. ალიას იარჰაჰალგგ უყა ინიეირკვიტი.

ალიას იარჰაჰალ აქვგ იანგნ: „აპროგიმნაზია აიჰაბგ-
ფჰიეს დახუაფშოაიტი“ ჰია.

არი ეგგშოალგემწუაზ ალიას იგუ აზკან, დაარაჰა
ითახხვიტი ანაჩალნიკ ილაბარა იოურ. მახაზგგ დაა-

რამა დააშაყეიტ, ახა ეგიღემშეიტ. ირუხუაზი, აპროგიმინაზიხა. კამაქუქუ ხუქუგე, ისარპარგუქუქუ დშიაფერპაფუა დრგშოთუპ, უეიზგე-უეიზგე ავზუა ცატეგს ილექუშეარგეგ დუქ ციგა იღემბარ ყალარგნ, იზბან უპიარ, უსშია აპროგიმინაზიი აიპაბე ფპიგს ილგხ-ციეციექუონ ცქაა დეილკაანგ დგზდგრქუოხ: დგუმბელუპ, დგჯბაროუპ, ახუქქუა ბზიი დგრბომ ჰია.

აბრაყა იახააიზ ადგრაა ლგრთეიტ ჯოუკე ბგრთა-ბეუპ ჰია. ახა ირლასნგ დგზდიღლემშეიტ.

ნას ადგრაა ეითალგრთახტ ანაჩალნიც ოკრუგა იყნტეი ჯოუკე აპრიკაზ რგმანგ იყოუპ ჰია. უბასყან დაადიღლემშეი „დგზუსთა აბრაყა ანაჩალნიც იყნტეი აპრიკაზ ზმოუ?“ ლჰეიტ, ფპიგს შიპა დუქ, ეიქუაკე, ლგლაციექუა თჩანგ, ლგხციე ლხე იაკურშოანგ, მათეა-ეიქუაწილა დეილაპიანგ, ყუბას მაყა ყდაყდა დუქ ლემ-ლანგ, ლგბლექუა ბლასარკაალა ირხიანგ, ლბეგ ააზ-გუაჟანგ, იახაახარ-ბლდარნგ.

მახაზ, „ჰარა ჰაუბ აპრიკაზ ზმოუ“, იჰიან, „აბრი აუავ იაუბ იბგჰიო, იფჰა აშოკოლ დთეიწიარაცუ“... ჰია აცეა-ეიარა დშეაქუგზ ლარა დნაგეეგნ, იჰიოზ აკგეგ დაზემ-ძგრუძაქუა, ნაყ დნგუნაბგა დცეიტ.

— მახაზ, უარა იუჰაზ უფხასთაქუა ირეიუანგ იფხაძა, უი აფჰიგს იზბო დგხციეშიო იაკუმზარ აძიე სიხაძგლად ჰია დგყამ, ეცეიაციიეციეი ამალა უსგრავ-ფსეიტ, უუს სგრძიტ. არი, უს ჰზუაზწო ფპიგსძამ, — იჰეიტ ალიას.

უს შოგრჰიოზ ლარა დაადიღლწგნ „ალიას დარბანუ?“ — ჰია დრგზწააიტ.

— სარა სოუბ ალიას, — იჰიან ლარა დშეაყაზ ხუქუკ დნასეეიტ.

— აკე, უდოკუმენტ, უარზაჰალ იავულოუ, აძლად ლგირა აშეაქუს ზპიო აშეყუ იზაყუან შეყუმ, აჰაბ იყნტეი იუმაზაროუპ, ვბავგე, — იანაამთაზ აშეყუ ალოუმგა-

ლხვიტ. ეცგ ჰალგაეიტ, აწყუ ალაზგალაზ რუსსა ჰა-
ხუაფშოტ, იპადაჰკელამოზაზ ჰადაჰკელტ. უაეიგშოა მარტინული
ხაა უაეიანენდა ეგდზუალომ, — ლჰიეიტ.

— შიარა ეცგ იშოგდგშოკელტ ახუჰქუა, სარა აბრა ბენი-
სგლაგლოუიეთი ხემშოუბ, ბგზსგხუამფშოგხეი? ეგი—
აწყუ ჰაა ბგზჰოუ, — აჰაპ დგუამგზტ აზგ ასთარშოგნი
აქეთა რსუდჰქუეი რნაპგ აქუწიანგ იააზგაეიტ... (აბნი
აფჰიგს იაეია დუე დაზგმძგრუგუა ირლასნგ ლგშოახაჰა
დცოშაა ანიბა დააეცაენგ), ნას ჰაფგზა დააზგარ და-
ანახუარუ ჰაგგდ დნალგზწაიეიტ ალია.

ალიას იაეია მახაზ აითაგარა დშოაქოგზ...

— უი აყარა ცაეიარა იახააუახეი, აამთა იახეფეიტ
სენტი, ჰაფგზა დააიგააიეიტ, — ლჰიან დნაგეენგ დცეიტ.

ალიას დაილაშიან! — მახაზ უხაწგ, იფასჰო უაჰა-
უოუ, აუავგ აეიგაა იეიტ, აბნა დგლალაეიტ რჰიოიეიტ,
წოუბ, აბაშაზგგ ზგ ზგრძქუო გუოუბ, უი ნაპ სჰიომ,
ახა აბრი ეიფშოქუა... აბრი ეიფშოქუა რზგ აუავგ იზგ
აქუირძგრ — უი ზიუზეი უჰიარ იგუნაჰა უქუშაიპ.

აბარ ხგ-მშოუბ სგძლაბ ლნაპგ დანენგ აქალაქა სა-
ლოუბ, სგძლაბ ლაქუმ აბარ უარგგგ ხგ-მშოუბ უსგრა-
აფსოიეთი, მა ანაჩალნიკ, მა აბრი აფჰიგს აძიგ უაგწას
დაჰმაეცაეიეიტ, აძიგ ილა ჰხიიგრუწოლუეიტ, აუს იაჰ-
ზგუაიწოზ ზთახგდა! „ფსჰიგ ამალა იცანგ იააზ იეიფშო-“
სხენჰინგ სქეთა რქოგ სანნიეილაქა სქუაბბაძა, ირასჰო
სზგმდგრუა, სგძლაბ დსგშოარგგლანგ სენკელსგპ.

— აბრი ეიფშო აიჰაბგრაგგ ჰარგგგ ჰაყამზარ აქუნ,
ახა უი ჰაზთოდა, — იჰიეიტ ალიას.

კამაქგქ აბრი ლაბ იიჰაეიწოზ ზეგგ ლგზოგვ რზგ-
შონგ დაარაძა ყუშოქ ლუეიფშო დგრზგძგრუან.

— უი უსოუბ ალიას, ახა შთა უაალა ავნგუა, —
იჰიეიტ მახაზ.

იყაიწახუაზი ალიას, ეიმანგ მახაზ ივნგ შოგუაზ რქოგ-
ვარხუეიტ. აუხა მახაზ ითან, აშეგშთან რგვნგუა იცარაზგ

რგზადგრხიეიტ. აღიას იფჰიესი იფჰი რზენ მითიქუა
 იხუჰიიტ. ნას მახაზეგ დარგეგ ეიმანგ ადღეღეჰსენქსუჰი
 რიანქუასერთი აყენდა ეიცეეიტ.

ადღეღეჰსენქუა ირლასნგ იანგმცა უაყა ინატიან აცი-
 ეიარა იალავეიტ, — ეცგ აეი-ფყაქ უჰიან იაწინაქუაზ
 სზემდგრიტ: „ფსჰიე იმილა იცანგ იააზ“ ჰია იუჰიან?
 ჰია, — დიზწაიიტ მახაზ.

— აა, უი ზმიანოუ უი აუბ — აეიეტი უაგ-აგაქ იაჰ
 „უაწიე ფსჰიენდა უსგზცაროუჰ“ ჰია იეიჰიეიტ. აუაგ-აგა
 „იბზიოუჰ“ იჰიეიტ, — დგზნიშოუაზ ჰია ეგეიემჰიეიტ,
 დანიშოუა ეიმჰიაშეი.

აბზამეყუ დხუცენ, უაწიენდაგეგ სგზგფშოუზი, უაწიე
 შოოუროუჰ, უახანატი სცაპ, ზაყა ირლასნგ სააუა აყარა
 საჰ ისჯიშაპ იჰიან აუხა დდიეჰულეიტ.

ადგრჯაიზნგ შეეგ დგჰყუმა-ჰყუმა ფსჰიე დგნეკლსტ.
 ზყენგ დნეიუაზგეგ იზდგრუამეზტ, ახა აჰ იჰუგ აყუხაპ
 ანეირა ახდათახეუ იჰიან დნეიტ ფსჰიე, აჰ იჰუგ.

— უაბაყაზ, უააზეშოდა?

— საჰ სუზაიიშოეიტ, — ჰია იეიჰიეიტ.

უზზაიიშოეიზი? ჰია დანიზწა — უაწიე უბრანდა უსგზცა
 ანიჰია, უაწიენდა სზგფშოუზი, უახა სცაპ, ზაყა ირლასნგ
 სააუა აყარა აჰ ისჯიშაპ სჰიან, იახა სდიეჰულეიტ, სუ-
 ზაიიშოუაზ აზგ სიზემწააძაქუა, — იჰიეიტ აუაგ-აგა.

აჰ დნახუც-ხუცენ: „აა, უი სარა იზდგრუეიტ, იარეი
 სარეი ჰაიცეაეიხეიტ, აბნი ახაჰი დუ ნახახიშეა იკაეუ
 სზაითი ჰია სეიჰიახან, უბრი უაწალანგ იფემჩოქუა,
 ირლასნგ იზგა“ ჰია ეიჰიან, დაწაზზა, წაბგრგგ ჯშა, იაჰ
 იზაიეჰეიტ.

— ააი, უსოუჰ, უსოუჰ; უბას სარგეგ ისაჰახან,
 უაეიე ისეუალაშეეიტ, — იჰიან, იაიიბარჩეიტ.

— აღ: ას, ავნგ იუმეძადა, იუცბრააუა ეიფშო? — ჰია
 დიზწაიიტ მახაზ.

— ისემადა, აძიგგე. უაყიე სანააუაზ ავნე სეფშიმა
 ჰგულა ფჰიეს რაჭიდა დაალეზნეჟენე სააიტი.

— დარბან, უი შიგულა ფჰიეს რაჭიდა?

— უი უარგაგ დუდგრუეიტი, ფჰიეს ეიქუაგე, აუკე,
 პაკე, ლეხციე დუნე, იფანე ილექუფესანე, სამგრუულ ჰია-
 ვეკე, ჩამგურ არჰიავეკე...

— გ-გ-გ, დეზდგრუეიტი, დეზდგრუეიტი! — იჰიეიტი მა-
 ხაზ. უბრი რჰიონე ადელეეჟანქუა ადექულარა იალა-
 გუეიტი. მახაზი ალიასი იაავუდიხაკელტი, მახაზ კამეკეპ
 ზუქე დგუდიკელტი, აკანჭეთ ლეითეიტი, ფარაქუაკეგ
 ნალორკენ, დნეშთეხნე ადელეეჟან დაქუირტიეიტი.
 ალიას დაარა ჯშარა დუ იითეიტი მახაზ იაფესარაზე,
 ნას ინექუწენე იციეიტი.

XIV

ინათეჟ აშუკოლ იანანახუოჯააპ

ალიას იფჰა აშუკოლ დახიზთამწაზ, აიჰაზერა ახიზ-
 ხდამეფშუგზ დაარა გულა დუს იმან, ახა აკ ზეიჰიოდან.

— სეზაშთოუზეი უეიზგაგ ისთახხოიტი მეშუკე ზნე,
 ზაანაწ ირხოიანე ისემაზააიტი აძლავ ლეირა აშუგქუს
 აშეყუ, სარა სანახეცკაკაჟუა აამთაზე სენტია იშუსეხგეზ
 ეიფშუ ჯარა დსეციკარ აწკეს, — იჰიან დნექულანე აჰაპ
 იახე დციეიტი.

— დადხეიტი, უარა სენტია უყამზარა დაარა კერ
 ისეგრხავახეიტი: სეძლავ ლეირა აშუგქუს აშეყუ სთახენ
 აშუკოლ ლთაწარაზე, უარა უანეყამლა ასთარშუენი
 ასუდექუეი რნაპე აქუწანე იზგუეიტი შეყუე, ახა ირგ-
 დრგეკელტი. აჰაპ აშეყუ ააუგაროუპ ჰია სარჰიეიტი.

— უარა უშეყუ ასთა ურთ ასთარშუენი ასუდექუეი
 რშეყუ აკ იაფსამზააპ აუს აქუგ, — იჰიეიტი ალიას, აჰაპ
 დალასგრგუბზეღეპ ჰია.

— ალიასხეიტი, უაეირაანძაგგე უბრი უზემდგრუაზ,
 ასთარშუენი ასუდექუეი აჰაპ იდექელოზშია, აჰაპ აჰიენ-

თქარაა იაარგშთგზ ჴავუბ. ასთარშოგნი ასუღტუაჲ საქრუნი
 აქეთან თორყანი მშოაგუი, უარეი უჰია იაუგზეჲ საქრუნი
 უააუბ, — იჰიეიტ აჰაბ.

— ააი, უს აკუხაჰ, — იჰიეიტ ალიას, აჰაბ დააიქუ-
 შაჰაათხანგ, — აჰაბ იგუ ია(ე)მღღუ აკ, სუუს იაფერბა-
 გახაშა აკ სქოზ ითგმწაიიტ ჰია დაა(ე)შოაშია.

— უი აშეყუგგ აავგბ იანაამთოუ. უი აზგ უეიწა-
 ჰარხარგმ, — იჰიეიტ აჰაბ.

— იაავგბ ჰია ინახგა-აახგო აკუმკუა, ზნგ უარბ აკ
 უახნავაჰ, ზნგ — სარა, უბრი აყნეტი იახმატიი ამშო
 უბრი აუს იაზესკეიტ. იხგალოზარ იახმა ივნგ ისგ-
 უთაროუბ, უააფსოიტ ახა, ესქგენავა უი აზგ სგზნგ-
 ყუომ, — იჰიახტ ალიას.

— უს ანუჰიაჰ ჰნახუაფშოგპიშ აშეყუ აძლაბ ლგშოგ-
 ქუს ზნგუ, — იჰიან აჰაბ აშეყუქუა დრგხუაფშოუა დალა-
 გაეიტ.

აკრაამთა დგფშოააუან აჰაბ, უს ალიას იახმა დაახმა-
 ფშოგნ „უხუკ ლგქურა ზნგუ აშეყუ ზომი, დნათძამი უი?“
 ჰია დიზწაიიტ.

— დნათძამ სგუახუეეიტ, — იჰიეიტ ალიას.

— უს აკუზარ აშეყუ დანძამ, ლგქურა იალზდგრაა-
 უაზეი?!

— ლგქურა აბრა თორყან, მშოაგუ, მაც უჰია ირდგ-
 რუეიტ. ურთ რგგურა უმგოი? საარგფხაჰ, ჰრგზწაჰ.
 ნას ურთ რაგჰალა ისგუ აშეყუ, სარა სგგურა უმგო-
 ზარგგ, — იჰიახტ ალიას.

— ალიასხეეიტ, სარა უარა უგურა სგმგო გუშომი,
 ახა აძლაბ დნათგმკუა უბრი უარა იზუჰიო აშეყუ ათარა
 ზგალომ, — იჰიახტ აჰაბ.

— უბრი აასოუშჰიაკუა ფგთჲ უარა იუტინგ ისგქუნ-
 დაზ, უარა ისოუჰიაზ დაარა კრ ზწაზკუა უსუბ: ახუ-
 ფჰა ჰია აძოგ დყაუწაროუბ, აჯაბაა დუ უბაროუბ, ახარჯ
 დუ აქუყაუწაროუბ, უბართქუა რეიფშოქუა სარა ისთა-

ხემგებ. იხვეალოხარ უბრი აყარა აეს სალამწყაქუა ისე
 უთარ აკე ეიფშეგმეკუა იუჯგსშაპ, — იპეიტ ალღე
 აპაპ უი აუიღბოუაზ.

უს იშოგნიეციაეია-ააიციეაეიოზ აამთა კერ ცეიტ. იუს
 იახუართაზ აკგგ იხვეამწეიტ, ალიას აცარა იაქუი-
 კუანე ეიფშო აან, „ზნე უაანწასიშ, აკ სგუალაშეიტ“,
 იპიან აპაპ აშეყუქუა დრეღაფშოუა აკე აფშოაარა და-
 ქაუნ. დაარადა კრანწე „ალიას აგურგგენ უხაუწახმო-
 უმა?“ ჰია დიხწაიიტ აპაპ.

ალიას არი იაპაზ უამაშია იბან „უბრი აკუნ უაეიგ
 ისეგგზ, უბრიგდ აბრაცა ინაცუწეიტ. უაგე იზახმოუმა,
 იაპახმოუმა, „აჩოგ ანაეი იზაჩარტიუან“ ჰია, ხაწეი
 ფაიესი ანაეილაკე აგურგგენ რხარწო. უაეიგ საეიგმთე-
 ჩხა, აგურგგენ სხასწოიტ ჰია აძეგ იასპიარ ფსროლპ,
 ფხაშაროლპ“, — იპეიტ ალიას.

— აქოგე კუარდაქუა სზგფშოაა ჰია აკემ უარა უქოგ
 სზაა, უაეიგ სზგრგუაყუა აეს სზგყაწა ჰია აუპ. უი
 ანსუმთა, ეგგერთ უარა ეიქუუფხაძაზ ზელშოო საკემ
 სგძღაბ აშოკოლ ლთაწარაზგემოლ დგრკეგგეზ სგანე სთარ-
 კუაზარგგე, უი იუპაიზ სარა ისელშოომ.

სეცკაკოუეიტ უაეიგ. დაჩხაზნე სააპ, ცქმა ჰაი-
 ციაეიაპ. აძღაბ ლნათრა მიცარიკოგგე უმანწასკუა
 აგურგგენ ხაწარა ჰია იუპაიზ ზელშოო საკემ.

უბრი ანათრა ჰია უზუუ აზგგე ცქმა სთაიციეი სა-
 რეი ჰმეიციეიაკუა იხელშოო საკემ, — იპიან დვაგღანე
 ივზე ამვა დნეკუღოეიტ, იხე იქუენე, დხუკუა. აგუაში
 აყენდა დნეიუანე ალიას დააგაეიტ აშოგრჰია აპაპ იახე,
 აკე იხაშოთგზშა.

— დად, კუასთა, აკაზე ცქმა სუთწაარაზე სხენპაიტ,
 ახუკე ლნათრა ჰია იუპაიზ უი სარა სგუ ზლახცაზ ალა,
 დნათგმზარ აშოკოლ აქო დაარხუმ ახუკე. უი სპა-
 უეიტ, ახა აბრი აგურგგენ ხაწარა ზმანოუხეი? აკე
 ეიფშეგმეკუა იუჯგსწოიტ უბრი ეიღგრგანე ისოლჰია-

რაზე. აბარ საფორაქვზე სააიტ იშუებო ეიფშო უბრი
 ზნაანოუ სეზდგრამ, — იპიეიტ ალიას.

აპამ დიაცვიციან: — დად, ალიას, აბრი აგურგდგენ
 ხაწარა ზნაანოუ უბრი აუბ. ხაწეი ფჰიესი აგურგდგენ
 ანგრხარწა ნახეს ზაკუნ ხაწეი ფჰიესი ჰია იფხაძოუბ,
 იანგრთახელუ ეილგწუა, იანგრთახელუ ეილალო ჰია იზე-
 ყალომ. ზნეკ ხაწეი ფჰიესი ჰია იანეიბაგა, აგურგდგენ
 ანგრხარწა ურთ რეილგწრა, რკიბაერა ზეყალომ აქყუ-
 ანდარ უჰია იჰაბგრა აქუშაჰათგმხაკუა, — იპიეიტ აპამ.

— ნას უბრი აზოუმა აგურგდგენ ზგრხარწო? — იპიან
 დეითაიხწააიტ ალიას.

— ააი, უბრი ეიფშოქუა რზენ აუბ აგურგდგენ ზზგრ-
 ხარწო, — იპიახტ აპამ.

— ააი, დადზუეიტ კუასთა, უარა იუჰიო უი ჰარა
 აფსაცია ჰტეე ზზგმდგრუა, იახეი იაცვი იაზ აძეე იჰარ
 უი ეგააურგმგზტ, ახა უარაწიყა აბრი ეიფშო ანუჰაა,
 დარა უამაშა იზოიტ. აფსუა იფჰა, მა იაჰაშა დკა-
 უეგრ უქყუნდარ იახგგე დცომ, უუუჰამახგგე, დგკკ-
 ლატთანგ დუეიხსნე უგუ წგბლაა უკაიეუეიტ. უბრი
 აზოუბ ჰარა აფსაცია ჰტეე აფჰეს კაერაქუა ზმაქუ,
 კუასთა. უარა იზგუჰაიზ აზე აქუზარ, იუზაფსამ სარა
 სრგხარა. ანკია უიშაზარ უსყუაწ. აუადავ სალოუმწან.

დგრვაგგეხ დაჩაკგგე უასჰოიტ დად, კუასთა!
 უარა უჰაპაუბ, უჰაბუბ. ახა სარა იახა ისოუჰაიზ
 ეიფშო ზეგგე იროუმჰიან, აცვიგა ულგრხერ ყალაპ...

— იარბან უი იუასჰაიზ?

— ისოუჰაიზ უმბოი — უფჰა დზაკუნ ფჰამ, უფჰიეს
 დზაკუნ ფჰიესემ ჰია იუჰაიზ უხაშთმა? აბრი ეიფშო
 აზე, სარა ჯოუეკ-ჯოუეკ ზდგრუეიტ, ურთ იროუჰიარ, —
 ააიტ სარა სეფჰა სარა სზე ზაკუნ ფჰაწზარ უარა უოუმა
 ნას დგზაკუნ ფჰაუ ჰია — დუეისგრ ყალოიტ.

„უაგამჰაჯგრნე აყუდგე უახუო“ ჰია ირჰო
 ეიფშო, უაგამანგ აუაა შიგჰისაქუა ზაკუნ ჰისაქუამ,

შეძლავდა, შეგვეყენებინა ზაქუან ხშვარამ ჰია როლოვი
 ულავარ, ბზია შეგლუეიბამხერ ყილაპ, — იპეიტი
 ალუა რეჰისაქუეი რეჰეჰაქუეი დარა რზე იზაქუან ხშვ-
 არამზარ, ნას იზზაქუან ჰისაქუადა, ხშვარაქუადა?

— უს ჰარა ზაქუანს იჰამოლუბ: აშეყუ იანაჰწალაროლუბ
 აზაქუან ფჰივს დეზმოლუ ჰია ავურგდენ ზხოლ რზე, იზხამ—
 ზაქუან ფჰივსნე დოიმიმ ჰია; ინათემ ახშვარა დოიმი-
 ზარ — დზაქუან ხშვარამ ჰია...

— ას შიარა ზაქუანს იშეიმიზარგდე, დიარა იზაქუან
 ბაფსლუბ უი. უბრი აეია — დზაქუან ხშვარამ ჰია იუჰიან
 იაწინაკლუა უდგრუამა? უი იაწინაკლუა უასიეიტი.

აბრი აყარა ალადავ ჰალაშეიმიწარ ყამლოი?! აძი ფჰივს
 დიდიგარ — აშეყუ იანწა, აშვაჰათ დათახეზარ უა იანწა—
 ახშვარა დეოლურ იარა უბას, უს აკლემკუა აძივ ფჰივს დი-
 დიგარ—აუხუამახხ დნეიგაროლუბ, უაყა აეილარ ეიზოიტი:
 უბერთ ზეგდე იშვარბო აქკუნი აძლახი აკრაამთა ეილარ
 რქვუ ეიცივარგემწუა შიარა ინავანე ეივაშეგრგელოიტი,
 ნასგდე აბრავა ავურგდენ ზეხვუ ჰია ხუფჰაკე, შა თაუადე,
 შა აამგსთაქ აბრა დათახეჰუბ. უბრი არახუ თიია ითა-
 ტიუბ, აჩარა დუ იხეუტიუბ. აბრი აქვგდე უზაანწასუამ:
 ნაძაძა უი უიმიწუგზზაროლუბ. აეიავ ალა ტივს უხე იუთა-
 როლუბ.

ანათრა ჰია უზეჰუგდე იარა უბასოლუბ; აძე დძახ-
 ხლუ ჰია თაუადე, შა აამგსთაქ უაიფხეზაროლუბ, უბრიგდ
 უბას არახუ თიია იუთაროლუბ, აჩარა დუ იხეუროლუბ.
 უბრიგდ უბას უფსე თანაწე ტივს უხე იუთაროლუბ.

— უი უარა უზე შაკაროლუმა ზეგდე რზე იზაქუანნე
 იყოლუბ, — იპეიტი აბაპ.

— უი ზაქუან ბზიას იბმოლუ დსგზდგრამ, ახა ჰარა
 აფსაცია ჰზე უი ზაქუან ბზიამ. ჰარა ანხაცია უი ჰაიმი-
 ნაწიოიტი, ჰარლდაციომ, ტივს თაუადი აამგსთეი რზე
 ჰყანაწოიტი. არი ზზე იბზიოლუ თაუადი აამგსთეი შიარა

აპაპციეი შიზოტუბ, კრალაშიფერპიუეიტ, შარა ანხაიკია უი
 შახნარწიოიტ, აფხაშია იშუგსპიაზ ეიფშუ, იაპწიკა
 გამზარ აკვ იპახუაძაუამ,—იპიეიტ ალიას დააიტრაშაან,
 — აბასოტუ შიარა აზაკუან ბზიაქუა შაფეშინაუა!

— უი ზეგგ რზე იზაკუანგ იყოტუ, უარა. უზგ
 მაცარა აკუშ, — იპიახტ აპაპ.

— იზღერუეიტ, არი აზაკუან სარა სზენ მაცარა
 შაკუშ იზგყო, ახა იზზაკუანზაალაკგგ არი შარა შზგ
 იშოზაკუან ბზიამ უდგრუაზააიტ. „მგმზარა კუაშა-
 როტუ“ შია იციგა-იბზია უა შაქუშინგუარ შოზგუამლო
 ააბოიტ,—იპიან ალიას ივზგუა იქოგნიხუეიტ იგუ და-
 ხაფეიაუა.

XV

გურგმდენ ზხამ რზხუშარა ზაქუან ხუშარაშაბაპ

ალიას დგუამწ-ხამწუა ალუეი-აპიეი ნკვდუგო, ახულ-
 ფაზგ ავგ დააიტ.

— იუხზხეი უარა, აპაპ დუეციპამა? — ლპიან დოიხ-
 წააიტ იფპიეს ესმა, იარა იყაზშაქუა ანგლბა.

— დსაციპამოუ, დაგმსგსენდაზ უი ისეიპიაზ სეიმპია-
 კუა. აძლბ დნათგმ, უი დნათგმკუა ლგირა აშოგქუს
 შიყუ, ამეტრიჩასტკა იპიოუ სგზდგრამ, აკვ ახაძიწეიტ,
 სგზუთომ, იპიეიტ. უი ანათრა ახუტუა რპარა, ახარჯ
 ყაწარა ბარა იშოფაბბოი? უი აწკეს იეიციოუ აუს აზაყო!
 აბრი იპაბგრა შია იპამოუ აპაპ ყუაკგა დუ ინეირკნგ
 უსკ უაგწას იაპზგუაზწოპია აძიგგ სგმბეიტ: სუხუმ სახა-
 ნეიზ ახელაფშოგ — ანაჩალდნიკ ილაბართაგგ სმოუიტ,
 აშოკოლ ეიპაბგ აფპიეს ლაკუზარ, ლაბ დგზშგ სარა
 საკუუშია, ლგლბა აახტნგ დსგზუამფუოიტ; სარა სგშო-
 ლაციპიეიოზ ლგშთახე აასეირხანგ, ნაყ დნგვხალტ დგვნაბ-
 ბარატეგ. უაფეგ არი აპაპ ისეიპიო ბბოიტ.

— აბრაცა აქეუნ ლეუან ჰია აპისარ იალო რნათერ აფხდარაგდგ ავრადგ უბრი ისთირა ლპიეიტ.

— აბრი ილჰიან დიარაძა სგუ აბცეიტ, იიაშთანგ უბრი აპაპ ნათრადა უზგშთოუ აშეყუ უიმთოზარ უბრი დიჰარნათგ, — ლპიეიტ ესმა, ალიასგდგ უბრი დაალგჷშოაპათხეიტ.

— ბან ბარა დბგუეშთახააიტ ჰარა ჰაიჰა ბარა ბგუ აბცეიტ უბრი აუს იანაალოზ, — ლჰიან ესმა კამაქგჷ დააგუდგლკელტ.

— არი აუს ჰარხხეიტ. იაპშეშთა აშტია ჰამოუბ. ლეუან ახა ანიმოუ ჰაიფხდარ დაიბ. უი ჰარა ჰაურა მამ აზიჰიომ. აპაპ არა დგეოუბ, დაბაჰაციოი. ახა უბრი აგურგდგენ ხაწარა ჰია აპაპ ისეიჰიან აზგ ცჷდა სრგზ-წააროუბ. იიჰიაც ეითეიჰიარ, აკგდგ დაზგმაიარ, უი ცეგდაროუბ. აბრი ეიფშე ზაკეუნ უავგ იაჰახეუმა, იზახეუმა? სზაშთოუზეი ჰია ისეიჰიოუ, იწაბგრგუწყდანგ ისეიჰიოუ, უბრი ცჷდა იეილსგრგაროუბ. დუკ მგრწეკეუა ახა შთაასოუა ეიფშე სცანგ სთიზწააპ.

— უბრი აგურგდგენ ხაწარა ატეგჷ არახდ ისოუმჰიან. ჰაეფემთეჩხა უარეი სარეი ჰაიეაგგლანგ აუხუამა ჰაუნაგგლანგ, აგურგდგენ ჰბარგგლანგ, აუაა ჰზეჩჩო... ეგდგერთ ზეგდგ შოგჯაზაალაყდ აბრი აკ სოუმჰიან, — ლპიეიტ ესმა.

— სარგდგ უი იახუართოუ საკუძამ, — იპიეიტ ბლიას. აბას ანეიბგრჰია აშთახდ ზნგ იკუზნეიზან დცეიტ აპაპ იახდ. დგერთაკ უს ბაშთა იეიციეიონ, იაეია აკგდგ ალგმ-შეიტ, აპაპ იიჰიაც იჰიონ: აშთახდ ალიას დააციეიან: — აძღამ ლნათრახე სარა სგწოსგრხხეიტ. ძ-ძახავგს. ჰია აბრი ჰპისარ ლეუან იქუენგ სგეოუბ, — იპიეიტ.

— უი ყაიმათუბ, — იპიეიტ აპაპ.
— ნას უი აშთახდ აშეყუ იზუასჰიან აზგ ჰაიწაზგრხო ჰია კგრ ყალომა?

— უარა უზღვროთ აუს აზგ ანათრა შოყუ ექვეტუნი
 ახხომ ალიას, უი იახდეთუზემდგოუეი? გინჯლინოთიქა

— ნას უაჭა იათახეხეუზეი, ანცია დღეკუშიორგზ, —
 იჰიახტ ალიას უი იმაჰაძაძეია.

— უფთავსი უარეი აგურგდგენ შიხაშემმწაქუა უი აშოყუ
 იქსთო აკგგე იათსამ.

— უი შოყა?

— უი შოყა უმბოი, აგურგდგენ ზხამ რეხშოარა ზაკუან
 ხშოარას ირგეხმაძომ.

— ნას სარა სგძღაბ უარა დგშოფაუფხმაძომი?

— უარა უძღაბ, უი უგუ იალემსენ ალიას, ზაკუან
 ფჰამ, ზაკუან ხშოარამ!

ალიას დაილაშეიან, დვაგელტ დაზგუაშაია. აჰაბგგე
 დშეიან დვაგელან ხუკქ იაეია ააირფშოძარ, იაიირკუი-
 დარ ითახხეიტ, ახა იჰიახშოაზ იჰიახმან, დალგახმან.

— იშოფტუუ სარა სგძღაბ დგშოზაკუან ფჰამ, სარა
 დსეფჰამი, ნაშოფჰაუმი ნას? აბრი ეიტშო აეია აასო-
 უმიჰაქუა უაასეიხსნგ სეუშგერ ეიჰა იეილდგენ, სარა ეგა
 სჰიარგგე უი ბაშოა ისოუჰაოზ ჯგსშონ...

— ბაშოა იშოფა უაასიოი, უი აძღაბ უარა დოუფჰამ,
 უფჰავს დგლხემშეიტ ჰია აქემ სარა ისჰიო, აგურგდგენ
 უხამქუა ახშოარა იუმოუ, ჰარა ჰზაკუან ალა, ჰარა აჰაპ-
 ცია ჰნაბე იანუ აუს აჰასაბ ალა, ზაკუან ხშოაროუბ ჰია
 აშოყუ სგზოუთომ, აგურგდგენ უხამქუა; აბრი აქუბ სარა
 იუასჰიარცე ისთახეუ. ეგგესალა უარა უფჰა, დგშოზაზ
 დოისასუბ, უარა დგშოფა უფჰამ, უარა დგუფჰაუბ...

— უს ანაკუხა, ჰარა ჰქეტან აგურგდგენ ზხამ რა-
 ცოუბ, ნას ურთ რეხშოარა ზეგგე ზაკუან ხშოარაძამი?

— ზაკუხეი ალიას იუჰიო? ურთ ზეგგე ზაკუან ხშოა-
 როუბ შიარა შიაჰასაბ ალა, ახა ჰარა აჰაპცია ჰაჰასაბ
 ალა ურთ ზაკუან ხშოარამ, აგურგდგენ რხამ აზგ. ალიას
 უარა უზგ უადავრას იალოუზეი, უხეჰგ დანუნათუა აუხა
 ახულდაზგ უფჰავსი უარეი უხუკქ დგზნათუა აუავგი

შეაიძირ, უი აბრაყა აგურგდგენ შიხეიხეპ, ნას ახუკე ახუ
 დქაიხეპ. არი აკერ ზთახეუ აკე აკუდამ.

— აკერ ზთახეუ აკე შოფაკუმ, ჰარა ათაჰმადაცია
 ჰაეფემთეჩხა ჰმირტაყუ-ჩირტაყუა ჰაიშთაგელა აუხუამა-
 კუჰ ჰაანგ აგურგდგენ ხაწარა უარა იშოფოუბო? დარა
 იფხასშოიტ. სფეშემა იღემურ ყალაბ სარა იშუდარგდგ...

— არი ფხაშარადამ იქმერსიანოუ იხე. უი ეიცოუ
 ფხაშარა, ხემდლ ზლოუ ანცია უაქუიმერშეაიძიტ,—იჰეიტ
 აჰაპ. — ნას ზეიფეშო უთახეუ აშეყუ უსთაპ, იახნოუგო
 ვბა რზამთო. ნას უძლაბგდგ აშოკოლ დენთოუწიპ, აწარა
 ლოუპ, დეუავხაპ, ჰაგგ ნაციწეიტ აჰაპ.

— იუჰოგდგ სჰაჰეიტ, ახა სშოჰყალარა სგზდერამ, —
 იჰიან დვაგელან ალიას ავნეყა დციეიტ. იმვან დახეცოზ
 აბრი აჰაპ იაეია დახხუკუან იახნოუგო ვბა რზამთო
 აშეყუ უსთაპ, ნას უძლაბ აშოკოლ დთოუწიპ, დეუავხაპ
 ჰია იეიჰიპ.

სარა აგურგდგენ ხაწარა ხემდლშანგ სგძლამ ლემვა
 სერყუარ ლეგუნაჰა სგქეშეაპ. უი აწეკს საზაიორ ეილდუპ.
 ავნეფჰეგსგდგ დეშოფაზემეაიორი ჰია.

ავნე დახეაიხ იფჰეგს დენიხწა-აიხწაიძიტ, ახა უს
 იარლასნე აკგდგ ლუეიმჰეიტ. ფეოქ ანაიბეგს, აცია-
 ჟიარა იგუაჰიოშეა დანაყალა, ესმეგდგ ხუქეკ დლახქუხე-
 შეა დანიბა, ნას იააცეფრიგუეიტ აჰაპი იარეი იეიბერჰიპ.

ესმა არი აეია ლხე აილხნაყეიტ.

— აჰაპ უირგუმზელხაპ, შთა აგურგდგენ უხაუწარგდგ
 ცეგდა იუმბოშეა უხბოიტ. უი აფაწა დუგდგ უარგდგ
 შეაბაყხა რჰაიძიტ! უბრი აკუნ უაეიე იჰაგგზ, ჰანაეი
 აგურგდგენ ხაწარა, უბერთ აჰაპცია რეჰაკეა რსო აამთა
 ანცია ითარგელ...

— ბარა, აჰაპ იხაროუხეი, ჰადლამ ჯარა შეყუფხეა-
 რაკ ჰახლერწოზარ ჰია აუპ აჰაპ სჰარგდგ, ადიკუან
 სჰარგდგ უახე სგზდიქუუ...

— უბრტო უპაპი უდიკუანი იუზყარწო აკგდგე კამეწული
ამალა ჰაეფემთიწახა აუხუამა ჰთიურგელოიტ აუაჲ კეწიწი

— სეძლამ აწარა სეზღეთონდა, კენტიგდგე აგურგდგენ
სხასწარენ. ბარა იშეგბჰიო სეზღერამ, ახა ჰადლამ აწარა
ლემანგ დყალარ ჰარა ჰზე ზაყა იხმდ დუუ ბდგრუამა!
უბრი ანავს ლარგდგე დეუავზაჰ.

— უძლამ აწარა ლაურ აქეწენცია ასალამ შიყუ
რზღლკუა დაღავამ, ნას ახმდ დუ უღერგავამ! — ლჰიან
ლააიგუარა აქმანჯაზე აწკე ზმანხუამ კამაქეჰ ლზე დნგ-
ქესიტ, დაზაასამგრეულშია.

— უაჰა იშეჰიარა ანგშიმოუ სარა ასამგრეულ სე-
ლგშიხუეიტ, — ლჰიეიტ კამაქეჰ, დნაგვლან ნაყტიირახმ
ახუშთთაარა დნგჰჰიატიეიტ.

— ზაკუხეი, დად, იბმანხუამ ჰარა ათეჰჰარა ბაზაჰ-
კუეიტ, ბარა აქმანჯა აწკე აზგბმანხუამა? — იჰეიტ
ალიას.

— ნას დგრეგდგებ აიკიაეიარა ინალავებტ, ახუჰე
დშეზრნათშოა, აგურგდგენ შეზრხარწარა ატიგ. ალიას
იმუძოშია ანგლბა ესმადგე დაზგრაზხუეიტ, ეიჰარაკ ჰად-
ლამ აკე იღვხუარათხოიტ ჰია აზე.

აბრი ამითახმ ფეჰეჰ ანაბეგეს აპისარ ლეუან ადგრარა
ირთეიტ აბრი ეიფშეგდგე, აბრი ეიფშეგდგე აზე უაჰთა-
ხეჰმ ჰია. იარგდგე მამ იმჰიეიტ, ალიას იუარა წყეგწკა-
იშოზმა, დეიგურღმანგ დაზგრაზხუეიტ.

უაეიშთა რაუსქუა დგრჩუეიტ, აჰამ ინაიციეიან
აკჰჰიარა იყარწაზ აუხა აპისარ დრგმანგ ინეინ მადალა-
შია აჰამ აგურგდგენ რხაიწეიტ, ნას უახმენტი ინაგდგეჰენ
ალიას ივნგ იაინ, აგულაეცია ააიზგრგან, ახუჰე დგრ-
ნათიტ.

აუხა შეჰანმა აჩარა იახატთან: იხუმარტ, იჩეიტ
რგზხარა. კამაქეჰ ხუჰე ავგენტირაინ დანგრნგჰიოზ, ლგვხუ
ანგრეიუაზ, ლგხმდ ჰმანანაზ, იაწანაკუაზ, დანეიზ აჰსა-
ქუა, ახაეცია უაჰა ირჰიაქუაზ რგულადგრშიეიტ: ახაწა-

მუს აქვს ახაცია დეშორეილმაშა, ხეიმძღვ შოვლემგა-
შა, აფჰაესმუს აზგგ აპისა დრეილმგ დშოვლემგაშა
ატეგ, ნასგგ აწარა ბზია ლოუნგ ანხაცია რჩეილმგ
აქს ნეჟულგო დშოვალაშა, აგუაბზიარა შოლოუნა
ატეგ ზეგგ რპიაქუეიტ.

აპაპ დახტიაზ: „აპაპი აღინი რგზგგ უსუჯ ლულუნგ
დყალარაზგ“ ჰიაგგ ნაციწეიტ.

— უი შოფა, აპაპი აღინ უსი ზგრკუადაშაზგ დგუ-
სუჯ ლულუნგ დყალაიტი უჰაიმა? — იჰეიტი ლეუნა.

— ჰაი, უარა ლეუნა შაძა უჰაი, არგამა უჰაი, აბრი
აფსათა უს იაფგრხაგოუ აქუმზარ დაჩჰაკე უჰაიომ. ამაღა
ირჰიომ უარა ასოციალისტცია რქუჯ შაძაღა აუს უუეიტი
ჰაი ირჰიომ, — იჰეიტი აპაპ დგუაანგ, დაგგგვავგლტ, ამცა
ეიფშო დეიბაკუა.

— აი, უარა იშოუჰიომ აქუხაპ, სარა სსოციალის-
ტუპ. უარა უაკუნ არი საზემჰიაცვზ, უარგგგ უაბა აბრა
უააციგრწეიტ. უაეიგ აიკგესკდა ახგლაფშოვგ დსაციაციონ
აბრი აწგხუღაღა, უარა უაკუხაპ უბრი იქუჯ იბგეიგზ!

— დბგეიტი ზახბძუხეი, სარა იშოფგჟუუ სგშობგეიუან!
იშოფგჟუუ უშასაციჰაუა? — იჰიან აპაპ იიშია დიახგწეიტ.

აღიას დნეინ აბაპ დოიჰიომ-დოიომ აარლაჰია იიშია დნა-
ხაირტიეიტი. აშთახდ ლეუნა იახდ დნაგგგენ „აკგ
იეიფშოვმჟუა სოუჰიოიტი უახა სგვნგ, სჩარა ხუკგ აქვგ,
აპაპ უინაციჰარაზგ, შიგუ ნიბამგრხარაზგ“ ჰია, ნას
ეგგერთ აჩარა იახატეიქუაზგგ ზეგგგ ნარგბეალან, იაინ-
დგრშიაშია როუნ, დასუ რთგფქუა რქუჯ იეითანადგრ-
ტიეიტი. ნას აჩარა ეითადგრჩუეიტი...

უბას შოაანძა აჩარა იახატეიან, იანშოა დასუ რგვნქუა
რახდ იციეიტი, აფშემა დნგჰია-ნგფხმანგ.

ასასცია ნგქუწნგ რგვნქუა რახდ იანცა აღიას დაა-
ციაციან: — წოუბ, ახარჯ ჰაუტ, აჯაბაა აბეიტი გუამფხა-
წიგმხა ახუკგ დაჰნათიტი, თაკრაკ ეიფშო იაჰფხაძოზ
აგურგგენ ხაწარაგგგ აავუილიტი. ახა შთა აგურა განგ

სეყოლებ, ჰალოუ ინასეფ ცეგდახეიტ, მამზარ ჰაძლეაბ
 აშყოლ დაანახუაბ ჰია, აწარა ლოუბ, დეუაზხაბ ჰეფ...
 ქვემოთა

— იაიმეშახ, იაჰამგულდეშახ ანააგულად, უაეშთა
 უსგეგ მა ჰაძლაბ აწარაქუგ დაანახუანდა, — ლჰეიტ
 ესმაგეგ.

— უაეშთა აწარაქუგ დაანახუარემ ჰია სშომ. ახა
 აქ ბასჰოიტ ბარა: წგფხ აძლაბ აშყოლ აქუგ დაანახგა
 უბრი აშყოლ ეიჰაბგ, აფჰიგს ეიქუშნაშთა იყახ, უძლაბ
 ავრა, აფხაგრა ჰია ავგრ ლდგრძომი ჰია დსგზწაიტი.
 იბდგრუაზეი სენტია დანნახგალაქა უბრი კუარფას
 ისგლთარ.

— ნას უგუ ითოუზეი უბრი აზგ?

— სგუ ითოუში ბემბოი, უაეიგ უსშთა ისჰოიტი,
 ნაყ-ნაყ ეიჰა ჰახუცუგ. აბრი ჰახუფჰა კუგც, ლეუან,
 ტეგმ ქეტანტიოუბ. აბრაყა იან დეყამ, იაბ დეყამ ჰჰახ
 ეიფუშ, ასთარშუგნ იგნგ დეყოუბ. აბრახბ ჰაიფხბანგ
 ჰავნგუა დააგარ, იარა იზგნგგ ეილდეუბ. ჰაძლაბგგ ანბან
 ხუქკ ლოირწარ უბრგგ აკვ ილგბუარგნ, აშყოლ ათა-
 ლარახგ ება ლგრთარგმგბტ.

— უარა უფხბგგგ ულაბჰუაბაგგ უბრი აძლაბ
 აშყოლ ლთაწარა აკუმზარ უაჰა დანჰაკ ახგ უხგ გყამ.
 იყაჰწაბ უბრგგ, იალშოო ააბაბ იარა ჰახუფჰაგგ იიჰო,
 იგუ ზგზცო ეილაჰკააბ.

— უი მაბ იჰაბ ჰია ბარა ბემშთან, უიშოუ ჰაიუა-
 ციახანძაგგ იარა არახბ ისეიჰახბან, ჰარა ჰკუგ დეყა-
 ზარ შაეილიშოხ. იბგმდგრუეი ჰასთარშუგნ იუავგშა?!

— უი იყნგ ასყაამთა დგზლანწასგგგ უამაშთა
 იზბოიტი... ახა ასწიყა იარლასნგ აკგგ იოუმჰთან. ნაყ-
 ნაყ იარგგგ იგუ იანაგო უბაბ, იუაჰაბ, ჰარგგგ ჰახუ-
 ცუბ, — ლჰეიტ ესმა, უბრი აქუგგ იანწასიტი.

აბრი აშთახბ ეიაბაყა მშუგ ააიასუანგ აიზარაქუგ
 ალიასი ლეუანი ეიქუშეიტი, ეიციაეიტი. დაარაძა გუა-

ამთა ცვაკვიტ, ამთა ააიტ, იააიტ სუხუმეა აქარა
ამთა. ეროვნული ბიბლიოთეკა

კამაქეკ შეედა დგვლტ. უაეიფ წუფხ ეიფშა აკუქეა
სენტია კუაწიავგე დრეკოიტი, სუხუმგე აუა დრემოუპ,
აცხერავ დრემოუპ. ზნეჯერ დიანახუარაცუ დეკაზარ
სენტია უეიზგე-უეიზგე აშოკოლ დიანახუაროუპ, უბრი
აქარა ცხერაიცია ლემოუპ, ლარგე ბზია დაზეკაწოუპ.

კაკალკ რვენ ალიასგე, კამაქეკგე ლეუანგე ნიზგ-
ქილუეიტ.

ცეკადა სუხუმ ინეიტ, ახულუაზე მახახ იხუქუაგე
კამაქეკგე აქინო ახე ირგან ასახა ბზიაქუა დდგრბეიტ.

ადგრვანზე შეენაწა იკეიტ ზეგე მახაზგე დრემანგ
აპროგიმნაზიახე. უაყა ირულაკე აიჰაბე დგრბან არზა-
ჰალგე ნალგრთეიტ, აძლაბ ავრა-აფხაარავგე ხარ ლე-
მამქუა იშოვლდგრუაზ ნანწანგ. აძლაბგე დვლდგრბეიტ.

— უაწიე პრეხუაფშოუეიტ არზაჰალქუა, ანაჩალნიკ
ოკრუგავგე აბრა დუალოიტ, — ლჰეიტ, — იანახუოი
იანამშუოი უაწიე აბრაყა ეილჰარგოიტ. ნას უაწიე,
უაწიეშთახე შიადგვლარ იშიაჰაპ ათაკ, — ლჰეიტ.

უბრი რგზმერხაკუა იცან ანაჩალნიკგე არზაჰალ
ირთეიტ.

რგუ რთენინგ იახტ მახახ ივნე. ახულუაზე იეითარ-
ბახტ აქინო, ასახა კოვკქუა დდგრბოიტ ანგრჰია, უაყა
ირბაზ ასახაქუა დაარაჰა რგუ იახუეიტ.

— ადგრვანზე შეედა იცახტ დგრვეგეზ იშოცაცეზ
ეიფშა აპროგიმნაზიახე. ხულაანჰა იფშოზ უაყა, ახა
აკგე რხეილემკააიტ, ანაჩალნიკ ოკრუგა იანამშთახ
დმააიტ.

ადგრხანზე იეითაცახტ აპროგიმნაზიახე. ხულაანჰა
იტიან უაყა, ახა აუსქუა ირგხუაფშოუეიტ, რჰიან დგრვე-
გეზ აკგე რხეილემკააიტ. დარა რეიფშა იფშოქუაზ
რაციან, იეიზარგურემ-შირგმუა ზეგე ნექუწიე იკეიტ.

აფშემშო რზე შებენშია ფაფესკ დაადიგლწენ (მბახქ
 იზლუიპიაზ ალა უაყა აძლბცია აზგრუხმო დრეფლწენ
 იანახუაზი იანამხუაზი რელაღპიეიტ.

აბრი აუს იახვფშხნე იყაქუაზ ზეგგე რჩეიზგრკენ
 ილზტტრკუან.

— აბრი აძლბ ააბეი ბეჰაიკეი შაგქუსა ზხვწუა, დრგ-
 დრგმკელაეიტ ლგქურა მპკციოუპ აზგ. არაყა „აპანსიონ“
 აყნე იხუქძოუ დრგდგრკგლომ, ლჩხვლზეილაპიომ, ლხვ
 დზახვლაფშაუამ, უს იყოუ რზე აძძეიცია ჰამამ. უბრი
 ილუეიფშაუპ აბართგგე, — ლპიან ჰე-ჯგე რაყარა ახუქქუა
 ლგფხაძეიიტ. კამაქგქ ლგეილა რპიან, არი აძლბ ლგქურა
 დახვფეიიტ. ეიეიზა შაგქუსა ლხვწიიტ, ლგქურა დუუპ,
 ლწარა მაქუპ.

— იყალაზეი, წგფხ დააზგან „აამთა იახვფეიტ“
 რპიეიტ, სენტია დააზგან „ლგქურა იახვფეიტ“, რპიეიტ,
 „ლგქურა დუუპ ლწარა მაქუპ“ შიპიოიტ, ლწარა მაქგმ-
 ხარ შიარა შიახხ უი დაახვადომგზტ...

— იშთგრხვზ აუს შიეღასპიარაცგ სნაპე იანგრწეიტ,
 უს იზგყალაზ ატეგ სარა ეგდსგზდგრუამ, — ლპიეიტ ირგ-
 ლაზპიომ აფაიგს.

— უი ბზიოუპ, ახა იანახუაზ რეეილაქუა ბეშპია-
 ძეიტ, იანამგხუაზ როუპ ზგეილა ბპია, — ანიპია ალიას:

— იანახუაზ აბართ როუპ, — ლპიან ბე-ჯგე, აა-ჯგე
 რაყარა რეეილაქუა ლპიეიტ.

— ართ ზეეილაქუა ბპიაზ ზეგგე თაუადი აამგსთეი
 აძიციარციეი რხშარა როუპ. უს ანაქუა — თაუადი
 აამგსთეი აძიციარციეი რგფპაცია როუპ არაყა იანახუო
 შიპიარ, ჰარა ანხაცია ამალა აჯაბაა ჰხვ იაპარბოზუ, —
 იპიეიტ ალიას, ახა იაეია ზაპაუადაზ, უი აფაიგს დნაგე-
 გენ ლგშთახვყა დციეიტ, ალიას იმალა იჩთიზგმშუა უა
 დააქუხუეიტ. იცქუაზგგე იხდგმძღგრწეიტ, ახა ირკეზი.

— იანბგეუშ აბართ ნხავე იხხამფშოუა ჰხვლაფშა-

ცხელი ჰარეი აკვ ჰანეიუუნავო! — იპიეიტ ალიას, იგუფეიეიო.

— უბრი ამთავგე უბახრა უყოლუბ, — იპიეიტ ლეუან.

— უარა, აბრი ეიფუშ აპაარაქუა შიგრუეაწიშ, აუაა ირგშეკლადუშუა იყოლუბ ირპიოზიშ ჰია. ეგდგრთ შოგუა-ზაალაკგგე უარა ლეუან ამალაკგგე ხუქუკე უცია ციგდაშია უყოლუბ, — იპიეიტ მიხახ.

— სცია-ციგეი ეგი, ართი ჰარეი აკვ ჰაიფერნაგან-დაზ, იყალაკგგე, — იპიან ლეუან, ინგქუწუნგ მიხახრაა რახმ იციეიტ. აღდგრჳაჩხნგ იანაიშუა რჯნგუა იხენჰიეიტ, რხგ რგუ აციმაქნგ, ურგსგრ შაკ რგლგმწუა, იახდაახ აძიგ დრგზწიარ იარჰიაშუა რხემდგრუა, აწიბგრგ რჰიარ იაციგუბაშო.

აბრაცა ესმა დნადუშუნ ალიასი ლეუანი კამაქუკუ დრგბეარგკლანგ იშუააუაზ ანგლბა, დაარა იაალციგემ-ლხუეიტ. იანაიშოგეიწუქუა დნეინ ლხუკე დაავდღლკლტ: „ნანხუეიტ, ზხუკე ჯარა დეყანგ ავნგ დანააილაკ ლან ლგუ იალსუა უავგ იბახმოუმა, ახა ბარა უაყა ბრგდ-რგმეკლაკუა ბახდაახ ბან ლგუსრა ბბანდა, ბგო ბაავო წგუხგეიეთეი ბრგმოუბ, სენტია მა ბრგდგრკლოიტ ჰია სჯუან“...

— ნან, ბარა ბემშიან, სარა ავნგ სშოგყოუ უბრა იდდგრწო აყარა უეიზგგე ისწოიტ, — ლჰიეიტ კამაქუკუ ლან ლგუალა ხუქუკე იაალგრკუადარაზგ.

— უიგგე ზდგრუეიტ, ნან, ახა... — ლჰიონგ ალიას დანიიკლტ „ზნგ ავნგ ჰნეიპ, ჰნატიაპ, ხუქუკე ჰათსგ ჰშაპ, ნას ჰციეიეილაპ“, იპიან.

— ააი, უბრიგგე წაბგრგუბ, ახა სგუ ააიბაკშია სყა-ლან, — ლჰიან ლჩაიანგლკლტ.

აბრაცა, უბართ იშუააუაზ ლდგრუაზშია, ეიპა კედალა რხუ ბზიანგ ირხუიანგ ილგმან, აბლდააპია რკუფ რნაპგ დღგრძიძიან, რხუ ინახალგრტეიტ. თენჩ კრგრჰეიტ, აბრი ეიფუშ იახდძარ ათენჩრა.

ალიას ირწინებდა. აბლაბაბია სუხუმ იძღაბ რეკონსტრუქციის
 რეკონსტრუქციის ატოვ აპიარა დალაგაფიტი. გენკლინიციისა

— უეიზგაგ ვბას ილგრათაზეი ჰაძლაბ? წგუბ „აამთა
 იახფეიტი“ რაიეიტი, სენტია იყალაზეი ზგრაბა?

— სენტია იყალაზეი, რბე ზგაშთა, იქუზხეშთა ყა-
 ლაფიტი!

— უეიზგაგ?

— უეიზგაგ ბემბოი, წგუბ „აამთა იახფეიტი“ რაიეიტი,
 სენტია „ლგქურა იახფეიტი“ რაიეიტი.

— ააი, ურთ აწართეშთა-გაცა „ხეფარადა“ აკგაგ
 ზზემდგრაუა, იზწესუა იახზგრაფაშთა აამთაკე ანცია ჰაზ-
 შთაზ ირგუდიელააიტი, — ლაბან, დშიიუა ავნგ დნგვანა-
 შოგლტი.

— სარა სუავგზარ, უბართ რგუალ აყნეტი კამაბეკე
 ხუქე დწარადანგ დგნსგეუამ, — იპიეიტი ლეუან.

— სარა სპატიგ ხაიმწეიტი აკუმზარ აბრი აყარა
 აუადავ დალალომგებტი, აბა უი უავგ იპატიგ დაზგდგრ-
 ვუამ, „აშა იყაშთა ადა იალაგგლომ“ ჰაა, ჯაბაას უი
 იღზაარგნ, იბგეგაანდა დზაშთგმწეიტი, — ლაპიეიტი ესმა.

— ცეგდარას იბგუზეი? აუა ბზია დსგრაბაიტი, — იპიეიტი
 ალიას, ლეუან იახხ დნახაფეშანგ.

— უიგა წაბგრაგგუბ, აბა წგუბხეიეთეი უზდგნწალაზ
 აუს აკგაგ ახაუზალმგრაშთაზ აუბ სგუ იალოუ. ართ
 ახგლაფეშოცია ზხეყოუ თაუადი აამგსთეი რზოუბ.
 ურთ რზოუბ აუს ზგრაუა. ურთ რწეიცია როლუბ აწარა
 ზდგრაწო. ურთ უანრაკლაბ უი შოუბდუაზ ზდგრაუან.

— უი აქოგ ბარა ბწაბგრაგგუბ, იბგმასყოუამ.

— იშოფა სემოუკაუეი, ურთ ანხაცია ირგქუტიანგ
 აუს შოგდდგრაუშთა აპასაბ აუბ ირგმოუ, წარაკ რაპთაბ
 აგეიბ ჰაა აკუდამ.

— ანხაცია ირგქუტიოიტი ანგლჰა, უაეგ იაასგუ-
 ალაშეიეიტი, გუფ, მარშან დგრამიტი იაპთნგ ანაჩაღანიკ
 ჰილიპოვიჩ გუფაა რგსთარშოგნ ა. ბაბეზ დოიქუტიეიტი

რპიეიტ. ლეუან, უარა უმსააიტ, უბრი შუჯალაზ შუპა-
 უპარა, უბრი უაქუშეიერ რპიოიტ! — უბრი აქუშე-
 ლანაგალარ იზდერუადა აფეშიმა ფპიეს ხუქკ ლგუ ლნა-
 შოთერ, აიფუახუნ ალიას.

— იბზიოუპ ნას, — იპიან ლეუან აცეაფიარა დნა-
 ლაგუეიტ.

— უაქია ხაგლა იფესყოიტ, ზენზაწიეკ უიანწიასიშ!
 ბაბაციე ბარა! აბრაცა ბააძერკვიში, ახელაფეშოცია
 ანხაცია ირკუტოიოიტ ბპიონ, იწაბერკვიწყიანე უს იშოგ-
 ყოუ ლეუან იპიოიტ. ბააძერკვიში აბრაცა! — იპიეიტ
 ალიას.

ესმა დაიინ რაიიგუარა დააგვლტ. ლეუან, ბტია
 იპიეიტ, ახა დემტეიეიტ, „სგელაზააიტ“, ლპიან უაყა
 რაიიგუარა დააგვლტ.

ნას ლეუან იაქია ააირკუგეტ.

— უი სიირშია იყალსეიტ. გუუ აიზარა დუ გყან.
 ანაჩალანიკ ჭილიპოვიჩ ოჩაშჩერანტიი დააიტ უბრი
 აჩუნგ, იანგხულა მარშიან დერმიტ იაპთენჯა დიგვიერ
 ისტრაეშქეა შოიკეზ.

დაარა ჩარა ბზია იუეიტ დერმიტ უბრი აუხა. აჩარა
 იშახატეაზ აწხ კერკეიტ. აძღაბციეი აქკუნციეი ძიერკ
 დერკუაშეიეიტ. ანაჩალანიკ დაარაძა ავკეინე დეყან.

იპიან ღსგზდერუამ, აძიე, ასთარშოენ ბაბეზ დაარა
 დეკუაშაავ ბზიოუპ ჰია აარგლსეიწეიეიტ. არი ჭილიპოვიჩ
 ილგეშა ითასტ „უაქიეწიყა დააეფაროუპ, დშოერკუა-
 შაროუპ“ ჰია აჩშრა დალაგვიეტ. დერმიტგავ უკუ-
 აშოაროუპ ჰია იდიცალტ, ნას დააქულან აკუაშოარა
 დალაგვიეტ. ზენძაკ დეშთხესაანე აკუაშოარა დაქუნ,
 აინყდაცააგგ ზენძაკ იდერდგდმეიტ, აშია ჰპიოზ რაკუ-
 ზარ — იდერკვკემეიტ...

ავგ იავანე იგვლავ ანაჩალანიკ იიხუკვზ ზდერხუადა,
 დეილაშიანე დშოფეშოუაზ ბაბეზ დეკუაშო, დშაქებერ-
 ტიუა, ულაფეშ იხგემძო, დფერუამა უპარატე, იკალ-

თქუა ფერ-ფერუა იპარაკნუ, იძარა ეივწიშაშე მარკატელა იახესწიამ უპიარატი, იხთარუა აჩხუი აქუატიუეი ააილალან, აბარწა ზმოუ ახელუა ყაყატიუა რეიფშო იჯუაჯუადა იხე იავაფერუა, იშაპე იაიიხიშუაბ ულაფშო ახეგმძო ზნე დშაცხერტიუა, ზნე დგეუგეუა, ზნეხგე დენკაფაშეა ნეყაწო, უსყან დფერნე აჯადა — აქივანახე დცომა უპიარატი, დაიივალტ ანა-ჩალმნიკ.

არი ეილაშინე იგელაბ ანაჩალმნიკ, უპა იხეგმძაბარ აქუხაპ, დუუადა იიშეა დვექუფალტ. უახეგნტი ი დუ-უადა დეფან იფერფერუა იაიივალაბ ასთარშოენ იხუდა დნექუტიეიტ, იშაპქუა იხუდა ინხშნე.

არი უამაშეა ირბეიტ უაყა იგელაბ ზეგგე, იგაჩამკნე იაანხეიტ.

ამთა ძნენ, ადიახხე ილენე იწააუნ — მეცხუ იხე-თან. დგრშიტ იფსუა უაჯაყ დუ ამცა აგუგუაპია ითან, უარდენ ბეყაყ ყალაპ უპიარტი ამქუე თაქენ.

— აა აბააფსე, ნაყ აუაჯაყ დთაქ! — ჰეა აძე იხეგ აარგლავიტ უა იგელაქუაბ რახეტი.

ზებეე გაბ იხეგ აწეხუა ააფწიანდა, იარა ბაბეგგე, უი იხუცნე იმან უპიარტი, აშაბესთა ეიფშო დენკაფან, აუაჯაყ დუ დნადელაფეიტ. აშოგეჰეა იხე ნალიირყუნ, ანაჩალმნიკ დნეიხეირკრენ, ამცახე იქუენეიხეიტ. უბრი ამთაზე ახმთა იაკნე ისტრაქეუა რეუა აძე ამცა იჩ-ჰეაგელაბ, უი უარგგე დუდგრუეიტ, ენქეჰე ჰეა აგოლაა, ახეშ ეიფშო დნეიმწასენ ამცაყენდა დნამეშოქუა დნაი-ხეიტ იარა იახე... დაიიქუირხეიტ.

— უი აზე ასთარშოენ იხერუხი აშთახე? — იჰიან ალიას ლეუნ დიახწააიტ.

— ავე იავანე იყაბ ანაჩალმნიკ იყალაბ ჰეა აკგგე იხეილგეჰეაიტ, იარა აკგგე ანიხეილგეჰეა, ეგგერთგგე ეგგერგეჰეაიტ.

— აბჯრბაწია იაკუნ უი ასთარშოვნ. აძვბებეა რეს-
თარშოვნ აკუნწია იამგშთახბ აბრი დაარა აბჯრბაწია
ბზია იუიტი, — იპიეიტი ალიას.

— აბრი ანაჩალდნიკ იოლუმა აძვბებეა რესთარშოვნ
ისგზ, — ლპიან დიზწაიტი ესმა.

— მამოლუ, უი დაჩაძიენ, უი ჩეჩელიოვ იაკუნ.

— ნას ანაჩალდნიკცია ზეგგე ააბკემა, ანცია ირააპ-
კაიტი, — ლპიეიტი ესმა.

— ურთ რახბტი იააბკემგზ ჰია აძიე დსემბეიტი. წგფხ
აფხენ უს დუკ აწგზუალა აბეგუა რეიზარა ყარწეიტი.
მეტუ აუსჰიართაქუ, აცილარ ეიზანგ ანაჩალდნიკ იზგფშოვნ.

შგბეხგშითიტი.

— უსყან ნაჩალდნიკს იყაზ კოლიკოვ ჰია იზგფხაოზ
იაკუნ. უს იშოიზგფშოვნ აძიე იბეგ გუეიტი ანაჩალდნიკ დაა-
უეიტი ჰია. ზეგგე ვაგგლაქეიტი. იანფშოგ ანაჩალდნიკ
დააუეიტი იწაბგრგწოყაინგ. დააუეიტი, ახა იჩოგ დასნგ
დგვნგ დააუეიტი ასტრაქოქუაგგე რაციაძანგ იკუპ.

• — აბრი იახბა დზგრქგგრსიანზეი? — რპიეიტი უა იგგ-
ლაქუაზ ათაჰმადაცია ჯოუკგ. „დაარა წარგე იოლუპ“
ჰიაგგე აძიე ინაციწეიტი.

უს ზგგრპიოზ დაარზაიგუაძახბეიტი, ახა იჩოგ ახგ
ახბაანიმგგლო უამაშია ირბონ. ზაყა იჩოგ ახგ აანიმგგ-
ლარა, ეიჰაგგე დასნგ იმაჰმგზ არბანგ აცილარ რეი-
დგუფლარაწოყა დალალტი, ისტრაქოქუაგგე რნაჩალდნიკ
აცილარ რგგუთაქოგ ამვა ილხიხგზ ეიცგრხუოლუნგ ინა-
ნგლტი.

ანაჩალდნიკ დზგნყაბი ინფაზი ეიყარანგ აცილარ
რგგუთა დნალსტი, ფგთე დნასყაინგ დეითააგეფგნ დგრკვე-
გგზ აცილარ რგგეპარა იარბანგ ეჰააიხბეიტი. ასტრაქო-
ქუაგგე აახბაძიენ რნაჩალდნიკ იაიიშთალტი.

— აიი, შიანაჯალბეიტი, აჯგ დავანგ დჯოლუპ, ჰანიირ-

წიოი — ჰია აძე დეკნეწიიიი. უს ანიილანი ექვენი
დაამეხაძეკუა დეითიარგლალახტ.

ფასა დანრგლალახ აეილარ რგუ რჩანძამეზტ, ირუ
ახე იზნემეკლაკუა დრგლალახ ჯგრშეიტ, უაეიუ უს იყამ-
ლუეიტ. აიჰაბაცუა ოსმან, კმაგუა, ჰაბეჯე, გუაჯა უჰია
აეილარ ინრგლალაჰიეიტ:

— შიის, ზან ილუეიფშუგმ! დრუგეჰანე ნაყ დკა-
შეგე! — ჰია.

ზაიგუარა დნეიზ ირუ ახე იასუნ, აგუჩამა უჰია,
იარა იაახოზგდე რაცუან. უს დრუგზრუგეიგმუდაკუა აეილარ
დნარგლსუა დალაგუეიტ, იზბან უჰიარ, ასტრეჟუა
ივაგელტ ნაყ-ააყ.

ლაბა ზეგმზ აუაი აგურქძჰია რაიგუარა იყახ აგუარა
ინასენ იფეხხაი ინეკუწუა, აწივანქუა ჯალჰიანე ასტრეჟ-
ქუეი იარეი ინარგეილუეიტ, ნას ასტრეჟუა, ანუგ-
ქუენ ივაგლანე ანუგხაცუა დანგრგო ეიფშუ, ინუივაგ-
ლან, იეიხანე რეშთახხეა, ოჩამჩგრაყა იდეკუულტ, აციგ-
არა შუგუალოზ ანგრდგრ.

აეილარ წესენ იშთალტ. აჩრცუა აშაყაცუა უჰია აძეგდე
დაანგმხაკუა, უს ზეგდე ჰაიბარწესენე ოჩამჩგრა ჰნეიტ.
სარგდე უბრა სრულან, ჰარა ჰაფხეა იარა დნეიხმან.
აკაზაქ სოტნიი იტეიხ უჰია, ნას აგაკჰა ხმააცუა ასოლ-
დათქუა უჰია აგურქძჰია რჩააჰაბეარეგენ, ჰაიყურ-
კეიტ...

— ნას აბართ რეიფშუ იყოუ ახელაფშუცუა რკუგ
აკუხმა სეძღაბ აწარა ლოუბ ჰია უახგულუთუაზ? — ლჰეიტ
ესმა, ალიას იახე ლხე ნარხანე.

— უი სარა ისულზაიეიტ, კამაქეკ დწარადანე დენ-
ხოზარ სარა უავგს სშეგმუხმადან. შიარა უი გურკას
იშეგეგენ, — იჰიან ლეუან დვაგელანე აუსჰიართახე დეეიტ,
— კერ წუეიტ უახე სემეეიეთეი ჰია.

კამაქვე ლეშლაცია ახუხუა აკინო დღეგებრე

კამაქვე აშუკოლ დაანამხუეკუა, ლეშთახაყა დანხენ-
 ჰიე, ფასა ეიფშეგმეკუა ლჩადცალანგ აწარა დალაგუეიტ,
 სუხუმ აპროგინაზიკეჲ იზწაქეოზ აძლაბცია დრაცლა-
 ბუანშია, აბრი აქუჲ დაარა დღეცხრაიუნ ლეუნ.

ზნე ავრა, აფხაარა ლგუ ანარქუღღ, დგვნე დცეიტ
 ახუქქუა ახგეხუმარუაზ ადიახგ.

ახუქქუა კამაქვე ლნეირა დაარაბა იეიგურღეიტ,
 იზბან უჰიარ, სუხუმ ილბაზ ავნქუა, აულიცაქუა ცეგმ-
 ზადა — მცადა იზერლანოზოზ უჰია რტეჲ, ეიჰარაკ, აკი-
 ნემატოგრაჲ აქუჲ ასახდაქუა ილბაზ რტეჲ ახგრაღჰიოზ
 აზგ. უსგდგ ლარა ლახ-ჰუგეკ ლაკუნ, უი დანნეილაკა
 ახუქქუა რგხუმარა ეიჰა იეიღღონ, რგურღაარა, რგჩ-
 ჩარა იაზჰაუნ.

ახუქქუა დგშენეიზ ეიფშუ ასახდა ილბაქუაზ რტეჲ
 ჰაჰი ჰია დგრეკეიტ. ასახდაქუა რთგშშია ეიჰა რგუ იახუნ.

— იშასჰიახეიტ, უაჰა იშუფა შიასჰიოი, — ლჰიან
 დგშხუეკუაზ, აგაყა დანგნაფშუ აფსთჰიაქუა ნეიღგს-
 ვეიღგსუა ილბეიტ, დაარაბა დანრზეფშუჲ აკინემატოგ-
 რაჲ აქუჲ ილბაზ ასახდაქუა ირეიფშუგზ კერ ლბეიტ.

— შინაფშუიშ აბნახჲ აგაყა, ამშუგნ ინახგეშია
 ხგხჲ, — ლჰიან ლნაჲგ ნალგრხხან აფსთჰიაქუა რახჲ ახუქ-
 ქუა ნალგრტშოიტ.

იწაბერგგეწიყდანგ, ამშუგნ ინახგენგ ხკე-ხკელა ეიფშუგმ-
 კუა აკე ამრა ახაღალაშუეაზ იყუმშიგშია იყან, ქუგც
 იაიგულგრხგზ აბამბა ბზია ეიფშუ, სნგლატანდაზ უჰიარ-
 ტეჲ იჩაყუადა იკედგნ, ჩუგრწგსრა იმამეკუა ამრა ალა-
 შუეა; დანაყგზ, ეიჰა იაზციეიქუარანგ უი ინახგეშია
 იკედგნ. უი აშუკუეკუა ეიფშუწიყდა ითგნჩნგ, ჯარაკ იშა-
 ქუგგლანგ იყამგეტ. ჯარა ნეირთაკ იმანგ, სზენაძანდაზ
 ჰია ინეიუაზშია იცკაკუნ.

უბრი ამითაჲდ ინალგრაფშონ იდღგრბეიტ, უბრეი/იუფუაჲ: ||
 იშითახშეია ინახარანგ ჩოუაჲგე იშეიქე იშამხტ. ||
 აბრი აუაჲ დუქძა დშოჯოუ დშოაიუაზ, ლაკგდ იცნე.

— აა, აბნი ალა აწეხუა გრქმაქმანგ აჩუჲუაჲგ იშო-
 შოთუ, — რჰიან დარა-დარალა იეიბადგრბო იალაგაეიტ

— უაჲფე შიგფშოლა აილაცია ეიქუშეიარ ირზეიბაუა
 ააბაჲ. იცოოუ დგმქუხეარ დიშგრ ყალაჲ, — იჰეიტ ამფე.

ზეგდგ რზეფშოუეიტ, ირზეიბაუა ააბაჲ ჰია. აჩუჲუაჲ
 კერ დანიზაიგუახა, იციაზ დახეცა რგმბეიტ. „დგზნა-
 ლაზარ აკუხაჲ“ რჰიან ახუქქუა აიბარჩეიტ. უბრი
 აამთაჲგ აჩუჲუაჲგდგ დახეცა რგმბეიტ. „უი დოიშოლა-
 ზარ აკუხაჲ“ რჰიანტ (არი ყაზწა — აფსთჰიაქუა რსახმა-
 ქუა რგფსახტ).

ამითახე, ინალგრაფშონ იდღგრბეიტ — ცე-დუქძაქ
 ატეჲჲაქუა ახაინხა, აშეა იქუგელოუშეა, აფსთჰია იქუგე-
 ლანგ დარა რახე იშოჲფშოუაზ.

ნას ახუქქუა დარა რხალაგდგ ირბო იალაგაეიტ ხე-
 ხეგლა ასახმაქუა; ძ-დუქ აჰფე ფჰიგს ხეცე-დუქ დოაგე-
 ლოუშეა რბან — „უი ძეზლან ლოუჲ“, რჰეიტ; აცექუა
 ეიქუფოშეა, ჩოუაჲგე დგქყუა-ქყუაო დნეიუაშეა, ჳგჲა
 აუაა ალაბა დუქქუა კნე იეიქოაგელოუშეა, ჯოუკე აკამ-
 ბაშქუა წაჰიანგ ირგლაციადლოუშეა, ჩოუაჲგე ათარჩეი კნე
 დგჲუა დგქყუა-ქყუაო დნეიუაშეა, აჩუცია აგუგუაჰია უი
 იშოთოუშეა უბას იწაგდგდგ.

უბას ახუქქუა აბართ ასახმაქუა ირგხუაფშოუნ ამრა
 ათაშეარახეგ ინეიხანგ აფსთჰიაქუა რგმგწაძანძა.

— აბასშოოუბ იშოჯოოუ აკინომატოგრაჰია სუხუმ იხ-
 ბაზ. ახა უი ეიჰა იეილოუბ, ასახმაქუა აიგუა იუბოიტ,
 იფშოქოუბ, იუდგრუა უაყა ისახმა უბარ, უი ალა
 დგუდგრუეიტ — ჰია რალჰეიტ.

— ფასიძა იაიბაზ აუაჲ სახმა დუ, დდაუუბ ჰია ჰზებ-
 ჰიოზ, უი ადაუ ხეხე აფეჲანახე დნაზგაზეი? — ჰია ილწაიიტ.

— ადაუცია აბნაქჲ, აშეაქჲ იყოუბ ჰია აუბ იშოგრ-

ქოს, ახა უი ჰარა იაბაზ დდაუძამ, ამალა აფაფაქსუღი
 იზგუთოუ ისახა კერ იეიფუშუბ, — ლჰიეიტ კამბეჭკუ ლინქინქა

იწაგდ იაქუზგდგ იაქუმზგდგ რზე აზწაარაქუა ანღერ-
 თა, ლარა იზლალდგრუაზი იზლალზგმდგრუაზი რგლა
 უჰია ამცი აწაბგრგვი ნეიციწო, ზეგდგ რთაქ რალჰიეიტ:

„ადაუციი რახუს აკამბაშ დუქუა რზანუბ, ურთ რგლა
 იციალუოიტ, ურთ რგზშე ჰატეგს ეიტეგს ირგმოუბ; აჩო
 დუქუა რზანუბ — ურთ ირგქუტეიანგ აფსხურაქუა რქოზ
 იდგრზემარუეიტ.

„ეგდგრთ იყოუბ დგრვეგდგ აუია სსაქუა, ურთ რახუს
 ირზანუ აჯმეი აუასეი როუბ, — ურთ ირგწალანგ ირ-
 ციოიტ. ჩაზს ირგმოუ ეაქუოუბ. ურთ აქუადგრ ხუქქუა
 რგქუწანგ აფსხურაქუეი აჩარაქუეი რქოზ იქუალააუა,
 ინკუარაწა-ააკუარაწო აქუაწაქუა ირგწოუბ, ათარჩეი
 ნჯურგოიტ.

„აბნაუაგვ ჰია ზზეშვიოზ უი აბნა დგლოუბ. უაგწას
 დგყოუბ, ახა დახდტიოუ ალასკუგუ ეიფუშო აძაძქუა იგუ
 იალგჰიოიოიტ, აუაგვ დიბარ დგკნგ დიგოიტ.

„ძეზლან — უი დგფჰიგსუბ, იანაახულალაკა ნახგს აძგ
 ეიმგუარჩაჩო დთოუბ, ლჩაგლკუაბოიტ, აუაგვ დგლბარ
 დიხდგნჰალოიტ“, ლჰიეიტ, ნას აეიბბქუა დგნრგლანა-
 გალან ფგთრაქ დცეაეიონ, აშთახ დგნბდაფუშო-აახბა-
 ფუშუნ — ეილაშეშიეიტ, შთა ჰავნქუა რახბ ჰკაბ, — ანგლჰია,
 ხუქქე აწიგუარა დალაგაეიტ. „სშეოიტ სგმალა სგზცომ
 ავნგუა“ ჰია. დაჩაძეგდგ უბას ლჰიეიტ, — ილჰიაქუაზ
 წაბგრგუე ჯშა ახუქქუა შიანგ რგვნქუა რახბ იზგმციო
 იალაგაეიტ.

კვჯა-კვჯალა ინასკვალგან რგვნქუა რახბ იციეიტ.
 აშთახ ლარა ილჰიაზ ლარგდგ დაციშეიო დალაგან, ლგ-
 მაკარა დზგმციეიტ ლგვნგუა. უბრი აამთაზგ ალიას აძლბ
 ავნგ დანიიბბა, დაბაციეი ჰია იქოაიხბან ხუქქე დიხბა-
 ასკვამ ზულა ძლბაკეი ლარეი შოაიიუაზ იბეიტ.

აგულა ძლბ ლგვნგ დაანიეგნ, იძლბ ავნგუა დიგაეიტ.

აუხა ახუკქუა რევენქუა რქოვ იტოანგ კამაქეკე აკინთ-
მატოგრაფია ჰია ილღერბაზი, ნას აფიბეკქუა ირალქიანი
რთააცია იანრარჰია, ზეგგე იჯარშეიტ.

არი ზაპაზ ათაჰმიდაცია „უბრი ახუკე ილღლწუა
ჰამბაკუა ანცია ჰაუმშენ“ რჰიონ.

კამაქეკე აუხა დტოანგ ლაბი ლანი ირალქიეიტ, ახუკ-
ქუა აკინთმატოგრაფია შაგდღერბაზ, ნას ახუკქუა
ირალქიექუაზ, უი იახუდანგ ახუკქუა შოშიაზ, ურთმოუ
ლარგგე ღეშოშიაზ... — აიი, დიდხეიტ, ბარა ზენდა მძე-
შიაკ ბაქუხეიტ, ჰაბახუ ზნე აბრა დტოანგ აფიქუა
იბეიჰიოზ წაბერგვზ ჯგბშამა? უი აღაუგგე დიმბაკტ,
ძეზლიანგგე, აწანგგე უბას. ურთ ლაქუუპ, მცუპ, — იჰიეიტ
აღიას.

— ჰაბახუ სა სეიფაზარ, სარგგე ახუკქუა ზეეიტ, —
ლქიეიტ კამაქეკე.

XVIII

აქვ იაუზუ იფსუ აქვ ითუკოიბ

ფხენრან.

ამოლორა აუაი არგუაყენ, ქუაყ ანბაჰაურთჰ ჰია
ლასსგ-ლასსგ აფივან იაწაფშლონ. ფსთჰიაკ აახემლა-
რიშ, ქლაკ ჰზამურთჰ ჰია იგუაყუან.

აქეთან აუაი ანგუაყდა აცუნეჰია ყაჰწაროუპ ჰია ინეი-
ბერჰია-აიბერჰიო ილაგუეიტ. ახა უაანდა ინამგაკუა
ზნე იაიმივენიმაწიან აქუა კდღვკრნე აურა ილაგუეიტ.

უახეკვი ჩხანაკვი აქუა ააყუმწდაკუა იშაუაზ იაუან.
აქქუა ხეწიიტ. შთა აჩაიანნაკვლანდაზ, იჰაზხოუპ რჰიო
ილაგუეიტ, ახა ურთ ირაზწააუადაზ.

აქქუა ანხეწი შთა ჰიარა ათახემ, აქუაურა იაყუ-
წეეიტ, — რჰიეიტ ამშოცეგმატეგ ზდგრუაზ ათაჰმიდაცია.
ახა აქუა ზაყა იაყუმწრგზ ეიჰა აჩარლულეეიტ, აჩარგ-
ცეგმატეიტ, — ფშახა-ფშემშო იააყუმწდაკუა აურა იაქოვზ.

„აძიგ“ აძვ დაშვზარ აკუხაბ, ჯარა დხკქუნაქლანაძა, ართ
 აქუა აყუწუამ“, რჰიო იალაგაბტ ურთ ათაჰმადანაქუნა
 აძვმშო რზე ვარლაჰია აქუა აახკუეიტ.

უბრი აჩინვ ახულთაზვ აქეიბქენვ იაარგლავიტ რგულა
 ქეთანტიგვ, არფეს ბზიავ ხალგლ ჰია აძვ აძვ დავუეიტ ჰია.

ადვრვარჩინვ აქელარ ეიზინვ აფშააარა ინალაგან,
 ჯარა აყუარაქვფ ფაშიკ დანწავუანვ დშხამაზ რბან, დანწ-
 ხნვ დვრგან, დვრყოიტ. უბრი აშთახვ აძვ იაშვზ ითა-
 აცია, ითახცია, ითააცია, იქულაცია ადვრრა იროუშ ალა
 ვბა-ხთა ქეთა ეიზეიტ, ნასგავ აბრი ეიფშოქუა რზე იშო-
 ქუნავაზ ალა იეიზაზ ზეგავ მათია შოქუაქულა იეილაჰიან.

აძვ დახააშვზ ათეფან ნვრცი-აარცი ახხა ბარძენ
 ბეგნდანვ აქელარ რჩეივშთანვ იტიეიტ, რგბევაჯვკ —
 ნვრცი, რგბევაჯვკ — აარცი, აფხვარკეი აჩამგურთ არჰიო,
 აშია ჰიო, იეინყდანვ იქუაშო, იხუმარუა. ზეგვ რეიჰა
 აბრაყა იჰიატლუ — აძლაბციეი არფარციეი ახადვრკუა-
 შოზ აბრაყა კამაქვქვგავ დდვრკუაშოეიტ, ახა აუაა ლვრ-
 ვაჩამკეიტ: მიტიშია დქუაშოეიტ, უი ლეიფშო უაყა აძვ
 დვშოფაზგქუაშოაშოაზ!

აძვ იაშვზ, ილჟეი იფსი რეიფშო იიბოზ არფეს კუა-
 დაც, ჰათა ქოჯკვ აქვ ზთარგმთიაცვზ იმანვ დნეინ, კვრ
 აძვ დნალაღან, აჰათა ახხვატეი შოაშია იაცრეიჰიეიტ.
 ახვ აადვრტლანვ, აძვ ინძაასგლომა უჰაარტეი ინგყაი-
 წეიტ. ნას აჰათა ახვ კნვ დნავგლან აძვ იაშვზ ხალგლ
 იბძდ ჰიანვ იბგვ ნაირგუეიტ:

— ჯემ, ხალგლ, უააინვ აბრა უთალ, სარა უსციფ-
 მშიან, იუბაც კუადაც სოუპ, უციაუე ახვ უზგოიტ,
 იუმბოი უარა უზ ზაყავ უაა ეიზანვ იტიოუ, იუმბოი
 ურთ ზეგავ უარა იეიეივრღოიტ...

— უააი ჯემ, ხალგლ, უსციემშიან! უცია-უე ახვ
 უზგოიტ, — ეითანიჰია, აჰათა ფსაჰია ზხვ იგვზ ხუქვკ
 იააიმგუაჩშია იბეიტ, იფსვ აბრა ითალტ იჰიან, აძვრჰია

დნამწასგან ახვ ააქუფიძიეიტ ხხდა შთაშიალა. დენთეწენ აეილარ დნარგლაგელტ.

უბრი ამთახვ ზეგდვ რჩააიზერკენ იეილაგვლანვ იხუ-
მარუა, აშია ჰიო, აჰათა ზეკვ რათხმა დნარგვლანვ, აფსვ
დახმეჰვ ახვ იდიეკულუფიეიტ.

— უაალა, ჯემ ხალგლ, უთეფახმ! უაალა ჯემ, უციაუე
ახვ, — იჰიონ, აჰათა ჰარაენვ იხვვ, კუადაც.

უს აძე იაშვვ დახმეჰვ ანვშეგნთრაქუვ ინეიეიტ. აჰათა
ზეკვ კუადაც ანვშეგნთრა ფეჰთე აიმიეიტრენ, აჰათა ახვ
აფიეიტრენ: — ჯემ, ხალგლ, უთეფ აქუვ უააიეიტ. უციაუეგ
აქუვ უააიეიტ! — იჰიონ, აჰათა ახვ ნაყ ხუქუე ინციეფიეირ-
შშენ იაიმიეფიეირლუღუეიეიტ, „აფსვ“ ითახ უახვ იციე-
წალარახვ, აციე-ეგ ახვ ინეირახვ.

— უციაუე აქუვ უააიეიტ, ჯემ ხალგლ, — იჰიონ, ანვში
აიმიეფიეისეიეიტ კუადაც.

აბრი აიზარაქუვ კამაქუე, ლეუან უაეიე ააკვსკმა
ხუ-დულა იაიიხუახ აჩვ დაქურტანვ დაიავუეიტ, სედ-
ლა ფშოძე ნაქუწანვ.

აბრი აჩვ კამაქუე ფჰიეზბა მითიალა დეილაჰიან.
თეფა ნაძე ლუეიფშო დეჰან. ლარა ბავუედა ზლახ აძი
ლაკუნ, ახა ლარა დხეკუტიახ აჩვდვ დაარაძი ბავუედა
ზლახ აეგ აკუნ, ფავმა-ფავმა ინეკუგვლო აკუნ იშონვ-
ყუოზ, უახმანხუაფშოუავდვ დაარაძი ჩვფშოძე აკუნ,
ახა აბავ იალახ უავე ცქმა იხდგრუმვბტ, იარა უბას
კამაქუეგდვ დგჩუახოუპ რჰიონ, ახა ცქმა დგზდგრუახ
მაქენ.

აეილარ ზეგდვ ხენჰინვ რეშთახმეყა იდიეკულუფიეიტ.
აბრაყა აშეყაციაგდვ რაციან. ახა აჩვციავდვ მაქმვბტ:
ხარატი იაახ, ჯოუეგ ნეიციეიეიტ მამალაში კამაქუე
ღეჩუახაშიეი, ლჩავ დხეკუტიაოუ იალოუი ეილაჰკააპ ჰია.

უა აჩუახაცია იყახ აძე იჩვ ადიე იააქუიროხუმა-
რიეიტ, ნას — ბაიი ჩვჰიწიეღა ჰნეისეპ, — იჰიონ კამაქუე

დენლედხელტ, ახა კამაქქე უი დუკ დაზგრაზგმეჭყეტი
უბას უაყა აპისაქუა იგელაქუაზგდგ.

— იუუაზეი, ნანხუეიტ, აძლაბ ლოუმა ჩუგაქიფიგლა
უზესუა? დკაპარ მაშეგრ ლგოიტ, — რპიეიტ.

— ააი, შიარა დშეგზდგრუამ, უი იკაპაუა ლაკუდამ, —
იპიეიტ აჩუგუავ, ნასგდგ დეითანალდხელტ.

— უსყუაწ, სარა აჩუგაქიფიახხდგ ისგზნაცომ, — ლპიეიტ
დგრვეგდგზ.

უა იგელაქუაზ ახაციავგდგ, აძლაბ დგზგმდგრუაზ:

— იყოუწოზეი უარა, აძლაბცია როუმა უზეისო,
უნიენგ უგვზცია ურეისარუეი ჩუგაქიფიგლა, — რპიეიტ.

არფარცია დაჩაადიგ დენლედხელტან:

— იზუალოზარ ბარეი სარეი ჰნეიდგსლაბ, ჰაჩქუა
ნეიტუპარფაბ, — იპიეიტ, ახა კამაქქე იაულუბუაზ. იანგ-
რმუდა ლეუან დახდგლაზ აძლაბ ინალგზუთითიტ: „იანგ-
რმუდა, ბჩუგ იალშოო ბეიშ!“ ჰია.

კამაქქე ლჩუგ ახგ დაახან ლგშუა ნარბანგ ატილარ
დნარგლუეიტ, ნას აღურა ნაქუაქუაშანგ, ლყამჩგ ანა-
ლგრბა, აჩუგ ააქციეიტ, იაზგლუზ ხდგმძღნაშაზშია: აჩუგ-
ჩუგვ ჰია გუნტიგ-ხუნტიყა ინგქულგრფალან, აღდგელ ნარ-
ციალუანგ, აქყუნ დააიდხელტან აყუაქ-საქჰია იაიისიტ.

აჩქუა რგშთახდტი ირშაპქუა ინრგქუგვგლანგ იკა-
კადა ივავგლან რგშფქუა ააინყეიტ, აყვქუგ-სგქუგჰია
ხაფეცლაგდგ ეიცპაშია რუეიტ, ახა აბღააჰია რგქუა
ნეიყუდან აქყუნ იჩუგ ნგშხენგუგულან დნახყარაცგ ეგა-
აიგმქუა „ჰაი, ჰაი!“ რპიან უა იგელაქუაზ აშაყაცია
ააიასენ, დაანკვლანგ, იჩუგ დნაქულდგრტიეიტ.

დგრვაგდგზ ეითაადგრკუგუენ ეითააიდგხელტუეიტ,
რჩქუა რგშთახდტი ირშაპქუა ინარგქუგვგლანგ, იკაკადა
იგვლანგ აყუაქ-ჩაქ ჰია შუფელა იაიისიტ. აჩქუა რხა-
ფეცქუა აახგრჯგენგ აყვქუგ-სგქუგჰია ინეიცპან, აძლაბ ლჩუგ
დულუალა იაყაბ აშაპგ აქყუნ იჩუგ ინაქუშთან, ნაყ იჩუგ

დნახყდან ღენკაპაიტი. ლარა აპყაქმაია ლხვ დნასენ
 აეილარ დნარგლყეიტი, იგვლან აეილარ ზეგვგ "ქართული ენციკლოპედია"
 რპიან ინეიბარყააიტი.

— ბევსენწორგ ბზიანააიტი, დად, ბარა აძლად—ჰიაგვგ
 ნაცვრწეიტი უაყა იგვლან აპისაქუა,—უბას, ნან, უბას!
 პარა აპისაქუა ახვემძლ პაბმვრგან,—ჰიაგვგ ლვბევგ ნალვრ-
 გვეიტი უა იგვლან ფჰივსკ.

— დად, ლეუან, არი უძლად დაარა ახვდ ბზია ულვრ-
 გვეიტი, არფარცია ჩვგყყყყდანგ იკალგუა, — რპიეიტი უა
 იგვლაქუაზ.

— აბრი ეიფშე ახვდ ახმსლვრგან აზვ აბართ ზეგვგ
 იყიდვრუაზააიტი, უბრი აჩვ ღზვქუტიოთ იახმარანახვს
 ლარა ილხატინგ ილვსთეიტი, — იპიეიტი ლეუანგვგ.

— ითაბუპ ჰია უაჰპიოიტი პარა აბრი ზაჰაზ ზეგვგ,—
 რპიეიტი უა იგვლან აეილარ,—ლარა აძლად სიირკ ლოუპ,
 ახა უარგვგ დაარაძა არფვს ბზიარა ნგუუგვეიტი,—
 რპიეიტი.

ღვზვმდვრუაზ ლვზწაუან „აბრი ლვეიფშე აძლად
 დაბატითუ!“ ჰია, ლვეილაჰიაშა, ლვჩყყაზაშა უჰია ზეგვგ
 რქვანტი.

აბრი აძლად ილუუზ, აბრი ლვზ ირპიოზ, დვშდვრ-
 ჩახუოზ ზეგვგ აბრი აიზარაჰვუ იყაზ ალიას იბონ, იაჰა-
 უან, ახა იხვ ცივრგმგაძაქუა უაყა დრგლან, დვზდვრ-
 ქუოზ ზვლაფშე დააწაშოზ ზეგვგ იძლად დვიდვრნგ-
 ჰიალონ.

უბას აბრი აჩვნგ, აბრი აიზარა დუ აჰვ კამაქვქ
 ლკუაშვარეი, ლჩვრბუშარეი, ლფშვარეი, ლსახეი
 რგლა უჰია დაარა ახვდ დუ ლვგვეიტი. იქუწნგ იცოზ
 აეილარ უბრი ლთვძშია აკუმზარ დაჩა ჰიატივგ რგმა-
 ძამვზტი.

XIX
აწხ-ფიჭრა

უაწივ ნანძიანვ უახა ეიფშა, ახულფიავ ავულა ქკუნ დათა დაიან ალიასრაა რკჟვ, აეიფი-აეიფი შაფიხვიძია-უახ, „უახა აბრა ავულ არა იყოლ აძლადციეი, აქკუნციეი უძია ზეგავ შიარა შიქჟვ ეიზარცვ იყოლ აწვზ-ფიჭრაზვ“ ძია ლაფიძიეიტ კამაქკვ.

აბრი აფხდაშია ვულა ფქივზბაკვავ კამაქკვ ილაღ-ძიახდან უახა ბარა ბქჟვ ჰაიზოიტ ძია.

აქკუნ დანცა კამაქკვ ლაბი ლანი ირალძიეიტ უახა აწვზ-ფიჭრაზვ ავულა ქკუნცია ზეგავ ჰარა ჰქჟვ იეიზოიტ ძია.

— ირუეაზეი ბარა ჰვულა ქკუნცია უახა ჰარა ჰქჟვ? ზაკუ წვზ-ფიჭროლზეი? ანცია იმჩ ალი ჰარა ზეგავ ჰაიბვა, ჰახვვღა ჰაყოლვ, ჩემახავ დძამამ, — რძიეიტ ლაბი ლანი.

— აჩემახავ კაფშარაზვ აკუმ უახა შიარა შიახვ ჰაა-უეიტ ზზერძია. უაწივ ნანძიოლვ, უახა აუაა ეციომ, „ბარ-ბანჯია“ ყარწოიტ, „ავსთააცია რბვლუეიტ“, იშიახ-შათმა წვფხ კლადღვზურაა რკჟვ უბას იეიზანვ აწვზ ფერგმჩოი. სარგავ სკოიტ სძიეიტ, ახა სვშიმვშთოიტ, აწვზ ფვზჩავრ, აცია ბევხარ, ბერმახავზოიტ შიძიან.

— გ-გ, იაადგრუეიტ, იაადგრუეიტ. აეივტი უი ზეგავ იყარწონ უს, ახა უაფეი ჰააზქულახ იყარწონი იყარზემწონი ეიყაროლვ. ჰარა ჰავნათაქჟვ ბარა ბანხუქვზ „ბარბან-ჯია“ ყარწოეიტ, ქწუნ ზუწიეკ ამცა აცრაწიანვ ბნახაავა-ახახავონ უი, აბარ იწვშოტ 10—12-ყა შვკქუსა უი ყარამწიეიფთეი, — რძიეიტ, — ახა უეიზგავ აქკუნცია ჰნიე-უეიტ ანერძია ავვსთაას იეიბვლუა სვზღვრუამ, ახა იაიიტ. შივზუმარ, შივჩჩა. აკუაღ ჰამოლვ, ავვ ჰამოლვ, კურქულაკ შიშვ, უაძა აკვავ ჰთახვმ-იშიერშოა, უაწივ უსგავ ნვძიოლვ, — რძიეიტ ალიასი ესმეი.

— ას ნანძია-უახ აწვზ ახვფერჩოა ჩარა რუამა?—ძია დრვზწიაიტ კამაქკვ.

— არი აჩარა ახდძამ, ახა უახხდა ბზიაც ყაშვიარ
 პარგდჷ ჰააშეოდგბზილახაბ, — იპიეიტ აღიას.

უს, დუკ მგრწკუა იაილაშეშიეიტ, აქკუნცია, აძლაბ-
 ცია იიზარა იალაგუეიტ. „ბარბანჯი“ ყაშჰაპ რჰიან
 აქუნგ-ხუწიე ეიზგანგ ამცა აცრაწიანგ ახგუარა იაქუფნ.
 ფუტყ ანააბეფს აქკუნციეი აძლაბციეი რხგუხააძარა იაზ-
 ჰაიტ. უი სპიეიტ ჰია აქკუნცია ირეიჰაბაციანგდგ დგუტუკ
 ყალუეიტ: აპისარ ლეუანგდგ (რგხუფჰა) აბრა დაქუ-
 შიეიტ. აქკუნცია აძლაბცია რგბეარგულანგ ამცაბზ დუ
 ვ-არშენაკ, ხ-არშენაკ რყენძა ინადოზ იახგუფონ ამცაბზ
 იალყაბანგ. უს აქკუნგ ხუწიე ზეგდგ ანგრბლგ, აძენრა
 იაციენხაზ აფჰი ნემჰაქუა აღიას ანანგრა იზგქუზ ლბა-
 არგან, აქუნგ-ხუწიე ცუნხურას ამცა აცრაწიანგ იახგუფონ.
 უი რგუ ანაქუქუფლდ ახგუარა იაყუწენ, ალაბაქუა კნგ,
 ამცა იაკუშანგ ინაგულან, იასუა არციარა იალაგუეიტ:
 „ავსთაა ჯანგმარი დჰაბლგეიტ, დაჰკეჰეიტ!“ ჰია. აშთახდ,
 აწია დუ, ამძგრხა აგუთა ითაგულაზ, ამწიან ინატიან აშთა-
 ჰიარა, აკუაშორა იალაგუეიტ. უს იხუმარუან აკრაამთა.
 ნას აუშეშია დნარგუხაბანგ, მაპ-ჩაპ რჰიეიტ, ახა იმუქუა
 ზიგდ ნაირტიან აკრგრჰუეიწეიტ. აბრაყაგდგ აკრაამთა
 აშთა რჰიონ, იკუაშონ.

აშთახდ „მაციაზ ეიმდი“ ინალაგან უბრგდგ აკრაამთა
 იაქუფნ, რგუ აქუქუფლდაანძა. უბას იხუმარტ, იჩეიტ...

ნას აქკუნცია აძი „ნაჩალდნიკს“ დგაგულან, ასტრაეფ-
 ნიკცია ჰია ვგჯა ბაიფარგულანგ, თარჯმანს ჰია ჰკუნა
 ხერციეიეკ იარა იეიფუშუზ იაფხაა დააირგულან „აურგს
 ბგზშიალა“ „აეილარ“ დრაციეიეო დალაგუეიტ, უაყა
 იეიზაზ ზეგდგ იშუგჩიოზ რკდატეიან ფიწიეიტ იქუაშიალაკ
 იპიონ აზგ. უი ბგზშია ჰია იზდგრძომგბტ. ჯოუკგ ირა-
 შუშოლან, ჯოუკგ აუს რგქუიწონ, ჯოუკგ (ჰკუნციაკ),
 ათაკრა რგქუშიაზშია ისტრაეფნიკცია რგლა „ინაბახთა“
 (ანგსთრა) იუნეიკულან, ჯოუკგ — იშაპგ კვდყაბანგ ნაყ
 იდფელუციონ. ავნგ იტიაქუაზ ჯოუკგ აჩგსთრა იუნეიკგზ

რახდ რბეჯ დერგონ: „ეი უარა, შიარა შინაჩლოდნიცი შიარეი შინეიციეიანე, განგდაშორგლა, უაწიე თანტიი ჰხუ შემეჩაიტი“ ჰია.

ჯოუეგბეჯ აბართ ირჰიაზ ათაკს რბეჯ ნადერგაეიტი: „შიარა იშაიო ზმეანოუ აფეშიმა იგუ იჩანწაროუბ, უაწიე შეეგმთან კაკალდა ჰაშემეშთენ ჰია აუბ“ რჰიან, უბრიგე კერ იახეჩიეიტი იანაალოზ სამერყულ აეიეჭუეკ ნაციწანე.

ეიჰარაკ ანაჩლოდნიე იაურეს ბეზშიეი, უს უი „ითარჯმან“ იეითაგაშაზი აუაა იტეაზ იშუგჩროზ ინდერწიეიტი, აურეს ბეზშია სჰიოიტი ჰია იკუაშეალაკე იჰიონ: ზნეზენლაგეჯ დრაციჰაუან, აძლაბციეაგეჯ ხუდა ინემბეიტი, ლეუანე — უი ზენძაკ აჩარა იზნემეკლაზტ დდეღლწენ აბარწაქუე დტიეიტი, აჩაერა იბლაქუა ირგდეკლანე, ილაღერძ რეკქეაო.

ლეუან დეშადეღლწენ „ანაჩლოდნიე“ იანგუეითა „ასტრაქანიეცია“ იზენეიშთიტი. აბრახდ დეაეიე ჰია, ლეუან, „შეგსყუაწ შიანაჯალბეიტი, სეფსიტი სშუგჩროზ“, იჰიეიტი, ახა დრეგმეარ რეგმეიტი.

აღიას დნაგელან ათარჯმან ილა დოიჰიეიტი, აბახთა ითაკქეოუ აუეიერაზე, „იჰიო დეზუსთა?“ ჰია დუზწააუეიტი ჰია იეიჰიეიტი ათარჯმან.

— იჰიო აფეშიმა იაუბ ჰია სეზიაჰი ანაჩლოდნიე, უხხე ზგეიტი ათარჯმან, — იჰიეიტი აღიას.

აფეშიმა იაეია ათარჯმან ანაჩლოდნიე ილგეჰა აყენძა ინეიგეძეიტი. „ანაჩლოდნიე“ აციჰარაგეჯ ნალაწანე აკეანმეკქუა ზეგეჯ ანიჰია (ახა არი ზაჰაუადაზ, ნასგეჯ ზეგეჯ აჩარა იკუზენ იჰიაშა უამაშია იბანე), ათარჯმან დეაციეიან „აფეშიმა ზახდქუზეი?“ ჰია დეუაზწააუეიტი ჰია იეიჰიეიტი.

აღიას დეაციეიან — აფეშიმა ზახდქუ აბრი ავნე ზტიუ სოუბ, „შიანაჯალბეიტი აფსშიაგეჯ შიხაშთმა?“ იჰიეიტი.

ათარჯმანი ანაჩლოდნიეცი ნეიციეიეახენ, — ავნე ზლა-

უტოე ალა ამიყუ უმოუმა ჰია დუუაზწააუეიტ ანაჩალდნიკი, — იპიეიტ ათარჯმანი.

ალიას დეფუშააუა იჯგბაქუგ ვაზეთ ცვფევახაკ იბანი, იაარჩუეიშია ინეიირკვიტ. „ანაჩალდნიკი“ ალაშაარაქუგ ცქაა დნახუაფუშენ, — ითარჯმანი აემაქუაყ ნაიეიპიეიტ.

— დაარა დოკუმენტი ბზიანე იუმოუპ, ხერჰავას ალლაპ იუითააიტი, იპიეიტ ანაჩალდნიკი, — იპიანი ათარჯმანი ალიას იხზენირჰიეიტ.

— უაეიგ ანაჩალდნიკ დეუზწააუეიტ აბაშფორთ უმოუმა ჰია, — იეიპიახტი ათარჯმანი.

— უავუცოგდაყ დჰაქუშეიეიტ უბაუოუ, — იპიანი ალიას იჯგბა დთაფუშააუა დალაგუეიტ, ქაადღეეიკ ჯარა იბზოზარ ჰია. უბრი აამთაზე მაშიერშაქუ ითათენ კუალაფ იჯგბა იაათიხვიტ. „ისგრბეიში“ იპიანი იბეზშიალა, იააიმპეფიხვიტ, ნას ათარჯმანი ილა ადგრრა იითეიტ, „უმფუშაანი, ამალა აბრი დაარა ბაშფორთ ბზიოუპ“, იპიანი იააირტენ, აციგარ ყაიწანი, ათათენ აბარა დალაგუეიტ.

ნას ათარჯმანი დნაგვლანი, „ამოშუცია შიააი, შიუსქუა იაშეპი“, იპიეიტ. აქააქაალა ინეინე იაშუშუა იალაგუეიტ. ურთ ირეიპიოზი, რაუსქუა შუგიბოზი ზეგდგ რკატიე ფნაწიონ, აბა ლეუანიკ უაჰა იზემგჩაუა დალაგუეიტ.

ამოშუცია აქიგ ათარჯმანი დიზწააიტი „აბრი ანაჩალდნიკი ფუტყ აყარა ისთარ იზეკალარუ სუეს დაცხრაარ“ ჰია. ათარჯმანი დაარა დგუაიტი, იშუფოუგუალი აპიენთქარ დუქმა იჩინოვნიკ აჩანე შებკონ, აუაა ზეგდგ იშუგრბო, იშურაჰაუა აწართეშა ისთოიტი ჰია.

— მამოუ. დად, უხაწყე ათარჯმანი, ჩაგნლა აყემყუა ხულფაზეკ უავ დანეყამ ითეფ აქუგ სნეინე ისთარ ყალარუ ჰია სუუაზწააუეიტ, — ჰია იეიპიახტი.

— უი დარაყეუპ, ფარაზარ ჩაგნლა იუთარგდგ ყალოიტი, დნასკაფუხმანიგ, ნაყ ინაბე ინანიუწოიტი, შტაზარ,

მა ავგ უალგრლა იზნაუგარაკუ უთახზარ — უი უეხენლხ
იოგუ აკუგ ინაგანგ იუთოიტი.

— უაყა ინაზგარ იდიკვლარეუ?

— უი უაზემწიან, უაეიგ იზამა აწართეშა დკვლარა!

ანაჩალმნიკ ლულუალა იბეგ ააირგუეიტ აშოშოცია
ააშეგშთ ჰია. აუსზარა დეითანილაგახტ. უაეიგშთაკ „აეი-
ლარ“ ირზემჩჰაიტ უაჰა აჩჩარა. ლეუან იაკუნ აბარ-
წაქუგგე დზემიანწასგზტ, ადიახგე დდეღლწიტი. უბრახგტი
იბეგ ააირგუეიტ „ანცია შიიშაზარ დნგშეკვლ უარა
უბრი აუაგ, შთა იახხოუბ აჩჩარა, ჰაფსიტი, უაჰა
ჰალამ!“ ჰია.

ნას ანაჩალმნიკ ასქამ დნგქუგვლან, აღგჩრა ყამლა-
რაზგ აეიექუაკ ათარგმან ილა იპიან დნგლზააფეიტი. ზეგგე
რჩაერაქუა, რკალთქუა უჰია რგლა იადკვლანგ რგლა-
ღვრძქუა რბო ინდეღლწიტი ადიახგე.

ნას ლეუან აეიანგ ირეიპიონ სუხუმ, ბათგმ, ქუთეშ
უჰია აქალაქქუა რკუგ ატეატრქუა, აცირკქუა ზბახეიტი,
ახა აბრი ეიფშო სიირ ზემბაცტი, ისმაჰაცტი. აფსუაიგგე
ირგნაზაბ რხატე ტეატრ, ატეატრქუა იზბახოუ ზეგგე
ხარაძა ირეიღვუბ უახა იზბაზ“, იპიეიტი ლეუან.

უს ფეტრაკ ათათგნ ინახა-აახო იციაეიო იტიან,
აშთახგე ალიას დნარგლაგვლან; — დადრაა, უახა აბრა
იეიზაზ აბზიარაზგ აგურღვარაზგ ჰაიზაბააიტი ზეკმანაშოგ-
ქუსან. იშოგეიბო ეიფშო მაკმანა აწგზ კრჯეოუბ, არბაღ-
ქუა მაკმანა ზნეკ აუბ იანქუგრთხოუ, აცია ჰამკრაზგ
სარა აკ შიაბგეაზგოიტი შიაქუშოაჰათხოზარ, — იპიეიტი.

ზეგგე ნეიციკუახანგ: „დაარა იზიოუბ, იპაპი“,
რპიეიტი.

ნას ალიას დაიციეიან: — სარა იშიაბგეაზგო იუსხან-
თოუ აკგ აკუდამ: აბრაყა იყოუ ზეგგე იკმაქუგუ, უაგ
დზგრჩჩაშოა, მა დზგრხუცშოა, მამზარგგე უაგვ იჯეიშა-
შოა ახფარრა ზლოუ აკაკა, აეიბგეკ ჰშიგრჰია, — იპიეიტი.

აბრი ზეგგე აქუშოაჰათხეიტი, რგუ იახუეიტი.

მშვიდგულ დახვდით — უახა ფტაზოუ ბირამ აბრა დამა
 მაზარ შიკვ რგხკვ ლაკუ ჰაიპიარენ, — იპიეიტ. ქართული
ენციკლოპედია

— ალაკუ ჰალაშეგმგალან უახა, ალაკუ აკუმ, აფია-
 ბექუა, — რპიეიტ ზეგგ.

თამშეგუ დახვდით, — ალიას უარა იშოპაბეროუგაბ
 ეიფშო აკეკ-გბაკ რაყარა აფიაბე ჰაპი, ნას ჰარგგე ჰნა-
 ლაგაბ, — იპიეიტ.

— ალა ზშგზ იტგშეიიპიეიტ ჰაა, აბრი ეიფშო აუს
 სარა იანშობაბეზგა, ახგ სარა ისკვბ, — იპიან დნალა-
 გუეიტ ალიას:

— აფიეტო აპ იხაან მან ჰასან ჰაა აამგსთა დუკ
 დეყან. ზნგ უბრი ჰასან აპ იმაყშია მამა უსყ ყაიწარცგ
 იაქუიკვზაბაპ, არი აპ იწიხეიტ. აპ დაამაქარენ აუაა
 იშორაპაუაზ „უბრი ჰასან სარა დანსეიკან, სარა საგგე-
 უავგებმ იარა იმაწუცია რეიფშო ჩაბაამზარ დბექუტო
 იმამეუა, ალაამწ იხააბეკუა, აბლგ ზგზანგჰაპიუ ალტი
 ჰრახმწიგლა იყუიკო, აფაცია იხარვანგ, იკუმეი კდაქ
 ხუქვ ცქაა დგზნამგო, იეიციეიმაქუა იშაიხგტქუა რკელ-
 ჰიპიო, დჩაგეაწნგ დნაზდგგლო ნაყ ინასკო დყასგმწო-
 ზარ, — იპიეიტ.

აბრი ჰასან იაპან დაარა დაზხუციტ, ნას დუკ მგრ-
 წეკუა ჩაბაა ფგზთეკ იფშაიან, კუადგრეყ ნაქუპაპიანგ,
 კუმეიევი კდაქ ხუქვ ნეიშიიწან, ეაცია ხელფაკ ნეიხა-
 წანგ, აბლგ ახანგჰაპიე ჰრახმწიგე ყამჩ ცგზხურას იაა-
 შთიხენ ალაამწქუა იხააბეკუა, უბრი აჩაგ დაქუტოანგ, აპ
 იაშთა დგნთალტ.

აპ ისოჰ დგქუგგლანგ დგიზგფშოუეიტ დაბატი გმგ-
 გუ საშთა ითალაზ ჰაა. ეგგერთ აუაა დუქუაგგე უბრაყა
 აპ ივაგგლაქუაზგგ ჩჩიაკ დააუეიტ ჰაა იზგფშოუან.

აჩხარაფართაპოგ იჩაგ ნქუაპიანგ, (უავ დნეიფგლანგ
 დგნჩაგეიეიხაუაზგუ!) ასოჰ დაახუნაზარ, აბარ მან
 ჰასან დუ.

ამ აბლდააჰია იდგრტ აბრი ზმაინაზ.

— აიბტ, უარა, ალლაჰ დოუქუშეიაიბტ, უავგსთაჰაჰა
შახ უნეიმგეძაროუბ, — იჰიან, ნაყ ავნგუა უვნალ ჰია დო-
წაყეიტ, — უაეფეწიყა დეილაშეი! — იჰიან, დეილარჰეიიტ.

— აჩუგ ფხთუგ აკუადგრეო შაქუ ნაყ აგუაში ითყანგ
შეაწაყა! — იჰიან, ნაყ იკარციეიტ, იარა ჰასან დან-
ცოზ, დანჰა ჩოჯკ, კუადგრ ბზიაკ ნაქეწანგ დიქურ-
ტიანგ დოშთიიტ, — იჰიან ალიას იეფა დაალგუეიტ.

— უავგ გვზმალკ იაკუზაარგნ უბუოუ, ჰასან ზახძეზ.
აბას დიქესგრშოიიტ ჰია ამ იანიჰია, ზაა იარა იხგ აქუ-
ირშიეიტ, — რჰეიიტ.

— უბრი ჰასან იტეგ სანალაგა უბრი იგვზმალრატეგ
დანიჰაკგეგ შიასჰეიბ, — იჰიან დეითანილაგუეიტ აეიბეჰ
ქოგცკ ალას.

— ამ იუჰა დეფსნგ დეკჰან. აეილარ წვა ზმამგზ
ეიზანგ იყან. ზეგგ ჩგონ, იჯაბონ, ჯოუკგ რგუ ბგლნგ,
ჯოუკგ ამ იგუ იახუაჰ ჰია, ჯოუკგ ამ იციშინგ.

შიან ჰასანგგეგ აბრა დეჰიან. აბართ აუაა ირუაზ ანიბა
სგჩგო, აყუდ გჰო აბრა სგზტიომ, იჰიან აგულარა
დციეიტ. სგუ ბზიამ იჰიან იჩურგგვზმალნგ დგშთალტ.
აფშეიბცია ირურა რზემდგრუა იხაგელან: აჩგახა იდგრ-
გალარ დგუაარ ჰია იშიეიტ, — ახაიტეგ იდგრგალარ — ამ
იფჰა შიგულარა დეკჰანგ ახაიტეგ ითგძშია შოთაფეგუა-
ლძქეი ჰია იხეირწიარ ჰია იშოან.

აფშეიბცია შოხიბგელაზ იბონ, ახა იარა იმბოშია
იჩუჯაწანგ დგრზფეშოუნ, ნას იხგ დვახან დაარგლა-
ფშოიტ. „აბნი ზაკუხეი იეიუა?“ იჰიან დრგზწაიბტ.
„ყუდლუჰ“ რჰეიიტ. „ეგი — ზაკუხეი აქუაჰ ალა იენაჰაუ?“
ჰია დეითარგზწაიბტ. „უი ხშუჰ, აბრი უაეფე ირშონგ
ამცა იახაგუეიტ“ რჰეიიტ. ნას დხუც-ნუცუა, აკელუ-
რაჰოგ ჯამ დუკ ილაფშო ნაქეშეიან, „უბრი აჯამ ალა
იხგშეთ არახეგ აბრი ახშო“, იჰიან ახშო გეირახეგ იჩოაი-
რგხიეიტ.

აჯამ დუ აზნა ნაიდერკვიტ. დახუო, დახუო ზეგა იეიძეიტ, აჯამ აათაირციიტ.

— აჰჰ, შთა სგფსერგაგ სგფსააიტ, იჰიან, — ათძახე იჰჰუ ნარხანე დეციიტ, — იჰეიტ ალიას.

იტიაზ ზეგაგ ნეიბარჩიან „დგზგარა იეიძეიტ, დგფსუოლ ირჰეიდრაწანე დეციეიტეი“, რჰეიტ.

— უაფეშთა ლეუან იჰაუჰიაროუჰ უარა უზგჰეშიახაოუ, იჯოლუშახაოუ აფეაბეკ, — რჰიან ინეიდგვლტ. ლეუან — უახა აბრა აჯაშატეგ ისშეგრბაზ აწკეს იეილდუ იშეასჰიოზეი, — იჰიან დაასამგრყულტ, ნას ირგმუძოშია ანიბა დნალავეიტ აფეაბეკ აჰიარა.

შგჰეუსგე ხარჩლაა რაუს აწგზუალა ჰეუთემ ოკრუფონოი სულ აშაჰათცია ირგფხმანე იანგრავოზ სარგაგ სერგაგეიტ. ჰნაჰალმნიკეგე იფხმან დგრგაგეიტ. ხუარწყია ბესლანგაგ დეჰან. უბეროთ აშაჰათცია დრგლან ბატაგაგ.

ასულ აჰჰუ აშაჰათცია ირგზწეაიტ. აუს ზღგზ დალდგრგაგეიტ. ახა უი იანაუაზეი, უი აჰემ აუს ზლოუ.

ასულ აჰჰუ აუს იანალგა აუხა ჰაზლააუაზ ჰმოუბტ, უაუა ჰიანხეიტ. აუხა ზეგაგ აცირკ ახა ჰეციიტ — იზბან უჰიარ, აცირკ რგმბაცგზტ ჰარა იჰაცგზ აძეგაგ ბესლანი სარეი ჰადა:

აცირკ აჰჰუ აძეგ ზენძაჰ დჰარაჰქანე აიხატეგ შაშეა დეჰუნეჰეო დგშენეიუაზ ბატა ილაფშო ნაიჰეშეიეიტ. ბატა ზეგაგ დშეგეიდგრაუა ეიფშო, უაჰგ წარნე, უაჰგ ეილგზხანე დეჰან. „ააი შიანაჯალბეიტ, აბრი დალყაანე დეჰაჰეიტ!“ იჰიან იხთგრფა იხწეა, დნაწყაან დნეინე დენიწეგეიტ: აბრაჰაგაგ დაყუწუაშ უი აჰიჰიარა: „შიანაჯალბეიტ შიუაიმი, დეჰაჰეიტ!“ ჰია.

უბასყან აბრაყა, აცირკ აჰჰუ, აგუბერნატორგაგ დეყაზაარენ. აძეგ აჰეჰეჰაი დეჰიჰიო დანიბა, უი იხგზ იალთიდრააუაზ, „ააიტ, რეკვა აძეგ იიმბაცგზ აჰგ ანიბა იხე ეილავაზაჰაჰ“ იჰიან, „აბრი უაფეგწეიყა ახავაიცია რთეგ ახა დეჰეიგა“ ჰია რეიჰეიტ.

აპოლიციაცია ნაისენ დემიგრხბა დგრკენ, დანალაგა, ზენდაქ აპიპიარა დალაგუეიტ „ბესლანგეგ დნაინდძეიტ, ახა აგუბერნატორ აპრიკაბ ყაი-წახბან, ბესლან დგზუსთაზ ურთ რზგ. აქუქუშაი დშოგ-ჰიპიოზ ახაგაიცია რგვნახგ დგრგუეიტ.

უაყა ამჰახშქუა გრწინგ იხე იაკუდგრშო იანალაგა იპიპიარა ჰიპიარა ნაცწინგ დრგზნგმკლო დალაგუეიტ. „აიი რგკა ზენდაქ იხე ეილაგახაპ“ რჰიან ისუა, დკუ-დყაო დრგმან აუხა შააანდა.

ადგრვაჩრგ იანააშა ბესლან აგუბერნატორ აგურა იირგუეიტ დგშახაგამ, იხე შაეილაგამ, იახუეიეთეი იხე ეილამგახარ ჰია.

აგუბერნატორ იზინალა ჰკან ბატა ახაგაიცია რგვნგ დდეღვანგ დჰამანგ ჰაიიტ. დაშა ფეტრაქ ჰამნიერ დხა-გახარ ყალარგნ, — იპიეიტ ლეუან, იაეიაგგ დაალ-გუეიტ.

— აიი, ამაშეგრ აჰამჰალ იალოუბ ჰია ირჰიო მგკამ, იიაშანგ იწაბრგგუბ. ეგაზლამგზ აკაზე უი აუაგ იხე ეილამგახაზი, იპიეიტ დაახუე-ხუცენ ალიას.

უაეი ლუზან იპაუჰიანდა აეიაბეკ, აშარაგგ აიი-გუოიტ რჰიეიტ იტიაქუახ.

— იშაასჰიარა ეიფშ აკგგ სგზდგრამ, ახა... — იპიან დნალაგუეიტ:

— აბრი აშოოსსე მვა ეგრი კუდრი რგბეარა აპოდ-რიადრიკ აჯამ იაჰიია აბას-ოლღეი იყაწინგ დანალგა, ანაჩალდნიკ ოკრუგა ბრაქერ იდიკვლარცე აუაა რაცია იცნგ ამვა დანგნ, იგუეითონ აყაწაშა — იბზიოუ იციგდოუ ჰია. აქქუა, აქუარაქუა უჰია უბგრთგგ აშეყუ იანიწონ რგხმქუა.

ამგვბეა დანაადა კუარაქ იახმძუხეი ჰია ანაჩალდნიკ ოკრუგა თარჯმანს უი აჩრგ იცგზ ქუჯმახან დგნი-წაიიტ. აბრი „ჯამღუარღუალ“ ახმძუბ, — იპიეიტ.

— იშუთა, იშუთა? — იპიან ღვთისმშობელი. დღევანდელ
გადასახლებაში უამრავი ახალბედაა, — იპიანტ ქვეყანაში.

— იპიანტ დღევანდელ უმცროსებს, — იპიანტ ანა-
ჩაღანი.

ქუჩისა და იშუთის ეთიპიანტ „ჯამლურულ“ ჰია.
ანაჩაღანი იბნ იქვე იათეირბელგან „ღზა-ვარვარ-
ვარ!“ იპიანტ. ზეგვე აყვარვარჰია ინიბარჩიტი — „უსყან
უი ზბაზ იბაჰაზ მოუ, ჰარა ჰიან-ჰიანლა იბაჰაზგვე ჰარ-
ჩიტი“ რჰიან ინიბარჩიტი.

ათარგვიან აქვარა ახად აფსუშიალა იბზიანე იპიანტ.
ახა აურგსბეზიალა აშეყუანწარაქვე უს იანალომგვე.
ნას უაჰა ირგვე ამტონ იფხვან იწაიტი: „ღვთამგვარ-
გულ“ ახადე, ჰია ანიჰია — აშეყუ ინანიწიტი...

შთა კათე აქ ჰაუჰაროუბ რჰიანტ აქკუნცია. „სარა
აკგვე სგზდგრამ, ამალა ისგდშეგმცალან!“ იპიანტ, ახა
იხდგრუადაზ.

— სარა იბზაზ აქემეუა, ისაჰაზმოუ შიასჰიან, — იპიან
უგვე დნალავიტი აფიანტ.

— აფსნე, აბრა აბეგუა რქვე ქეთაქუაქ რყნე აღმგრა
ანგრაციახა, აძეგი-აძეგი რგვურა ეიბამგო იანალავა,
„სგე ზბაზ უარა უოუბ, სგე ზბაზ უარა უოუბ“, ჰია
რგხუდაცია ანიბაქ, ავირაქუა რქვე ეიბარქუა იალა-
გვიტი. ახა ამც ნება რჰო იალავიტი. ნას იზდგრუადა
ანება იაჰა იაციშეარ რჰიან ოდგშტი ნებაქ იათევიტი.
იარა უბრი აამთაზ დაიტი ნებათავე, ნება. ყდაყდა დუქ
იხუდა იახშნე. „სარა იშუგსგმმა, უარა იშუ-უმმა“ ჰია
ზჰიან იეიფშო, იეიბარქუა იალავიტი. ანებათავ აგუ-
რა დვირგონ ინება ამჩ დუ ამოუშია.

ზნე აუაღვიავ იცნე ქეთაქ აყნტი დიჩა ქეთაქ ახდ
დგშოცონ ამვან ბნაქ აქვე ხარაჰა აძეგ აჰყავ ჰია იჩვე
ამგუაცია აყამჩე ნეწიწიან, იჩვე ნექურთალა-ააქურთალო
დაიიუან, ანებათავ იხუდა იახშნე ანება ყდაყდა დუ

აქვე-ქვე „ნაც სწიახე, უკუა სთაწა, იაიიეცე...
 ცემაჲ იოუპ, სოიციშოიოტ“, — აჰეიეცე. ანგხა...
 ხუც-აახუცენ, გმანგმაშორგლა აფარა იეიზეიგოზგდე იხა-
 შოთენ, ინამგს იშოიანამაიზ ეიფშო, დენჩოგეიფან, ინგხა
 ყდაყდა დუ ქოგცხა აჰენწია ინგლაიევენ „უარა აუაა
 ცემაჲქუა ურციშოზარ, აუაა რეცაჲქუა, აკუადაქუა
 როუმა უარა იურშო, უზიაიუა!“ — იჰიან დნაქუფალან
 აჰენწია ინგლავეიკუაჰიოტ, იშთახე ინეიუახ აჩოცაიგდე
 ნაქუფალან იფეხაა აჰენწია ინგლარკუაჰიოტ...

— იარა უბესწიყდა აქუნაგონ ჰია ქოაიოიოტ იძვრუახ
 რუაძე.

— შთა შმით აქეაბეცე ჰაუჰიაროუპ, უარა ანკდა
 აკანუეიოაგდე უალან, აკანუეიოცა რაჟეაბეცე უმდგოუა
 უყამ, — რჰიან დგრკვიტ.

— შთა იშოოტ, შიესყუაწ, შიეზხარა შიეჩჩეიოტ
 უახაზე უი შიეზხოუპ, დანჯახნე ეითაჰარკოგცეპ იშოთა-
 ხეზარ, — იჰეიეცე ახა ირემუზტ აცეიეიარა დნალავეიოტ.

— ათარჯმან შმაჲ — ზეგდე დეჟედგრუეიოტ — უბრი
 ჰარა დჰამან ურიოდნიკს. ზნე აბაზარ ახე დცენ ფშბაყა
 ხუბაყა კუტალდ იხუჰიოტ იჯგბა ითეიწარ — უაყა იფჩოგპ
 ჰია დშეიეცე, იახიგარა იხემდრიოტ. ნას დხუცენ — იხელ-
 ღარჩ დუ ინთაწინე იხაიწეიოტ. უს იჩოგრიაშოანგ თენჩ
 დშეა-დგრჰაუა დშოაიიუახ იგუ იჩოანძამქუა გენ-დუქ
 დახაიეაწიოუახ ანაჩლდნიკ ოკრუგა დაიიფელტ. აბრაყა
 ხუცრას იათახეზ, აბლდაჰაა იხელღა აიხეიფაიოტ, აკუ-
 ტალქუაგდე ატტაჰა წაყა ინკაფსეიოტ...

არი ზაჰაზ, იაყა აალგახა იშთაქუა, აყვრყვრჰია
 ზეგდე აიბარჩჩეიოტ. უაყეიეშთა დანჯაჲ ჰაჰი. ანაჩლდნიკ
 აბრი ეიფშო ანიბა იგუ იაიანგაშეაზ აადგრუეიოტ, —
 რჰეიეცე.

— დანჯაკგდე სემჰიარ უეიზგდე იეიფამ, — იჰიან
 დანჯა ეიაბეცეგდე აჰიარა დნალავეიოტ: — ზნე სალუმან

ოჩამჩგრა ბაანდავკ დორთეიტ სუხუმუა დგა ჰია, აბაან-
დავკ უს ცეგა იმადამგზტ, იბნალოზგგ იაკუძამგვტ, აბაან-
სალუმან. უი აბაანდავკ იეივა ნეიდგრხხალა ინჭუფიჰიან,
იარა დენჩაჯეილან, აშახა ნაროუნგ იკნგ, დენიაფი-
ციეიტ. სალუმან უსყან დკანღეინ.

— ააი, უანაჯალბეიტ, სალუმან, სეევა ეიდგრხხა-
ლანგ იაკეიტ, საშძეიტ ზენძაკ! — იჰეიტ, ახა დხა-
ფშვანგგ დოხსუამფშოიტ. დხეუ-ხეფუა აგაქუა დქუ-
ცალანგ დშააიცოზ, აბაანდავკ იხე ლაირყუეიტ იეიმა
ირჩეიუაშია, ივნაპეკ რგზნა აფსლგმძ სალუმან იბლა
ინხეიფსალტ. იხეზმოხეი უი აბრი ეაც ამძეშია იაკუნ.

სალუმან აკეუკეუჰია დგჰიან, აჩვ იჩალგრკრნგ,
იბლაქუა კნგ, ამშვან აბეე ახიაჰაუაზ ახე დევიტ. უაყა
იბლაქუა აკრაიმთა რეძიმდარა დაქუენ, აშთახე იბლაქუა
აარლა იანიახეიტ, აბაანდავკ დაბაყაზ, დცახმან!..

— მვა ბზია დაქუშიაიიტ — რჰეიტ იზაჰაუაზ ააი-
ბარჩინან.

— იშეიტ, იშეიტ! ჰია აბექუა აავსეიტ.

— ურა, — რჰიან შმათ დნგშთგრხენ ხეხე-ხეხლა დნა-
განგ ამძგრა აგუთანგ დნადგრგვლტ. ნას იააინყმანგ
ფეთრაკ იკუაშოინ. აცარახე იანგქუგვლა, აფშემაცია
რგჰეიტ, ახეურძე კნაჰჰაიტ, უაყეფიყუა კრაიუეიტ,
კრეჰანგ შიცაპ ჰია. ახა იმეარ რგმუა იანალაგა, აფშემა-
ცია აღინგ ასტოლ ნადგრგვლან, აში ხხნგ აჩანახქუა
რგლა ინგქუდგრგვლან, ავგ, აუატკა რზაარგან აკაკა
ვბა-ვბა აწიეცა რეიენ, ჩრთანგ იახეაჩუნგგე აბას ჰაი-
ბარგურდო ზეგგე ჰაიბაბალააიტ, ითაბუპ აფშემა!
უჩეიგვკა აღლაპ იაზირჰალააიტ! — რჰიან ინდექულაეიტ.

აფშემაგგე: „ითაბუპ დადრაა, შიგესენწორგ ბზია-
ხააიტ, ზეკმანაშოქუსა აღლაპ შინეიშთლააიტ, იახაი-
ეთეი ჰგუ ყაშიწეიტ, აღლაპ შიგუ ყაიწალააიტ“ ჰია
ნარეიჰიან, ინგქუწნგ იციეიტ.

ჩინაჲ შეეგმიან, გულა ფჱიგსჲ ალისარაა რჱვჲ დააინ, თორჱან იან შარიჱა ლულუალა დგჩმაზჱვჱბ ჰია რალ-ჰიეიტ.

— ბეეიშ ბარა, კამაჱჱჱ ბუჱჱ დააშთეზნე უი ანგმა-ზაჱ ლბარა, სარა სგუ ბზიამშია სეჱოუბ, სეზცომ, აჱნე სეჱაზააიჱ, — იჱიეიტ ალის, იჱჱიგს ლახჱ იხე ნარხანე.

— დგჩმაზაჱ ლულუოუბ რჱიეიტ, იჱმაჱი, უარა აჱნე უეშტოოჱ აჱ ლეზდერ ფსროუმი!

— ჰი, უს იარაზნაჱ იაალერჱდანე დშოფესრა დე-ჱოუმა!

— იუდერჱაზეი, ათაჱუაჱე რეჱჱა დაიხულასერ, უბრი აჱჱ ლეფსრაგჱ.

— ბარა, იაჱჱიეიტჱია იარაზნაჱ აფსრახჱგ ლხე ბერ-ხეიჱ, დთაჱუაჱეჱბ ჰია. უი უს ლხეჱ-ჱუთუჱეიჱთეი დეფსუაზარ შთა ეგჱარაიან დეფსხჱაზაარგნ. უი უს დე-ჱოუიჱთეი აჱჱარჱაა შაჱაჱჱ ფსხჱადა! „ართ შჱჱოოჱ ამჱჱა კაშოიჱ“ ჰია ირჱიო ბმაჱაჱი, ჱაჱაჱ ლავლხხჱ-ადა. უი სჱიეიტ ჰია „ესჱჱეზგჱგ ამჱჱუბა აჱჱ აანაგომ“, რჱიოიჱტ ეიფშჱ, უს დგჩმაზაჱ ლულუაწიჱდანე დეჱაზარ, იაარლასნე აღდერრა სეშით, სარგჱგ სნეიჱ. უს ანაჱუმბა სგუ ბზიამ, აჱარა საჱაიამოიჱ, აჱნგჱგ უაჱ დეჱაჱამჱჱა იშოფანჱჱერი. ნასგჱგ აჩანაჱა აბრა აჱ-ფშოჱაჱაჱჱჱჱ იტოოუბ, უაჱ ჰშოჱჱამ რბარ ჰაჱჱურხეშოტ.

— აი, უბრიგჱ წაბერგჱგჱბ... უსწიჱა დგმგუაჱუა-ზარ ფეტორაჱ ჰანხარ ჱალაბ, — რჱიან ფსმეი კამაჱჱჱი რჱჱგ-ნარხხეიტ. აგუაში ინთგწიჱანე რაჱიდა დაარფგლტ-იახდოზ, იგეზცოზ ანლარჱია ლარგჱგ დრეჱჱეიტ.

უაჱეგ აბრაჱა იმაჱარა დაანხეიტ ალის. აბარ შოგ-ჱუსგჱ წიეიტ ალის იაჱრა, იგმაზარა, იმჱჱადარა,

იადროა დახვეწილი. იხმა აბარებდა იხ რითიტი,
 დეკორიუბ აბარწიქვ, დხუცუეიტ:

— ქმარანჯვკ დაახვარ, უი შოქქუსკ ეიპა დხმანწი
 სერ ყალაპ. იუსუტქუა დრეშკლანადა დსასუბ, დქოვ-
 ცუბ ჰია იმარშია შოქქუსა იქოშარა ცოიტ, ნას და-
 ხაძივ სნიშთილახროუბ... აბნი, ლეუან ზეძბახუ იპია-
 ლო, აძლავარახნა აურეს ივან, დსედვზვალარ, იაშას
 დყასწარ... აურესკვდ სარა იაშას დვზლავგუართოუბი,
 ახა „ეშადარახვ ანბა შაყა გუდვზვლავ“ ჰია ჰათერ
 იქუსწარ, ჰატუ იქუსწარ, ისემოუ ახეკვ დილასერხურ,
 ნას უბრიგდ დუავგში, ბზია დშოაბო იდვრგრ, იარგვ
 ბზია ჰაშოფეიმბარი?... ჰაიცვზვარ ჰნეუბიბავაპ. წოუბ,
 ბვზშილა ჰაიქეშიომ, ახა კამიქვ ხუქვ ხარ ლემამეუა
 ილპოიტი, სარგვ „შოალთაი-ბალთაიკ“ ეილსერგო სვ-
 ყოუბ. უი აბვზშიავგ ეგდაურვმ, აბრი აძ ზესვ აუავგ-
 შოუბ, აუავგშა მევდა! იუავგშა ბზიხარ, უაჰა აკვდ
 სთახვმ. უი სპიეიტ ჰია ჰარა იაჰნემაალაპ, უი უავგ იქო
 დხუართამ. ეგდა უავგშა ბაათსვ იმაზარგვ ჰარა იაჰ-
 ნემაალაპ უი დზეიფშორახაშო სვზდვრუამ; უი უავგ-
 ტევსაკ იქო იხუართოუ აძივ იაკუბ.

უაეივ უბრი ივან იაშას ჰია სააიუხმარ ისვლშოა-
 რგვი უბრი ისთარახვ, იუავგშა ეილესკაანდა? სვზვ
 სვუარა, ჰპიავ ეიფშო უი უაეივ დვზაქვრგვლდუამ.
 ჩნვრს, ხმას დაახვოზარ ისთაშოა ზდვრგვრ, უი მარინ:
 ლაბაკვშოა ლაიწვსკ აყარა ნაისთონ, ნას—სვრახუ რწი-
 კრა აბეშა. აბრი ეიფშო აუს ეიპა იხმანთოუბ. უაეივ
 ზნავგ იძატი იშიწატი რვ დმაშოშოა დყასწაპ. ნას
 სვრახუ რწიკრა დლასერხუბ: ხ-კამბაშხდაკვი, ძევიხდა-
 კვი სემოუბ — იარა დანააიუა აამთა ინარკვ უბვრთ
 რწიკრა დრვლახუნვ დყასწაპ. დვზმაზავზარ სიხვლა-
 ფშოვპ. სარა სვფსვ თანაწვ უბას ჰნეიბავალაპ — აცია-
 ლუავა აცი ულუ ზამანა სემოუბ, აციკამბაშქუა ულუ
 სემოუბ, აუარდვნ, აცილუავა აციმათაი, აციეიხა უჰია,

ნასგდგ ადგდგლ ზამინა — ანაჯრა დგდგლ აქუზარ სარს
 ისგმოუბ. ჰაიცენხაბ, ჰაიცაარგბ, ჰაძატიი ჰაეცატიი
 რზე ჰამაშაშაჟა ჰყალაბ.

სგრახუ რწაჯრა აბეჟა ანთისთა, ჳეშეჟქუსა, ხეშე-
 ქუსა რელა იარგდგ იხატიე რახუ იოუბ; ურთ ითახხარ
 ითიიბ, ჳედალა იხე იაირხუაბ, შაბ ანაქუხა იხანგზააბ
 იხატიე რახუ, ირახუ ირგზჰალაბ. ჰაიცგრხგლაფშულაბ,
 ჰაიხუაბ იეიქუუ ჳეიშციაც რეიფშა.

უი ჰანხარეი ჰანწგრეი რაჰასაბ ააუბ. ნასგდგ ლეუან
 იზლუეიჰაბ ალა, უი აწარა ჰმოუ უაჯუბ, უი არზაჰალ
 იიჯუა „ახაჰი ეიგნაეიოიტ“ რჰოიიტ. კამაქქე უი აბგზშია
 ბზიანგ იქუელწიარ ყალაბ, აჯრეი აფხდარეი უსგდგ იბზიანგ
 ილდგრუეიტ. უი სა სზე ხუ ჰმადამ აკოუბ. იარაზნაყ
 ჳ-ეაყ ჰჯგ სიეიფშუაბ. იარა იზგნგდგ კერ იაფსოუბ
 აბრი იაბეაზგო დაზგრაზხარ. ფჰიეგს დააიგარ — ატიარ-
 თა, აგელართა აზე დეიწასგრხარგმ. აბარ შოგქუსჯე,
 შოგქუსჯეი ბეჟაჯეი რაყარა აძლავარა დგწატიოუბ,
 ალგმტ დავახა: დგძიძიამ-დგჰიძიამ; დდაგუახარც ეგოგმ,
 ალუ აშთებე იხე თნაყდან.

აბრი სგუ ითეიეთეი ფეტყ წუან, ახა ისზეგუალდ-
 უამგზტ, ლეუანგდგ ხუქეჟ ილგმჰა ინთგსშიტ, ახა იარა
 უბრი აზე ცქეა ახა ანიმოუ, სარგდგ უა საანხუეიტ.

ლეუან უახა დააშატ, შა უაწიე შეეგ; დშოაიილაკა
 აბრი სგუ ითასკგზ აუს ჰეგდგ ნაიისჰიაბ. იგუ აზცოშია
 იზბარ დსგმანგ სცანგ დიასგრციეიამ უბრი აურგს. დჰა-
 ქუშაჰათხარ აშიყუ-აბლდშიე ჰჰიაბ ეიფშა აკე ჰთახხარ
 იარა ლეუან იჰარჯუბ, — ჰია იძბუან, უს ესმეი კამაქქეი
 აბარწა იააწალტ. ალიას დფეშეგრჩჩო იხე დჯახან დნა-
 რგხუაფშოიტ.

— იუუაზეი უარა, უბამბა რაფხდა იპტგზშია უზგრ-
 ჩჩოზეი? — ჰია დნიიახუმარიტ ესმა.

კამაქქე დახდგელაზ: — ნან ბარა აყია ფყა, აყია სამარ-

ყელ იბძაბ აძისაქუა როლებ იეიბეზჰიო, ურთ როლებ
აბამბა ლაზწო, იაზრგზუა, — ლჰიეიტ.

— შიარა შიბამბატე აქუმ იშჰაიშა, შიზგზან
აჩემიზავ დეშთაყოუ? — იჰიან დნარგზწაიიტ.

— აჩემიზავ დავდეღულუჰამ, ახა უეიზგდე უცანგ
ღბა, — რჰიეიტ ესმეი კამაქქეი.

ალიასგდე ურთ რაეია აავბამტეყუა შირიჰა ლბარა
დციეიტ...

ალიას აბრი აჩანგ იგუ ითეიკვზ დშახზუტუჰაზ ჩუეილა
თენჩ დგზმეკიჰაქუა იაიირშუეიტ. ადგრჯანჩანგ იანააშოა
ლეუანგდე დაიიტ, ალიას იძბნგ იგუ ითაენგ იმაზ ზეგდე
იეიჰიეიტ: — ლეუან, დად, ათგრქუა უაქარ დანკუა-
ტრაზა იეიგტი დეჰთარ დათშუან ჰია, სემჩ ანკუადაზა
აბრი იუასჰიზ სგუანგლა იჰბიიტ, უზგზშაზ ინგს უგუ
იანაგო იმჰაქუა იშსოუჰიარა!

ლეუან ზნაზგ იგუ იამგზუაზშია დააყალაეიტ, ახა
აშთახდ დაქუშაჰათხეიტ.

— ზაკუზი ლეუან, ისჰიზ ზნაზგ უგუ იამგზუაზშია
იზბეიტ, უბ აეგერი იმაქოოუბ იმჰაქუა იშსოუჰიარა,
იხუართამ აკვ სგუ იანაგაზარ ისციეუმან, ისაჰი.

— უგუ იანაგაზ დაარა იუს ბზიოუბ, ახა... ახა ზეს-
ჰიო უბრი აურგს ხუქკე იხგ დაციშო დეგოუბ, იხგ
ნათხდეკშია აბრაყა აძლაგარა დახატოუბ. ეითაჰიატეის
იუსთომ — დსოციალისტუბ...

— უი იუჰიზ ზახდეუზი? — იჰიან დოიზწაიიტ ალიას.

— უი ზახდე აჰენთქარი უი იჩინონიკციეი უჰია
აუსუციეი ანხაციეი ლაშარა ახდედდმგრბო, რგბლაკ
აიწგრზგრ ზეყამლო, ჰარა ირახუ ხერხუეგას იშჰამოუ
ეიფშა, უბას ხერხუეგას იახგრემოუ აზგ, უბართ ახგ-
ლაფშაქია ირალოუ აძი იოუბ. აეიაკალა იუგუელამშოი
აბბა-ყიბა შუგქესა რნავს ერთობა ჰია ანგრჰიოზ აამ-
თაზგ შიძალა აუა ეიზგო, ირაციეიო ჯოუუგ შუდექუზ?

— ააი, უი სგუელამშიაქუა. შიძალამოუ არგამა ოჩამ-

ჩერა აბეგუაი სამგრზაყანაი ვიზგანგ აპიენტქარე
 ციეი ანხაციეი რზე შგვანგ დმუჯყოუ ატიგ ღმრთი

— უს ანაკუხა უარა იუდგრუხააბ სარა იზესპიო-
 ზეი, უბერთ დრეიუოუბ, აბრი აურგს ივანგგ დახდა-
 ზემდგრუაზ ტივლაკ აქოვ დაიან იზგ წიახშია დეყოუბ...

— ნას უი სვგნგ დაიზგარ სოიქუძრუ? ისაბეოუგოზიე?

— უი ბილეთლა, პასპორტლა დეიქუშოიუბ. ატიემ
 პასპორტ იმოუბ, დგზდგრუა აძი ილა დმააფშოზრ, შიყუ-
 ლა დეიქუშოიუბ. უბრი აზოუბ აქალაქე ახდ დგზკვლგმ-
 სუა, ირვწიახნგ აბრა აშხა აშაპაქოვ დზეყოუ.

— აქალაქე ახდ დზეშთუადა, ავნგ დეყაზაიტი, სარა
 უბრი ეიპაგგგ იეილმასშოიტი. აქალაქე ახდ იანცატიფ
 სარა სემციოი. უი უს ხუქუკ დგშოშოართოოუ აძიგ იაპანგ
 იზჯალომ, უარა ლეუან იუპიან ეიფშო, დგზდგრუა აძიგ
 დიქოაპანგ დაიზგრფშოზრ, დარგამეიმიტიზრ.

— ნას, ლეუან აბრი აუს იციგდამ აკვ აკუნგ იანუ-
 ფხდაძა უსეცვა უბრი აურგს იყენძა, აცარა ანავსგგ
 უბრი აუს უარა ისჯყაწა, — იპიან დოიპიეიტი. ლეუან
 აბრი დაზგრახხან იეიმიანგ იციეიტი აძლაგარახხა ივან
 იახდ.

ააფენრახდ ინიხეიტი, ახა ამგშოციგდაქუა იყილახ
 ფეთქ ნაყ ინასკდარციეიტი. „აამთა ააფენროუბ, ახა ამშო-
 ციგდაქუა ეითა ძენრარტიეიტი“ რპიონ.

ალიასი ლეუანი ეიმიანგ აძლაგარაქოვ ინიეტი. აძლაგა-
 რახხა ივან აშოულა რვენტუა, ააწიქუა ირთათესო უბრა
 აკვ დაქოვნ. იუს დანალგა დაადიგლწიტი, აშოულა იხტა-
 ტა, იყოაკა უპია ააკდესკა იიმსაცვზ, აშოულა რვლა-
 ტატი, იხახუ აკუზარ იარა უბას. უავ აფშე, აუეკ, აბააკვ,
 იუავტეშარაქოვ დეყოუბ უპიარტიგ დნიხეიტი, იოურგს
 შათია კვაქო-მეკოქუეკ იშიგზ დაარა ივანახახხან, იხახუ
 ააკდესკაი ახპია ზლუეიმეკვცვზ ეილანგ, იეილატიეფია
 იეილაგვლან; ამალა აციეიეიარა ზნაილოზ უავენ.

ლევან ივან დნაირტიან იზგზნეიზ ახგი-აწგზუერტუნსული
არაძა დაზგრხუცნგ იეიპიეიტ.

ზინჯლინოთისაა

ივან ილა-იქუზ ააიხაჩჩან, იაჰაზ იგუ იახუეიტ უჰიარ-
ტიგ დააყაილუეიტ. ნას დააცაიეიან: — აბრი ავგმშა-ხგმშა
რგლა უეიზგგე აბრაბეტი აცარა სგუ ითან... აბრი აძლა-
გარა სგუ ფნაწიეიტ: „აძლაგარა უთოუშია“ ჰია ირჰო
ამალა ირჰაძომ, უავგ იზგ ეილანაგოიტი, ილგმჰა ავოიტი.
უავ დარციომ, დარტიომ... ალიას ას იანიგუაფხა, უი
იუავგში ზეიფშაროუ სარა იზდგრუეიტ. აბრი აქეთან
სარა ისზემდგრუა უავ დეჰაძამ, ზეგგე რეჰააში ზდგ-
რუეიტ. ალიას დაარაძა აუავგში ბზია ზმოუ აძიგ იოლჰ.
გუახუას იუასწიეიტ ალიას ისეიპაბ, ახა... — იპიან ლევან
იახდ დგნხაფშოზენ იჩაიანიკელტ.

— უი „ახა“ ზმიანოუ სარგგე იზდგრუეიტ, ალიასგგე
იდგრუეიტ, უბრი აზგ ჰარა ჰალა აკე უაცეგმშიან, უარა
უახდ ალა უსკ უაქუმშიოზარ, — იპიეიტ ლევან. აეაჰ
ალა ივან იარჰაბ დაარა დაზგრაბხუეიტ, ალიას დგზ-
ზგრაზნგ ივან დგზქუიერგულგზ აზგ ლევან უი აჩუნგწიყა
შიყულა იშთიზგრცგ ალიას დოიპიეიტ. ივან შიყუგგე
სთახგმ, ზგლმშოგგე სთახგმ ალიას იახეტი იპიეიტ, ახა
უეიზგგე ლევან ივგრცგ იზგ იადიწიეიტ.

ალიას ითახხუეიტ ივან იარა იახდ დანნიეუა ამშო
იდგრარაზგ. „იახეი უაწიეი სგზნიეუამ, აძლაგარა ზტიეუი
სარეი ჰაჰასაბქუა ააბაროუბ, უაწააშთახდ ახულფაზგ
იანაიილაშიეილაკე უეიზგგე ეეარაჰ აქუმქუა სნეიუეიტ,
ახა აგულა-ახლა ზჰაბხ იეიფშა, უაეიბგ აძიგგე იზგმ-
დგრუაზაიტი, ნას უეიზგგე უა სგრბოიტი. უსყან ურთ
ირასჰააშა სარა იზდგრბ: აძლაგარა სხგ თნაყდან სგზმა-
ზავხუეიტ, ფეტრაჰ აბრაყა ალიას იქუგ სგფსგ ააითას-
კერც საიიტი ჰია რასჰაბ. აკრაამითა უა სანგრბალაკე—
ჰაი არი არაყა დაარგდხალაზაბ უბუოუ, უაჰა ცართა
იმოლუზაბ რჰაბ. ნას ნაყ-ნაყ მა ირხაშთგბ, მამზარგგე

უსყან უი აამთა იანაალაშა იარა აამთა იაქნარბეჭეული
 კვარტაჲ — ხერქიაშაჲ ყასწაბ, — იპიეიტ. საქართველო

— უი იუპიო საპაუეიტ, ახა სარა უს სგუ. ითამგეტ,
 აეშა დგრჰანგ, ჩარა ხუქეკ, იაპაიბ კამპანიიკ ყამწაძა-
 კუა ეგგფხაშაროუბ, — იპიეიტ ალიას. ართ რაჲია ნაყ-
 აყ ეითაზგოზ ლეუან იაკუნ.

— უი შოფაზეყალიოი, აკამპანია მოუ უარეი სარეი
 აეია, აფყარა იპაბეაპწაზგგ დარბანზაალაკჲ აძიგ იზემ-
 დგრუაზაროუბ. დაარა შიეიუაცია ბზიოუბ, ეშარალა
 შიეიზაიიგუოუბ, თორყანი ქუაბლგზუი უპაი, ნასგგგ რა-
 ჭიდეი, უი ლხაწა მაცი დაარა შიეიუაცია ბზიოუბ, უი
 სარა იზდგრუეიტ, ახა უეიზგგ უბართგგ ეგგროუმპაიან
 რხალა ირდგრუა ანავს, — იპიეიტ ივან. ლეუანგგგ აბრი
 დაქუშაპათხუეიტ. ალიას აბრი ხუქეკ ბზია იმბეიტ, ახა
 დანაზხუც უს იაგგამგოუბ იპიან უა დანაიიტ.

— უბას, უაწიაშთაზჲ ახულფაზგ შიეგგაგგგ ავზგ
 სგშიგფშუუბ, — იპიან ალიას, იგუ თგურდმააუა, იშაპზგ
 იწფრააუა ივზყა დგზნაიიტ. ლეუან უაყა ივან იკოგ
 ფგთრაჲ დაანწასიიტ — დარა ირზეიფშეგზ უსჲ აწგზუალა.

ალიას იაშოთა აგუაში ააირტგნ დგნთალტ, ავზგ
 აბარწაქჲგ იგგლანგ იზგფშუუან ესმეი კამაქეკი.

— უარა უაიშა ზეიფშაროუ ალა აეიბე ბზიაკ უმა-
 პაჲუა უყამ, — ლპიეიტ ესმა იშოგლპაიკ ეიფშა.

— ბარა აბას ბდგრუეიტ, ჯარა სეყანგ სანააუა
 აეიბეტჲ შოფეიმაპარგზ ჰია აბართ აეიქუა რგლა ბესფგ-
 ლოიიტ. უი ბარა იზგყაზშოუბ. უი აწკეს კაკალკ სგრკგ! —
 იპიან ნაყ ავზყა დგგნალტ.

— უარა ეგგა უპაირგგგ უგურა სგზგომ, აეიბეტჲ
 უდგრუეიტ, უი აპიარა უთახგმ, უბრი, სოუპაიანძა კა-
 კალპაი აკგგგ უაქუმგულგნ, — ლპიან ავზყა დგგნამლა-
 კუა, უაყა აბარწაქჲგ ლწაანგლკელტ. იაპაიქუო სგზ-
 დგრუამ, ახა იარა ალიასგგგ ისპიანდაზ ჰია აკუნ დშოგ-

ყან, ამაღლა ხუქკე იაიიდგრცალარ ითახენ აზოუპ აბას
ზიუაზ.

— ნას იანგბმუდა იბასპიაპ,— იპიან დლატეიტ აბარ-
წიქუგ. კამაქეკგდგ დნეინგ დნაიდტალან, დმგრუუეიტ.

— იახა ლეუან დსგმანგ სციეიტ ზიფძშია ჰპიალოზ
აძლიავარახა აურგს იეან იახა.

— ნას იქიაზეი? — ჰია კამაქეკ დნეიზწაიიტ. უბრი
ინაქურცკაცენგ ესპავგდგ დნეიზწაიიტ, იშეიქიაზეი ჰია,
ახა უბრი აქსავგდგ დმანწასკუა — უარა უანკოზ ჰარა
იზაუმპიაზეი, იზაქცაუდაზეი! — ჰიაგდგ ნაცელწეიტ, ახა
უეიზგდგ იეილთიკააზ ირლასნგ იპიანდაზ ჰია იახგცკა-
კუან.

— სარა უახა სგშუკოზ შიარა იშეისგმპეიტ, იზბან
შიპიოზარ, ეგდგსზგყამწაკუა სხენჰინგ საარ, შიგლახდ
ეიქუნაწონ, შიგუ იალსუან. უაეაშთა იშეისპიარ ყალოიტ
სახეცაზ ი.ა.პ.ზ, ისგლშუაზ აუს.

— შთა იაარლასნგ იპაპი, იულშუაზეი, იუაპაზეი
უახეცაზ? — ლპეიტ ესმა.

— ისგლშუაზეი ბემბოი, დაზგრაზხეიტ. უაწიაშთახდ
ხულფიზგ დაარცე დგუოუპ, ლეუანგდგ იარგდგ ეიცნგ.—
არი აფია ესმავგდგ კამაქეკგდგ რგლა-რქუგ აარხანარჩეიტ.

— ნას უეიზგდგ იააშახოზეი, დგშუფააუეი, ფყარას
დგზქუურგულზეი?

— დგზქუსგრგულზეი ბემბოი, აბრა ბარეი სარეი
იეიბაჰპიალოზ ზეგდგ დრგქუსგრგულგეიტ, იარგდგ დუე აფია
ახეგმპიააკუა დაზგრაზხეიტ. უიმოუ შიყუგდგ ბლდგშეგდგ
აკგდგ სთახძამ, შიარა შიგუაშა ზდგრუეიტ, უს სგყა-
ზაიიტ იპეიტ, ახა სარა ისგმეიტ. უი უსგდგ უა აძლი-
ავარაქუგ დმანწასუაზააპ, ჯარა აძიგ იქუგ დნეირცგ
ითახენ უსუგვს. სარა აბრი ეიფშუ აფია ანიასპია, ჰიარა
ათახეზმა, აბლდაპია დაზგრაზხეიტ...

— ნას უაწიაშთახდ დააუეიტ უპაპია? — იწაიიტ ანგდგ
ფჰავგდგ ეიცკაკენგ.

უბას, იაალგრყვანგ მთააცია რგუ იახუაშაზ, ბზია ყაიწიეიტ ალიას. შთა იგუ თენჩხაროუბ, დეციაროუბ, შთა სთენჩხაუეიტ „სარდია ჟივა სეკუეიტ“ იპიაროუბ, ახა უს იყამლუეიტ, დეურდღაციაანგ აკუ, მა დაჩაჟე დახხუეუ ზდგრხუადა, უბრი ავაბაჟ დეზმეცია-დეიტ. დანზმეცია, ნას ჰიარა ათახეუმა, დხუეუა დალა-გუეიტ: აეიგტი, აჰატი, აუა, აგულა, რაჰცია — თაუადი აამსთეი უჰია რტიე იხე ითაგეეუა ითან:

„უთეიე უბრი ივანი სარეი ჰნეიდგელანგ ჰანხარ, ჰამეგუახუ, ჰარახუ უჰია იაარხაშეალო, ნასგეგ ჰაშეატიე ინახენგ ვეში-ხეში მათ რაყარა აჯეჰურეი მიცარა იალ-ჰარშარ ყალაპ, — ნას აე სემოუპ იანაამთოუ თაჰთაარ, ჰენაგალა ითაჰთიარ, ჰარა ინაჰხუა ანავს ვეში-ხეში მათ რაყარა ჰაშეალარ ყალაპ. აეიეკ ალა აშოჰქესან ჰეშეა მათ ჰარჰარ ყალაპ. აბრი აყარა აფარა აჰეთიან ინხო იხე დაარა მალ დუუპ. ნასგეგ ანაჰე რეგჰმერხარ ფშე-შოჰქესა ხუ-შოჰქესა რენუწყა არახუ რახეგეგ ხუჰი დუი ნეიწაგელარ ვერ ყალოიტ — ნას უაჰა იაჰთახეუბეი. აჰატი აეიტი რზე უსყანგეგ ჰმაჯანახარემ. „ახე გყაზარ ახელუა ახალოიტ“ ჰია სედეგელაი, სგრახუი, სშიერ-ჰური ახე ჰაზრეთარ, ხნეჟეგაგას უაჰა ჰთახამ“, — იჰიონგ იგუ ხუჰეკ აკე იაიხინაშენ, დანწანგ დეგრეუა დალა-გუეიტ, ადიახენტი აძეგ იჰეჰთეზშია. უი იგუალა-შეაზ „აბას ამაზარა ჰაურ იაჰაშეცრა აუაა რაცია-ხაშოტ, აბრი რეცჰარას იჰამოუპ“. იჰარაჟ თაუადი აამგ-სთეი ანიგუალაშია აუპ აბას დანტრეს.

ხუჰეკ დნაჰე-ააჰიენ დხუეუა დალაგუეიტ:

„მაზარა ფეტე უმოუშია ურბარ ართ თაუადი აამგ-სთეი აწან უნარგანძა იუყუაწეშამ: ირუთო უალაგარ, იუმოუ ზეგეგ რგანძა იუყუაწეშამ, ირეუმთარ იუმოუ უციერგანძა იუცრეგწეშამ. შთა უარა იალფშაა ირეი-დგუ: ხაალა ირეუთარ ეილგუ მჩელა იუციერგარ ეილგუ. აჩჰან ანუწარ რზე რგხნახუეიტ, აფსასა ანუწარ —

სასციაქუაჲ სხაიღ შტიაჲ სეთ, ში სესჲ-ძესჲ ზჳიან
 იეიფშ, იაღუმდგრწიანიძა იუჲუაწუამ, ურთ ადჲრწიან
 ზარ დგრჯაგდჲ აჲჲ უჳიარგნ, ურთ რაციოუჲ. ჳგმნ-ზგმნ
 რგლა აჲაჲა იადამზარგდჲ ირუთო ულაგარ, უბრი აღა-
 გდჲ შოგქუსგჲ ავნუწუა უზდგრწიოიტ.

„ჯგჳრაა აეშცია აუს ზუაზ რაციან. რახუ ფეტჲ ააი-
 დგრკვლტ; ჳაეიჲა რაჲარა აჩჲქუა აუზად ნანგრწიიტ,
 აცი, აჲი უბას 20-30-ჲა ხე, უბას აჲამბაშქუა უჳია, ნას
 აფსასაგდჲ, რგეჲქუა, რგეჲქუა, რგჩჲქუა უჳია დარა რხა-
 ტიე დამღლ რნგრწიიტ, „ჯგჳრაა რდამღლ“.

„ართ აალაფშოგქურწიიტ თაუადი აამსთეი. „ჯგჳრაა
 რდამღლ ზნუ შიავმსენ ჩაზხაიიტ, კამბაშხაიიტ“ ჳია
 არგამა ეიბგრჳიო იალაგჲეიტ.

„ურთ აუა ანციციე რხე დუბეი ირბო იალაგჲეიტ,
 უიშოუ რხატე დამღლგდჲ რგრახუ ირნგრწო იალაგჲეიტ
 თაუადი აამესთეი რეიფშ რჳიან, ინარგსენ მაძა-არგამა
 შოგქუსგჲეი-ჳეშოგქუსეი რგლა იჲჲამა იადდგრტეიიტ:
 რჯადია ზეგდჲ ამალა იძიტ. აბასოუჲ ზეგდჲ იშოაჳზგრუა.

„დარა თაუადი აამსთეი ეგდგრუამ, ეგდგრჳიომ, რნაჳ-
 ქუა ეიქუწინგ იტიოუჲ, იხუცუეიტ აჲჲ ზლაჳციერგაშოა,
 ხაილა მჩგლა რხე ჳაზლადგრხუაშოა, უაჳა უს რგმამ.

„ჳარახუ ჳზგრკოიტ — იაჳციერძოიტ, ახა დარა ირძონ-
 დაზ, ჳარა ანხაცია ჳიჩგრჩანგ, ჳარა ჳარა ჳაიციდგჩუა,
 იზჳო, იზგო თაუადი აამსთეი რაჲუნგ იაჲულოიტ.

„იუციერძაზ ჩაგჲ, რახუჲ ჳჳიაზ ეიფშ მიშეგრშოაქუ
 ჳარა იუბარ, უაშოშოგრ, აუა შოდგრგეეუა, იშოდგრ-
 ხენჳიუა იზძაზ უგულა, უაშა, უაფხანაგდლა — ანხაგ
 იაჲუხოიტ; უი დნაქუდ დკოიტ, იზგრძაზ, დგზუაზ, აციგდა
 იზგრუზ, იშაჳქუა ეიქურშინგ, „აჩაი აშაქარ ათანგ იეიუა“
 დტიოუჲ, უი იზე აში აჲუნძაგდჲ დნეიუამ.

„აჩაი რჲეეეიტ ანგჳია უაჲიე იაანგუალაშეეიტ. სენ-
 ტია ზნგ სნეიტ აღმასხან იაჳთნგ. წგს შიქჲ შაზუჲ, ჩანგ
 ახთენწინგ იაასხუაზ უბრაჲა ისკუნ, მინუთკვდჲ აახეი-

მგრწტ, იასგმიხვტი: „ანცია უზშთა, აბრი სარა ისტო, სავუმზენ, აბრი ეიფშთ აშიაქმ სეილაპაუეფთეი წუეიტ, ახა საქუშომმგზტ“ იჰიან, უი აკუხხეიტ გვეტი. უბრგგმ ციგდაძამ — უავწას დგჰიეიტ, დგსმგ-ჰიადაკუან იგარ აკუნ ეიჰა იეიციან. აუიარა სტო ჰია ირგოიტ ირთახუ მათიახუკ, ნას იხენდგრჰიძომ...

„აუნგ ავნუწყა სახდენგვანაშოგლახ აჰკუაეი დგშთოუჰ, ამშო შგბგე აახეიტ. იბუთახეი აჰკუაეი, ბგუ ბზიამიწ ანგსჰია „სგუ ბზიამშია სგუოუჰ“ — ლჰიეიტ. აჩიი აშაქარ ათანგ ახურჰჰია აეირა დაქგენ, იარა აღმასხანგგე უბას იეიუან. ას ჩიილა, შაქარლა სნგუუუგალარ 100 შგჰქუსა მოუ გგშა-შგჰქუსავგე ნგსწერ ყალაჰ. ახა უი სჰიეიტ ჰია ურთ თაუადი ამსთეი 100 შგჰქუსა შოამახადა ირხენ-წუიამ. უი ყახწო ჰია სგუ იაინავო აცოგდა-მეციგდა ახგერ-ხუცუა აკუხაჰ. — იგუანგლა აბართქუა შოიჰიოზ ილა ნგბტნგ დანგნათშო-აიფშო, აციელაშოარა იალაგახმან. ირთაილაჰიანგ დგნდოგლწიტ, ირაბუ ზეგგე იყოუ იყამუ ეილთიკიარცგ... უბას, მცი-წიბგრგვი ნეიხარგგლა იაეია დაალგუეიტ.

უბრი აჩხნგ ხულანძი აუს იუან, ახულფახე, ირაბუ ანეილთირგა დააცკაქნგ დგშთალტ, იბზან უჰიარ, აბარ უახეკვი ჩხნაკვი დმგციაცგზტ უბრი აუავ. ახა აბას ციგკა ალიას იშთალარა დარჰაკალა უახუთფშოგრგგე ყალოიტ: ირლასნგ დგშთალარ, ნასგგე ცქმა დზეციარ შოანძი, იანშოალაკე „უაწიაშთახე“ ჰია ივან იყაიწიან აქოჰიარა ამშო აკუხოიტ, ირლასნგ იააუეიტ.

იწიბგრგვეწყმანგ აჩხნგ აუს ლულუალა იახიუხი აცია იგზი ნეიციგლან, ივან იაარა აქოჰიარა ამშო აზე შგეგ დქოვხუეიტ, ითააცვიავგე უბრი რგუ ითამქუა იყამგზტ, ახა აძიი-აძიი იეიბგრჰიომგზტ. ურთგგე შგეძა იგვლტ. აკგგე ეიბგმჰიადაკუა, ზეგგე დასუ რგუანგლა ივნგ—იგუ-არა ჰჰიახ ეიფშო, აილგრგარა იაქოუჰ. ახა უეიზგგე ხუქჰკ რგუ ითახ ნეიბგრგმჰიარ ამუეიტ:

— უახა უბრი ივან ჰია უბჭუღი ლეუანი მის კუტქუაჲ ჰამშრი, — ლჰიეიტ ესმა.

— ჰიარა ათახუღმა, გბაჲა კუტგ შიშე. ავგ ჰამოღჲ, ჰნიედტიალანგ ჰაიბანგჰიამ, აწიეკაქუაჲ აანკელანგ, — იჰიეიტ ალიას.

აჩანგ იანაილაშიშე, ლეუანი ივანი იშვგრჰაიბ ეიფშე, ეიმიანგ იაიიტ ალიას ივნგ. აფშიმაცია დაარაძა ირეიგურღანგ ირფელჲეიტ. ლეუან უსგგ უავგ ლახ-ქუგჲე იაკუნ, სამგრყულ ჰიაგგ, ახა ივანგგ უი დოიწამ-ხოზააბ. უბრი ივანთა ეიეტინატი აახგს დაშველოღშია დგჰო, დგჰუმარუა, ასამგრყულ ჰიო იარა იბგზშიაღლა, ავნგ დლატიეიტ. — ნას დაბაჲოღ შიედღაბ აურგს ბგზშია ჰჰიო, — იჰიან კამაქჲე იარეი იაიბადგრტ. კამაქჲე ხუ-ქჲე ლოურგს ბგზშია დაციეტხაშონ, ახა დგრგუბგზღნგ და-ლჲეიგალან, აიციეიარა იალაგჲეიტ. ალიას აბრი ანიბა აქგთა ზეგგგ ზხდგფშუ იარა იაკუღშია დააჲალან, იგუ ნთგურღაიეიტ. ილა თრია ივან დოიხუადგშუეიტ აძლა-გარაქუგ იიბახ იაკუდამ, აშუგლა იხდტატაძამ, აცია ივნგ დგჲაძამ, დგკქჲაქუაქუარაძა დეილაჰიოღჲ, უავგ ფშოძაქ იოღჲ...

დჲე მგრწგჲუა აძატი აადგრხზიან აიშია ინახა-ტიეიტ. აფშიმა ალიას აწიცა ააშთიხგნ:

— დად, ლეუან, გუბღან სგუმთან, აბრი რათხდაძა იააშთესხგზ აწიცალა უახადა ჰავნგ იმაიცი, ნასგგ სარა იაშას იჲასწახ, სგვნრა იალასგრხზუ ივან დნგჰიანგ, უბრი ინგჰაიქუანგ იხეიუეიტ, — იჰიეიტ. ლეუანგგ უბრი დაქუ-შაჰათხჲეიტ.

— დად, ივან, სარა იახჲე იაშას ისგრჰაიბ! უბგზშია სგზდგრუამ, ახა სარა ისჰიო იაგგმეჲუა ლეუან იუეიჰაიბ. ეხდაზგ ჰბგზშია ეიქუმშიოზარგგ, ეიაცგ ისჰიან ეიფშე, არი აშუგქუსგჲ ილა მა უარა იუწაბ აფსშია, მა სარა ისწაბ აურგს ბგზშია. ხუქჲე უარგგ იუჰიოიტ აფსშია,

სარგდგ ეიაცე იუიპაიტი აურგს ბეზშია შოესპიოზ, ხუტე
 გდგ ჰნიეციაეიეიტ, (არი ანიპია უი აჩონგ იშოესპიოზი
 ეიაზ, ირპიექუიზ ლეუან იაიიეუალიირშიან აჩიარა დილა-
 გაეიტ). უზერჩჩიოზეი, ჰაიციეიეიაშა უგუ ინიმძეი, ლეუან
 უი სარგდგ იზდგრუეიტ ცქდა იშოესპემპიაზ, — იპიან
 ალიას, ანგპიქუა იშთიხეზ აზნგპიარა დეითანაღაგუეიტ:

— ციემღეს ანცია ჰზე უინთაიეიტ. ჰარა ჰაძეკენგ ციე-
 მღეს უშოესპაჰამწო დგრნგ იუმაზ. ისეღშოო აკაზე უარა
 უზე სხგ სეიგძომ, აციგდაზე, აბზიაზე სახედუთახეუ აზე
 სეზხოიუბ. სეგნგ უალახუპ, უგნრაქ ეიფშო იუფხადი-
 რაზე სოუპიოიტ. სარა არახუ ჰია აკგ უაქუსგრგუღეიტ.
 უზექუსგრგუღეზ რნავსგდგ იანუთახხა, უანაზეუაყ, უხაწკ
 იცაიეიტ, სგრახუ აკგ უარა იუეიღდასშომ, ამაღა სარა
 სეზღაუჰიო უბრი აუპ, ჰარა ციემღეს ჰყაუმწარაზე, გუ-
 ღაღა უაჰზეყალარაზე, — იპიან დნახანგ იეიეიტ. ლეუან
 აურგს ბეზშიაღა იეიეიეიგან, ივან იეიპიეიტ.

ნას ლეუან აწიცა იაშთიხენ ნაყ-აყუგდგ რეიუარი,
 რგეშარა ნაგძარა შოაიეუშოაზ ატიგ იპიან, დნახანგ
 იეიეიტ ავგ.

იარა უბას ივან ინგპიქუა ლეიეიტ ესმა, ნას კამი-
 ქეკეგდგ ილდგრეიეიტ.

აშთახგ აწიცა ივან იააშთიხენ ზეგდგ ინგპიეიტ აბას-
 გდგ ნაციწეიტ:

— სარა იაშას სყაზწაზ შიექუნავა აბზიარა სეღშოო
 სყაღაიეიტ. სარა სეფსგ თანაწგ შიარა შიექუნავა, შიეფ-
 ყაწარა საშთიხაიშოტ. არახუ ჰია აბრა ზეძბახუ უჰიაზ
 უარა ზერჰავას ილოუაიეიტ, ურთ რტიგ უაეიგ აბრა
 ეგდსპიომ, ნაყ-ნაყ იაჰპიებ. აუსურა, ანხარატეგ უჰი-
 ღაღარა იბზინგ იზდგრუეიტ, სარა სეზჰუსთოუ ლეუან
 იბზინგ იდგრუეიტ, ნაყ-ნაყ შიარგდგ იეიდგრგრ ყა-
 ღაღ, იპიეიტ, — ზეგდგ აბზიარა შიზეყაღაიეიტ, — ჰია
 ნაციწან, აწიცა იაქუხნგ ავგ იეიეიტ.

იპიბგრა რეოიტ უპიარ სუქუშუაპათემ, — იპიეიტ წყნესული
თელი. ბიზლირთიას

— უს იყამ აუსქუა, — იპიახტ ჭონ-კლუგენ.

— ნას უარა უხე ზლაუფხადოდა უბართ რახე? — პია
დოიზწაიიტ წერეთელი. რეიმაკ ლუღუახო იალაგუეიტ.

— სარა სეიფშო გუკალა ირაზნე, იცქანე აპენთქაზ
იხე ამაწ ზუა აძიგკ-ჯეჯაკ ყალარუ სეზდგრუამ... — იპიონე
ეიფშო წერეთელი ითაქკუმ რაწიანე დნეიკუასენ, ჭონ-
კლუგენ იაფხატი იხაფეკქუა ვბა ნეწიყეიტ. „პაი-ჩაი“
რპიან იტიაქუაზ ნეწიბარუეიტ, ახა იეისეზ კუგმთ-ფსემშა
ინდიელწუტ, ეგაგროთ იტიაქუაზგაგ ვაგვლან რეკნქუა რახე
იცეიტ. ჭონ-კლუგენ სუხუმენტით აღბა აანძა იქაგში კუა-
პიანე იუათახ დდიელემწიქუა დგვნატან. უს აჩონე შგ-
ბეგშოახე აღბა ააიტ. აღბა დენთატთან ბათემყა დცეიტ
ახაფეკ-პაქაგმცია ბზიაქუა რახე, იხაფეკ გწეიწარახე...
დგზდგრუა სუხუმ, ხაფეკდა იხე დოირბომეზტ, დაცე-
ფხაშონ.

— დმაშოშოქეი? — იპიან ალიას ლეუან დოიზწაიიტ.

— დაშოშოგრო ავეჯაგაგე ალგროკონ აყნეტე დმაშოშო-
ქეიტ, — იპიეიტ ლეუან.

— დმაშოშოუაზარ, აცკე იხემუაზარ, ნას იახახ იმანე
დცალააიტ, უი აპროკუოლუმა აკუუ სეზდგრუამ, — იპიეიტ
ალიას. ნას რიართა ყარწან ინეშოალანე იცეიტ.

ამეგმთან აფშემა უეიზგაგ ირახუ რხე შაანძა დგე-
ლონ, ახა, იახეა ზეგაგ ეიბეპიანე ირემაზშია, შეეძა
იგელტ. ლეუანი კამაქეკეი ივან დრემანე ალიას არახუ
ახეილსირგოზ ინეინ, არახუ იდგრბეიტ, — აპიარაქუა
ახდთარკუაზ, უბას აბატქუაგაგ; ამოურაქუა, აჩოთრა,
ავკარა, აცაქუა, ახეარაქუა, აუთრა აზარკვა ზეგაგ
იდგრბეიტ. ამთახე ესმა კამაქეკე ლახე ლბეგ ნალგრგუეიტ
„შეაიი აჭატე ხოიოუპ!“ პია. ზეგაგ ეიბანე ავანე ინატთან
კრგრბეიტ, კრგრეიიტ.

ნას ლეუან აუსპიართახ სკოიტი იჰიან, იჩუნ აჯანგ
 აქუადგორ აქურწიეტი. ლეუანგაგ დენჩხვეილანგ
 აუნგ იანხახ ივანი ალიასი კამაქეკე თარჯმანს დუა-
 წანგ იეიციაციონ, ირუშუშა იშურუშა ეიბერჰიონ.

XXI

ნაკარბუნი ჩარხა ღაბიტი

მშაფენ. ზეხმენჯარა ვევირან. ალიასრაა რქვამგ
 აჩუნგ ხულანძა იცო-იააუა აუაა რეკუციათუნ. ახულ-
 თაზე თორყანი, მიცი, ედგმაცი უჰია ხუვგე-ჰეგე რაყარა
 აუაა ალიასრაა რქვუ იაიიზეიტი, იციაციო, ასამგრყულ
 პიო იშუტიახ უს ლეუანგაგ დაჩხვეიწიტი. ნას ართ აუაა
 რბეგ დეუხუეიტი, რსამგრყულ ინაცგრწიეტი, ივანგაგ ართ
 რციაციარა იჩალაიორხუეტი. უბას კრანააწ რხუ აადგრ-
 ხიონ, აიშია ინახატიეიტი. აჩუნგ ფეთკ ავეიენგ იყახ
 აუაა ავე რჩადრგმცალეიტი, ალიას კერ ირგდიცალტ,
 ახა ეიპარაკ აეიამბეკეუა რჰიარა იაქუნ. კამაქეკე ლჩამგურ
 არჰიარეი, ლაშიაჰიარეი რგლა კერ რგუ ყალწიეტი.

— აბრი კამაქეკე ლჩამგურ აბეი ლაშიაჰიებეი სჰაჰიეიეი
 კრააწუნ. ეიპარაკ უბრი აზე სააიტი — იჰიეიტი თორყან.

— საფხა რახუ უოუხეიტი უარა. სარგაგ ეიპარაკ უბრი
 აზე სააიტი, წოუპ, „ჩაანგზხილა“ ჰიეგაგ საარც
 იამჰან, ახა სარა ისჰიანძა საფხა იუჰიეიტი, — იჰიეიტი
 შაცგაგ.

აეიეი-აეიეი შეიხერჰიეილოზ უს თორყან ივან დოიზ-
 წაიტი: „უუთრა ზეიფშორახაზეი?“ ჰია.

ივან დააციაციან: — აუსნგ დიარა იჩავრა დგაგლუპ,
 ილოუწალაკე ყალოიტი ძენგაგ ფხენგაგ. არახუ ბზია
 იააჰოიტი, ნას აბართ აფსაცია ააშოიტი აკუმზარ, დიარა
 იბზიანგ ინხოზარ აქუნ ჰია სგუ იანავგონ, უაეიე აგურა
 ზგუეიტი უს იყამზაპ აუსქუა: ალიას ამზე იჩაზიკენ
 ირაციანგ ილუეიწიეტი აჯეკურეი ათათენი, სარა — აუთრა

ცივი რგევივა ეიბზეთანე მადა არგამა ჰარა ჰაენე
 იაქუბ. უაფი სარა იშეასჰიავ აბრა აფიამე
 იპიან იაიირძერკტ ლეუან.

— იახდა ნაპარბეი ჩაჩბა სუხუმტეი აბრა ტამშ იაქთნე
 დაიიტ. უი დანაა ახულარაბჟ ინეიგუონ, ახა ახაცია,
 აჰისა უჰია იხუ ანავარა იაქუენ.

— უს აქუხარ, უაწიე იხუ ანავართავდე უავე იოუამ,
 იგუდგელართამოუ, — იპიეიტ თორყან დახეტაბ.

— უბრიგჟ წოუბ, — იპიეიტ ლეუან, — აძიე იპიონ,
 უარა — უაწიე უაიირ, აფილარ რაცია ურელაშეანე, იხუ
 აუგოუ, უს ბაშა უაეუ იზეილერგომ, უჯაბაა ბაშა
 იძუეიტ, „მესა იმშუგბზია“ ეიფშა¹⁾, უბრი აწკეს ეილიუბ
 იახდა იალერშეანე უაირ, აუაა მაქუბ, დშააბ შაკდანი
 აუაა ირმაჰაიტ, უზხარა დეუბოიტ, იაიიგუა უნეიუეიტ.
 იარგდე უიბოიტ, აფიავ უეიჰიარგდე ყალოიტ, — იპიეიტ,
 იააჯაშაშია.

აბრი აფია აჰიარა ინალგაინძა, ალიას იფჰიეს დაიი-
 ტხან „ირჰიონ ბმაჰაუეი? ნაპარბეი ჩაჩბა დაიიტ რჰიეიტ.
 იხუ ბზიანე იყაბწაროუბ... შეჟდა ჰკაბ...“

— ეგჟა შეჟე შინეირგდე, შიარა შეაფხდა ინეიშა
 რაციახაშტ, ახა უეიზგდე შეჟე შიეარ ეილიუბ, — ჰია
 ნარაბეიეიგუეიტ თორყან, დააზჩჩაშია.

უს ნაციწიხტ: — ნაპარბეი იხუ ეიგოზარ კქუნაკ,
 ძლაბჟ რნაპალა იშეგმთიიეიტ, შიარა შეხათალა ინავანე
 ინეიშეერკე, მამზარ აპისარ კუასთა იხგზ შეგხდერ ყალაბ.

— აპისარ კუასთა ნაპარბეი იხუ ყაწიანე იალსა ლეკ-
 კუნ კუქერ ინეიირკენ იმა დნეიტ ნაპარბეი იქუგ. ნაპარ-

1) მესა აიხარაქუ დნეინ, აუაა რაციანე იახეტაბ, აგუგუაჰია
 იახეილახ „მშუგბზია“! იპიან იხუე ნაირგუეიტ, იტაბ ირმაჰაიტ,
 ათჟ აძიედე ეიმიეიტ „აბრგჟ სუფხასთაქუა ირეიუან“, იპიეიტ მესა
 დახეტაბ.

იწმინდრამკეა იყამგბტ, უაეფ აჩაქუა რგბევაკე ამრკ
 რგზნენ, ამრა* რგქუშუა იგგლოუბ, წოუბ^{მეკლან}
 ამრა ღუღუამ, აქუადგრქუა ფხასთანატეგრტი იყამ.
 აშუთა მეცხუ იფშოდოუპ, იიაწიყაყარაძა აპასკდენ გგ-
 ლოუბ. აწარაქუა რგშიაპაბზე მიტი ყარწოიტ.

აპთენ—აღუტეფ ვნე, ვარშენკ რაყარა ადგდგლ იაყუ-
 განე იგგლან, აქუე ამრაგგლარაბე იხანე. ასოჰ აყნე
 დნეიააიუა აძიე—უავე-შიაპე ფჰიეს მათიალა დეილაპიანე
 დტუგგლან. გოუე გგლან, გოუეგბ ხარაშია უა ასოჰ
 აციაარდალქუა რქუე იტიაქუან, — იარა, აუავე-შია
 დციაეიონ. ააიგუა იანნეი დგრდგრტ უი, ნაჰარბეი
 იაკუნ, „ახალათ“ იშეენ; იყაყა სან, იხე ყააშენ იფა-
 წაქუა აუნე, იყებანე იქაგში იაქუეენ.

რაფხდა ინეიზ გოუეგ დებანე ალბაარა იაქუნ, გო-
 უეგბ—აღიასრია ირეშთაგგლა, ირცეხარამკეა ინეიუან,
 დანაა გოუეგბ ხარა აგუაში იაათალან, იეიცგრხუხუა
 ინეიუან.

აღიასი ესნაი ამარდუან ბეარაქუე ინეიუანე უს იარა
 უახე დნარფგლარცე იჩუნაზიკეიტ.

— ანცია იმაქოოუბ აბრაბე უშეგლგმბაარა! — რპიან
 დდგრქუეიტ. იარგდე უა იჩაიანიკგლუეიტ. ინხალან დგუ-
 დგრკგლუეიტ. რყუარგლთი ინარგონ აჩა-ღუაზალქუეი
 აარემიხეიტ.

— დად, შია შიესზემდრიტ, შიაბანძატიეუ, იშეხე-
 ძუნეი, იშეგეილოუხეი?—ჰია დრეზწააიტ.

დარა იარპაეიტ ურთ ზუესტქუაზ. ირემიხეზ აყუა-
 რგლ, აჩეს უჰია, აში იაეაგგლან არაფ ფჰიეს ჰატმა
 (დარა ანეყამ, ავენე-აგუარა იახეღაფშუა აბრი ლოუბ),
 აში დაეწეენ დანააიდგგლა, ინალთირკეიტ, უი იღგან
 ურთ როფე იქულწეიტ, დარა ასოჰ ინგლბიან აშიშე-
 რაქუე იტიაქუაზ რახე ინეიტ. ურთ ალბაახე რგმთაქუა
 რგშთახე ინეიქუაზ ნხალუეიტ... იგუდგგლართა რიბამ-
 თო, იგუდგგლარა იაქუბ.

„შეგუხსტეუდა, შიბატიოუ, იშეხმდუხეი, ეგლოუხეი?“ ჰია დაარა გუახუას იყარწეიტ, ალიასი ავანჯუა იანხენჰივგე აბრი იახეჩახუანე რგულაცია ირარ-ჰიონ, ურთეგე უამაშია ირბონ.

აშეშგრაქუე იახეტიაზ. აძი-აძი იეიბერჰიონ ფჰიეს მათალა დხეილაპოუხეი? ჰია. „ახალათ“ ზაკუზ ზდგრუახ უი ხალათუპ რჰიონ, ახა უი აგურა რგომგეტ, „ახალათ ზახმდუხეი, ახალათმოუ ჭატმეი იარეი ეიფშანე იეილაპოუპ“, რჰიონ.

უბას უბრაყა ალიასი ესმად აშეშგრაქუე იტთანე რფხე ანგრშა—შთა ჰკალამ ავანჯუა, ამალა ჰახტიოუხეი, უსყან-გეგ უაჰა იაიფუა ჰნეინე დჰახბომ, უმშუ ააბზიახუეიტ ჰიაგეგ ჰახიპიომ, აეილარ დრგუთუგლაქნე იგელოუპ, რჰიან ივაგელანე რგვანჯუა ამუა ინეკულოუეიტ.

აშებეაარახე ინეიგუო იანალავა, აეილარ აანგრკელტ, „კრფიძოიტ, ფეტრაკ იაშირაძა“, რჰიან. უბრი ამთაზე ახუ-აავაცია აშეშგრა იწეიბამერძო, რგძარქუა, რსარა-ქუა, რყუარელქუა ჰჰიან ეიფშუ, ეიბარყუეუა აშეთი დგრთიეიტ.

უბრი ამთაზე ნაჰარბეი იფაციავგე გგლახან, ნას თაუადი ამსთეი, უი იარა ზაჰანე უბრა იეიზანე იტიაზ იმანე აჩარა ინახატეიტ. აკრაამთა აჩარა იახატიან. ნაჰარბეი ურთ აანგენე აჩარა დნახეწენ, იხუ ააზგაზ აუაი რდკელარა დნალავახტ.

აშებეეშთახე ურთ რხეტხმადარა ანმაქხა, ტამშია რგსთარშოზენ დეიიფხან უს იეიძიეიტ; „აეილარ აბრა ასოჰ იადრგლანე იგელოუ შინასკვა-აასკვა ჰია ნარა-ჰიანე, ტამშია რგმაცარა აბრა ისზეიზვა, აეიქუეი რას-ჰიარკ სთახეუპ, სნარაციეიეიშტ“.

ასთარშოზენ იბეგ რგლულუანე, — დადრია, აბრა ასოჰ იადგელოუ აეილარ, ხუქუქ ნაყ შინადწ, ტამშია ირგშით აბრაყა ათეფ, ნაჰარბეი აეიქუეი რეიპიარცე ითახეუპ!—

იპიან, ატეგმ უაა ნაყ ინასკდა-აასკეიტ. ტამშია დაარჯ-
ფხიან, ასოჭე აიიგუა ინაგელტ.

ნაპარბეი ურთ რახდ იხე ნაირხან:

— დადრია, იშეგდესნეჭიალოიტ ანეჭია დუ, მშოათე; სუხუმენტეი სააიტ შეგზბარკე: შიარა შიბარა ესქეგნგდგ სეილაპაჟეიტ; ახა შეგქუსეკ ალა ფშენტე-ხუნტი რეიპა სხააუამ, ახა სემამ. უბას შიარა შიბარა დაარა სეილა-პაჟეიტ; ახა სარა სბარა უიყარა შიამეილაპაჟეიპაპ, შიამეიგურდოხაპაპ...

ასთარშუნ კდაგუა იბეგ ააირგუეიტ:

— უი შოთახეკალო, ნაპარბეი უხაწკე სკეიტ, უარა უბარა ამშოათე ეიპა ჰაიგურდოიტ, უბართა ჰაიბამთო უაფხმა ჰგელოუპ,—პია.

— უს შიეყაზარ აბარ უაჟეიგ იშეასპიამ: უაჟეი ააკე-სკეა სარა ს-არენდატორკია აძეი იცი რძეიტ. იხძადა? ტამშტახაპ, აბრაატახაპ, უაჰა იხძოდახ? სარა სეშითა-ხეზარ ს-არენდატორკიაგდგ შითახეზაროუპ, შირეკხრა-აჟაზაროუპ. უიმოჟ შიარა ირემოჟგდგ რკეჟეიგოიტ. სენტეა უი დეზლაკიალუოხეი? ამლა დენშეგრწოიტ შიარა უბრი აჟაჟ... უარა, ასთარშუნ უეიპაბაცია უნარ-გფხმანგ, ინეილარტიანგ, უბრი აჟაჟ იცი ზძახ იქუ-ნავო დაქეშეგრშია, აცი ახუ ირშიანგ იხციიძახ იშით. აბრი აჟს აბრა სშეჯყოუ შიალგა. სარა სკარ დეშე-ხაშოთგრ ყალაპ, დაჩაახნგ ციაჟეატეგს ისეშითოიტ. შთა, ასთარშუნ, აიპაბაცია უნარგფხმანგ იგა აშეშგრახაპ.

— ნაპარბეი, უხაწკე სკეიტ,—იპიეიტ ასთარშუნ,— უარა უარენდატორკია ჰარა ჰარფერხახანგ ჰია ზეყა-ლადომ, ჰზერმეკხრაირგდგ აკეგდ რკეიავომ, ახა აღდგრრა რაკეიადოუპ, ჰქეთან აკაკა ზციერგმძახ ჰია აძე-დჟეამ. აღდგკეა ჰაიმერწეიტ. უხქეჟუ აცი იახმა ათეჟ იქუ-აქწაპ, ახა ჰარა ზეგდგ ჰოუჰოიტ ანაჩალდნიყ უჰახი-კეიჟეირკე, აბრი აღდგრრა აწეხუტეა ფიწიარახე. უი

ითახხარ, აღდგენრა აბღდააპია ირცაოიტ, ბელგამ იყაიწოიტ...

— არი აუს შიარა ათფე იქუშიწა, სარა ნას ანა-ჩალმნიკ სიაციაციას, ფსებუაქ ზლამოუ ალა დნგუარა-ტფე სი დყასწამ, — ჰია ინაქუირგულეიტ.

ასთარშუნ აიპაბაცია იმანგ დნალწენ, შიშვრაქ აქფე ინაირტიეიტ.

აიპაბაცია „აციფე ზმოუ არენდატორ აბრაზე უაიფხე“ ჰია იარპიეიტ ასთარშუნ.

იტაბ აიპაბაცია, მამსერ უარა უიზწა, კერ იდგ-რუაზარ ირპია, რპიეიტ.

— დად, ანდრია! აბართ აბრა იტიოუ აიპაბაცია უპიოიტ, უცა ზძახ დგუდგრუაზარ, მა ხუქძაქ გუვარაქ უმიზარ, აძიე უციფემშიაქუა, უციფეფხამშაქუა აბრა იპა-უჰიარაზე. უარა ულდგ უარა დგუწიახერ, ჰარა აკგგე ზხარაძამ აძიე ახუ იპარშიოიტ ჰია ჰნალაგარ, დუქ იაი-მესთაშიამ ჰარა ჰზე, უარა უზე დაარა იფხაშაროუბ, უარა ულდგ დშუდგრუა, უი უიდგვლანგ დწიახნგ, ეგდზარაძამ უცა ახუ იურშიარ. ნაყ-ნაყ იარგამამხო აქ ყალაშამ, მგშაქგ უი აცი ახუ ზპარშიო იდგრერ, უარა უზე დლანგ დყალაშატ. უბრი აყნეტი აბრა იტიოუ აიპა-ბაცია ზეგგე ჰაუჰიოიტ იმძაქუა, იუწამქგუა აწაბერგ ჰაუჰიარაზე, — იპიეიტ მამსერ.

ანდრია დააციაციან:

— აცია აბზიარა შიზყაიწაიეიტ, დადრა აიპაბა-ცია, იათსაძამქუა ციკე აწებუალა ანგჰია აჩანგ შიტიანგ უბრი ზძადა ჰია აფშოაარა შიქუა. აბართ ზეგგე სნა-პალა შიგსშუეიტ, უბრი ზძახ ჰია აძი დგუდგრუაზარ, ამალა აძიე იგუნაპა სგქუსწარ აკგგე იათსამ, — იპიეიტ.

— უგულაცია, არენდატორცია, ილდგუა ძიერ დგ-ყოში, მა აღდგენრა ზეხნაპიაახოუ? — ჰია დოზწაიეიტ მამსერ.

— იშოფაყამ, არენდატორცია რახატეგგე ილდგუა

დგეოლუპ, ახა აბრი იძეიტ სეკი ჰია ზხვსპიაშა აძიგა
დსვზდგრუამ, — იძეიტ ანდრია.

— იბზიოლუპ, შთა უცა უვგზეცია რახხ. მა აღდგ
ფშააპ, მა უტოჯ ახუ უაპთაპ, აკ ყაპწაპ, — იძეიტ მან-
სგრ, ანდრიაგაგ დვაგვლან დცეიტ.

ნას აიპაბაცია აილიციაფიარა ინაღაგაუეიტ. ახა აკრა-
ამთა ბაშთა იციაფიონ, აბრი იძეიტ ზხვრპიარგზ ეიფშო
უაგვ დრგმბეიტ. ნას, ნიკულაა შიაიფხეიშ რპიან, ნიკუ-
ალა დიარგაუეიტ. მამსგრ აბრგგა უნიაციაფია რპიეიტ,
ახა მამსგრ — ქუაბლგბუ დიაციაფიაიიტ, — იპიან, უი
ინიდიწეიტ.

ქუაბლგბუ დიაციაფიან:

— დად, ნიკულა, უარა უქკუნოლუპ, ახა ახდძი-
აფშეი, ახდძი ახდმგძლგი უპია უარა დიარა ბზია იუდგ-
რუეიტ. უაბ იფსათა ბზიახაიიტ, უბრგგა ახდ იაშთაზ
უაგვან, უბრი ეეიფშო ათაიციარა იალწვზ უაგუპ უარა.
პაზუზწააუა აუს აზ აკ უხაროლუპ ჰია აკუშ, უარა
პაზუზწააუა მვაკე პაქუწაპ ჰიოლუპ. აბრა, ანდრია,
ნაპარბეი დუძდა იარენდატორ, იშოუაპაზ ეიფშო, იცი
რძეიტ. იზძაზ დაპზეწვმბეიტ, ატოჯ ზტოჯ გუჯარას აძიგაგ
იმამ, პარა აძიგაგ პზემფშოაიიტ, ატოჯ ზტოფ იცი ახუ
იპთაროლუპ. იპარშო დპ.ზდგრუამ. უარა, იპააძოხეი,
აღდგრა იაშთოლუ უაგუპ, შთამახადა აღდგრცია ზეგაგ
უდგრუეიტ, უბრი აზოლუპ უარა პაზუზწააუა. სარა იუას-
პიო ხდგმძღეს იუმფხაძან, იძაზარ აბრი იძეიტ ზგ-
უგუაბუუა აძიგ იძაბუ ჰაპი, უი სპიეიტ ჰია უბრგგა დგმ-
ფშააყუა აკე იპარშოიმ, — იძეიტ.

ნიკულაა დიაციაფიან:

— ანცია აბზიარა შიზგუაიწაიიტ, დიარა აეია ბზია,
აეია ფშოძა საშიპიეიტ, სარა საფსაძამკუა. აცი ზძაზ
აბართ შიარა იფიდგრუაპა სარგაგ ისვზდგრუამ, ახა
აბრი აყარა აეია ანსაშიპია, იზმძეიტ, ახა შიმგრუადაგ-
ხარაზგ, აჯაბაა მგეხუ შიგმბარაზგ, ახუ სარა ისშიანდაზ

სპიო სყაშიწეიტ, აბართ ზეგდგ შიგმსააიტ, უნადგლან
 უბრი აცე ახუ შია ჰია საშეპიოზარ, იახდაწიყდა
 იცე ახუ ისთოიტ, — იპიეიტ.

— უზშაზ უისასუბ, იუხარამ, უზხარამ აკვ ახუ
 შიანგ აძეგ ით ჰია შუფაუაჰპიოი — რჰიეიტ უა იტეაზ
 აიჰაბაცია.

უბრი აშთახდ ძკურ იაიიფხდან უბრგგ ნიკულა
 იეიფშა ინიაციაეიეიტ, ახა უბრგგ ეგდშოხემდგრუაზ
 ეილგრკაიიტ.

შთა დარა რხალა ამრი აუს ეიმწარკუა იალაგაეიტ,
 ახა აკაჰუგ იხემააიტ. აშთახდ, ფსეზუა ანამოუდა, აქეთან
 იყოუ აღდგჩცია, აღდგჩრა ზეხნაჰაახდოუ, აშეყუ იანწანგ
 ირგმაჰყოუ, აცე ახუ შიანგ ირგჰურწარკვ რთახხეიტ.
 ახა ამრაცაგდგ აიმაჰქუა როუტ აიჰაბაცია.

აძეგ, იარა იხუფჰა, იუა, იქუმშეიარაზე აცე ახუ
 ახდგრშო, ნასგდგ ღდგჩს ჰია ღგრჰეცენგ აშეყუ დინგმ-
 ლარაზე, დიიდგგლო დალაგაეიტ: „უი აკვრ წუეიტ
 ღდგჩრა იხნამჰააიეითეი“ ჰია.

ღაწაძეგ — იაშა იფა იხდჰ უაყა აღდგჩცია ზნგზ
 აშეყუაჰუგ დაიციგრწიიტ: „უი — უსყან აშეყუ დანანგრ-
 წოზგდგ გუალშეაჰუ, სა სყამზარა იაჰურშიანგ დანგრ-
 წეიტ აკუმზარ, აშეყუანწარა იქუნაგაძომგზტ. უბრი-
 იეთეგდგ ღღდგჩტ ჰია უაჰგ იმაჰაძაცტ, — იპიეიტ. უბას
 აიჰაბაცია რგუაცია აღდგჩცია აშეყუ რანწარა ეიმაჰყოა
 აკრაამთა იაღხალაეიტ, ეგდგრზეყამწეიტ, აიმაჰ რაციაანგ
 იროუტ. ნას ნაჰარბეი იაჰარ იგუ იაღსუეიტ რჰიან
 იხეჰუნაგოზგდგ იხეჰუნამგოზგდგ აშეყუ იანგრწო იაღა-
 გაეიტ. ნას ღგრჰაგდ ურთ რეიღგზრა, რეიღგფშეაარა,
 რგზრგჰეშეარა ეითანაღაგაბტ.

უბრი აამთაზე ნაჰარბეი იფაცია საათი ჩაგუი ხაზე
 აშეშგრა იწატეანგ ასამგრყულ ჰიარა იკჰუნ. ურთ
 რახდტი ჩაგუ ამკჰიარა, აჩხუარა ფეთკ იღგრუან, ახა
 ირფშეძანგ, ნაყ ინეითოუჰაარატეგ იპიონ. უარა დუ-

ქარგავ დეჟაადომებტ. ალა დუქუა ვბა იმან, რდურა
ანავსგავ დიარა ლა ფშაძაქუან.

— ჩავუ აოთ ულაქუა რფშაძარადა ირგლოქუანი? —
ჰაა დიხწაიბტ უაყა იგვლაზ კამშეშ.

— ართ სლაქუა აბგადუქუა რკუეიბტ. უბრი აზოუბ
რეხუდა ახუდხაწა ყდაყდაქუა—აჯაბტი ხუდხაწაქუა ზერ-
ხოტ. აბგადუ ანგრკლავდ რეხუდოუბ ფასა იხზვუა,
იანუარგრც, ახუდხაწა ურთ ახაჩოიბტ...

— ნას უს აკუზარ აბრავა აბართ ალაქუა უმო-
უიფთეი დიარა კრავწუეიბტ, ბგადუქმოუ ბგახუქვავდ
რკვიბტ ჰაა ჰმაჰაძიბტეი, — იმაიბტ კამშეშ.

— აბნახდ შიარკაციარა ჰარა იჰამგუეიბტ, დიარა რხილა
უახდ იმცეიბტ, აბგაქუა აბრახდ ავნგუა იმაიბტ, — იმაიბტ
ჩავუ... — ალაქუა რთვძშია ანგშიძია, ჰარა ჰამაჰაქ ბზვფ აძვ
ახგქუან დგნხოიბტ, უბრი იმოუბ ლაქუაკ, ურთ ალაქუა
რეიფშო ლა აფსნგ აძივ იმამ: „უაფივ ააკვსკვა ალაქუა
უაყა აჰთნგ აშოთაქვ აშოტიაზ ინაფშაზნ ირბეიბტ ლძაა
აკეემზარკვრა ინავსნგ ვავრა შუჯყოუ შშაზნგულა აღბა
შოკოზ. ინაფშაზნ არი ანგრბა ივაწიბარყდან ინაშთალტ,
იარლასძანგ ავაქთა ინკვლსტ, უაატი აბლდაჰაია ამშაზნ
რჩავნთარკეენ—უი აკუხუეიბტ. აშაზრ-სგრჰაა იძსო აღბა
ინახძანგ აფხდა ინავგლან იანგრკვლუეიბტ, ირმეშთიბტ,
იეიშაუა იალავგუეიბტ.

აბრი ზეიჰაოზ ზევდგ, იშაგმცვზ რდგრუან, ახა—
ანჩარა იაკუან.

— ნას, ჰამაჰა ჩავლა ავაქთა დგქუგვლანგ ალაქუა
დრგუხბო-დრგუხბო შაციარა, აარლაჰაა იყუხნგ ავაქთახდ
იიაიგუეიბტ, აღბავდგ ნგქულანგ ამვახდ იცეიბტ, — იმაიბტ
ჩავუ.

უი შაგმცვზ რდგრუან, ახა დიარა ისიირუ ლაკუხააპ
რჰიან იჯარშაზშია რხგ იდგრბეიბტ.

— უაფივ, საათ, აფიბბეკ ჰაჰი, უარგავ იუდგრლონ,
აფიბბექუა? — რჰიან უა იგვლაზ საათ იახდ რხგ ნადგრ-

შხეიტ, ჩაგუგდგ აქიებეკ ჰაპი იპიეიტ, (არი სიათ ამცპიარა ზდერუაზ უაჯენ).

სიათ დიაკიაეინ:—სარა აქიებე სეზდერდომ, ახა ჩაგუ უხიწკე სკეიტ, ახაუად ჩა-დუქუა უმოუპ, ალა დუქუა უმოუპ, უარა ზებეკ უმიამ ჰია აკე გეამ, აჩაქუა ზესუა აცგუ უმოუმა?—ჰია დობიწაიიტ.

— მიმოუ, უი ეიფუშ ცგუ სემამ, — იპიეიტ ჩაგუ.

— სარა ისემოუპ ცგუკ; აძენ ფეტრაკ იანანგომ აკუმზარ, ააფენ, აფხენ, თავალან, ზნეზენლა აძენგდგ აჩაქუა კნე იანანგოიტ. ჩონაკ, აჩაქუა ანგრააციოუ შიკე-უგეში კნე იანანანგო გეოუპ, იანმაქუ — ეიბაბა, ეიობუ, უაფია აანანგოიტ. აიპარაკ იჯოლუშაშა იაშეშამ აფსე შოთოუ, ჯარა აფე ციემუადაქუა იაბანე იუნარკუეიტ. — იპიეიტ სიათ. უაყა იგელაქუაზ ზეგდგ აჩარა იალავუეიტ. არა ეიპარაკ იზერჩიოზ, სიათ ამც შოიპიოზ რდერუან აზოუპ, ჩაგუგდგ.დაქუენ აჩარა.

— უბრი ეიფუშ აცგუ უმაზარ, იაბანე ისერბა; ისე-უთარგდგ დიარა იუჯესოიტ, — იპიეიტ ჩაგუ.

— იუსთაპ, ახა ითაკნე იუმამზარ, იაალუშთერ იბნამ-ლარ ფსეხუა ამამამ, — ანიჰია, — უს აკუზარ ისთახემ, — იპიეიტ ჩაგუ.

აბას ამშე ვაუა იტიან ნაპარბეი იფაცია.

უბრი აამთაზე ნაპარბეი უაყა აძიე დენიზწაიიტ:— აბნა იტიოუ აიპაბაცია იყარწოზეი? ჰია.

დზეზწაიზ ათაკს უს იეიპიეიტ: — აღდგეცია უჰია, აღდგეჩრა ზენნაჰიაახმოუ ზეგდგ აშიყუ რანწარა იაქოუპ, აცი ახუ შთანე ირგქუწანე, აციეძ ზაუზ იტიე ახუ ირთა-რაზე. ნასგდგ უბრაყა აშიყუ იანგრწეიტ, მერზაყან, კუა-სთა, ნესტორ, შმაძ უჰია ზეგდგ, უაფიე აცი ახუ ზშიო ირგლაწანე იდდერშიაშტ, ნასგდგ, უარგდგ იუარპიეიტ. ნაპარბეი უხაწკე სკეიტ, ჰქეთან აღდგეჩრა ბაათსგლა იყოუპ, აკვი-ვბეი ზეციემძეზ აძი დეყოუპ ჰია სგუ იანან-გომ; ხელაფუშუვკე დიარ, აციეძ ზაუზ რტიე ახუ

როსაიტი იპიარ, ურთ აქკუნციაგდგ უბრაყა ინალანა
კაუეიტ, ურთ იხწიან აძივ ივწახხეიტ... ართ
ცია აფშვკვგდგ ნაპარბეი იითახვზ კკუნციან.

აბრი ეიფშო აქია ანიპა ფუთრაც დხუცუა დგგლან-
ნას უცანვ ურთ აიპაბაცია არახვ უბარვტხვპ ჰია იეიპიეიტ-
აბრი ეიფშო აქია იახპიან აუავ.

უი დციეიტ აიპაბაცია რახვ. აბრაყა აიპაბაცია აიმაკ
დუ რემან: ზეუა აშოყუ დანვრწახ, დანვზწახ იხვ დალ-
უეიტ. ნასგდგ უი დააგენვ იუა დანვზწახ იუაც იძახუ
ჰიანვ აშოყუ დანიწოიტ. უი ეიფშო აუს ეგი, ზეუა და-
ნვრწახ დარვუანვ, აღვჩ დარჩიოიტ: — უი ანკაა ზნვ
აღვჩ იხვძხარვგდგ, უაფი ააკვგხკაა აკვ იძეიტ ჰია უავვ
იმაპაცტ, ანკაა, ზვტოი ჰია ჰალავარ უარა უუა იაკუმ-
უხათავდგ უანვკკუნახ აღვჩრა უხნაპაახახარ ყალაპ-
უს აკუხარ, უარვდგ აშოყუ უანწიტუბ ჰია იეიპიეიტ.

უბას ხუკვხუკლა აიცეპარაკვრ ინიეიბავარცვ ეგვრვ-
გვმეუა იშოყახ, ნაპარბეი დშოვტხმოიტ ჰია უავ დნეიტ-
ზეგდ ნავგლან უახვ იციეიტ.

— იყაშინაზეი, აღვჩ დშოვტშოაიმა? — იპიან დრვზ-
წაიეიტ.

— აღვჩ დაპზემფშოაიეიტ, ახა აცი ახუ აღვჩცი-
იშოანვ ირვქუაპწეიტ...

— ეგვაურვმ, შოყუწწ, დანვაზნვ აღვჩ დვფშოანვ-
აცი ახუ ირშოანვ, აცივძ ზაუზ იშოთ. (ას ზიუ იუაცია —
აიშსტცია ახვალანაკვზ აზოუბ). აიპაბაცია აბრი აზვ
დაარა ითაბუბ ჰია იარპიეიტ.

— ასთარშოენი აცილარ ეიმაპაიეიტ, ახა ირვლაპია,
ამბგლ ასრა ზვლშოო უაწივ აბრა საშოთაკვრ ეიხაიეიტ-
ამბგლ იასლაიეიტ.

ასთარშოენ ნაპარბეი იაქია ვბეიტეუაზმა, აცილარ
ეიხანვ იყახ ზეგდვ ირვლუეიპიეიტ. შთა ჰიარა ათახვმ-
უაწივ აბრა ამბგლ ასრა დუ ყალაშტ.

— აშუაღ რმგზამოუ, ახეშუაქუსა რაან ზეგდგ ქვეყნის
გინჯლისძინაქა
ნაეტ, — იპიეიტ ნაპარბეი.

აუხა აჩარა დუ რაუიტი; აშია რპიეიტ, იკუაშუეიტ, რქმატქუა ყარწან, წხებეონ შთახე ინგშთალანგ რგფსგ რშეიტ.

აშეგმთან იხუაიგაცია ეითადგრკუგეტი იხუ ააგარა; ეცე იხემაახ რაცთან...

ამგელ ასცია რეიზგარახე თათლასთან ალადა-უაი ეიზგივარც ალადა დცეიტ, აღმა ავადა-უაი რეიზგარახე ავადა დცეიტ.

აშებე აარა კერ შთაგვზ თათლასთან ჩაგლა რაფხეა დგვლანგ ალადა-უაი აბირაყ კნე, აშია ჰიო ალადატიი აგუაში დუ აარტნე აგუარაჰია აშთა იაათალან, ხამრა-ხამრანგ იტიანგ აშიაჰიარა, აკუაშარა იალავეიტი. ალა-ნათშეგრაზე აჰისახუქქუა ურთ ირეკააზგდგ, უაყდ ირგ-ლან, იკუაშოონ.

ფუტკ აბეგესუანგ ეიფუშა აღმა ჩაგლა რაფხეა დგვ-ლანგ, აშია ჰიო, აბირაყ კნე ავადა-უაი აგუარაბეარა იააბეაგელტი. თათლასთან დახგვლაზ — აბაიქუა, ზან ილავეიფშეგმ შინეი, შინარფელ, რბირაყ რგმხნე აჰიენწია ილაშეიკუაჰა! — ჰია არწიიაჰია იბეგ ნაირგუეიტ.

აკუაშარა იაქვებ რგკუაშარა ნკაენგ, ეიბარვნგ ინარფელტი, რბირაყ რციააგოიტი ჰია. ურთ უს შარიალა ირგერთოზმა, უი აკუხეიტი, იაიილალტი; ყაარახეიტი, ჰიჰიარახეიტი, უალიიმშხარა, ცეგმარაკ ახგყალო ეიფუშა. ეიბაფეიეიეიტი, ეიბაკუკუიტი, აჰიენწია ილავეიბა-ეიტი. აბრი ზბოზ ნაპარბეი ივგცეიეი იარეი რგზხარა ინჩეიტი. ჯოუკე აგუარა იაწახეიტი, აფსრა იალავეიტი, ახა იზბოდა, იზაჰაუადა! ხუქვე იანაიიხსგლდ, იგუართან აგუარა იაწგრხეიტი. ახა აგუარა ანკაჰა აუაი რაცთანგ იახგქუგვლაზ აყენტი, ეიავგე რაყარა ხუახუა-ეახუა იაწგრხეიტი, კვჯა რგფსგ რგლშეშეიან, აუაჰა იანწანგ ინა-განგ აგუულარა ინგშთარწეიტი. ნას ზეგდგ, იშუენეიბავგზ,

ამისა ჰყო ამჟამად იათალან, რეჩოშხანგ, აკუაშხანგ, სიხაშხანგ
სიხაშხანგ

კამაქვებზე ლან დღეცნე ამრა დეკან. ლეკუაშხარალა
 აუბა ლეკვანამეტი. ფშორალევი სახალაღევი უი ილგ-
 ცნაზგოხ უა უავ დეკამეზტ. ლეკუციანეიარა ზენდაკ უავ
 დარხანგონ. ლეკუავგმა უეიზგეგ იბზიან. ლეკათაშა ნაპიავ
 ათახემგეზტ. იახდა ამრავა უი ზეგეგ დლაფშეკურწეიტი.
 ამრავა თაუადი ამსთეი რეკუენცია აძე დლეკუა-
 შეიტი, ვგვა ლეკუაშეიტი: ზენდაკ რეკუ დახუადეიტი.
 ლჩოვი ლეკუადგრი უპია, ნას აჩავ შოლგრხეშიარუა ატივ,
 ლხესმა ატივ, ლეკუავგმა ატივ ზეგეგ ინეიმდა-აიმიდო უა
 პიატივს ირგმან. იუანა დახეტიახ, — ამრი აფავგზბა ათა-
 უადრეი ამსთა ბზიარეი რაკუმ, ბაშოა ამსთა ხუქვე
 დოიფშარგეგ სეიგურლანგ სეკუენ დეიზესპიონ, თაციას
 დესანწონ, ახა იაბაყოუ ნხავგ — წლაპივსთავ დეიფშაუპ
 აკუმზარ, — იპიეტი.

— იუანა, უარა უხეკუ ალიას იფშა ლოუმა? — ჰია
 დოიწაიტი ხაბგეუ.

— აიი, უბრი ლოუმ.

— უი სიირკ ლოუმ! ლარა დეფშეკადოუმ. 16—17 შოგ-
 ქუსა რეიპა ლხემწუაზარ ყალაპ, უი დეიპამამ, ახა ლხემდი-
 ლეფშევი რგლა უი ჰარა ჰაბეგეუა რქოვ დგზხემდგროუ
 დეზუსთა. თაუადი ამსთეი უი დენხავ თეფშაუპ ჰია
 ლგარა ხეგმდღერშოიტი, ანხაცია რეკუენცია იგულდნე
 ბპაცკაპია რეზლაპიომ. უიმოუ აწარავგეგ ლემოუმ: აურგს
 ბეზშა ლპიოიტი, აშეყუ დაფხმოიტი, ილკუეიტი; ლარა
 აგურწყულ ბზია ზმოუ აძე ლოუმ, — იპიეტი ხაბგეუ.

არი ზაპაუახ თაუადი ამსთეი რეკუენცია აძეგ ხა-
 ბგეუ იახდ იხე ნაირხან: — ხაბგეუ უხაწკე, უი ზეძახუ
 შეგროუ აფავგზბა ჩავპიფილა არფარცია ზამინაქუა ჩოვ-
 ეყყყა იკალეგეიტი, შეაქელა ახესრაზგ — აციყდარა
 კელეფაუეიტი...

— უი დგზხეკიამაშადა? უბრი ალიას ხუფშას
 იმადა თაუადი ამსთეი რახე?

— თაუადე ამისთაჲ ჰია უი ხუფჰა დომიძამ, ურთ
 იბანგე დხუართამი. უი იუაცია — რპისარ ლეჲ
 იენ, — იპიეიტ უი აჲკუნ.

— იშაპქუა შიემღწროუბ, უბრეგე დეშინხმგერ-
 ხუიტ! ირახუ ნეიხეშეცარ, ნას დგურღმაწია აძიგმოუ,
 ვეჯეგე შიეგნეიღამ, იფჰაგე შაბერძიძიავგს დნეჯაშეწიამ,
 შინაპაქუე დყალამ. შაპ შიარა იზო აკგე შიათსამხუეიტ
 უი იჲუე!

— ირახუ რეხცარაგე ხუჲე-ხუჲლა იგდამ, ახა უს
 იარაზნაჲ ნამ ილაკრა ხუჲე იუადავუმ, უი იენ ზახდუ
 უალაფეშეგქუიწარ, ნას აციემწე შეი შარციმეზეჲუი
 ეიფეშ, დუჲცრეწუამ აჲ უღეიმგერშეაკუა. უბრი ილოუბ
 აღიას იგუ ზლალუღოუ. უიმოუ ირახეგე იხატე
 დამგლ რნიწო დალავეიტ, თაუადი ამისთეი იშეგრუა
 ეიფეშ.

— აკგე შიშათსამ იბეიტ აჲ. ანხავ ირახუ იხატი
 დამგლ რნიწო დანალავა, უი თაუადი ამისთეი ირეგეი-
 კუეიტ აჲ; აბლდააჰია დახგერხუხაროუბ, აღამგლ ზნიწო
 ირახუ იცავახაროუბ.

უაჲა იტიაზ თაუადი ამისთეი აბრი იაქუშაჰათ-
 ხუეიტ: — უს იყოუ დახგერხუტეუბ, დეშემგერღმაცაროუბ
 შიარა აჲკუნცია, — რპიეიტ.

აღმასხან დახეტიაზ: — აღიას ირახუ აღამგლ რენ-
 წარამოუ, უაჲე აკგესკეა აბრა რეჰამ იჰონგ ისაჰაიტ
 „ასოცილისტცია“ ივნე შაძალა ეიზართას ირეგოუბ ჰია.

— ეიცოოუგე იუპ ნას ანხავ იხე დააუღერ! —
 რპიეიტ ეიცუჰაჲენე უაჲა იტიაზ თაუადი ამისთეი. — ახა
 უეიზგე ახლავეშევე იმაჰაცუა დეჲოუმა აბრი ეიფეშ
 აჲს? — ჰიაგე ნაცერწეიტ. უბრი ეიფეშ ამითახე ეიზანგ
 აშეთაქუე იტიაზ რახდტი უავ დაიიტ, იზეალოზარ
 ნაჰარბეი ივეზცია იმინე აბრახდ ასოჲ დააქუგელაიიტ.
 მა აბრახდ აშეთა აგუთახე აშიშერახდ დნალბაიიტ,
 ამგლ ასრა იალავოიტ ჰია.

ხაპარბეი დაარა ბზია იიბოზ უსენ არი, დვაგელტ, ივგზცია იმანგ ასოჲ აქოჯ დნატოებტუ მჰქოჲსინქს ასრა ინალაგოეიტ ლადეი ვადეი ჰია.

ალადა უაა რზე ეიმწაკაიაჩავგს ლაზ დნქჲდგოგ-
ლდეიტ, ავადა უაა რზე — საბგდა.

აიმწაკაიაჩავგ აკრაამთა ამბგლ ხარა იმცეიტ, ირეიბარაძომგბტ აიმწაკაიაჩავგ, შამხვლაგგ რგგუთა იალგანგ უავგ იზემგოეიტ. აშთახგ იანეიდშოგლაძა, ლაზ არკველ დასგნ, ამბაყენძა ინაძარცვ ეგაიაგგმბოეიტ. აბა უაა იმფგზბაშოეიტ ავადა იზგოზ აძოგ, იმანგ დკუღააუა, დკუღარაწო იქოგნეიბოეიტ. აეილარ ციგვაძა ეიღოირ-
ხაიიტ. ზნგ ავადა დცო, ზნგ ალადა დცო, უს დგშონგ-
უაზ დლაშშ აძგ დგნხქურკალტ, ეიჰა იახგძმგგრაზ. აბა აძმგგრაზგ დაანწასუაზმა, დუუაძა დგფან დნალაფალტ. იშთახგ ინეიუაზგგ აანწასუაზმა, აგუგუაჰია ზეგგ აძგ რგჩონალარგეიტ. ზეგგ აძგ ითეიბაგუეიტ. ამბგლ ზკგუ უავგ დოიბდგოუამ. ალადატოქუა ავადა უაა წიადგოგუ-
რგლოიტ, ავადატოქუა ალადა უაა წიადგოგუგლოიტ. ურთ ზეგგ აძგ რგდჩგლანგ, ირგხან ალადა იარჰია-
ზეიტ, — მგშოცვიგა შთახგნ აძგ დგუნ.

აძგ იეიბარშოეიტ რჰიან, იაანხაზგგ აძახგ იეიბოეიტ ირგზბგზ ააბოიტ ჰია. რგშთახგ ინეიუაზ ურთ ინარგ-
გუთასგნ აძგ ინალარგეტ. უბას აძიი-აძიი ნეიგუთასუა შთამახადა აკუმზარ ზეგგ უახგ იალაფეიბაეიტ. არი ზბაზ აჰისაქუა არწიაა-სგრწიააჰია ინეილალტ აძგ იეიბარშოეიტ ჰია. უაა იტიაზ თაუადი აამსთეიგგ ირციემგდბოეიტ არი იყალაზ: — ოსმან, კვაგუა, გუაჯა, შიციეიშ! აძგ იეიბა-
მგრშაიიტ ურთ ამდგოქუა, — რჰიან იდგქურწოეიტ. უბრი აამთაზგ ამბგლ ზკგ მიაძალა, აძგ ითეიბაგუაზ დნარგლ-
წგნ, აძ-ნგრცი ალა დკუღააუა ავადა იზგ რხანგ იქოგ-
ნეიბოეიტ. უს უი დააგუართეიტ, ალადა უაა ნგრციყა აძგ ზგფსგ გრგზგაზ, ურთ უი ინეიშთალტ. აარციყა უი დგზბაზგგ ამვა იზგნგ დაჰკოუეიტ ჰია აძგ რჩალაგნგ

ნერცაყა ირტ. ირეულაკგდგ, იფელაზ უჭია, იშთაზ უჭია
ამბა იაზიაშთანგ დნაძაანდა დგრკვიტ.

უბრი ამითაზგ ფეთრაკ იაიხსელდტ ამბელ
რგმითიაქუა დგრკან ეითარშეგრწეიტ, ფეთკგდგ რგფსგ
რწეიტ. ნას ეითადგრქვჯკტ რგმბელ ასრა.

დგრკავგდგ ლაზ ინეიქურცკაკნგ ჯენტა-ხენტა რაყარა
ამბელ ირმანშიალანგ დნასენ ამბაყენდა ინეიშორაზგ
ეგააიგგმზუეიტ.

ნას ავადა-უა ნეიბარყაიტი: — ჰაიშიყაიაჩავგ ხუჯკ
დკუადაშია დააბოიტ, ლაზ ესქდგნაგდგ ამბელ დოცი-
სუეიტ, ლაბალა იცაირგოიტ! — რჰან უი დგფსახნგ უი
იცენხურას ლაგუსთან დგქუდგრგელტ. უაფიშთა ლაზი
იარეი ეიბაკაპანუა იალაგუეიტ.

აბრყა ზეგდ რეიბა იჯაშატიგ — ამბელ ეიმწაზგრ-
სლან იჯბარარა, იხემშოათარა. აყდაჯაი უი დზენყაოზ
აიიქეუა ჯგჯამქუა ეიზყა იკაიფუან, ფეთრაკ რხე იახუ-
ართამქუა იყალსეიტ უჭიარატიგ.

ზნგზენლაგდგ უი ამბელ ზეგუ აუა კაყუა დგშინეიუა
დგშოყაინგ დკუმბელუა დანკაპაუაზ ყალონ, ზნგზდგ
ეინყაოზ შთახლა იშოყაინგ რგჯუქუა ხახხალა უა იშთა-
ხაპ, იზგვლარემ უჭიარატიგ იკაპაუან.

დაჩაზნგხე უფშაგრ ამბელ ზეგუ ივზცია ხუჯკ-ჭკვკ
ინეიპანგდგ დრგბეარგელანგ იცხრანგ, აიხვკ იანახო
ეიფშა, დგმვარგარცე დანდექურგალოზ ჯყან, რვგზ-
ციაგდგ ამალა ივგლანშია? ურთ ირეცხრარაზგ, რქა-
გელაცია ირგჯუთასნგ ამბელ ზეგუ რვგზა ამვა ირთარაზგ
ურთ წგსუან.

რქაგელაციაგდგ ბაშოა იფშაზნია? რაფხგალა რგ-
შთახლა ამბელ ზგოზ ირგვილონ ამვა რგრმითარაზგ,
ამბელ ზგო დგრკარაზგ; აბას ზეგდ ეიქაპაუან.

შთა აბრყა ინაფშოუაზ უაკგ იზეილგრგომგბტ ამბელ
ზგოი, ამვა იზგზკუა იზმგრგოი, აყდაჯ-საჯაი იკვდი-
ბაყდონ, ვაივგ-ვაივგლა ეინყაინგ, რგუ ხახხალა იკაიბა-

ქუან. ამრი ზმობ ნაპარბეი ივგზციეი იარეი დავჟიქუნსუნი
იახუნ, იეიბარჩონ. ნიკოლოზი

აბეს ამბელ იასუან ამრა ათაშეარახდე ინეიხაანა,
ალადადეგ ავადადეგ ამბელ უავგ იზემგო. აშთახდეა ლახ
უეიზედეგ ლაბალა იაირგუეიტ, ალადა-უაა იიაიიტ. აბარო
ანხაცია რახე ზნავე თფახ დეუბაპ, ზნავე თფახ დეუბაპ,
ახა ურთ რგგუხდეაა ზეგდახ ათაუად დუ ურთ დავა-
რგზხამფეშეიტ.

— უწხ იაბზიახაიიტ, ჩოხანე უაეიანგდე უეიზევა
უზგდეა ანცია უაპირბაიიტ! — რქიან ინავადეგნ რგვრქუა
რახე ამვა ინექულეეიტ.

XXIII

ქაქაქე ლქიარახე არუარცია ნალხმფუფუა იალაგუეიტ

ამბელ ასრახეტი იანზენივე ადგრვაჩონე შეგეძა რაჭიდა
ლგფალ ლგფევა ინექურგელი, ალიასრია რგუაში დნა-
დგელან ლგბეგ ნალგრგუეიტ — ესმა ჰია, ესმა დიადაგლ-
ფეშონ, რაჭიდა ლგფალ დანა აგუაში აქოგ დგშოგელახ
ანგლბა, აძახეგ აცარახე შაეკუხ ლდგრენ, ლარგდეგ ლგ-
ფალ ააშთეგ უახე ლქუნალხეეიტ. ახა იჯალშონ, ას
რაჭიდა შეგეშთანძა აძახე ლიარა.

— რაჭიდახეეიტ, იახა ამგდალ-მწეა გქანე შეგშთა-
ლაზუ, შეგეძა აძახეგ ბდიექულეეიტეი ბეფალ ზხარ-
ზხალა! — ლქიან ესმა რაჭიდა ასამარყულ აალგლგლ-
ხეეიტ.

— იწეგე შეგეგ სახეგმაახ უამაშეა იბემბოი, უიმოუ,
ბარა ბერქუხხარა საცეააშეეიტ აქუმზარ, შოხანძაგდე საა-
უან, იახა სეცეაა ჯგბშეოუ...

— იყალახეი, ბგზმერცეაშეახ იბეხხეი, ახუქქუა
ძეგრ იგუ ბზიამზუ, მამზარ აძქუა ბეცქაუ?

— ახუქქუა ხარ რემამ, აძგდე სმეცქაიიტ, ახა ეცე
უბრა, იხარაქოგ აეიექლაც აძეგ ისალქიან, უბრი ბარა

იბასპიანდა, სგფსგ სგმხარაკიანხან, იაზა სგზმეციათეიტ,
უბრი სშოახხუკუახ...
მარკინული
ნიკოლოზი

— იყალაზეი, იბაპაზეი უს აქეასგ, ბამერკინაკიანი
ეიფშა? — ლპიონგ ესმა, უს ალაღდარა ინთალან აძგხდ
აქვგ ინეიტ, იშაეიტკიაეიოზ.

უაყა რგძქუა რტან, რგფპალქუა ნარგგლანგ რჭოი
რნაპი ძძძიანგ ინატეიტ უს აძაიგაცია აპისაქუა აძხა
იშაგრულუა ეიფშა: რაჭიდა ლაქეა ეითაალგრჭვგეიტ,
ესმეგგ აბრი ილპოო საპანდაზ ჰია ციგვა დაზგუაყუან.

— უი აქვგეს ისალპაიზ აქეა დნაზხგსგზ-დნაზწყსგზ
ზეგგგ აბრა ისპოიიტ ჰია სნალავარ აკრაამთა საგოიტ,
უბრი აყნეტეი, აბრა იაარკდაქუშეა იბასპაიპ უბრი, ცქვა
ბნაზხუც. ნას ჰაითაიბაბოიტ, აბრა ჰაყამი, იბასპაიპ
ინაროუნგ... აბრი სგმეშა, კამაქვქ ლთგძშეიოუპ სგზლა-
ციაეიო...

— უნან ჯბეიტ. ზაკუზეი ისაბპიო! ციგვარაქ უი
ლზგ ძეგრ კვრ ბალპაიმა?..

— აციგვარა ლყუბლაიუბ; უი ლზგ აციგვა ჰპიო,
არა-ვა იხგ ნანიყდაიიტ, აზა იბგმდგრუეი ზნგქ ათეუჰარა
ღრგნაზგლკუა დნალავარ, ილათიოუგგგ ილათიამგგგ
ლზეინაზგრბო ილაგოიტ, იატეალგმმაზ უი, ლა ლზგ
ბზიარაქ იპაიშაიპ, — ზეგგგ რგუ უი ილზგყაწარგმ...
ეცვ, უა აიზარაქვგ ლგძმაზუ ზგმპიოზ ჰია ვგჯაგგ
ჯყამგზტ — ანხაცია რგქუნცია რაკუზაიიტ, თაუადი
ამსთეი რგქუნცია უჰიარუ ზეგგ უბრი ლგძმაზუ რგ-
მან, ლგფშორა-ლსახა, ლგჩაფაშა, ლგუაგვშა, ნასგგგ
ლგყაშარა ზეგგგ იჯარშონ. ანცია იჯშოუპ უი ეცვ
ჩოგლა დაზგმნიეიზ — ზეგგ რგბლაქუა უი ითნახრა იყან...
უი, სგლამშარა, შთა დთგფჰაუბ. „ათგფჰაი აქუაც
ეიი“ რპოიტ. აქუაც ეიგ აკრაამთა იშაგუზგმწიახთუა
ეიფშა, აძლაბგგგ დანთგფჰახალაკ აკრაამთა ლგრფშორა
აკგგგ იაფსამ: აძეგ დირჩახუაშტ, დარაძეგ დირჯაშტ,
აქელარ რჭვგ უაგვ იზყუამ. ეგგგზლაძამ აკვ ლგპატუ

ბენახერ ყალოიტ, ნას აკგდგ დაფსამ. იაჰჰიამ, აწიცი
 ფრანგზარგდგ ხუტკე იხუანგ აძე თათიანგ აძე
 კერ, ეგდა ბძეშოზარგდგ აყირა დუე იბგუაფხრმ. უაჰი
 აზოუბ „ათეფჰაი-აწიცი“ ზერპიო. ათეფჰა აწიცი დაგ-
 ზოუბ ათეფჰა აბზიარაზე აეუზაიიტ, აციგდარაზე აეუზაიიტ
 აეილარ ყაყატოგს დროურ, ხაირკ ლბომ...

— რაჰიდა, შთა იჰიეიშ ბგზხაიიშა! კამაჰკე ლე-
 ციგდა რჰიონგ ჯარა აკერ ბაჰამა?

— იშთუანგყალოი, უი ლეციგდა რჰიონგ, უიშოუ
 ნეცხუ დდგრჩხუაციოიტ. მაკდა დგშოდგრჩხუო, ახაძ-
 აფშეი შოლემიფუ ჰეუნაკ, ლარა ილათიოუ აძეგ დიმა-
 ზარ, ლარა ლზენგდგ ნასგფ ბზიოუბ, შიარგდგ თარა
 შიხიურგნ...

— რაჰიდახუეიტ, უი ბეჰე იზჰიან ხეღა ითაიიტ,
 უბრი ეიფშო აჰეუნ ბზია დაბაყოუ აეუმზარ, იახა-უაწიე
 ჰია ჰაფშოდომგბტ, აბრი, აბრაყა ბარა იზჰიან ჰარგდგ
 ჰრგზხუეეიტ. მაკანა ჰაძღაბ დგფშოქოუბ, დგწირ-
 შოქუაჰა უაეიოუბ დანგვაგღა, ათეფჰარა დაზაჰყოუამ,
 ახა აციგგდგუც ზლოუ აძეგ დგმწარსნგ დიგარ, ლარგდგ
 დრაზეღდახოიტ, ჰარგდგ ჰაფსგ თანგ გუ ჰმოუა ჰყა-
 ლოიტ, იშოგბდგრუა ეიფშო, ლგდა დჰამაჰაძ.

— აბრი აზოუბ სარგდგ აბრი სზალაციეიო. აბრი
 ეიფშო აეია ანგბჰია უაეიეშთა ეია სგუ აარტნგ იბას-
 ჰიოიტ საეია ნაგძანგ. ეეგ ადჰა, ბასიათ იფჰეგს, უი
 შიარგდგ დშეცეიტეიეჰაჰამ, — დაჰუნ აეიაბეჰაჰარა რაჰი-
 და, — დასგდტაილან, აფხაშია ისჰიან ეიფშო, უი
 ილჰიან ზეგდგ სარა იზლასჰიოი, აბრი, კამაჰკე ძეძეკურ-
 იფა ალხას დიზაჰჰიამ ლჰეიტ. იანი იაბი დაარა ბზია
 ირბოიტ, იარა აჰეუნგდგ დაარა დლშეილაჰაუეიტ, ლარა
 კამაჰკეგდგ დგლდგრუეიტ. უი მაკანა დგჰეუნდოუბ,
 25—28-ყა შოგჰუსა იხეწუაზარგდგ უაჰა იხეწუამ. ახა
 ჰეუნა ეიბაგაკ იაუბ; აციგეი აბზიეი რჰეჰ უი დახგ-

უმეცხოვრებელი ზეცალომ. იფიქრობდა ისახება ბზიოვებ, იაბი
 უაა შახუქუოუბ, კრგზეკუ უააუბ; იარა აქეუნ იდუქეუნ
 აქეკამ. აღმგრაზგ ნაპაა ზმოუ აძიგ იაკუმ, უბზ
 თაუადი აამგსთეი დაარა დრეკპარშოიტი, იახეკო-ახე-
 ააუა უი დნგეურგოიტი, რგბლა დთიგენგ დნგზარ დნგრ-
 ხშოამ. ჩგბლალა დაარა დუაზოუბ, აჩგ რბუმარტი
 ათარტიეი უპაა რზგ იცნაზგო დნგეალომ. წოუბ, კამა-
 კეკეგგ, კამაპეკე ლოუბ, ახა, უიგგგ ზენძაკ დეგკ იაუბ;
 უახა-სახა პაა ზეგგგ აღმგრა იანაქუუ, აგილარ აღმგრკაა
 პიმიგრწიეიტი პაა ზეგგგ ანაშოშოუა, იბაპახდოუმა უი იბ
 აკგ იცეგრტიეიტი პაა, უი იტიგ ზაყა უივე იმძარა... უბრი
 აზგ ივნადართა რიბათომ. დარბან ნხაუუ ას ივნარდო?
 იჩგვი იკუადგრი ესტმგნაგგ იღაზღაზუა ეიქუბ. უი
 აყარა ზესპიოი, ბარა დბემდგრუეი?...—(ესმა დბუკუა
 დგლზმტგრუეიტი).—იბრი უახა შიანაატოი აღიას იღკმა
 ინთშიშ, ცეგა იბარგმპაი სეყოუბ. ახა უეიზგგგ ხარა
 იშიგმგან, იარლასშია ათაქ საშიპაა!.. შთა ავნგ ზეგგგ
 გგლახეიტი, პნაკეკეკროუბ, — ლპიეიტი რაჭიდა.

— იიაშოოუბ, იიაშოოუბ პკაროუბ, — ლპიან ესმაგგ
 რაჭიდაგგ ეიმანგ ახუ ინხალტ...

— რაჭიდახეიტი ამრა ფხოზაბ არა ახუაქვგ, წიყა
 ლბაა ამრა თაფხომგზტი, უა იპამბეიტი, უიმოუ აწარა-
 ქუაწიყაგგგ აშთა რპიონგ რგბგგ სმაპაიტი, ხუკეკ ეგგგ-
 ხდთანპაიგგგ სეყოუბ, — ლპიეიტი ესმა. რაჭიდაგგ უი
 დააქუშაპათხან, ესმა ლგუაში აქვგ იანიანი, რაჭიდა
 ლგვგყა ლკუნალხეიტი.

— იპპაზ საპაიტი, რაჭიდა, უახა სევეშიმა ინიიას-
 პაბ, იგუ ზგზკო ეილესკაბ, ნას იზლაქენაგო ალა პნგ-
 ყუაბ, — ლპიან ესმა ლგუაში დგნთალხეიტი.

რაჭიდა ლგვგყა დციეიტი დლახქვგხხა, „ისუალგზ ნა-
 სგგტიეიტი“ ლპიოშია.

ესმა აცაგდგ დიბგლუა, ახდშიაშიაგდგ დიბგლუა, აქრუნსუა
 აეია ლხაწა იანიიალჰიაშუეი იშუგლჰიაშუეი დნაქუქუა
 ლკუნგ დგუნალტ.

აუაგე იბარცე-იაპარცე ითთახემ აკე დაქუშეარ იბ-
 თგრთა აქააცი იხე-იქოზ ინადეკლანგ, უახდ დგმფწოგკუა
 დნავსნგ დციოიტ. აბრი აჩონგ აბას აუიტ ამრა: ახაპოზ
 აფსთჰია ნათგრინაკუნ, აძეხი ურთ აჰისაქუეი ირჰიონ
 ნეიდეკლანგ, ირგზხამდმუშაქუა ინარავსტ. იყამლაშთა,
 იქუნავამ აკე იალაციეთეონგ აჰახშია.

აწარქუა რაკუზარ — ურთ აბრაყა ტიართას ირგმა-
 ძოუბ, უი ათეფ რზემანშიალოუბ. შეგემთანლა, ეიპარაკ
 ააფნგლა, უაეირაანგ, ურთ რგშიაჰიაბე მჭა-მეი სგრზ-
 ძგრკლანდაზ უჰარტეგ იყან. აბრაყა აყარმაწარქუა
 ნგრცი-აარცი ახუქუა რქოგ ვაეია-ვაეიალა ინეიმიდა-
 აიმილო აშია ანგრჰიონ, ეგდა აუს ცკაკ უმაზარგდგ,
 იუზარშთნგ, ურგაჩამკნგ უნგრკლონ. აბრაყა წვა ზმამ
 არდენაქუა რგშიაჰიაბეგ ანრგლალა, ნას იარბან მუ-
 ზიკოუ აბრი ეილდხაშთა?

ართ რგმაცარა როუმა? აქუქუ, ამლადურ ართგდგ
 ურთ რგშთახდ იგვლოზმა! ახდაე აქუზარ, ზნგ ახდში იარ-
 შიახშია აბეგ ყანაწონ, ზნგბ-აფჰიგს ზეკუქგშ ახდში იმწა-
 ნარსგზ ლუეიფშ „ჰაიი-ჰაიი!“ ჰია აბეგ, რპანგ ფჰიგს-ბეგ-
 წას იყანაწონ, ურთ რქოგდგ იმა:წწასკუა — აჯმა ეიფშ
 „ბე-ეეე“ ჰია იკეკადუნ, ზნგზნლა ახდში ეიმწანარსუა
 აქუქგშ ეიფშ „წიუ-წიუ! აჰიოიტ, ზნგდაე კუქგშუშია,
 უბას იწაგდგგ. აეიაე ალა ახდაე, იშუგრჰიონ ალა, ამგს-
 თხუაგუეი ამჰაბგსთეი აზჰიომ აქუშარ ზეგდგ აჰიოიტ.
 აბართ ზეგდგ რქოგ აწლარკუქუ, აუაშიშეგრარა ზჩოგ-
 ნაზგზგზ აწლაქუა ინარგდტიალა, აეიჰია ეიფშ, ახგ
 მშოათაკუა აყუაქ-აყუაქ ჰია ინარგნყდო, აბაეიქუა რგფ-
 თანგ წაყა ინანაშთეიტი „ქუეი-ქუეი!“ ჰია იწააუა აწ-
 ლაქუა ნეიმილო. ნას, აბაღრ წარქუა წვა ზმამ, რგბეგ
 მიტი ყანაწონ, აკვი-აკვი ეიზემძგრკუა აიმაე რგმოუშია

ეილოუპ, ზნგდგ იშოზახუო, დარა ირგმანშიალოუ ^{ქარქუხუა} რგლა აშიაპიარა იაქუფენ, — აბართ აბექუა ზეგდგ ^{ქარქუხუა} აპიაბექუა იანიელიალაიკა აწკეს ეილდუუ უაჯ დგზზგდგრ-
 ვგშა აქ ზგყილაშაამ. აბრი შოგყოუ აბას იუპ ჰია ავრა-
 აპიარა მარიამ. აბრი ზდგრუა, იფსნგ აბნა აიიგუიარა
 ინხო იოუპ. აბართ აფსაატექუა ზგძბახუ სპიაზ ტიარ-
 თას- შიაპიართას იახდრგმან აბრა აკუნ. აბრი აწნგ
 ააფენ შგგმთან, აბართ ზეგდგ, ზაა ეიბგრპიაზშია, აბრი
 ათუფან რგშიაპიაბექუა აამგზტ.

აწნგ იანახულა, რგძლბ დანგცია, ესნა ლხაწა
 დნაიდტიალან რაჭიდა ილალპიაზ აგია იალპიეიტ,
 უბასგდგ ნაკულწეიტ: „ჰაძლბ ლზგ კუქერი რასთეი აუა
 კანწინგ იშორგმოუ ლასგმპიაბექიტ. ახა ართ რახმ აბრი
 უაფეგ ზგძბახუ სპიაზ — ილხას ურთ ზეგდგ დრეილდგუპ“...

— აბარ აბრი აგგმზკ-ახგმზკ რგლა ჰაძლბ უაფე იბ-
 პიაზ დგზგვკუუპ, — ციგაა იააიქუდგრცკაკციეიტ, სარა
 იზლაზხო ილა, ჰარგდგ ჰააცკაკგროუპ აკუმზარ, აუაცია
 რეიპა ილაცია ჰარპარა ჰაყოუპ. ჰაძლბ, ზლა დჰამამ,
 ზეგდგ ჰზეიგურდგო, არახდგდგ ჰარგურდგო ჰაზმოუ, იანა-
 ამთოუ ხაწა დჰაზიმთარ, დრაზყედანგ დნაპარტოარ ყა-
 ლოიტ. უბრი აყნგტი აბრი აუს ხუქკე ჰნახგცკაკგროუპ.
 იახეი უაწი ინარხგმგაკუა იაშარალა ეიპა იაჰზააი-
 გოუ — თორყან, ქუაბლგბუ, რაჭიდა, მაც უჰიანა დგა-
 ლანგ, არი აუს იაარლასნგ ჰალგაროუპ, — იპიეიტ ალიას.

— უნან, გბეიტ, უარა შარიჰა დგუეხაშოთზეი? უი
 ილზემდგრუა არი აუს ჰაშოფალაკიაეიოი, დეიეუპ, ახა
 მაკანა კრეილგზცო თაკუაეიუპ.

— ააი, უი დგსხაშოთიტ, — უი, ჰიარა ათახეუმა ჰა-
 ალგფხდაროუპ.

— ივან, ლეუნ უჰია ურთ აძიგდგ ზგყალომპია, არი
 აუს ირლასნგ ჰალაკიაეიოზარ. ურთ აბაკეი შშიან, ას
 აკრაამთა იახგზგმიაშოზ?

— ურთ ირზებუაზეი, ურთ დაჩა უსკ ირლასნე იზხნეშვიერ ყალაპ. ივან, ლეუან, ნას ავგურუაქ, ქერთუაქგე აკაიქ ჰაა — ზეგე ვიძანე სუხუმეა იციეიტ. უაყა უი აუს აზე იზედწაილაშა აუავე დრგმო-უპ, უი ურთ ზეგე დგრბეუპ აბრა, აფსნე ირუშა ირ-ჰააშა, იშხეყუაშა ზეგე რეიპიოიტ, იდირბოიტ. უი იფილაგე ლეუან ისეიჰიან, ახა ისხაშოთიტ. უი იზე მშათაყუა უი აუს დაშოთუპ, ანაგპარაზე...

— უი აუს ჰაა უზქუე აპიენთქარ იახგაროუმა?

— ააი, აპიენთქარ იახგაროუპ. ზაყანტი უი ბაჰჰიანდ-ოლზეი!

— ჯოუკე მიტი რგუადუეიტ, რანაჯალბაიიტ; აპიენთქარ დუძა დახაგოიტ ჰაა იაჭუპ...

— ააი, უი იაშოთუპ.. ურთ უა იახანეიუა, იზხნეიზ დრგმბარ, ფეთრაქ ინხარ ყალაპ. ივანგე აბრა იუსურა დნაფხეიტ. უაეიოუპ აციალუარა, ალაწარა უჰაა, აუთრა-სეთრა უჰაა იანალაგო, იარა უახე დგნხეიტ. არი უაეიე იზაჰჰიო ჰარა ჰუეს აზე ურთ აძიგე რაქურ-შეარა სთახჰამ. იზბან ბჰიარ, უი დღეგუეუპ, ევი აწარა იმამ, რჰააპ, უი დღეკუნაგომ, ნასგე უი მაკაანა დხუ-ქუპ, დგძლბუპ რჰააპ... აუს ნაყ-ნაყ იდგრგუაგუალაშოტ, უი ჰარა ჰზე დუე იქმარემ...

უი უახე იზეზუაზ დახეზგარგზ, დაბაყარგზ აყრაამთა დახეზგმააშაზ?

— უბრი აბართ ჰარა ჰაქქუნცია ლეუან ივან ბჰაა აპიენთქარ იახგარა აუს იაშოთუპ-ჰაა აძიგე იახგმჰიან, აჰსაქუა შეანეიბაბალაქ რეიჰა ზეზჰიო:ჰაა შეიეკლანე აციაეიარა შილაგოიტ, ამადეი არგამეი ნეილაფსო, ამცგე უაყა ინახაფშუა... უბრი იზეზუაზგე ეიჰაბეკ დიმაქუა დეყამ... ურთ ზეშოთუ ეიფშო აუს დუ აფსნე აწებუა-ფწიანე ირზეშთებუეამ.. აბრი აუს იაშოთუ რე-იჰაბჰაქ სოსო ჰაა აძი დეყოუპ, — იჰეიტ ლეუან. უი ზნე ბათემ დეყოუპ, ზნე ქართ, ზნე ბაქუა, ზნე ურგატე-

ლან, — ჯარაკ დტეიძამ. ნაყ ხარაძეგდ დანცო უაღრესესად
 იტ. აბას სეიძეიტ უაყი ააკგესკდა ლუუნ. ახგინდოროთისა
 აძვეგ იბგმპიაროუბ, დაარა იმიძა დუუბ. უი სპიეიტ
 პია, შთა იბხაშოთხეიტ ურთ იბასპიაზ, უი აზგ სშომ
 აძიგ იბპიაპ პია...

— ნას ურთ პანგრზემფშო, პაეშარა ააიზ უგარ, რგუ
 იანაგო პარპიაპ, მვაკე პნეტურწაპ. პარა პზე აბრი აწ-
 კეს ეიპაუ უს პაფსე თანგ იპაუძომ, ეგამმოუტტ.

— პაეშარა ზეგგ ბპიარ, ურთ ფეტყ ირაციოუბ,
 ურთ ზეგდ რაკუმ, აბრა ზედმაბუ პპიაზ პაარგფხაპ...
 ირლასნე აბრი აუს პალგარ ციგდა იზომ.

— უარა უზლაზზო ალა, იუპაქუო უაყიქუა რაკუმ,
 უპააშა აკალაშა იზბოიტ... აკე უარშიაზშოიუბ უშეგყოუ,
 იყოუზეი, იუაპაზეი?

— უი ბარა იალაბზუზეი! უს აკე სგუ იამგზუოზ პაძ-
 ლაბ ლზე ისაპაიტ, აბა უაპა ბგსზემწაან... სარა ისაზ-
 პიაზ ისეიმპიანდა, ბარა იბასპიაზუაია.

— იაკუმ აძიგ პაძლაბ დღეშთანაგალაშა, იყალაზეი?!

— უბასშოიუბ იშეგყოუ, აბა შთა უი აზგ უაპა ბგსზემ-
 წაან. უაწიგ ურთ პაშციი ადგრრა ნარაპთაპ, უაწიუბა
 პაარგფხაპ. ბარგგე ხუქკე ურთ რგჰატი აზგ ბჩაარხთია!

— აწგე აგუ ეივნაშეიტ, შთა უნგშთალ, უაწიგ არი
 აუს უნაშთალ, — ლპიან ლგფშიმა დნგშთალწეიტ. ლარა
 ფტორაკ დხუცუა' დტეან, ლგფშიმა ილგეიმპიაზ აუს ზა-
 კუხარზეიშ პია, ნას ლარგგე დნგშთალტ.

ადგრკაჩონგ აშეე ირახუ ანაილშირგა, აუხა იშეგრ-
 ძბგზ ეიფშო, იიეშარა ადგრრა რითეიტ, იარა იყნგ
 ინეირაზგ.

ურთ იზეიპიაზ უახდ დგზრგფხაპ ფეტყ ეილგრშკაარ
 რუაზმა, ხუქკე რლგმა ინთიშტ. უს ეგდათახენ, იზბან

აკუსარ ეიპა იახხუცნე, იარჰაიშა-იბეიარგაშე დღუნე
 იძინე იმააშეი.

იხეიპაზ ზეგდე არი აუს დაარა რგუ იახუეიტ. რგუ
 იშეფამეხოზ, აქუნ დაარა ბზიაც იაკუნ, იაბი იანი
 უაა შახუქუაქ რაკუნ.

XXIV

ალიას იგულაცია ეიფიგუნიტ

ახულფაზე იანაილაშეშე იხეიპაზ აგულაცია იაი-
 ზეიტ, ასანგრეულ ჰიო აბარწა ინატიეიტ. კამაქუქ,
 აბართ რეიზარა ლარა ლუსესაზ შააკუბ გუვარას იყალ-
 წან, ლან დღეზწაიიტ, ახა ცქმა ეილგრგანე, აკგდე ლა-
 ლემპაეიტ. იარა უბას, უბრი აჩუნგდე, ლან აფატი-აეიტო
 აზე აჩუნგხიარა დანაქუგზგდე დღეზწაიიტ, ახა ილა-
 ლემპაეიტ. უეიზგდე უი აქზგგხოზ ლაკუზმა, ლგუ აზ-
 ცეიტ ლა ლზე აქ შეეიწგხოზ.

იეიზაზ ფეთრაც უს იეიციეიონ აბარწაქუგ, ნასკამა-
 ქუქ ილმპარაზე, ურთ ზეგდე ნეწეწუნ, ნასკამა ამძგრხაქუგ
 აწლა დუ ამწან ინატიეიტ, ინეილაციეიარც აზე.

— ეგმა უმპიან, ააფენროუპ, ფხარროუპ, ახა დგრ-
 ვეგდე იუდგრრატეი ადგდელ ხუქუქ იციეიეკუპ. იანამთან
 ისგულამშიეიტ აქუშარ, აძლაბ აგულარა დდექუწაშარ
 აქუნ, ნას ჰარა თენჩ ავნე ჰტიონ, — იპეიტ ალიას. ახა
 აგულაცია უი ეგმაურემ, ფხარროუპ, — რპიან რუს
 ალიციეიარა ინალაგუეიტ. ალიას იზაიიგაზ, დგზრგფ-
 ხაზ აუს ირკუგცნე ეითარეიპეიტ. ნას ეიზაზგდე ნახხუც-
 ქუეიტ.

რაფხა თორყან დეაციეიან: — უახა ჰაზლიციეიო
 აუს, კამაქუქ ხუქუქ ლუს, აწარა-ადგრრა ახდეყო აუა
 რკუგ, აბრი ილგქულოუ აძიე დეიპთაროუპ ჰაი იახეც-
 ცაქომ. ახა ჰარა, აბრა ჰზეიფშოროუ ალა, ჰაყაზშა-
 ჰწასქუა რგლა, აბრი, ეიფშა აუს აძლაბგდე ილგდაქცა-
 ლაროუპ, ჰარგდე ჰჩაზჰარხიაროუპ. ას ანაჰამუე იზაპ-

გუამხუდო ადგი ახდგმდ ჰორგარ ყალოიტ, უბრი აუნტა
 აბრი აუს ჰახეცკაჯროუბ. სარა სგუნელა, უბრარჰანსუ
 კურ-იფა ალხას იწკეს იეილდუ აბრი ავბა-ხფა ქეტბ
 უაჯ დიბომ. წოუბ, უი მაკანა ლხაწაცარა იამთათამ;
 აბრა ჰქეტან ათეფჰაცია აიხაეიაქუა იაუმაქბეფ, ახა
 აბრი კამაქეკ ლუს დანჰაკალაშია იყალაეიტ, დვწხა-
 ხანდა ლეძახუ აეილარ ინარგლავტ. თეფჰა ნადაკ
 ლაეიფშუ, შთა აბრი ლანკლარა მჩუეცაოუბ. ქუნა-
 გალა უბრი აქეტნ აციაეიარა ყაიწარ, მამ ჰია იაჰჰა-
 არემ, ას რაფიდა ლელა ჰიანჰახლა ადგრაა შჰაითაზ
 აკუმეჰა, — იჰიეიტ.

მაც თორყან იჰიანზ დაქუშჰაჰათნე დააციაეიეიტ, ახა
 უბასგდ ნაციწეიტ — ივანი ლეუანი გყაზარ აბრი ჰდგ-
 რუამგზტ, კამაქეკ დარა რუს აზგ ვუნას დგრთახენ, —
 ფჰაესკგდ დრულაზარ ციგდა ირბომგზტ, აჰსაქუა
 რჰვადე აციაეიარაქუა რთახენი! ახა დარა აანდა აბრი
 აუს ჰალგარ, ნას წოუბ, ირზენკელომ, ეგდგრლასტიუბ.

შარიჰა დააციაეიან: — აბრი აძლამ ხუქე ახაცია
 დრეკწანე აეილარ დგშუფარგლაშიწოი. უი ილჰიო იაზგ-
 ძგრკუადა, ილხენჩაპ აკუმზარ, იშხებმდგრუეი აბრა
 ჰათსნე იშუყოუ?

თორყან უჰია, ნას ეგდგრთგდ აბრი იაქუშჰაჰათხეიეიტ.
 ახა — აბრი მაკანა დარა იმადაზაროუბ, ტემეჰუავგ
 იმაჰაროუბ, უახა აბრა ჰშუეიზხ ეგდგრთ ჰაწეცაიწიყდგდ
 ირზემდგრუაზაროუბ — ჰიავგდ ნაცგრწეიტ.

— ჰარა ჰაიქუშჰაჰათნე კამაქეკ ხაწა დიაჰთოიეიტ,
 ახა ლარა უი დაქუშჰაჰათუ, დაქუშჰაჰათმე ჰაზდგრ-
 დომ, — იჰიეიტ თორყან.

რაფიდა დააციაეიან: — სარა ისაჰახეიტ კამაქეკ
 უბრი აქეტნ დღგრჩხუეო აეია ბზია იქოუბ, ჩგბ-
 ლალა დყაზოუბ, იფშრა ისახა დარა იზნიოუბ, უაეი

იაიწაგვლავ ჰათესუა ქუენცია არი ავბა-ხუა ქეთან ზეგა
 უი დრეილდუბ* ჰია. უავგ იაალგდიცალარ დაზგუა
 ჰია სჯეოუბ, — ლჰიეიტ.

ინეიციაეიან რაჰილა დღლზგნარგშოიტ კამაქეკ ღლა-
 ციეიარაზგ, ღგუ იაანაგო ეილგლკაარაზგ, აბრი აბას
 უი ღზაწაცარა იზახეცკაკგზ, იზმაანოუ ზეგგ ღლიჰაი-
 რაზგ. ეგგერთ უაყა იტიანგ დანაჰეიბტეჰუაკ ირგლაციეიო
 იალაგუეიტ. უს უაყა იტიან აკრაამოა, ნას ალიას — რა-
 ჰილა ილგდგშიწაზ აუს უეიზგგ აკგ ალღგრშაპ, შიარა
 შიალა! — იჰიან დნარგუბიანგ ავნეყა ინეიგუეიტ. უაყა
 ესმა რხუ ღგრზოიახიან, აიშია ინახატეიანგ კოგრ-
 ჰეიტ. კრგჰანგ იანგვაგვლა, რაჰილა აბარწახზ
 დნარგუბიან.

— ისღლშოზ ალა იზღგრუაზ აკგ სზგ იავმგრზაკუა
 სლაციეიეიტ, — ლჰიეიტ, — აბას ირლასნგ ღზაწაცარა ზეი-
 წაჰაზზ ზეგგ ღლსჰიეიტ. იზლაზბო ალა დაზაიბ ჰია
 სჯეოუბ. უახა უეიზგგ-უეიზგგ უი აზგ კუა სგზღმგრჰიეიტ,
 აზა უაწიგ, უაწააშოთახ ჰჰაზ ეიფშო, სარა სჰაპ, სგჰ-
 ღაბ სჰაპ ჰიზგნალგზენგ აკაქგ დაავაპ, — ლჰიეიტ.

— უს აფჰავზბა დაზგრაზნგ დყალოზარ, დანაზნგ
 ჰარა ჰაიზგარა ათახჰამ, უარა ალიას, რაჰილა ილგდუ-
 წარ ადგრრა ყალწაბ ილაზჰაიზ რაზგ, ნას ურო უავწას
 იუაციეიეაპ, იზგქუნაგო აუაა უჰია, იშაქუნაგო ინგ-
 ყუარ, ირგქუნაგო აეია როუჰაპ. ნას ჰარა ჰახდუთახგუ
 აზგ ჰახოიოუბ, აბრა ჰაყამი, — რჰიან ინგქუწენგ რგვნგ-
 ყაქუა იცეიტ, არი აუს ხაირზარაზგ, ალიასი ესმეი
 ინარგდნგჰაიანგ.

რაჰილა ილგდგრწაზ აუს დაზგგავგან ვგმშო-ხემშო
 რგლა კუა ღღგრჰიეიტ კამაქეკ, ნას ღარა დაზგზგზ
 ადგრრა რგსთაპ შოგლჰიოზ, აბრაზგ უავ დგლზაარგშ-
 თიტ, უავ დზგქუგულრა აქღაბ ღახბტი ეია ბაჰამა ჰია.

— უავ დზგქუგულრა ეიფშოწიყა შაკანა აქღაბ
 ღახბტი ეგგსმაჰაქტ, აზა უეიზგგ უი დაზაზგაპ ჰია

საქუფულაუეიტ, შიარა ლანი ლაბი იზლაქუნაგოქ
შიარაციაეია, — ჰია რალჰიეიტ.

— აუაი რააშთრაზე ჰარა ჰაიწიხომ, ახა აუაი ააშ-
თნე, ნას შაპ ჰია ჰარჰიარ, ჰა ჰზე ფხაშაროუპ, ბარა უი
აზე ჰაბმერფხაშაროუპ, არი დაარა იმაძახაროუპ, აძიე
იმაჰაროუპ, — რჰიან ინექულანე-იციეიტ.

XXV

ქაშაპაპა ალხას აშინთოიტ

რაჰიდა იაქურგულნე აეია ზელთაზ, იშუენახენჰიეზ
ეიფშო ძეკურ, ალხას იაბ, აქეთან ირეიღეზ აუაა
რახეტი ვეჯა, ბასიათი ჰაჯარათი რზაიშოიტი კამაქეჰ
ლაბი ლანი. ურთ აცჰარაეიჰიაეია ააილაშეიფრა რჩო-
ალაქნე იაიან, იაიანჯეიფიტი. რაჰიდაგე იაალეფხან, უბ-
რაყა დააიტი.

აცჰარაეიჰიაეია იააიზ ზნე რაჰიდა დნასკარფხან
იღეზწაიტი, აფჰიეზბა კუა ლბერჰიამა ჰია. რაჰიდა
უამაშია იბანე უს რალჰიეიტ: — წოუპ, აძლაბ კუა ლსერ-
ჰიეიტ იახა, აბრა უაეიე ახულფაზე, ახა სორშია იზბო,
ეიაცოუპ ბლიციაეია ჰია სნაპე იანანერწა, იახა შიარა
შიარგშოიტი, ას საამცკაკერგე ამც შიეზეაზ აძი
ლუეიფშო სყაშიწონ. არი ათეშეი ძეკურ იციგრიგა-
ეიეთეი მჩებეჯეგე წუამ, უბრიიეთეი აბრი ხენტიეპ
სარა ისდწალოიეთეი. სარგე ციგმა სეცკაკეიტ, ახა
შიარგე ციგმაძა შიეცკაკეიტ, აბრი ეიფშო უს ცკაკე
უავე იმაეტი, — ლჰიან ასამარყულ აარგლეღეიტ.

— უიმოუ, კუა ბალჰიანე ჰაქუფულრატიე აუს რხიანე
იყაზარ, არი ამჩებეჰე ავწუწყა დაეეაბ-ჰიაგე ჰეუ
ითოუპ, — იჰიეიტ დაახეზუმარშია ბასიათ.

— არი ეიფშო ცკაკეშა უავე იმახმოუმა! ახა
უეიზგე აუს ხოიოუპ აძლაბ ლახა ალა, შთა ლაბი ლანი
შიარა შიარაციაეია, შიარა იშუეშითახეუ, — ლჰიანტი
რაჰიდა.

— შთა პარა იაპუსუბ, ბარა უდავს იბაქთონ
 აძლახ ლაბი ლანი პარა პრაციაეიამ, — იპიეიტ ჰაეღთი

— ნას უს აკუზარ, აუს ყაბწაზარ აუხატით აცო აცოა
 ბარა იბგუეიტ აკუუ? — იპიან დაახგსამარყულტ ბასიათ.

— იიაშოოუბ, უი სარა ისგართოოუბ, — ლპიეიტ და-
 აჩჩან რაჭიდიგეგ.

ნას ინაგელან იეიზანგ ავნჯაა ინეიტ. უაყა ალიას დგხ-
 ხაჩო დნარფელან: — იეიუაზეი, ბასიათ, ფშეგმა ბაათსგს
 ჰშეფხბაძამა პარა? ცპარაეიპიარადა ჰავნგ სას დააპ-
 მგშეთა ჰაყოუბ ჰია შიმპაზარ არსყამთა ჰამძგრხა
 შიგეფუგლოუბ, ავნჯაა შიმააიუეი, — იპიეიტ.

— უაეიფშთა ჰნეიმოუ ჰნეიწყადოიტ, — იპიეიტ ბა-
 სიათ.

— შიააიზარგგ ბზილა შიააბეიტ! — იპიან იეიზანგ
 ავნჯაა ინგვნალტ.

— ზაკუზეი, ალიას, ყუარგლკ აბეგ გოშია იპაპაუეიტ,
 აბართ ზეგგ მსააიტ, უს აკგ აფშიმა ფპიგს დშოალო-
 უმწარა! პარა უიყარა ჰზიანწასუამ. აეიბეს იაპზაარ-
 გოზიშ ჰია ძეკურრაა რკუფ იაპზეფშოუბ, პარა ჰნეიანდა
 ურთ შთაღამომ, აკრეჭარაზგგ იაპზეფშოუზარ ყალაპ,
 — იპიეიტ ბასიათ.

— უახა იმეკიარგგ ეგაყალომ, უაწიგ-უაწიუხა
 იციააიტ ზაყა რთახეუ, — იპიეიტ ალიას დაახუშიარშია.

— ბასიათ, სარა იზლაზბო ალა, არი ალიას ირ-
 ლასნგ ჰზეშეთა იაკუძამ, იმალა უჩონენშეიან, — იპიეიტ
 ჰაჯარათ.

— სარა იზლაზბო ალა ჰაჯარათ უარგგ აფშიმა
 უიჭუშაპათხეიტ, უს ანაკუხა დაჩაა ყუარგლკგგ
 ლშააიტ აფშიმა ფპიგს, — იპიეიტ ბასიათ.

— აფშიმა ფპიგს ყუარგლკ ლშუ, ვბა ლშუ მაკიანა
 პარა იპაზდგრუამ, ახა უეიზგგ აფშიმა ფპიგს ამლა
 ჰაკუუა ჰმუნგლმეგუა უბრიაკ ზდგრუეიტ, შიარა აყუა-
 რგლ აკუმ აშტია ზეჭუნავო უააუპ, — იპაახტ ალიას.

— ბასიათ უციაეიშა ზეიტშოროუ ალა აფშემა აქ
 ჰზიშგრცე იგუ ითამშზარგგე უარა დალოუგალომტრქმნუქნი
 იპიეიტ ჰაჯარათ. გინჯლინოთიქა

— უბასგგე ანეყოლო ყალალოიტ, — იპიან ალიას აბრგგე
 დააქუშაპათხაშეა იუიტ.

აბას ინეიბარჩა-ინეიბარხუმარუნ, ინეიბარტაქუეიტ.
 ალიას აბლდააპია თორყანი მაცი დაარგუხეიტ, უაჯ
 დეშთნე.

ურთ დუკ ინგმხაკუა იცკაენგ იააიტ, ინეიდტიილან
 სამგრყულქუაქ რპიეიტ, იხუშარტ, იჩჩეიტ. ნას ასასკია
 იზზაბ აუს ალაციაეიარაბდ რხე ნადგრბოეიტ.

ბასიათ დაციაეიან: — ჰაჯარათ, ჰარა ჰზზაბ აუს
 აბრა აფშემაცია ინარაპი, რგუ იანაგო ჰარპიაპ, ჰარა
 უი ჰაზგუთგზ ინარაპპიაპ, — იპიეიტ.

— ზაკუხეი იუპიო ბასიათ, უარა უაიციაეია!

— უარა იუპიარ ზეილდასშოზ უბრი აზგ აკუნ, ინა-
 როუნგ, ირფშოძანგ, აზგ ათა, აშაპგ ათა აპიაშაქუა უდგ-
 რუეიტ, სარა იარკაქუნგ იაახეიშეა პიაშაქუაქ ზდგ-
 რუეიტ, უს ისთახგმზტ, — იპიეიტ ბასიათ.

— იარკაქუნგ იპია, ზეილდაყამ აუბ, — რპიეიტ ჰა-
 ჯარათი თორყანი ნაზლაზ.

ბასიათ დნალაგუეიტ იაეია აპიარა.

— დადრაა, უაბა ჰაზთოუ აფშემაცია! შიარა შიქუგ
 კვრქუა ჰაახეიტ, შიჩეიჯგა პძახეიტ, ესქენგგე ასასი-
 აციასი რხე ზეში არტგუ უააუბ. შიარა შიახდ უაჯ დე-
 იგურლმანგ დახააირა ვნართოუბ შიეუაშეი, შიყაზშეი,
 შიჩეიჯგუეი რგლა. შიარა შიენხაშა-შიენწგეა ატიე იჯაშო
 იზგმპიო ვგჯაგგე ჯყამ აბრა ჰქეთანშოუ ეგაგრთ აქეთა-
 ქუა რქოგგე, ჯოუკე უი რპიოიტ იშიეიტურლმანგ, ჯო-
 უკეზ იშიეწაშეცნგ. აშეცრა მგეხდა უი ჰარა გრა დუს
 იპამოუბ; ირპიო მგეცამ, იწაბგრგეუბ: „აუაჯგ ზაკაჯგ
 უაცია იშოუ აყარა ალაციაგგე იშოუბ“ პია. უი ზხგს-
 პიააუა, შიარა იშიზგმდგრძო, ზეხმძ, ზეფილა შიმაპაძაღ,

შევვინგ იმიაძაც, აკაზე შიარა ზევნე შეემნეიძაც, გუანე
შიარა იშიალოუ რაყარა ჩაგ-კუაშა ალლაქ
ეიბეზჰიო იპაითანდაზ. უი ყაზწო, აფხანშა
ეიფშო, წაშეცროუპ. უბრი აყნეტი „აუავე — უაღა,
აწლა შათალა იგვლოუპ“ ჰია ირჰიო მგცდამ. იალა იგურ-
ფსა იქუმშიარაზე აუავე აუა ბზია დირპალაროუპ, აცაგეი
აბზიეი რზე ესქდაანგდე იგუ ირჰანგზაროუპ, დეგზიანა-
როუპ. აფჰა ბზია დოუმაზარ აცაგდა ზლოუ აუავე
უზღაირფხაშაშა ავე უზეიხუცუეიტი, აფა ბზია დოუმა-
ზარგდე — იარა უბას; უიმოუ აჩაგ ბზია უმაზარგდე,
აბრი აწლაპეგსთაფე აბრი ეიფშო აჩაგ იალაუეიხუხეი ჰია
უახეიბააუეიტი, ფხასთას იზლაუოუშა ავე უზნეკუიგოტი.
ართ ზეგდე შიარა ბზია იეიდგრუა უსუპ. აბრაყა სარა
სგზხაიიუა, აუავე უაღა დხუართამ. აუაპიავდე სგზქუუ
უარა ნხაშალა, ყაზშალა იუცნაზგო, უარა უყუნეზგმშო.
ტიამბარა უზეზემუა, აცაგდაქუდე აბზიაქუდე აცხერაარა
ზელშააშა, სოუოუპ ჰია უვნე დეაირგდე უზცაფფხამ-
შაშა, უიმოუ უეიგურდამნე უზფელაშა იაუპ აუა
ბზია, უაგ დხეილაქანე ირჰაშა. აბართ ზეგდე ზესპიო,
ალიას დაარა ნხაშა ბზია უმოუპ, ზეგდ რგლა უეიქუმ-
ოუპ, ახაძ ბზია უმოუპ, უს ალლაქ იუნეირგდააიტი.
უაფიგ უარა იუთახეუ აუა, იუათიოუ ირჰარა, აუა ჰია
ანგსპიო, უი იამაანამ ხუფჰაქ დგრჰა ჰია, იხუ უაწაზხა
იგალა ჰია, სარა აუა ჰია სგზქუუ დაჩა უოუპ, უი
დხაქუ უოუ შთა აბრა სალაყიავიოტი.

— დად, ალიას უარა ალლაქ აბზიარა უზიპააიტი,
ახშარა ბზია — აფჰა ბზია დუმოუპ, ლედაგდე ხშარა
დუამამ. აბრი უარა იუზგლუროუპ ფარავდე ფჰარავდე.
უბრი ძეკურ იფა ალხის უფჰა კამაგეკ დლუეილა-
პაუეიტი, იარა ძეძეკურ თაცას ჰია დგლქოვნწიიაუეიტი —
იშოფნთააცაიხ იპაპიან ჰაშიზაარგშთიტი აბრი აუს ანგ.
ავეს დარა თაცას დგზთახეუ შიგჰაოიტი, ვბავდე ჰარა
ავჯჯა აბრა იშიზააზ, ურთ ავეჯჯა შაეიქუნაგო დგრნე

ჰმეგჰიოიტ აბრი აუს შიხაქუგ იაიეგარანგ უარგდე უფმემა ფჰეგსგდე, — დაქუგნ ბასიათ იაეია ანაგდე უი დგზლასყო ზეგდე აბრაყა სა იზლასჰიოზეი! იანი იანი რზე იფსგ თგხნგ იკუბ. აბრი ეიფშუ კქუნუბ, ზეი-ღაყამ უავუბ. წოუბ შიარა შიგძღაბგდე ზეიღაყამ ფჰეგზ-ბოუბ, ურთ ავგჯა ეივგზციანგ, ეივაგვლანგ, ხაწეი ფჰეგსნგ იანგყალა ანციავგდე იგუ იაზუაშუტ, აუაავგდე, უბრი აყარა ურთ ეიქუნავოიტ. ლარა აფჰეგზბავგდე ჰარა ხუქუკ იზლა-დგრზ ალა, ცეგა ილბომჰავგდე ჰაყოუბ. უბრი აყნგტი ჰარა აბრა ძეკურ იაიისთქუაზ ჰვგჯავგდე ჰმეგჰიოიტ, აბრი აუს ეიწაშეგმყარაზგ, შიექუშაჰათხანგ უბრი აქუნ დიშეთარაზგ, აბართ რეიფშუ ეიქუნავო ეიფგშეგმყა-რაზგ, შიარა თააცვიარალა ძეკური შიარეი ეიფშუ-ქუოუგდე შეიფგმჰარაზგ, თააცვიანგ შეყალარაზგ, — იჰან იაეია დაალგუეიტ.

— აფჰეგზბა ლაეია შეგმაზარ, სოიციოიტ ლჰაზარ, დგ შეგმგაზეი? — იჰეიეიტ დიახუმარშია თორყან.

— შეგფჰეგზბა დზეიფშუროუ, შიარა იშეგმდგორუეი? საბი სანი აზგრაზგმეჰა დარბანზაილაკგდე აძე სოიციომ ლჰეიეიტ, — იჰეიეიტ ბასიათ. რაჰიდაგდე უბრი დაექუ-შაჰათხეიეიტ.

— ნას აფშემაცია, ბასიათ იჰიან შიჰაჰიეიტ, სარა სციეიარგდე აბრი აქუნ იშეასჰიომ, შეგუ იანავო ჰაშეი — ჰია კჰაიითოიტ ჰაჯარათ.

— ალიას, დად უგუ იანავო ნარაჰი, ჰარგდე უბრი აქუბამ ჰაზქუშაჰათხარა, — იჰეიეიტ თორყან, მაკგდე უბრი დაქუშაჰათხეიეიტ.

ნას ალიას დაიცვიეიან: — დადრაი, უახა აბრა იაჰ-ზიან ჰასასცია, შიარა შიათესარა დაფსადამ, შიარა შეგ-ზიან სეძღაბ. ახა უეიზგდე შიარა იშეშეითიან შინგ-ყუეიტ, უს იამვან კრეილგზცი იზე, უი შიარა იშეგ-ხომზტ, შიარა იშეშეგმვაზ შინგყუეიტ, აძღაბ დგზზგრა-ზგ, დგზზაიუაზ ეილგშეჰაიეიტ, ნასოუბ ჰარა შიანჰაცია-

ეიო. სარა სეფჰა ახაწაცარა ლჩხაზელკანდა აძველი
 დიშგარაზი, მიგლა დემწარსნე აძვე დიშგარაზი
 სრხანნე სეყან ისეღშო აზგ, იახსეღშო აზგ. „უმრ ზმე-
 რხო დუქუშეიარ აეჟარა უალაღეიშოშეიეტი“ რჰიოიტი,
 უბას მიგმხარაჲ საქუშეიარ, აბრა საშეცია, საფხანაგლა-
 ცია სეფიბარგენ. არა უს იყამლუეიტი. აკვ, უფჰა დსეთ ჰია
 ისაციიჟეიო სა საწკეს იეილდუ, საფხანაგლა იაუბ; ვბა
 უაჟუწას, იშჰამვოლუ ალა, იშჰაქუნაგოლუ ალა სეფჰაგდგ
 სარგდგ აჟეი პნიწეიტი. აძლამ დანაზგრაზხა სარა უი
 აქჟუნ ვბაჲ ისთო სეყამ, სარგდგ საზგრაზუბ. აბრაჲა
 საშეცია იყოლ რგუ აზცოზარ, — იპეიტი ალიას.

უაჟა იყაზ, საშეცია ჰია ალიას დგზჰვზ მაცი თორყანი
 ეიკჰაჲ — ჰარა იპაჰაზ აჟეი ჰვუ იახუეიტი; აფჰეგზბა
 დანაზგრაზხა, ლანი ლაბი ციგდა იანგრგმბა ჰარგდგ ჰაქუ-
 შჰაჰათუჰ, — რჰიეიტი.

რაძიდა დააციიჟეიან: — ფასაშეი კჰალპიეიტი აფჰეგზბა
 ჰია ანშეიასჰეიოზ, აფჰეგზბა ლაჟეიჲ იშეიასგმჰეიჲა ინხან,
 უბრი უაჟეი იშეიასჰეიაროუბ, — ლჰიეიტი.

— რაძიდა, ჰალგჰეიტი ჰია ჰვუ იანაგონე აუმა აჟეი
 კჰვც ანალაბგალო. ჰჰუს ეილაზგო აკვ აქუშეიარ იჰეი! —
 რჰიეიტი ბასიათი ჰაჯარათი.

— უი აჟეი ჰია სეზჰვჰუ აუს ეილანაგაძომ, უი ეიჰა
 იარჩჰეიუეიტი. უი აჟეი ზაკუუ: „აბრი აღდგრა ილოუბ
 ჰია იშეიჰეიო სეჟუ ინაძომ, იარეი სარეი ჰიიეიგელანე იარა
 დღდგრაჲა, აუჰა რგრაზუ რხეიციო დალაგარ, ჰაგუქუჲე
 ეიხშეიჰა, უბრი უაჟეინატი იდგრაჲაზაიტი“ ჰია შეიხალგ-
 ჰიეიტი — ლჰიეიტი.

— უი აზგ ჰარა ჰაგურა ეგეი; უი შთარნახეს დღდგ-
 ჩიტი ჰია ანშეიჰა, ჰარა ჰვგჯაგდგ ჰეიამ. უიშოუ, უი
 აღხას წგფხეიეთეი დგგრაჰეი აშეი დგნგმწკტი. უი
 იარგდგ იპიოიტი, ჰარგდგ იაადგოუეიტი, — რჰიეიტი.

ჰაჯარათ დააციიჟეიან: — შთა აბრი ჰზგლგაზ უსუბ.

აფთვებზე შთა ჰარა დაპტოვ; უაფთო დანაფთვა
 დანაშეთო აქვთარა პალაქიაფთაბ, — იპიეიტ.

მაც დააციფიან: — აუსქუი ზლყაღაზ ილა, წოღა
 აფთვებზე შთარა დღშეიტუბ, ახა აქვთარა შიხახეცა-
 კეზეი, უი აზღ დარა ზნე პანეიციაფთარა ყალარენ. იზბან
 შიპარ, უაფთვ იათფეროღუბ, „აფთვდგ ანეყამ, აქვთაღღ
 ანეყამ“ ზზერპიო აამთოღუბ. თაგალან აქუხაბ აფთვებზე
 ლღშორა, ლგარა ზპიას ეიფშო იანაამთახარა. უსყან აფთ
 ავგ, აძღ ზპიას ეიფშო, ზეგდგ ანეყოღ, ახა უი სპიეიტ ჰაი,
 ალიასი თორყანი იშოგერპიო აქუხაბ — ჰიაგდგ ნაციწეიტ.
 თორყანგდგ ალიასგდგ უი იაქუშოაპათხანგ აფთა
 რპიეიტ.

— ააი, უს ჰზღშეიმეუროღუბ, უს აქუმ ჰაუსქუა შოგ-
 ცოღ; აქვთარა შიგმროღუროღუბ! — რპიეიტ პასიათი ჰაჯა-
 რათი. ნას ინეიბარხუთხუთენ ინდიეღღაფთხეიტ. ფგთ-
 რაქ უახდ იყან, ნას იაავნალტ.

ჰაჯარათ დააციფიან: — დადრაი აფთშიაქია, აუს
 ჰახხაბ ჰალგაფეიტ, აფთვებზე კვა ლპიეიტ, ლაბ, ლან,
 ლაშქია ჰპიას ეიფშო ზეგდ შიაქუშოაპათუბ. ალლაპ უი
 ზაიონგ, ნაგძარა აქუნგ იყაიწაიიტ. ნასგფ ბზია რგმანგ,
 რზგ-რგუ იეიგურღღო, ჰარგდგ ჰრეიგურღღო, ალლაპ, დრგ-
 ქუნგჰაიიტ. უა იგღლახ ზეგდგ „ჰამინ!“ რპიეიტ.

— დადრაი აფთშიაქია! ჰაუს ჰალგაფეიტ, ახა მაცდანა
 იპაგეღუ გყოღუბ. ჰანდიეჭუღოზ ალამთალა აქკუნ იხაბ ალა
 დგრგაქუაქ ჰართეიტ აფთვებზე დანაზგრაზხალაქდ ილაპ-
 თარაზღ, უი შითახეზარ ამათგრბაგა ახაძღშეწა, შითახე-
 ზარ ადგრგა ახაძღშეწა. იაავაბ აცენხურას ჩაგყ აავარ
 აქკუნ იზღ ეიპა იმარიან, იზბან უჰიარ, „ხუბა-ფშაბა ჩოგ
 იშქდგრუა ბაშოა ადღე იქუბ, ახა თაუადი აამგსთეი
 რქოგ აქუღუ, აუაქარცია რქოგ აქუღუ იახიპა სგზდგრუამ,
 უბრი იზგსპიას აცენხურას ახაგ მათია ააითიიტ. უი
 აბრა იშიპარბაპ, ნას აფთვებზე ილაპთაბ, — იპან
 ბასიათ იახა იზღ ნაირხან: — ღა, ბასიათ, აბრა ასტოღ

იაქუწეშ უბრი სეზლაკიეიო . ახეშითია! — უკუწეშ
იჯება ეილაპირაკ აათიგან, იაფირტლსეიტგინსლიმოსეა

— აა დადრაა აბრი ხეტეგ მაციაზუბ, — იპიან, იუარ-
კალსეიუა, აბლა ითაზ ალმასხარენ, იაარკუათხეიტი.
აბრი ხეტეგ საათუბ, აბრი აწლაგეგ ხეტეუბ, — იპიან
იქულაკუაჯო ამაციაზ ინავეიწეიტი, — აბრი ხუდხაწოუბ,
ხეტეუბ, აბრი იცგრცგრუა აბლა ითოუ ახედ რპიან, ახა
სარა ისხაშთიტი, — იპიან ასამარყულ ნახპიანგ ურთ
ინარგეიწეიტი.

— ახედ პირა პაწიანგ ეილაპიკაბ, უარა უჯება
ითგალა, — იპიან ასამგრყულ ნახეიპიანიტი თორყან.

— უარა უაპა სეშამზარგეგ უუამეი! — იპიან, იჯება
ინაპე ფეტორაკ იაათიმხეიტი.

— უარა იზბო უგურა ზგომ, იწაგდ უმამეუა უყამ,
უსშია უყაზშაქუა ზბოიტი, — იპიანტი თორყან; ზეგეგ ნეი-
ბარჩიეიტი.

— უარა პაჯარათ უჯება აქთამხაიტი აქუმზარ, ართ
აქუა იზბო უეიშგრდარგეგ ყილაპ, — იპიანტი ბასიათ. აბას
იშხეიბარჩიოს, პაჯარათ იჯება იაათიტი ბერძენ ჩაერა
ფეშაქეგეგ, უიგეგ უაყა ინარგეიწეიტი. — უაპა სეშამ
სეგურა ეეგოზარ, — იპიან დნატეიტი.

— უაქეშთა შთაცა ხუქე დახეგყოჲ კშეგრბა. — რპიან
პაჯარათი ბასიათი რაჭიდა რაუხაა დნარგელანგ, რხე-
მათია რემა, აქუათაზ ინგენაშხელტი. რაჭიდა აქეგმზა დნა-
ფერაგელან ლეშთახე ალაშყარაჲსუჲ კამაქეკ დნაგელტი.

რხეშითია ნაგანგ უაყა ასტოლ გაჲე ხუქე ინგქურ-
წიან, ბასიათ ღაიჩიან: — დად, შთაცა ხუქე! აიიგუა ბეყა-
ზაპ, იაპპიოზ ზეგეგ ბაპაუაზაპ. ბაპნგპიეიტი, ბეითაპნგ-
პიეიტი. ბხაწა ხუქე ბარეი შიეიდაპნგპიილსეიტი. დად
იბედეკლ ბხაწა ხუქე იბზაიითიის ადგრგა, რპიან, ინა-
გმაენგ აზალახე იააგნალტი. ბასიათ აქუათახახე დანგ-
ნახდაფეშ, აქუათაზ აში არტენ, უაყა აქეგმზა იენაგელან

ალაშოარა იახებლწგზ აუათახ ივნაჰკონ. — იშეგმბოი
 აფშემაციეა ჰთაცე ილზნააგაზ ახგემითიე შიუათახ
 კაჰკო! — იჰიეიტ.

რაჰიდა დახგელაზ: — შიარა შეხგემითიე აკუმ
 ჰუათახ ზერკაჰკო, ჰარა ჰაფჰიგზბა ლოჰუპ ივნაჰკო,
 — ლჰიეიტ, ზეგაგ ნეიბარჩიეიტ.

ჰაჯარათ დახგელაზ: — ბასიათ ბასიათ უოჰუბ, ახა
 რაჰიდაგაგ იუწიხო აძი ლაკუმზაპ, — იჰიან იაიბარ-
 ჩიეიტ. ახას სამარყულლა, ლაჰლა, ხუმარრა-ჩნარალა
 აბრი აუს იალგაჰეიტ, — შიეიბაბარა ნაგძარა აუაიიტ.
 ნაყ-აყგაგ ეიმეჰიდარა არახუ ალლაჰ იშეგგემგრ-
 ხაიიტ, — რჰიან ინატეიეიტ. რაჰიდა დახგელაზ, — სა სზე
 კრაიეიგაზარ იშეხამშოთაიეიტ! — ლჰიან ზეგაგ ააიბარჩიეიტ!

— ჰაიეაშა შიეგზაზნიახჰეიტ სგუახუოიტ! — იჰიან
 ბასიათ რაჰიდა ლახე იხე ნაირხან — შთა ირლასნგ
 ჰაშოცაშოატი ააიწხა! — იჰიეიტ.

— რაჰიდა! არი ზმანოჰუ, ჰხუ შიერხხია ჰიოჰუპ, —
 იჰიეიტ თორყან. რაჰიდაგაგ აჰგრაჰა იშაწურთახე ღნა:
 ცკაჰკიტ.

ნას აბრაყა ასასციეი აფშემაციეი აცეაჰიარა ეითა-
 ნალაგაბტ, ალაჰჰა იაყუმწიჰაჰა იშოჰან აკე რბაზშია.

— ზაკუზეი ალიას, უახა ჰაიეითეი ალაჰჰა აშოარა
 იაყუმწიჰაჰა იაჰოჰუპ, ჰაეია ეინგმჰუა, ირბოზეი აბართ,
 იზეიშოლაზეი? ესგუახა ას იშოჰაზარ, შიხე თგრყეიტ, —
 იჰიეიტ ბასიათ.

უბრი აამთახე იაივნალაზ ესმა ართ აეიჰაჰა ლლგმჰა
 იათასგნ: — ხაირ რგმბაიეიტ ართ ალაჰჰა, ას იშოლო-
 მგზტ ესგუახა, ახა უახა ირბა სგზდგრუამ, რხე აკუ-
 ხაიეიტ ირბო! — ლჰიეიტ.

— ჰაიირა ბზია ირგმბოჰუ, ნას იზმანახარგზეი? —
 იჰიახტ ბასიათ.

— ურთ ალგშეგნტგრ რგბლა ფნაწიეიეიტ! — იჰიან

აღიას ღვინდვლწუნ ნაყ დრჯწაყვიტ, ახა ურთ უაჯვ იზგძგრუამგზტ, დარა რგუ იაინაგან

ჰაჯარათ დახციყეიან: — უაყიშთა ჰაუს ჰანალგა, აფჰეგზბა კუა ანგლჰია, შიარა შიანაზგრაზხა, შთა დშუა- აგარა, დანჰაშითო ატეგგ უახა ჰალგაროუბ, — იჰიან ეთთაიარჰუგკტ ფასატეი იაყეა. — აი, უსოუბ, — იჰიან ბასიათგგ უი დაიქუშთაჰათხეიტ.

— უი აზღ დარაზნგ ჰაიციყეიან, ას ცუკარგლა შიარგგ დგშუთაყეგოი, ჰარგგ დგშუთაშეაჰთოი, — იჰიეიტ თორყან.

— ჰარა ჰაცუკადომ, ეხშინგნდა უი ლგარა ჰგუ ითადამ, — ეხშინგ აფშაშთა იახგშეგმგაროუბ, — იჰიეიტ ბასიათ.

არი ზაჰაზ აფშემაცია ზეგგ ნეიბარჩეიტ უამაშია იბანგ. — თავალან აფშაშთაუხანდა შიარგგ შიათუშგ, ჰარგგ უაინდა ჰარჰარხიან, — რჰიეიტ.

არი ზაჰაზ ასასციყეიანგ ნეიბარჩეიტ. — აფჰეგზბა დგშუ- ჰაშითაზ ეიფშუ, დჰამშეგმხუაზარ, იაჰჰიან აქჰაიარაზგ დჰაშითაროუბ, — რჰიეიტ ასასცია.

აღიას დაიციყეიან: — დადხეიტ, ჰაჯარათ, ას უაჯვ იჰიომი? ლაბყდანგ შიესთ ჰია დგნშეჰმგრკუაზარ, აუაჯ- ფსგ ას დეიგმგრდო უაჯვ იბახლოუმა, იაჰახლოუმა!

ბასიათ დაიციყეიან: უბრი ჰარა იაჰხაროუბ, ჰაშუ- ნგუუაშთა, იშთააუშთა ჰია ძეკურრაა რქსგ ირძბგზ ში- აჰაშეიეიტ, უბრი აზოუბ ას იხციყეიატეხა.

— აფჰეგზბა, დუყ იმგრჰაუჰაუკუა, შადალაშია დაიგაბ- ჰიოუბ რგუ იშთოუ. აბრი იაჰჰიო აქჰაიარა აუხა ლგ- მათია ხუქქუა ააშთგხნგ აგულარა დნეირ, იაჰჰიან, რაჰი- დარაა რქსგ, უაყა ათაციყეიანგ ნყდგგლანგ აფჰეგზბა დგრგოიტ. უაყეგ ეყებამა აბრი ეიფშუ აუს, ჰაფსნგ აიჰარაყ აბას აუმი აჰისახუქქუა ხაწა იშუკო, ჰარგგ მიტეგ ჰჰიან ეიფშუ ჰყაშეგმწან. აფჰეგზბა დჰაშით უბრი აქჰაიარაზგ, აჯ ეიფშუგმკუა ჰშეგჰიოიტ. ნას ნაყ-ნაყ

შიარა შიშოებიბაშა შიარა იეიდგრბ: აჩარა ეიუჯე, ქვემოთაჲსი
 ხრაშიწაჲ, უი შიარა იშიუსუბ. უაეიჲ აუს ეიწაშეიქუბი, ქვემოთაჲსი
 იახშიმგრუან, „მეშაჲგ იახეფო, შიგმშაჲგ იახეფოიტ“
 რპაოიტ. ნაყ-ნაყ იყალო, იბეაჲაუა იეიდგრუაზეი? —
 რპაეიტ.

აბრი ნაყ-ნაყ დაარა ირზეიმაკგრაბზეი. უბრი ალა
 აწხ ნასკარგზეი. ნას აფშიმაკა ნეიციეიან ინარზგ-
 რაზზეი.

უბრი ამთაზე აიშია აადგრბიან, ასასკიაგგ აფში-
 მაკიაგგ ნეიდტალან დაარა იეიბანგზეი. უაჲა აფზეზ-
 ბეი ატკუნი რგვზე რეიიტ, იეიდგრნგალოზეი. ძგკურ
 ითააკიაგგ აძიგგ ნგრმგტ; ზეგგ რგვზე რეიიტ. რა-
 ჭიდეი ესმეი ურთ რგმაწუა ირხაგლან; ნას ასასკია
 აკარა ინაქურკეიტ... ეითარპიანტ რაეი: — იმაძაზაროუბ
 არი აუს, ამაძა ანხეძაჲწა იმაძაზაროუბ, იზბან უშიარ,
 ინაფშოუა, იარგამა უსენ, ზეგგ ირდგრუან, ახა ლთა-
 აკა, ახარჯ იაკაიანი, ირზემდგრუაშია მაძა დრგშოიტ
 რგშიარაზე. ახა უი სპეიტ ჰია იახეა ძგკურაა რქოჲ
 ჰაშტეაზ რგულა თაკუაეიჲკ დაიან: „ნან, ძგკურ, თაკა
 დაუგოიტ ჰია სპაიტ, იწაბგრგუმა?“ ლპეიტ, აწგს
 იაჰოუ, აჰეჰი იაჰოუ, იზჰაა სგზდგრუამ, ახა, აბლდა-
 აჰა ზეგგ ირაჰაიტ; თელლა ეიმგრდოიტ ჰია სგკოუბ, —
 იპეიტ.

— თელდამ, ეგაწგსგმ, ეგაჰეჰეგმ, უს აეიბე მუაზგო
 აჰისაქუა როუბ, — იპეიტ თორყან.

— იეიბალაკა ზეგგ აჰისა ირგქუშეგეეეეიტ, ახა ურთ
 ირეიკოუგგ ახაკა რაკიოუბ, — ლპეიტ რაჭიდა. ზეგგ
 ნეიბარჩეიტ „აჰისაქუა რეეეეილ ლოუბ“, რპიან.

ნას, — შიგწხ აბზიახააიტ, აბზიარაზე უაჲ დაი-
 ლააიტ! — რპიან ასასკია ირგეილარკუ ინდგეღწიიტ. —
 აბზიადა შიაქუშიააიტ, — რპეიტ აფშიმაკიაგგ.

— აწგზ წიკანგ იყან, უაეიჲ აქურფესსა აუაშია
 იაბოიტ, იყილაზეი, იაბანტიაი? — რპიან ასასკია
 ნრგეილან ინგჰა-ნგფხანგ ინგქუწიიტ.

აბას იეიცაიციო იშოტაზ მაც აგუაში დაათალტ, ახა
 დიარაძა ილახმ ეიქუნგ, უისგრ შაკუარაკ ილგეშაქსუაქს
 დციგშოძა.

— ხულგბზიქუა! — იპიან დნასკადანგ დნატიეიტ.

— ბზილა უაბბეიტ! — რპიან ინავგლაქუეიტ. აღიას
 ფეტრაქ იზწიარა იზგმგუალიტ, ბაათსგქ იაპაზარ აკუხაბ
 პია დშოანგ. ახა უეიზგდგ იაიზგმჩაპაზტ, — იზაკუხეი მაც,
 ულახმ ეიქუშია უზბოიტეი, იყალაზეი, იუაპაზეი — იპიან
 დიზწიაიტ.

— ისაპაზ უპიოზარ, იბზიას ეგმსმაპაიტ...

— ნას უეიზგდგ?

მაც ფეტრაქ ათაქ მპაქუა დბუქუან, აღიასგდგ უაპა
 იდიმცალაკუა იპიარგზეიშ პია დბუქუა დიზგფშოუან.
 ნას დაიციეიან, — აღხას დთარკეიტ, — იპიეიტ.

უილაიმშხარა, ხაწეი ფპიესი უაეირაანდა პადლაბ
 უაწიასითახდაუხა ხაწა დციოიტ პია იტაბ, ადგდ რგსგზ-
 შია იახმტაბ ინგშხნგფსგლუეიტ. აკრაამთა ნაყ-ააყგდგ
 რყეტ-ფსგტ გუამქუა, ზგფსგ ზღგშეშეაზ ჯოუყ რეიფშო,
 იტაან, იუუაძა.

— უსს იოუზეი? დგზბდგრუაბ პია კრეილგუკამი?

— უსს პია აქ იმანგ დგუაძამ, ახა გუალშაქუ აძიგ
 იზიფშააიიტ უსკ.

— უეიზგდგ ზაკუ უსხარგზ უაეი იაალგრუანგ
 იბციგრწრგზ?

— ზაკუ უსუზეი უმბოი, ლუადა აქეთან აძიგ ციკგ
 იციგრძაზშია, უბრი აცი აშთა ძგკურ ივზე აიიგუა იარ-
 გაზშია, ნას უბრა იძგზშია, იაიქუდღგრჩაჩან, აურან-
 დიკგდგ უბრა დნაქუდღგრშოან, აუს „რგფშააიიტ“. აუსგდგ
 ფშოააშას იართაზ — აღხას ფპიეს დაიიგონ, აჩარა დუ
 იურცგ იგუ ითან, აციქუა ახიშუაზ უბრი აციგდგ უბრაყა-
 ირგლაწანგ იშუანპიოლბ, — დაქსუნ მაც იაეიბე ანაგძარა,
 — უბრი აზდგრხეიტ აუს. აურანდაქ დნაიფხადან ინაპ-
 ქუა კვაპიანგ, დნაიფცა რჩამჩგრაყა დკაიციან, დნაგანგ

დთეიკეიტ. აბრი ზეგდ ეცტი იმშ ინალდგეჟიკეიტ
 იახდა ოჩამჩგრატი ძეკურ დააიტ. აქკუნ ღმრთეჟიკეიტ,
 იბართგდ სგრემთეიტ, იუს ცეგდოუბ, მაკანა ცქდა
 იფშაამ რჰიან, ნასგდ უსწია ჰიანჰიახლა ისაჰაიტ, აქკუნ
 აბახთა დშაგნთაშეახ ეიტშ იუსგ ნეიხაჰან, დაარა ღგ-
 ჩმაზეუბ ჰია. აფაიგზბა ღგარა, აჩარა უჰია შთა უბრი
 აქჰაარაზგ იხგამლუეიტ, იახაიგუეიტ. უნეინგ უბრი
 აღიას ისგზიჰი ჰია სეიჰეიტ, — იჰეიტ.

არი ზაჰახ აღიასი ესმეი ეგდუფსემეჟეა, ეგდგზამ-
 კუა, ურესგრ შეკუარაჟ რგლემეჟეა ინატეიტ.

— ძეკურ უაწიგ დეითაცახუეიტ, უი აქკუნ იხგ
 ფსგხუეჟ სგზუაზარ ჰია, ახა აღლაჰ იდგრბ, უი ილშარა.
 ბაშა-მაშაღლა დთარგმეიტ უი აქკუნ.

— მაც უაწიგ უახდ ოჩამჩგრაჟა უნგქულონდა უსკ
 უმოუშია; ბეიბე ეილუჟაარგნ, იუდგრუაზეი, ზგშაღლა
 დთარგზ იმბახუ უაჰარ, მა იზდგრუაღა ძეკურ კრგი-
 დგრუაზარ. იშაჟუშაილაჟგდ აცარა ათახუჰ უახდ.

— კამაქჰქ დგჟამ უაეირაანძაგდ, შიარა შიყნგ დგჟო-
 უმან მაც?

— აი, ჰარი ჰჰუგ დგჟოუბ. აბრი ბეიბე უბრგგ ილა-
 ჰან, ლშამხჰეა ნალგწაჟუღან დნატეიტ, — იჰეიტ მაც, —
 სგფშემა ხუჰქე უი ღგუ ყასწოიტ ჰია დნალაცაჟეა-
 აალაცაჟეიო უბრა დღგმოუბ, ახა უი უს იუეო აძი
 ლოუმა. „შთარნახგს უი აუს ატიგ ეგდგჟამ, გუღშაჰუ
 დთარგზარ“ ლჰეიტ ჰია სალჰეიტ სგფშემა.

უს იშუეიცაჟეიოზ თორჟან აგუაში დაათალტ. „აბრი
 აკგ იმაჰაკუა დგჟამ, უბრი აზგ აკუხაბ დზააუა“ ჰია ინეი-
 ბგრჰეიტ.

უბრგგდ დუჟ ილახდ ეიწგმხჰეა ასოჰ დაახალან, —
 ხუღგზიჰაჰეა! — იჰეიტ.

— ბზიღლა უაბეიტ! — რჰიან ინეიხაძგლუეიტ,
 აბართგდ დუჟ რგლახდ ეიწგმხჰეა. ნას ინეიბარტია-
 ქუეიტ. ფგთრაამთაჟ უს ჰგემთ-ფსგშეა წაჟა იფშაუა
 იტიჰეჟან. ნას თორჟან დააცაჟეიან:

— ზაკუბეი ალიას, აციაქუაქ საჰან წაბერგეუმე? ჩვენსუნი

— სარგდგ უაიფე ისაჰაუეიტ. აბრა მაც ისუფედიჩოთხა ქველქოთხა
 აძიფ ჰიფზბაცავულა ჰახუდა ფიფუეიტ, დგზუსთუ სგზდგ-
 რუამ!

ნას ფეტორაქ დგრვაგდგხ იხუცუა იტეან. აშთახდ თორ-
 ყან მაც დიზწაიიტ: — იშოფაუაჰაი, მაც, იშოფაყალფეი-
 ზერჰაი?

— სარგდგ აბრი უაეიოუბ იანსაჰა. ახულფაზგ ძგ-
 კურ ოჩამჩგრატი დშოააუან, ავნგ დაიდგვლან, აბას-აბას
 იყალაზ ჰია სეიჰიეიტ!

— ნას აჰკუნ დთაკეუბ აკუუ?!

— აი, დთაკეუბ, უიმოუ დაარაგდგ დგჩმანავუბ ჰია
 საჰაიიტ, ახა დგსდმერბეიტ ჰია დაშოშოუან ძგკურ.
 უახა ხულფაზგ უახდტი ი დაიიტ. უაწიფ დეითაცახუ-
 ეიტ.

— მაცგდგ დცარ ციგმა იზბომ. დზგხყაზ-დზგხყაზ
 ზჰაიზ ეიფშო, კრგიზეილკააუაზარ დაარა იზზიხაზარენ.

— უი დაარა იუს ბზიოუბ. უეიზგდგ იანაქუეზხ უაწი
 შეეგმთან უცა, იყოლ უბაბ, ირჰიო უაჰაბ. აჰკუნ დგჩმა-
 ზავგწიყაზარ, ხუდგქუწალა დგშოფარმშორი, კიამეოძაქ
 ყამლაზარ. წოუბ, ძგკურ აუაცია ზამანაქუა იმოუბ
 იცხრააშა, ახა უარგდგ იუმოუბ. ფსგხუაქ ზლამოლ ალა
 აუს ნგუფეიგა, — იჰიეიტ თორყან.

— უბრი ზემშოალა დთარკვზ ზდგრუანდაზ უაჰა სთა-
 ხემგზტ. გუალშოაქუ აძიფ იაჰზიუზშიოუბ აბრი აუს შოფ-
 ყალა, — იჰიეიტ ალიას.

— სარა ისაჰაზ წაბერგეზარ იიაშოანგ უი აჰკუნ
 დგქუშეიზ აუს გუალშოაქუ აძიფ დაქუირშიეიტ. აძიფ ჰია
 სგზქუშუგდგ ქეჰენ-იფა თათლასთან იაუბ...

არო ალიას იშოფნაიჰაზ ეიფშო — ჰაი! არი სმაჰაკუა
 ხგ-კუალააქ იანგქუშეიანდაზ, უი სართენჩარენ, ალიას
 ცაგუბა ხგ-კუალააქ დავუეიტ რჰაარენ... — იჰიეიტ.

არი ეიფშა აგია ალიას იახატე ირაპან ჟამანა ირბეიტ თორყანი მაცი. იზმანოუხეი იუპიან მაცი ინეიზწაიტი. ახა ალიას უი აათვრყდანე ირეიზწაიტი. ამალა ზუქჳ რგუ ინეკუიშტ აბას ალა:—უი ამმესთა ზედბახუ უპიან ძეკურ კალია იქუზ მაცირა დიანწასუამ, პარა ცაგუაა პახგგე დგიასრა დეკოუპ...

— დმეიასი, კალია ირზეიუზ აბეჟა პა პალახუმი?— იპეიტი თორყანი.

— უს აკუმ, იეიციოუ პზიურ ყალაპ, უი ბზიარაქ აზენაპ პაიზგრკვიტი, — იპახტ. უარა არი ზპიან აკე უდგრუეიტი იპაუპიარაუაზეი პეი იდგრკალტი, ახა უაპა რეიმპიეიტი.

ნას იარა დიაგდაეენ თორყანი დიზწაიტი, ეიპა ცქეა ინაგქანე ირეიპიარაზე.

— სარა ისაპან უი აუბ: თათლასთან აღხას ბზია დიბონ, ლასსე-ლასსე დიფხდანე დივალონ. უაეი იაალგრყდანე, იყალა რგზდგრუამ, აბრი ეიფშა აუს იზჯაიწიეიტი. ლუადა აქგთან იარა იბზეკიაშა ლაგა იქუზ ციკე იმიან რპიეიტი, თათლასთან. უბრი ეიაცუბა ირძანშეა, აშთა ძეკურ იუნე ააიგუა იანაბი ირციეძგზშეა, აბას აკე ეიქურჩაიანანე იყარწიეიტი...

— ლაგა იდა უაპა აცი აშთა იხედან პეი იუაპანეი?

— უბას დანაძაძიგგე, უბრი იბზეკიაშაქ იხედ რპიეიტი, ახა ისხაშთიტი...

— უაეიშთა იზდგრტი არი თათლასთან აუს ირწესგზ სარა სშუგქუნახუა. უეიშუგის, უი ლაგაეი იყაიწო, უი ბზიარაქ იუპ პეი უყოუმი, აბრი ეიფშა იყოუ აბზამეკუ ინაპალოუბ აყუშაცია ამათ ზლარკუა. ახა უეიზგგე თაუადი-აამესთეი პარა ანხაციეა დეი პაქურხერცე ანგრთახუ, პარა ანხაციე პაიზგრჩანე პაქუიბადგრხუეიტი, დარა რნახე დეიანე იქუათხაქუაბზუა ინატოიტი. უი

იფშო აუსქუა რჯუაწარა უაჲო ირემბეიტ, იზმცვლოუ
აუბ...

ქართული
საქართველო

— უარა აბას ზხო აკე უდერუეიტ, უეიზგეგ-უგმეგ
იპაუქიაროუბ, — რქიან ცეგაძა იდერცალტ მაცო თორ-
ყანი.

— იანგემუდა იშეასქიამ, — იქიან იფშემა ლახგეგ
იზე ნაირხან: — იბგულაშეომი ბარა, ალხას, რაქიდა
ლგლა ჰაძლამ დიაქთარაზე აქია ანაქნიწა, ბარა ბააცა-
ყიან, „აბრი ავგეზ-ზეგზ რგლა აბრი დგეგეგუბ ჰაძლამ
ილგშთალაზ“ ანგბჰა სარა იბასქიან?

— იშუფა სგულამშეომი. სარგეგ აკ საქან, ახა
ანუქა, სუქუწაიტი, სეითაუზწაიტი, ახა ისოუმქიეიტ, —
„ბეყუაწ! სარა ისაზქიან ისეიმქიანდაზ, ბარა იშობასგე-
ქიარგზ“ უქიან, ისოუმქიეიტ, — ლქიეიტ.

— აბრი აკუნ იბასგეგმეომ. აბარ უაჲო იახაა-
ცეგრწ, — იქიეიტ. ახა ირზეილგეკაიტი უი იაწინაკუაბ.
ნას დააცეყიან: — უაჲეგეგ ისცეგმლეგ უი აქიარა, ახა
„აზვა მაძა უაჲ დეგოიტ“ რქიოიტ ეიფშო, ისწიახერ,
იბძარ, მგეშეგ ზნე ცეგაძრაჲ ალწერ იბაქემქიანზეი ჰა
საწეგმქიარაზე იშეასქიოიტ.

სენტია, უაჲე აკეგეგეგა, ჩაჩაა რაქთნე ამგელ ასრა
ანგყაზ ადგრვაჩანგ, უბრი თათლასთან იბზეცეაშეჲ იშეი-
აქაუაზ აძეგ იეიქიონ: — აბრი ალიას იფქა ბზიაცეჲ
ლოუბ, უბრი ილსეიფშეუ, ილგენაზგო უაჲეგ აიიგუა-
სიგუა გარა დუბარგმ, ახა, აძ-ზეგზე, დგნხაგ თეფაქუბ,
წლაქეგსთაჲ იფქა დგზლიაუგარი აკუმზარ, დაარა სგუ
ლგზეოიტ, — იქიეიტ. იზეიქიონგეგ იბზეცეაშეცეა დრეი-
უან. უი, თათლასთან იგუ იახუაბ იქიან, „უგუ დგუნა-
ყოზარ, ულსეილაქაუაზარ უი აყარა ზეცრას იათახე-
უზეი, უაჲ დიზგნაშთ ალიას უფქა დსგთ ჰა, დუჲ იგუ
აზგმცრშაა უბარ, დგმწარსნე დუმგოი“ ჰა იაბეეიგუაეიტ.

— დამეგსთაზარ, ისაფხანაგეგლოუ აძე იაკუზარ, უფქა
სლსეილაქაუეიტ, უგუ იფნაკოზარ დსგთ ჰა უაჲ დსი-

ზენაუშთერ ყალოიტ აკუმზარ, წლაპიესთაჲ უფჷა დღჷ
 უთარუ ჰია უნაპერყუქუა-უშაპერყუქუა უაჲ ჰენაუშთერ
 ზენაუშთერზენი, ნასგგე დემწარსნე დუგარ, უი ზენაჲ
 აფხაზარა, ამესთა ზაწყა წლაპიესთაჲ იფჷა დემწარსნე
 დიგუეიტ, აჲ იაფსოუ იაკუმზაბ რჷაბ. დემწარსუაზარ
 იუეილიუ იფჷა დემწარსროუპ. უბრი ეიფჷო აჲოოუპ
 ამწარსრა ახაქუნავო.

— უარა იზო აცაგგე უაბლუეიტ, ახაშიაშიაგგე.
 უსგგე იამუაზარ, ასგგე იამუაზარ, ნას უაყუწ უი აუს,
 უი ილაფხანაგდლოუ აძიე დიგაბ ჰია იეიპიეიტ. ახა უი
 აუაჲ იცაეიაშა ისაჷაჲ ციგდარაჲ ულსიმზერ იუამ ჰია
 სეკოუპ — ჰიაგგე ნაციწეიტ ალიას.

აბრი ზაჷაჲ თორყანი მაცი დაარა რგუ იალსიტი.
 ირჷაირა რზემდგრუა ფეტორაჲ უს იტიან. ნას თორყან
 დაიციეიეიტ:

— აბრი ალხას ითაჲრა ყაზწყაჲ უი თათლასთან იაკუ-
 ჷაბ, — იპიეიტ.

— აბრაჲა ისაჷაჲ აჲია ქალიაა რზემოუ, ალიას იპონ
 ეიფჷო, ჰარა ცაგუაა ზეგე ჰაზგგე დაარა იუს ციგმოუპ,
 უბრი ბზიარანე იშაჷაჷყამლა ზბოიტ, — იპიეიტ მაცი.

— აფსნე აფსაცაა გქუზხეზ აფჷიეს წეზუეი, ნას აჷაა
 აიმაჲრეი როუპ; შიეფჷოლჷეიშ აბრი ბზიარაჲ ალწუა-
 ჷარ. უი თათლასთან ჰია შიეზჷჷუ უაჲ-ხეიეჲ იაუპ,
 ბააფსგე ჰალსიმზერ ყალაბ, ჰაძღაბ ლზე უს იპაზარ.

— ალხას ითაჲრა უი იზოუროუპ... უბრი იავგზოუ
 აჲე ჰარგგე იპაზნეჲუიგარ ყალაბ, — იპიეიტ მაცი.

— იიაშოოუპ, იიაშოოუპ! ჰგუაჷპანეზაროუპ, —
 რჷიეიტ ზეგგე ეიკჷჷაჲნე.

ნას ალიას დაიციეიან: — მაცი უეიზგგე უაწიე უცა-
 როუპ ოჩამგერანძა. ირჷაიო, ირუა უბაპ. ალხას დშოგ-
 ყოუგგე უაჷაპ, — იპიეიტ, — თორყანგგე ამარჯა, მაცი
 უცაროუპ, — იპიეიტ.

დგრნე ლაღგრძელა იწიფუაშია, — დაქუნ ესმარქსმან...
 რეიქუფხადარა, — ხუბა, ურთ იქპარაქმეიქმან...
 პამძგრხა ინაიაქუფელა ნახეს პლაქუა ქუაიიხაკ რგმადამქუა
 აშორა იაქუნ, ინაგელანე იცაანძა. უბრგგე აკგე იამი-
 ნამ უქიარ იხასწომი? ძბაგე, პაძლამ უაწიშთიხმ ხაწა
 დციოიტ პია პტიან. უაზხუციეში, ამალახაზგე ხაწა იცო
 ამი ლუეიფეშ დეკაზარ, ამალახაზგე უი ლხაქუე იცადი;
 ფასა დშოჯუაბ დეკოუბ ასას-აციას იქუე ზპიარ ეიფეშ,
 აგულაციე რქუე უქაა. ამრგგე აკე იამიანოუქ...

— ნას აბართ იბპიაქუაზ ზეგეგ ზზებპიო აბრი აუს
 იზგალო აკე აკუმ ბპიარცე ბგუ ითოუბ, უი აკუმი? —
 იპეიტ ალიას.

— აი, აბართ ზეგეგ ნეიდგსხუცილან, ნას აქკუნ
 ითაკრა აბრა ინაცუქარ, უარა თათლასთან იიპიარ პია
 იუპიარ აბართ ინარეკუქარ, პაძლამ იიპიარ ხაწა ნა-
 სეჟ დგლმოურ ყალამ უქიარტიე იყოქმ.

— აბრი ზეგეგ ბარა იბეიდგზრხუცილან, ბპი ბქე-
 შეი ნეიხაფეშუა აბრა იბპიარ ზეგეგ ბზგრპიო უბრი აქკუნ
 ითაკროუბ. ახა აბართ ეიქუბგეფხადიქუაზ აბაბგევი,
 იზლამგულიაშიაზეი, იზლუეიდგბეკლუეი? აბრიყა იბხა-
 შთაგე კბაყა ეია სარა ინამგულიასგრშიამ, ნას იშოგ-
 ბპიარ აკუწიყუაბოიტ: სენტია ასგლლუა შთაუბ, აწლა-
 ქუა რგმამქუა შთარხუაზ, ეცე ახმე ნგშთასნე აკუქემ
 შთაგაზ, წგეზ რაჭიდა ლგფაალ აძეხმ აქუე იშოგფრგზ,
 აბართ ფხმქუაიკგეგ ნარეკებქარ, ნას პიარა ათახემ,
 იბპიარ ყალუეიტ! ბინაჯილბეიტ, აფპიეს ხშოგე რპიეიტ
 პია, ას უაგე იბახდოუმე, იაპახდოუმე? სარა ისაბპიეიტ,
 ახა დარაბიე იაბგმპიან, აუა ბხგჩო ბგე ყაბგმწინ, —
 იპიან დანიჩაშია იუეიტ ალიას.

— შახუბ, სარა სგფპიესუბ, სგმდგრუბ, ახა უარა
 იამგან, იდგრნე, უჩჩო, აბრი პაზლაციეიო აუს ზპიარ
 უკერ... — ლპიეიტ ესმა.

იზღუდივინ ალა, უახა უა დანაათახა — იზუომ; *მეტივესუნი*
 ხეიტ, იაჟია ცქმა იუხეილმერგო აუბ დეშუციაეიჟი *ქიკუნი*

— აბართ აეიაქუა უარა უხალა კამაქეკ ილაპი,
 დოიხკაიიტ, უაჟა დეზდერუადა, უეიზგე იხულახეიტ.
 იფსე დზახდარ ინიეციაეიაპ. იუდერუაზეი უაჟა იეიბამ-
 ბარცე იყაზარ, იეიბაბაიიტ, რეგუნაჟა ციგაოუპ, — იჰიეიტ
 ალიას.

მაც აბართ აეიაქუა — ალხას იაიიკაქუაზ — კამაქეკ
 ილუეიჰიეიტ, აფსეხერა დეშაქუაზგე ნაცუნე. აბრი
 აშთახე აეია აფსეხერა დაქუაპ იჰაიანდა კამაქეკ მაც
 დიხედერუენ იჩანე, კუემთ-ფსეშა, — აბრი აშთახეტი
 აეია ანიჰია, უაჟა ლხემეჩაბეტ, ლელაღერდ ლხანემეკ-
 ლაქუა, დნაგაეენ ლუათახ ახე, დეიწაქეჟა ფეორაკ
 დწიეუენ. მაც დახეგელაზ: „შეგუნაჟა უბას თათლასთან
 დარეუაყაიიტ, უაჟე ალხასი ბარეი შეგუაყუა შეგუნე-
 ყაიწაზ ეიფეშ. ალხას რეცა, აკე იხარაქამეჟა ფსერთას
 აბახთაქუე იშუფიიუთეიშ, თათლასთან იფსეშახეი რჰიო
 დუე მერწეჟა ეილარე ირაჰაიიტ“, იჰიეიტ იგუნელა.

კამაქეკ ლელაღერდ რეცქეო დაიდეღლწენ — მაც, უარა
 უხეცეკოზარ, სარა აბრი უაეიეწიეჟა სჩააილაჰიანე სენ-
 ჩეეილოიტ, — ლჰიან ალურა ააკენფა, ლჩე ამდერხა
 აწეხუნ იჰიუაზ, აბლდაჰია ალურა ნახალწან, აქუადერ
 ნაქელწეიტ. იარა უბრი აჩეგე, ზნე-ზენლა ალურა ლე-
 მანე დანეილაქე ხექე ზლუეიშია ზრეცეგალოზ, იახდა
 ლბარა იეილაჰაშეი, ლუს დახეგეკჟაპ აჰიოზეი, თენჩ
 ინალეღეღლტ...

უი აქუხეიტი... ამინუთ აზე ლჩე დნაქუტიეიტ, მაც
 დენლევაგელან, იეიმანე ოჩამჩერა ინიეიტ. უაჟა აურიად-
 ნიკ აზინ აიიმელხენ (ზაა უი აურიადნიკ ძეჟურ დხე-
 იხხან), დნეგნალტ. ილბახეი უაჟა? ალხას იანაკუზა-
 ალაქე ზლახე ეიქუნე ილემბაქეცეპ ამრა ზეიგურღოზ,
 იხუმარალა, იჩარალა აფსეწიეჟა დორჩჩაპ ჰია ზხერ-
 ჰიოზ, უაჟე დუბარ დუხდერშამ: იხუაფშუთიე ეიკაქტ,

იბზ იქვზ ითაბღვღაოიტი, იიპაო უზვიელგრგომ, დპატოიტი;
 იქვაშიალაკე პაო, იბლა ფშაძაქტუა ხერბღადარ იქვზიქვზი
 დქვვლაქმშიაგგე დყალაოიტი, ადაყდახე იქვზ რანგე
 სპაოიტი პია დაქვზენ, ადაყდა დაციაიფიონ დანხგუაყუაზ.
 კამაქექე ზნახე დშიეიტი, უი მოუ ალხას იაქუშარგგე
 ყალაპ პია ლგუ იაანავაოიტი. იფხამშეაქუა ირთახეუ ეიბგრ-
 პაპ პია, მაც აღინგე იაანწასგზ დააიფხადარცე ინაქულ-
 კოტი. ნას ლგუ აალგრლულუან ლგბეგე ნაიქულგრგაოიტი:
 —უაფშოიშ აბრახე, სუმბოი, კამაქექე სოუპ იუაციაიფიო!
 —ანგლპია იპატარა დააყუწგენ, დმეჟდა აძგრკრა დალა-
 გაოიტი. დგრვაგგეგ ვგნტი-ხგნტი რაყარა ინაიქუქუვლთგენ,
 დნაიციბრაან დაარპინგე დნგქულგრიეიტი. ზგბეგე ვაზ დნა-
 ლგბუაფშოგრკე ითახზუეიტი, ახა აციეგზა მგვოდაგგე ალა
 თაი, ლაშარაკ აუახგლწგზუაზ, დიზემდგრტი. —სარა
 სოუპ, კამაქექე. —პია იაფხდა დანგქუტეა, ილი თრაა დგლ-
 ზგტუაუა დალაგაოიტი. უბგსყან, ცასპია ირუაზშია, ეტი
 აუათახ ახტი აბაანდავცია ეიბარჯგუა რგბეგე ლუ-
 ლუანგე იაგაოიტი. უი იარა იგუ ინგქუვგენ, ილახე ნეი-
 მერიცკიტი. იქუქვთრა კამაქექე დანაყუმშეა, ილა თრაა
 დგშოლგბუაფშოუაზ, დიდგრზაპ, აჩვგრპია ინეიმიეითაინ,
 აწიგუარა დალაგაოიტი. კამაქექეგგე ილზემჩაპტი, ლარგგე
 დნალაგაოიტი აწიგუარა. აკ ლეიპარცე იჩგნაზიკტი,
 ახა იზემპაიეიტი, ამალა უს უა დოიდტიალან აკრაამთა,
 ნას მაცგგე დაავნალან იბეგე ნაიქუიროგაოიტი, ახა აცე
 იზემპაიეიტი, იქვზ აქმან. —იურიადნიკ შთა შიდეგლწ, აწზ
 აგუ ეივნაშეიტი, უაპა უაყა აანწასრა ზყალომ იპეიტი, —
 იპაინ მაც დგნდიგლწტი. კამაქექეგგე დგშაწიგუაზ უი იზკნგ
 ილგმაზ ლჩაერა აათგლზგენ ალხას ინაპე ინანგლჯგუალან,
 ნას დარა ჩაერაკ ლჯგბა იაათგლზგენ ილაღგრქტუა აალ-
 რკტიმან, იზგ-იქვზ დნავუმიტი, ნას დგშაწიგუაზ დგნ-
 დაგლწიტი.

ხუქექე იანგნასკა კამაქექე მაც დიზწაიიტი, აბრა აჩგ-
 მაზავ იაიიგუარა იაბ დზყამხეი პია.

— იაბმოუ იანგგე აბრა დეყოუბ, იაშკიანგე, იაშკიანგე
 აბრა იწიგუა აბახთა იანადგმწ, აურიადნიკ დრეწადნიკ
 ნაყ იკაიციეიტ, — იპაეიტ, — იფსგ შათოუ აბახთა დპაზ-
 თგონარ ჰია იაშთოუბ, ახა დრგერთომ, იშაგნთაიციოუ
 ზეგგე აბრა იყოუბ.

იარა თათლასთანგგე დგეზმალხა აბრა დეყოუბ.
 ალხას იფსრა, იგუაყრა დეილაპაუაშია ავგ ეოუა, ქადაქ
 უა აქილაქა დალოუბ. იაკემეუა, გუალშაქუ, ხარადა-
 ბარადა ალხას აბას შოიზიუზ ზდგრგზ ზეგგე გუალას
 ირგმოუბ, — იპაეიტ მაც. უს ინჩეგვილან აშაარფაზე ავგ
 იაიიტ.

ადგრვაჩონგ აბრა ნხაშლონგ ოჩამჩგრატი უავ დაიიტ.

— ალხას დეფსიტ იახა აშაარფაზე აბახთაქუგ. აშგბ-
 ეონშია ამვა დექურგალიიტ, ჰახთახეუ, ჰაუა-ჰაქულა
 ჰპიაზ ეიფშა, იაქუღლიაიტ ჰია ძეკურ საიიშთიტ, — იპაეიტ
 იააზ.

იარლასნგ ალიას იგულაციეი იარეი, თორყან, მაც
 უჰია ინეიტქუგერთქუან ამვა ინგქულუფეიტ. ამვადუ აქოგ
 იახგენკელსგზ იცოზ აუაა ება ინარგლაგვლანგ იშინეი-
 უაზ აუაა რაცაა აკუბა რგმანგ იაარფელტ, ოჩამჩგრა
 აიიგუა ინეიუნგ.

ნას, უი აკუბეიტ, აკუბა ნეიმდა-აიიმდო, ირგმანგ
 აბულგზახა ავგ ინარგუეიტ. აფსგ დნგკუარწან, ინეი-
 წგრხეიტ აწიგუარა-ახარა.

აუბა ცავუაა — ალიას, თორყან, მაც უჰია ძეკურ
 ჰალია უავ დეიზნარგშთიტ: — იშაფაური, ჰაძდაბ ლოუს
 იშაგმადოუ ინჰაერუ, უკუენ დიჰპიანგ დგშატიაზ აეილა-
 უსლა ჰპიაზ ეიფშა, იაპარარგამარუ? — ჰია.

ძეკურ უს რზაიციჰაიტ: — არი აუს ჰია შიგზეკუუ,
 უი შთა იმადამ, აეილარ ზეგგე ირგლავიტ. სგკუენ
 სთეირხეიტ, სგქუიხტ, ახა იხმძგრჰიაგას უი დეითგნხა-

— აბარ უაფოვ შიარა იშვიან. აბრა შიფუაზარ კბრე
 ეიფშა აუს ანჰაუ ამითაზ, უაფი იშვიო უბასჷ
 ჰიარ, იშაკუხაალაკე შიარა შიახტე უბრი იგუ იამგ-
 ხუოზ აკე შიჰიარ, შიფუხასთეიტორ ყალარენ. ანცია
 იჯშოუპ შიარა შიახტეჰიმენ. უბრი აუნტე შიარა აბრი
 ჰაუს ეილაფათა შიაკუმშიარა გუალას იჰამკეიტ, — იჰეიტ
 ალიას, — უაფოვ, თათლასთან იგუ ითაზ ჰარა იადღორუეიტ
 ანგშიჰია, შთა კამიქეჰე ფჰიგს ეიბაწის უბრა ლერტეარა
 ეიჰარაჰ იშმიანოუ შიასჰიად: ფჰიგს ეიბაწის კამიქეჰე უბრა
 ჰალია რჰოვ დჰარტეარ, იზღორუადა ფჰიგს ეიბაჰ, ჰა-
 ლიაჰ იფჰიგს, დეშუფაზგო ჰია აბრი თათლასთან დღე-
 ცრეწჰიპოუპ.

ეგდა შიანა აადღორგრგდე ჰარა ჰზეშთოუ უბრი აუაჰი
 ჰარეი ჰილიანამგალარცოუპ. ამალა სარა სგზლაშიფჰიო
 შიფუჯადგე — უბრი აუაჰ იძბახუ ჯარგდე იშიგშიჰიან
 აბზიანგდე აციგდაზგდე, ცეგდაჰ შიფლახიზერ ყალაპ, და-
 არა შიხე იციგეშიშათა გუალას იშიგეშიჰიანშია აუაჰ შიხე
 დშიგრბა, — ჰია დრამეჰეიტ ალიას.

ივანი ლეუანი ალიას იაჰია კერ იარხუციტ. ეგაწი-
 ბერგეში ჰია რგუ იანაგაჰეიტ. კამიქეჰე ჰალია რჰოვ
 ლერტეარა იწინაჰუაჰ იანაზხუც — უბრი ეიფშა აგან-
 გდაშორადგე აუს იაზეილდხარ ყალაპჰიადგე რგუ აზციეიტ.

აბრი ინაქორცკაჰენგ ალიას ურთ დრგზწიჰეიტ —
 ეგდერთ შიფუხეია აბაციეი? — ჰია.

— ურთ აბრახე ოჩამჩგრაჰა იციეიტ, რაუს იაშ-
 თოუპ, — რჰეიტ.

— ამარჯა უბერთგდე ჯარა აჰეიჰ რგეშიჰიჰეიტ ჰაუს
 აწეხუალა, იზბან უჰიარ, უბერთგდე რგუ იალამჰეჰა იჰამ
 ჰარა ჰზექუშიან. ურთ სარა იზლაზღორუა ალა, დაარა
 გუალა დუს ირგეშიჰეჰა იჰამ, — იჰეიტ ალიას.

ლეუანი ივანი კამიქეჰე აუნგ ლეჰამშიარა გუალა დუს
 იშორგეში ჰაშომგზტ. ეგაწიბერგეში — კამიქეჰე აუნგ და-
 ნჰეჰაზ ჩჩარან, ხუმარან, ლაჰჰიარან, ჩამგურ არჰიარან.

უაფივ ავნვ ათაჰმადაცაი რგმაცაოა იაანხან, **რედაქციული**
 ეიტუწა იეიდტალოუჰ. **ბიზნისინთისა**

უი აქუხეიტ, — აუხა ლეუან უა ღჯეან. გუდაუთა ირბახ, ირაჰახ იაარმადანგ ზეგდგ ალიას იარჰიეიტ. უი იაწინაქუეახ უბრი აქუნ — იზეშოთუ აუს აქგ ალგმწგრ ფსეხუა ამამ ღუქ მგრწგქუა, აბრი აიბაშრა ღუ, ზწგუხუა ფგმწო, იზლუეიმჩხხანაკვ აჰასახ ალა.

აუხა იახტეახ აეიეი-აეიეი შუეიხერჰიაალოზ, ალიას ღააცაიეიან: — ეგდა გდანგაშორა ნჯუააგარგდგ აქგ იჰახუოიტ ჰია სჯეამ, უი აუავ იქუჟ. უი ჰაკუხრა აქუმწარ დაჩხა ჰასახე იმამ. შიარა იშიზემდგრუა იყალახ უსქუეაკგდგ ჯეოუჰ: ჰალია ძეკურ ააკგესკა, იაჰჰიაჰ, აბრი ახუბა-ჰბა შუჟქუსა რაავს ციეძე იოუიტ ჰია უავგ იმაჰაცვტ, — უაფივ იქეუნ დანგრეჟ აუხაწიყდა იცა რძეიტ. — ინაქურცეკენგ ჰარა ჰეილანგტი ქეუნაქ ჩაგუ ჰია ღჯეოუჰ, უბრგგდ ჩოგ ბზიეკ იმან — იციერძეიტ. მაც იაკუზარ იახაიეთეი სეცექუა რუაკგ გუარგმლოეიტ ჰია აფშოაარა დეჰოუჰ, იარა უბას — თორყანგდგ. უბერთგდგ რძახარ ყალაჰ. უბას, აბრი ავგმჩგბეეკ რგუნუწუა ჰალიაი ჰარეი ჰნეილაწინგ ხფა-ფშბა ციეძ ჰაუხეიტ. აბრი ზაჰახ ზეგდგ მადა-არგამა თათლასთან იშიზიუზარ ყალაჰ ჰია ჰგუ ინგქურშეეიტ; ჰარგდგ უი გუჯარას ღამოუჰ, ახა გუნგხუწგსთალამოუ არგამა იაადგრგრგდგ უი აუს იარკრა ჰა ჰზე იმარიამ. იშოგეიდგრუა ეიფშო ანხაცაი შოაჰათრა უნგ უი იზეიქუაგლომ. აბრი იშიჰიაჰ უზენყდაჰ აწკვზ უზენფახ ეიციახეიტ ჰია იჰახბხოუ ზეგდგ ირეიციანგ იჰაფხადოეიტ, იზბან უჰაარ, უი ართ რგქოგდგ დმიანწასგრ ყალაჰ, იწიგდ ინაციწო დანალაგა, არგაჰა ჰაკუხროუჰ აბრი ზმიანოუ...

ალიას იაეია აჰიახა იმთაკუა, ლეუანი ივანი იაიიც-ქუაენგ:

— უაფირაანძა იუჰაქუაზ რეიჰა აბრი უაეივ იუჰიაჰ

ზეგდგ ირეციანგ იპაფხდაძოიტი; უი იცოგდარა ცუგეჩუნი
ნაცწო დცალარცგ იგუ ითაზაბ, — რჰიეიტ. გიგლიჩიციხა

— უი ჰაქუიხუეიტ, სარა იზლახზო ალა, ახა შიარა,
აფხდაშია ისჰან ეიფუშ, აბრი აუს შიჩოლაშიეგმგალან,
შიხე აცოეშეგხა, იანამუძალაკჷ ჰარა ფსუა წასლა ჰაილ-
გარ ყალაბ, — იჰიეიტ ალიას.

„აფსუა წასლა ჰაილგარ ყალაბ“ ჰია ალიას იძიან
იაწინაკუაზ ზმიანაზ დუკ რეხშეგ აზემციეიტ, ახა უეიზგდ-
უა რჩიანერკელუეიტ, დაარაგდგ რელახე ეიქუნიწიეიტ.

იანააშა, აშეე რჰი რნაპი ანგრძეძა, ლეჟან სკოიტ
ჰია დღიქულუეიტ, ახა აფშიმაცია ირუაზშია ეგდგმძაკუა
დცარ „უქოგ ახეღუძეძო კაკალ უკგროუპ“ ჰია აფია
ილოუ ჰარა ჰაზნე ეილოუგომა რჰიან დგრმეშოიტ. კრა-
ნიძა იუს ახე დციეიტ. ივანი ალიასიგდგ ავნე რუსუტე-
ქუა ინარგლაგვიეიტ იშუგრუც ალა...

ვგვავია მეშ რეშთახე, კალიაა რახეტი კამიქეკ
ლგვგუა დააიტ. ძეკურ უი ნაპე მაცარა დააიშოთუაზნი!
დაარა ზეხუ დუხ აციამითია ლეთანე დგხირჰიეიტ.

XXIX

აგვუაბ რეიზარა

ზნე ხულფახე აგუაში ახეტი ასაულ იმეგ ააირგვიეიტ
ალიას იახე: — უაწიეგ აბეგუაა ირეიზაროუპ, იმნეიუ-
დყალომ, ახელაფშუგ დააუეიტ, — ჰია.

ალიას ხუქეკ დააყუნდუენდიტ „ახელაფშუგ დნა-
კუა, აეიაბე ბზიკჷ ჰზაიგარა დგუოუპ, შიახტიეკ აზე
დააუიზარ აკუხაბ“, იჰიან, იანამითაზ იგუარგმლან,
ირახუ რახე იქოგნიეიხუეიტ. — ზან აჯალბარგზ, სგრახუ
აკგდგ გუარგმლუეიტ, აჩაჩა იქმაჰოია ითეიკზარ, სგნ-
წიეიტ, ურთ ეგდგზეგუგუაში. აღდგეცია ირგვიეიტ სჰიარ,
ირგახმოუ რზემხაკუა რახუგუართაკ შუფახხერცარგზ-

უს იქარცარგდგ იხციფთხაშოი, იახზგრხუადა, ეფიქრებდა: „აქვადამა. აჩაჩბა ითეიქზარ, მა რუღაკ ისთაქ...“ სეიმთარეი ჰია იგუანგლა იჰიო დგშენიეუბ დანგ-ნაფშო, აღააწებუან ირაბუ ზეგდგ ეიცხრეშშგლა იშთააუბ იბეიტი. — ალლაქ იგშოუქ, უახაკგდგ უს იეიბგანგ იგუარ-ლაზაიტი, — იჰიეიტი, ახა დანგნაფშო იჩუგ იმბეიტი.

აბრი დაარა ილახმ ააიქუნაწეიტი. იჩუგ დაარა ჩუგ ბზიაკ აქუნ, აბას ირაბუქუა აკვ ანგიმბალაკმ — იანგუარ-რეგლალაკმ წასს იმაზ უბრი აქუნ: დნეინგ უაყა ახუანგ აგუარა დნგქუგგლანგ, მა აწლა ნაა იაშთა აწგებუან ითაგელაზ დნგქუგგლანგ იგულაქია წაყა აფსთა ითან-ზოზ უჰაა, ნგრცყა ახუ იქუნზოზ უჰაა ინარგზუგფითუან, უსყან უი იიფშთააუა არაბუ დარა რქუგ იყაზარ, მა ჯარა ირბაზარ, არახმ იხქუგთნგ აღგრა ირთონ.

უაეიგ აბრი იჩთაზგ აბრა აწლა ნაა დნგქუგგლანგ: „უა-ა ჯათ უ-უი!“ ჰია იბეგ ნაირგუეიტი. ჯათ დახგნზოზ ფუტყ ინახარან, ახა ალიას იბეგ იაჰან: „ია უუი!“ ჰია იბეგ ააირგუეიტი. „სჩუგ უახმ ჯარაკერ იუბაზარ?“ იჰიეიტი. „უა-ა მოუ-მოუ!“ იჰიეიტი ათაქს.

ნას ჰაჯმათ დახგნზოზ შუგყოუ იხგ ნარხანგ იბეგ ირგუეიტი, ახა ჰაჯმათგდგ „არახმ იყამ, ეხმაგდგ ჯარგდგ ისგმბაქ!“ იჰიეიტი.

ნას „სზაშთოუზეი ბალგრგდგ ინეიზქუგსთჰეიშ, უი ზბარაჰა აღდგქციაგდგ რხგ უავგ იმბაიტი“ იჰიან ბალგრ იახმ იბეგ ნაირგუეიტი. ბალგრ დახგნზოზ კერ ინახარან — ვერსკეი ბეშაკეი რაყარა ნაბჰან, ახა უეიზგდგ ალიას იბეგ უანძა იბზიანგ ინავტი. ბალგრ ათაქს არახმ იხქუგფითოიტი: „ახულფაზგ დაფთ იქამითაქუგ იზბონ!“ ჰია.

— აიტი, აბგაქუა ირჰაიტი, უაეი უაყა იცანგ იაზ-კოდა? — იჰიან უახმ იქუნეიხუეიტი იაიციარაზგ, იგუ-ანგლა იჰიოუა: „უახაკგდგ აღდგქცია ირციენნაზაიტი, უაწიგ მა აიზარახმ სალაცაქ“ ჰია.

ადგრჯანზე იანაიშა, აშეტ ფეტრაც აუს იუან, ნას ივან იყაიწაშხან იიუშხან აზგ დენიაბეან, აგულაქი „უაალა-საალა“ ჰია ეიქუქუთუა, აიზარახდ იანცოზ, იარგაგ დნარგლაგვლანგ დციეიტ.

ამვან იეიციწგ იეიციეიო იახმნიეიუან აძიი-აძიი ეიზ-წააუან: „ახგლაფშოვგ დგზხააუანიშ, უსს იყოლუნიშ?“ ჰია.

აძიე დააციეიან, — აშიახტიქუა რწგხუალა აკუხაპ, — იპიეიტ. ეგი — აღდგრა აწგხუალა აკუხაპ — იპიეიტ. — აღდგრა რეი არპირეი რზგ აკუ სგზდგრამ, ახა ამვაქუა რგყაწარაზგ აკუხაპ, თაუადი აამგსთეი რნადელქუა რკვგ ამვაქუა ცქმა რგუ იახუო იყაწამზარ აკუხაპ, — იპიეიტ. აბას აკრაამთა აეია შოეიმარკუიან, აეიბგქუა შოგრპიოზ, აიზარაქვგ ინიეიტ. უაყა აეილარ იეიზახვან რაციან, ახა ახგლაფშოვგ დმააცვტ. აბრაყა აეილარ ახგლაფშოვგ იზგ-ფშოზგ იგვლაზგგგ აბრი ალიას დნაზლან ირპიოზ აკუნ ირპიოზ.

ახელდაზრა აჩგვანაწკუანგ ეიფშო ახგლაფშოვგგგ დაიიტ დგუამწ-ხამწუა, ალუეი-აპიეი ნკვდყო.

ახგლაფშოვგ დშოააჩოგეიწგზ ეიფშო თაუადი აამგსთეი ნაიკუშოან, აკრაამთა ურთ უაყა იაციეიონ, ნას აქგ-თაქუა რახბტი უა იყაქუან ასთარშოზნცია დარგვბან, ვბაყა-ხფაყა ეია ნარეიპიან, აეილარ ეიზანგ იახგვლან დაიინგ დენარგლაგვლან, ათარჯმან ილა დაციეიეიეიტ დუდუალა აშიახტიქუა ასყაამთა იზალაშეგმგალაზეი ჰია, ამვაქუა ზყაშეგმწაზეი! ჰია.

ჰაბგჯ დაციეიან, — აშიახტი ზგშეიაც დჰანდგრამ, ჰარა ჯოუკვ იაშშეიეიეიეი კრააწუეიტ, ამვაქუაგგგ ოზლა-პალშოზ ოლა იყაშწეიტ დასგუ ჰაუაფშქუა რკვგ, უი მოუ თაუადი აამგსთეი რნადელქუა რკვგგგ, — იპიეიტ.

— წგფხ ზნგ აკ ყაშეიეიტ ჰია აკუმ სარა სგზლაციეიო, უაეიე იეითაყაწატიუბ ჰიოუბ სარა იშეასპიო. აპიენ-წია უავგ დზგლსუამ. ასთარშოზნცია, მიგბგგკ ავწუწყა აეილარ იდშოგრყაწაროუბ. ამვა ყასწომ ზჰიაზგგგ დზგ-

ქუშიაშა იდგრუიზააიტ,—იპიეიტ,—აშეახტიქუაგეგ, იპიეიტ
 უბას მჩებეგ ავრუწყა აწებუა ფწიანგ შირღლგაროქუ
 უაქიგ იშეგმოუ, აქილარ იდშეგრშიაზ აფარაქუა, სარა
 შისეცკანგ, უაწიგ ოჩამჩგრა ისგშით,—ჰია რეიპიეიტ.

ასთარშეგნცია ნეიცკუაქნგ,—ამჟა უაქი ააკგესკია
 აქილარ იყარწიეიტ იზლარგლშოზ ალა, უაქიგ თაგალან
 მეშახა დგრკაგგგხ ინაპკაპ ჰჰიარ, ურთ ირცეგხმანთა-
 ხაშტ,—რპიეიტ. აბრი ამთახგ ახგლადშოვგ აურიადნიკ
 აქ იეიპიონ, ფგთრაც ართ აცკგ რეიპიანძა, თაუადი ამგ-
 სთეი—მგრზაყანგი, ბატეი, ტატაში უჰია ნაზლან ახგგ-
 ლან, ასთარშეგნცია რზგ იაღჟუა იაღაგუეიტ:—უაქიგ
 თაგალაროუპ შიპიარ, უაშთან ლაწაროუპ შიპიარ, ნას
 იანბგეუ უარა ამჟა ანგყაშეწო!—ჰია.

ძგეურ ქალია დნაზლან, ნას ალიას უჰია თაუადი
 ამგსთეი რახბ რზგ ნადგრხან—უს ზგშეგმპიოი, დად-
 რაა, შიარა ყაწატეგს იშეგმამ, ჰამჟაქუა აძიგ იყაწიანგ
 იპაითოზარ ჰარგგ მაპ ჰია ჰჰიადომგბტ; უაქიგ თაგალან
 უი ამჟა ახა ზმადა,—რპიეიტ. ართ რეიმაქ ახგლადშოვ
 იღგმპაპჟგ იანნიე, ანხაცია დნარგქუყააიტ,—ამჟა ჰზგყა-
 წომ ჰია იგუღანგ იშაფაშეიპიეიტ!—ჰია, ანხაციგგგ რგბგგ
 აქუადახეიტ.—ამგეი, აშეახტი ირზგ იპალშოომ, იაპ-
 ზგყაწომ ჰია იგუღანგ აძიგ იმპიაროუპ, მაპ ანაკუხა
 ასტრაქანიკცია ასგშეგრ მჩგლა აშეახტი შიდგრშიაპ,
 ამჟაგგგ შიდგრყაწაპ,—იპიეიტ.

ნას ახგლადშოვგ სოუსქუა სრგლგუეიტ, იპიან ახაპი-
 ხაჩრა დნალაგუეიტ, თაუადი ამგსთეიგგგ ნიხუადშოიტ
 რგნგყა დგრგარახგ, იარგგგ აბრი აქუნ იითახგ.

უბრი ამთახგ ალიას, დახგგლან ახგლადშოვგ იახბ
 იხგ ნიარხან:—აქილარ რახბტი ეია ეითაპიატეგ სგმოუპ,
 სუპიოიტ უაასზგძგრვრაზგ: ოჩამჩგრაგგგ უგუახგ ფაპწი-
 ხეიტ ჰაშეშარაქუა რგლა, აბრი აღგგჩრეი, არპირაქუეი
 რწებულა, ეხაგგგ უბრახგ მაცარა უაიზ ჯაპშონ, ახა
 უარა უხალა იანგუმპია, ჰარა იუგუალაპარშიაროუპ, აჩგ-

ვემგებთა რგშთახმ იაისდგგლტ — ახმგსთიაცთა
 აფარა უშიროლუპ ჰია.

უაყა ივაგვლახ აძეღ დააცთაეიან:— აღმგჩრა არცთიარანგ
 აფარა ზეუთახ ახმგსთი იაკუბახ უციქუა ზძახ,— იპიეიტ.

არი ზაპახ, უაყა იგვლაქუახ, ზეგგე აიბიარჩჩეიტ.
 — სარგგე იაიშთანგ უბრი გუჯარას ისემოლუპ,—
 იპიეიტ კადგრ, უბასგგე ნაციწეიტ: უაეიგ ეითაყალარ
 ახმგსთიარა აფარაგგე სგრშეანგ, ამგაგგე სგრკნგ, იაან-
 ხახ სგრახუგგე რძარჰია სშოიიტ,— იპიეიტ. კადგრ იიპახ
 ზაპახ იწიბგრგგეწიყდოლუპ, რჰიან უი ინაქუშაპათხეიტ.

ნას უაყა იაიილააცთაეიეიტ ირლასნგ აშეახტიქუა შა-
 ლარგალაშახ, ახა ამგახე უაეიგ თაგალან იაპზეყაწომ,
 იარა ახგლათეშაგგე იშთიპახ ეიფშა, ასტრაეწიეიცთა
 ააშთნგ მჩგლა იპაიმგრყაწოზარ, რჰიან აეილარ გქუწნგ
 იციეიტ.

აეილარ რგშთახმყა იხგნჰინგ გუფ-გუფლა ამგა იქუნგ,
 რგუნგყა იახეცოზ აეიანგ ირჰიონ: „ეხმა ახგლათეშაგგე ჰარა
 იაპზეიღმგზ უსჰია აკგგე პზეყაიწეიტ, აღმგჩციეი ამრაგდ-
 ციეი რზე აეიექუაქ იიპახგგე ჰარა მჩგლა იპარჰიან
 აეიოლუპ რჰიეიტ, უი ღგზჰახ ჰგ-ეიროლუპ“ რჰიახტ
 გოუქგგე.

საკუტ დააცთაეიან: — ამრი მგრზაყან აღიას იგულ
 იმოლუპ ჰია სეყოლუპ, იპიეიტ.

— ეხმა უბრა იგვზცთა თაუადი აამგსთეი დახმრგ-
 ლაგვლახ აეიანგ იპიონგ ისაჰაიტ: ამრი „რევიოლუცია“
 ყალთეიტ რჰიოიეითეი ანხაცთა ღღღულა იცთაეიო იალა-
 გთეიტ. ეგმგრთ ზეგგე ურყუაწ ამრი აღიასწიყდაგგე ფსგ-
 ხუაქ იმიმ, უირცთაეიომ; ამრი ლეუანგგე ურთ ირთახეუ
 აუპ ღგშთოუ, ახგლათეშაგგე იხგძგრუეიტ უღგ-
 რთოუ! უბას ახგლათეშაგგე ანხაცთა ირზგძგრუა იალა-
 გარ აუსქუა ჩთეიზომ, — ჰია... იხგუციეიგძომეი აიპარაქ
 უი უაყა ირეიპიომ უარა უქუგ აურგს იყოუ — ივან
 ითგძშია აკუნ, უი ღსოციილისტუპ, აღიას ღწიახნგ ღსო-

მოუბ, ეშას ჰია დნარბაშია. ამითაჲ შუგინბალაკჲ ჰარა დლა-
 ეიფარცჲ იგუ ითოუბ ჰია. უბრი ითგძშია დანაჯარბაჲ,
 ირპიონჲ ისაჰახეიტ, ხუჲჲჲ იგუ იჩანგზაროუბ, უიმოუ
 უარგდჲ აჲ უცრარგმპიიიტ, ამითა ხუჲჲჲ იხდანთაშია
 იყალაჲეიტ,—იპიეიტ.

აბრი ეიფშჲ აჲია იაჰახ ალიას დიარაძა იაიციე-
 მელხეიტ, დიარაგდჲ დიარხუციტ.

— თაჲადი ამგსთეი დარა ირგქუშაჰათემ, ირგმაზ-
 კაჲა აძიგდჲ დგროთახემ,—იპიეიტ უა ირგლაგელანგ ინეი-
 უახ შმაჰგდჲ.

ალიას დნაზლახ აგუფგდჲ ამჲა იახდჲქუბ აჲიაბჲქუა
 რპიონ, რგმჲა არკდაჲჲარახჲ. ალიას დიაციაჲეიან:—დიარა
 დოჲაჲგკეჲგდოუბ აბრი მგრზაჲყან, ანცია იჯშოუბ უი ჰქჲთა
 დახდალამ. უაჲი აჲკგდსკდა მგრზაჲყან ნადელს ირთახ
 ადგდგლ აჲჲ, მგსა აბნარშეგრაჲჲჲ წლაჲქუაჲ აბნგშხა
 შუგროთახ იბან, დნგქულან აწლაჲქუა რჲჲჲჲშითა ხუჲჲჲ
 ინთაფჲაშია, აცხა თგხნგ იგჲეიტ. არი მგრზაჲყან იაჰაიიტ.
 მგსა დიათხბან: სგწლაჲქუა ზოჲრგზაჲეი? სგშხაჲქუა ზგ-
 უშაიზეი, სგცხა ზგუგაზეი? იპიან დიაისნგ დეიკჲიტ.

მგსა მახ იზგმგეიტ, ბნგშხაჲქუაჲ აბნაჲჲჲ იბანგ, ცხა
 ხუჲჲჲ რგმგსხგზარ, იყალოზეი! ნასგდჲ აჯქუა რგცჲ-
 ქუაჲქუა რქოოუბ ხუჲჲჲ იახბთაფგსჲა, უი საქუუშგრძგ
 იპიეიტ.

— აბნაჲჲჲ აძიგ უიბარ, დიაჲსნგ ურპინგ იუმოუ
 უციიგარ იშოფოუბოი? უბასოუბ სგშხაჲქუა უშარგზნგ-
 ყუა. ნასგდჲ სგწლაჲქუა იშოგრზგუუბ ეიფშჲ აძიგ ხუჲჲჲ
 უბგ ნთაფიყარ შოფოუბოი? უბართქუა ზეგდჲ ჰარყუა-
 წგბ, ზაჲა შხაც თაჲრხახ უდგროჲამა?—იპიეიტ მგრზაჲყან.

— აბრი აშხგკქუა ზგფხბაძო აჲაჲ, აბრი აჲს საქუ-
 ირძჲეიტ უბოოჲ!—იპიან მგსა, ცგ ბზიჲ იმანგ დეი-
 თიან, აარლაჰია იხგ კჲეიბეიტ,—იპიეიტ ალიას.

— იხგ კჲეიბ ჯიშოიიტ, უი მაკდანა დიბაჲყო, არი
 აწგზულა ეგდარაანგ იხგ კჲეიბეიტ იოუბ—რპიეიტ ჯოუგბ.

— მესამე უკვე განგაშოკ იაკუნ, ახა უი მგრზაყან
 იქოზ ილშოავუშოზ, — რპიეიტ ინეიტულზნე ეგაგროტეზ
 უს იშოეიციაეიოზ, რგვნქუა რააიგუარა იანნიე, ინეი-
 ცრგწენ დასეუ რგვნქუა რახე იციეიტ. ახა აბრაყა იეიცეზ
 ზეგე რეიპა აგუალა დუ იმანე დხეჩპიეიტ ალიას.

XXX

ივან ალიას იახდბი ღმრთავი ზეპამლშით

ამთა გეეუეიტ, იხენპიეეიტ, უარა ნაყ უაცემნეყუარ,
 უჩანეუმრაალარ, არახე იარა აჩუენარნაალომ. ეხეა
 იყოუ უაწიე იყამ, უიმოუ საათლა, მინუთლა აჩუეითა-
 ნაკუეეიტ, აჩათესახუეეიტ.

ხეშოგქუსა, ფეშოგქუსა რაფხეა ალიას ივან ეშას
 დყაიწარ ყალონ, ეშარა რზეიბოლენე ინეყუეიბაგარ ყა-
 ლონ. ახა უიციეთეი ამთა კერ იუდგრრატია აჩათესახ-
 ზააპ: ივან მტეხუ დლაფშოგქურწო იალაგუეიტ, უიმოუ
 უბრი აყარა იადრგლუდუეეიტ, ივან უაჰა დზაანწასუამ
 ალიას იქოზ, არევილიუციე იაწანაკუა აუსქუა იდრგ-
 ფხეაძალო იალაგუეიტ. აბრი ეიფშოგქუა რზე იარგეგ
 დგენე დთარკერ ყალოიტ, ალიასგეგ — იარა უბეს.

არი ეიფშო აუს ნაყ-აყეგეგ ირციეხეანთოლუბ, ფსრაყ-
 შრაყ ეიფშო ირფხეაძოიტ, ახა ამთა უს იყალეეიტ,
 ზნაზე ინეიფერგმწერ ფსეხუეყ ამანე იზყამლეეიტ.
 ნასგეგ ნაყ-ნაყ ამთა იშოგდნარბო ალა ინეყუაპ.

მშოაჩონე ალიას ეშას დყაიწანე იდიკელოზ იმგრპა-
 უაბუეუა კამპანიე ხუქეკ შოგყარწაზ ეიფშო, ეხეაგეგ უბას
 იყარწეეიტ. ახა ართ აკამპანიეაქუა ზლუეიფშოგმ — ფასა-
 ტიეი აკამპანიე აან გურღმარან, ჩჩარან, უაყეგ უს იყამ:
 ზეგეგ რეღახე ეიქუბ, მადალა ინეწაკშიე იწიეუეაქოგეგ
 გყოლუბ. დარა ზეგნე დდიეღლწენ დეო რეიფშოწიეყა გუ-
 ალა დუს ირგმოლუბ ალიას იგულაციე — თორყან, ქუაბ-
 ლეხუ, მაე უჰაე იშოგნთაეციეოუ, ახა ირკეუზი, აბრაყა

ეგდრულშომ, ეგდრგზომი: აკვამაპაია რაკვახადიტი.
ახელაფშოციაგგ რლგმა იხკდტრწიტი.

აბრაყა აღიას დააციეიან:

— დიდ ივან, აუსქუა უბას იყალსეიტ ეხდა პარა პნგენგ, უპალწნგ უმცარ ყამლო,—იპიეიტ ივან დიჭაფ-შოუა,—უი სპიეიტ პია, უი აამთალა აკუხაპ, დაარა სგუ-ლშუეიტ დუკ მგრწეკუა იაირლასნგ აბრახე პარა პახე, უჯნყა, უგაეგბ პია, ახა უაეი ახე პნიეციეხარამზარ ფსგ-ხუა ამოუტ, იშოვუბო ეიფშო. აბრი ახეშოგქუსა—აფშე-შოგქუსა დაარა უჯაბაი დუ აღუწეიტ პანხარო: არახუ უაბეიტ, აბახუა გქუწეიტ, აუთრა ბზია, უბას აბაჰა უპია აბრაყა იყალწეიტ, აბართ ზეგეგ ეხდა აბრაყა იპა-ზნგენგ უარა უციოიტ, ახა უი იახმდგმ ურთ ეხდარნახეს უარა ურგლწიტი, უარა უზე ურთ ძეკ-ფსგე იავგზოუპ პია. მამ, ურთ ზეგეგ აბრა უჯნე იყოუპ, აბრაყა უაშა აღიას დგრხგლადუშოუეიტ, მგმხარაკ იმეხდერ, ურთ ზეგეგ ეიწეიადამ, უანაახგპიუა ურთ ზეგეგ აბრაყა იუფგლაპ, რწაკგრეი დარეი ეიწავგე.

უაეიანგ ურთ რახეტე, იპამოუ რახეტე, უხე იუზარ-ხლო არხუ, იუთახეუ თოი, იფარატე-იშარატე ზპიან ეიფშო, უარა უხე აკე პაივტომ, ახა პარა პზერგუაყუა ეხდატი იუარა უცაროუპ,—აბრი ეიფშო აეია ანიპიო, აღიას იგუ ინარპიომ, ილადგრძ აბახუყუალოიტ. უაყა იტიექუაზგე იარა უბას იაირწიეუეიტ. კამაქკეი, ესმეი რაბეიდეი უპია, ურთ ეიბარწიეუა, ეიწაქეუა ნაყ ინდოგლ-წენ ამაწურთახე იციეიტ პაშოწიეუა აძიე პაიმიბანდაზ პია. ივან დაარაძა იგუ რგლულუანგ დეყან, სწიეუარგმ იპიეიტ, ახა უბრგგდ ილადგრძ აბახუყუალსეიტ. უეიზგეგ აღიას იაეია დეყუწიეიტ:— მშოაჩონგ იაშას უანეყასწა, თარ-ჯმანდა პზეიციეიომგზტ, ეხდა აფსგშეილა პაიციეიოიტ უარეი პარეი აფსუაყ ეიფშო, საშეგუაკაყ ეიფშო, აბრი პაბგზშიეგეგ, აგუბლრა დულუა იპაბეილან ანავსგეგ, კგრძა პაიზაიეიუანიტიტი. უეიბგანგ უანეიქუხა, ახგნპარა

ახინ უოურატი ეიფშო იანჯყილა, ჰაუხაუმერშოთენ ჰარა,
უხენჰიე უვნჯა/უაშა სახე,—იპიეიტ ალიას.

ივან დააცაიციან:—ამჩენზარა ჰაიუენაგოიტ, აუქუზარ
შეარა შეინჯენე აცარა დაარაძა ისზეზდანთაროუპ, ახა
აუსქუა უს იყალაეიტ, უაჟიე აზე სცაროუპ აუს ახე-
ზუშა, აუს ჰაა სეზქუეუ აბრი არევილიეუცია აუს, აპო-
ლიტიკა უს, ახელაფშეცია დუკ რგლაფშო სახეწაშშა-
შა. არი აუს ბარა იმცარ ყალაპ, იიარლისნე იყალაპ
ჰაა ჰაიგულაუეიტ. ნას, ჰეარა ათახეუმი, სარა სხენ-
ჰიეშატ. არახუ-აშეახუ ჰაა იზხეუჰიო ურთ აბრა იყოუპ,
საარ სეკნოუპ, ეხაა უაჟირაინძა ჰშუჯეაზ ეიფშო ჰაჟაზაპ,
სხეშეარ, ჰეარა ათახეუმი, უარა იუტიუპ. ამილა სარა
სხერგუამწუა ეხაა ჰახეიფერწოუპ,—იჰიან ილაღერძ
აახაყუყუალაუეიტ. ეგაგროთ უაჟა იტიაქუაზგაგ რგუ ააირ-
ფშეააიტი.

ალიასი ივანი ნაყ-ააყ აბრიეიფშეაქუა აჟია ნეიბერ-
ჰიეიტ, ეგაგროთ აგულიცია უაჟა იტიაქუაზგაგ ივან
დეიბგა-დგზგდა დგშოხენჰიეშა, ნას ურთ რეიშარა
ნაგძარა ამანე იშუჯეალაშა, რჰიან აწიეკაქუაგაგ რეიტი.
ნას ივან დგცკაკოუან აუნჯტი აკამჰანიი დგმროუტი. ახა
გუკ-ფსგკ ალა ინიეიბანგჰიან ინაგელაქუეიტ. ივან დგუ-
დკელ-დხედკელ ამჟა დნეჭქურწეიტ. უი ახულთაზგ ივგზ-
ცია იმბარ ფსგხუა იმამგზტი, უახე დგცკაკოუან. ფგთგაგ
იენასეიტი, დნასკეარგოეიტ; ნას აკრაამთა დგზლაცაზ
ამჟახე იფშოუა, რგუ იზგბელუა იგგლან ალიას ითა-
აცეარა.

XXXI

ცავშაპი ჰალიაპი აიზარა შარჰეიტი

ცავშაპი ჰალიაპი რქეთან აგირთ აჟილაქუა ინა-
რგლკაანე აღდგეცია მეცხუ იიარჩჰან იეიმერწიამეიტ.
კბა-კბა ხუა-ხუა ხე რგრაბუ რახე იხცაგმძგ ჰაა აძიე
დზეამლოეიტ აამთა კდაქუკ აზე. ნას ართ ავგეილაკ
რეიჰაბაცია ნეიციაჟიან შაძა აიზარა ყარწეიტ თორყან

ივნი, ირფუშა-ირჰიაშა ნეიბგრჰიარაზე, აბას დეილერკიარაზე, იზეზირყდო რდგრარაზე, ნას უსჯულობაზე, უსჯულობაზე.

ფეთრაკ უს აფიამტქუა რჰიო იტიან, არი აუს იზზეი-ზახ ალაციამეიარა იაარლასნე აძიგდგ იხაქუჯ იაიმიგუფიტი, მა არი იჰიაპ, მა ეგი იჰიაპ ჰია ინიეიუაფუშუა.

ნას ალიას დნაგელან:

— დადრაა საშუცია!—ჰია ქუაიითიტი,—საშუცია ანგს-ჰიო ცაგუა რზე მიცარა აკუმ აბრი ზესჰიო, შიარა ქალიაიგდგ აბრა შილოლუბ, იზბან უჰიარ, შიარეი ჰარეი ჰაიშუციაზიარაზე, ჰაციგეი ჰაბზიეი აკე აკუზიარაზე ეიბაჰ-ჰიამეიტი, უს აუს შთაჰხეიტი. აბრი ეიფუშ იაიშარა ჰაბეაზწაზ სარა სეძლაბ კამაქეკეი, ნას ძეკურ უფა ალხას ხუაშუეი როუბ. ახა აიჰარაკ აბრი ზებზოფროლ სარა სეფჰალოუბ, ართ ავეჯაგდგ რახუჯ ზმაზ ჯოლუჯ რა-კუმეზტი, იშუჯეიდგრუა ეიფუშ, უბართ რგლა იჰაბეალაზ იაიშარაგდგ ნაგძარა ამანე, ხაირკ აწინე იზეჯამლარ ჰია სშეოტი, იზბან შიჰიარ, ურთ რგხმე ანეიხელა ინარკნე გუშთებრაკ ჰამანე ჰეჯამლუეიტი: აფსრა უჰიარეუ, აბრი ჰაიშუციარატე უჰიარეუ, უი ზესჰიო აბართ აღდგრეცია თახაკ ახმარეშთო აზოუბ, შთარნახსგდგ ჰაფხდაყა იაჰ-ფეიფუშუგდგ ანციო იდგრბ, ჰგუახე ნეკდგელაძეიტი. აიჰი-რაკ აბრი ზეგდგ სეძლაბ ილგხუდანე იყალოუმა ჰია სახუაფ-შოუა სეყოუბ, უი სეძლაბ იანლგხუა —ნას სარგდგ უი აგუ-თა იალოუ აძი სოუბ, აეიაკ ალა, სარა ისხარანე ისფხდა-ძოტი, უბრი აზოუბ ზეგდ შიფხდა აეიაჰიარა სხალაგა...

— უმაცარა იუზარინე უიფხდაძოზარ ჰალა უარა უხალა უახირხურენ, ახა უი ჰარა ზეგდგ ავბა ჰაითოზარ აქუხაპ,—იჰიეიტი თორყან.

— წაუბ, ჰალა სარა სემაცარა სახდგრხურა იზეიგრ-ხეიტი, იმაჰიშეიტი, უბრი აზ ზეგდგ ჰნეიდიკეგლტი,—იჰიეიტი ალიას, — უაეი ააკდგსკეა სეძლაბ იზბლგრყდა სეზღგრამ, სთირა იამშუაუბ ლჰიოლ სეზღგრამ, უბასქუაშია ივან აკე ლორწან, კამჰანიაკ ჰეჯალწეიტი; ტეიშუაუგჰია აძიგდგ

უსუან აქვია ისგმთეიტ, უაქეიშთა სარა ფჰავს ეიბაკ სგულ-
 ვგზოუბ, აქალია იხედ ანგსხესწა ნახეს სგუანსხეს, 11
 უეიზგდგ უი აუავ იზბო იჩანგიმკლტ, იპალბრჩიშთა
 სგზდგრამ. ახა უაქეიშთა სარა სხე სგმშთათაროუბ, სხე
 რგკპასგმშაროუბ, მავ ანაკუბა პაშცია ახალგმდარა ზგზ-
 ქუო, შთარნახესგდგ უი ზგემხო, რგგუნაპა ზეგდგ სარა
 ისგქუშთარ ყალაპ,—ლჰიეიტ.

— უაქეირაინძა იპაპაზ აწკეს იეიციოუ აქეი უაქეი
 აბრა იპაუჰიეიტ,—რჰიეიტ უაყა იტიაქუაზ.

— უი ლაქეიქუა ზეიფშროუ ალა პარა იძუა იმშ-
 ჰამოუ, ლარა არი ჰჰუს აქალღგრშთარ ყალაპ,—იჰიეიტ
 კდაგუა, დაახესამარყულშთა. უაყა ზგლახდ ეიქუნგ იტია-
 ქუაზგდგ ხუჰკე იაიფეშეგრჩჩაქუეიტ.

— ალის იიჰიაზგდგ საჰიიტ, აბრაყა კამიქკე ილა-
 ეოუბ ჰეი მაც იიჰიაზგდგ საჰიიტ, ახა სარა სგუ იაინა-
 გოგდგ აბრაყა ისჰიოიტ. აბრი თათლასთან პარა აძგ
 დაჰზეიკეიტ; პარახუ ზეგდგ ჰგზცო უბრი იაუბ. უი
 სჰიეიტ ჰეი იარა ინაპალა, იხალა აბრა იტიაქუოუ აძიგ
 ჰბოურა დთალანგ აკე იმგაცტ. ურთ თაუადი იამგსთეი
 დარა რნაპალა აკგდგ ჰცეგრგამომ, პარა პაშცია ზჰიაზ
 ეიფშო, ანხაცია, რგზგეციაშცია რგლა ჰგერშთაუეიტ.
 ურთ უეიტინატი აახეს ქმაზგეს ირგმოუბ პარა ანხაცია
 პიჩგრჩანგ, ჰგეიბარწოო ჰნგყაწანგ, ნას დარა ქმაძე ჰალი-
 რუეიტ. პარა ანხაცია, აფსაცია, აბრი რგკპარანგ იპა-
 მოუბ ეეიტინატი აახეს. არი პარა იაფაჰზუეიტ ჰეი
 პალაგარ, ჰამჩ ზლაქუხოზეი! ახა ას მაცარა აბრი აუავ
 დიუჰაეგრ ზენძაკ ჰაქუიხოუეიტ; ახა უეიზგდგ პარა ათაჰ-
 მადცია ეგჰალგმშარგდგ, ჰაქკუნცია ირჰიო სარა ისა-
 პაუა ზეიფშროუ ალა, შთაკ უაპა რზგმგჩჰაუაქუგ ინეიტ.
 მა პარა ჰაყამშაროუბ, მა—უი ნაპალაზგგზ! რჰიო ილა-
 გოეიტ. ეხმატიი ჰაიზარა უბრი იაზაჰკგბ, სგუანგლა
 ზეგდგ აბრი აუს ჰნაშთალაპ, იაჰგზოუა დიადგრადიიტ,
 ახა ზნაპალა იპახუა დჰაზდგრამ. უი ზესჰიო აძი იაკუ-

ხაშხამ; ვეჯგაგდ რაქუზაიიტ, ურთ ნნაციოლუბ, ჰაირა
 ათახეუმა. ურთ რახეგრხუშა ჰარა ჰაქუშეაბ. ურთ
 ირგმოუგდგ ჰაქუენცია ჰპიაბ, ჰბერგცია ჰპიაბ, ხუქუ
 ზეშეარაცაბ,—იპან იაფეა დააღვუეიტ თორყან.

ძეგურ დააციეიან: — იაშოლუბ, ეხეა აბრი ჰაზლა-
 ციეიო აუს დაირა კრეზწაზეუა უსაუბ ჰარა ჰზე, ახე
 ჰარა აბერგცია ჰამეცირა ჰაკუმ აბრი ზაუსუ, ჰარა
 ჰქუარციეაგდ აბრი უს დუს ირგმოუბ, აბრი აწეზუალა
 აძიე სხე ნაქუსწინდაზ ჰპიოგდ დეყოლუბ. აბრაყა თორყან
 იშოიპიან ვიფუშ, უბერთეგდ ცქეა ჰანრაბეანე, აბრი აუს
 ინაზაჰეგრ, აკე აადმერტეშორ ზეკალარემ, მა აძი და-
 ქურკეზ იშოიძო, მა აბოურა დთარკეზ, ნას უი იზა-
 უშეა უსყან იაჰპიაბ. ახე უეიზეგდ, არი აუს ჰაზლაციეიო
 აწეზუა ფეზწაშეა ეხეა აბრა ეგდჰეშეიბეზუამ, და-
 რაზნე ჰაიზაბ. უეანძი მა ჰალე იფსრა ჰაჰაბ, მა უი იმარ-
 კალცია — ჰაიმწიციეა აძი დაჰეზეხეაშეაბ, იანამუძეგდ,
 ნას დუღულა უსკ ნეშთაჰეგდ, ეხეატი იეიფუ აკუმქუა;
 ჰარგდგ ჰუეააუბ, აკ ჰალეშეაბ, აუევე დეუეყერ იღეშეა-
 შეაგდ აკე ილშეაროლუბ,—იპეიტ. ზეგდგდ უბრი ინაქუ-
 შეაპათხეიტ.

— ლარა კამიქეგდ ეხეა აბრა დჰამიზარ აბრი ჰაზ-
 ლაციეიო აუს აზე კერძი იეიღეზნ, ნასგდ ლარა ლეი-
 ქუა რხე ახეხოუ ჰზემდერუა, ზეიღერგარა უადივუგდ,
 ლარა უი ეიღერგანე იპალჰარენ,—იპეიტ კეაგუა.

მაც უი ათეკს დააციეიან:—ეხეა უბრი ლადგალარა
 ჰაყუწუბ, უიშოუ აბრი ჰაზლაციეიო აუსგდ, უი ზესპიო
 აბრი ეხეატი ჰაიზარაგდ, უი ილზემდერუაზარ ეიღეუბ,
 იზბან შიპიარ, ეხეა აბრი აუს დადჰათხეაღარ, დაჩა-
 კაშია იღეფხეაძარ ყალაბ: „აბრი ზეგდ ზხაროუ იზე-
 ბოუ ჰარა ბოუბ, აბრი აზე იპაბჰაიზეი“ ჰეა ლაჰპიოშია
 იყალიიტ; ზეუეილა ციეაეუ აძი ლოუბ, იაპეუამხუძო
 აკანე იიღეარ ყალაბ, უსგდ ლარა ილპიოიტ არგამე
 „აბრი ზეგდ ზხაროუ სარა სოუბ“ ჰეა. უბრი ინაფს

ლარა დააურციათიარ, უეიზგე უაიერიანდა ილპიან
ინაცქინგ ჰია აკ ჰაზპიო ლაკუდამ,—იპიეიტ.

— მაპ, ება აბრა ჰაიზარახდ ლადგუბხაღარა ათაბ-
დამ, იამვადამ,—რპიეიტ უაყა იტიპქუაზ ეგდგროთგდგ.

ნაგუ დააკაეიან:—ეზბატიი ჰაიზარა ამრილა მა-
კარა ჰალგარაცე ჰგუ ითაზთგგ ჰმეიზადარ ეიპა იეილდგნ.
ეზბა იაპპააშა ჰამამზარ, დარაზენგდგ ეგმაიუამ, ამალა
ჰნეიზანგ სამგრუულქუაკ ჰიანგ ჰნეიზგწროუპ. უბრი აწკეს
იეილდმგი, კამაპქეკ ილპიოი, ლგუ ითოუი რაკუმ ჰარა
ჰგმთალაშა. ჰარა დაადგრუეიტ ჰალი,— იხდ აადგ-
რუეიტ, იეილა აადგრუეიტ, ნას ჰარა იაპუელაუპ იზაპ-
ზიუა აილკარა. ნას აუპ ჰარა იპალშაშა, იშაპალ-
ჰარაშაშა ანაიბგშა. უბრი აზგ სარა სგუანგლა ჰარა
ზეგდგ იაპუალგუპ ფასაძა იზაპზიუა ცქდა ეილაპკარაცე,—
იპიეიტ.

თორყან დააკაეიან:—უი ზაპზეიუა, უბას დგზაპ-
ნგუო, დარაჰკე გყაზარგდგ ყალაპ, აბა სარა იზდგროუა
უარა დგვნოუმდეიტ, სარა დგვნასგმდეიტ, ჰპაიპ ეიფუშ,
ჰარა ჰაეილანტიგე აძიე უი დგვნიემდეიტ, რახუ თიია
იიმთეიტ, ნას დაბაპზგმგუააუეი, იგუ ფეიანგ დახდგმ-
ფესგ უამაშია იზგუმბოზეი, ჰატპიეზბაგდგ ჰარგდგ უბრი
აუპ ჰაზხორყდო,—იპიეიტ.

— სარა უი სგრაბუ იმდაიიტ ჰია, გუბლან სოიმ-
თააიტ, დსგზუნადარგმ. სგრაბუ იძარ ეილდგუპ, უს სარა
სნაპალა ინაგანგ ისგრკერ აწკეს. აშაგქუსან აკგ, მა გბა
რაკუხაპ ისციიდაშა, დგვნაზდარ აკგდგ იზბომ, ვბაგდგ.
ნასგდგ ესგშაგქუსან იზუ ნაგარეი, ნასგდგ აკგ ანაიითა-
ხხო იზქმანაგდგ უში დგლაგგლაზააშატ, აბრი სგთ, ეგი
სგთ, ჰია. ხარაძა ეიპა აზარალ უალსეიწოიტ“...

— ათარა უპიოიტ, დგფსგრ იარა, მა იფპიგს, მა
იზშარა, უსყან იშაფოუეი? დგუჯაპაროუპ, აკემკუა,
გბამკუა აკიქუა უი იფსგ იაუთაროუპ,—იპიეიტ ძგურ
დახდტაპ.

ნაგუ დეითანალაგუეიტ იაქია:—მაპ, ურთ რეკენდ-
 რატიეკ სოუმპიან, ისციეძლაკა სციეძაიიტ. ზნემზაჰაჰა
 აკგ შუფეიქუფეგემზარეგი, ნას შაიციეძაიამ ლულუალბ,
 დაამაქარშია იაქია დაალგუეიტ.

თორყან დახეტიაზ:—ახდგრხურა უარა იულშოზარ,
 ეხა აბრა ჰზეიზონ, დაჩაზენგდგ ჰზეიზონი?—იპიეიტ.

— აუაგვ დგუეიგერ, დშოგერ აკგ ილშოზარგდგ ყალოიტ.
 ახაპი ურშოგერგდგ იტყუაიციუეიტ, — იპიახტ ნაგუ.

— ქალიაიი ცაგუაიი შაკეანა ურთ რეკილა აძეგდ
 იუნეიმდაც, შთარნახგსგდგ ურთ ახდგენარდო ეგდგუამ,
 იპიეიტ ძეკურ.

— სარგდგ უბრი აუბ სგუ იაიანაგო, ახა აბრი
 აზოუმ შარა ავგეილაკ უაიფაგმას ჰზერეგდხაძო, — იპიეიტ
 თორყან.

— ფაგმას შოუ შიენტი ფაგმას სოიფხაძარგდგ თაი-
 ლასთან დაეგანგ დახდგენაზლო ეგდგუამ, — იპიეიტ შაციგდ
 ნაყ ნასთაშია დახეტიაზ.

— მა დგენაშიეიმდარ, მა დაჩააკალა დგშიზახანგრ-
 ხუაზარ, ას ეიზარალა იყაშიწო ეგდგუამ. უი აწკეს,
 აფხაშია იაპპიან ეიფშო, დაჩაზენგ ჰაიზაპ აბრი აუს
 აწგხუალა, ეიპა ჰჩაზგუაწინგ, იააუშოა, იაპპიაშოა ცქია
 პნაზხუცნგ, — იპიეიტ ქუაბლგბუ; ზეგდგ უბრი ინაქუშოა-
 შათხან, იმაქარ-ჩაქარუა: აბრი აუს აწგხუალა მა ზეგდ
 შაქუნწიაროუმ, მა აკგ შალპარშოაროუმ შია ინგქუწიიტ.
 ახა უეიზგდგ ალიას ინაიაბეეიტ უბრი აძლაბ, შარა ჰშოგ-
 ნეიციეიციო-აიიციეიციო, იაკუმ უს ციეგმაკ ლემგწეგმუააიიტ
 ცქია უაალხგლაფშოლა შია.

XXXII

კამაპაპე თათლასთან დუიხსიიხ

ზნგ ხულფაზგე კამაქგე ლჩამიდან ააშთოგლზენ რაძოდი-
 ლგენგ ინგშთალწინ — უაწიგ აბრი აჩამადან ითოუ სგმი-
 თიაქლა სგძიძიამ შია სგყოუმ აბრა ბარა ბგუნგ, უახა

აბრა იყავაიტი, — ლპიან დნახეზვიენ ლეკნეა დიამტრისმან...
 ლეულონ კამაქეკი ზნეზენლა. აბრაყა აბას ზელუხეი...
 აკე უპიარტიე გუვარაჲ ყაუწირტიე ეგდეყამ.

უბრი ახულფაზე, ააილაშეშეშეთაზე ლჩოვ აარეკქმანგ.
 აკუადგრ ნაქულწეიტი, ნას მათია ცქმალა, მათია ზნიალა
 ლჩოაილალპიან: — უახა აღქმა ლახე სციოტი (აღქმა —
 კამაქეკი ლან ლაქიშა ლაკუნ), უახა უა საანწასუეიტი,
 უაწიე შგეგმთიან სააუეიტი, — ლპიეიტი. აბრეგე უაეიე მა-
 ცარა აკუდამ უახე ლცარა, ზნეზენლა უს უახე დცალონ,
 ხაწა ჩოუეგეკი ეიფოშ. აბრაყაგეგ აბას ზელუხეი, ლემა-
 ცარა დგზცაზეი უპიარტიე უს ქოვცეკი ყამლაძეიტი.

დგნიშგეილიან რაჭიდა ლქოვ დგნკდგვლტი. დგნ-
 ჩოვეიფანგ დნასკეაღუხეიან, სარა სციოტი უბრახე...

— იაბგეუ ნანხაიტი, უბრახე?

— უბრახე ბეგმოი, სახეგმაიარა!

— ნანხაიტი, ზაკუხეი იბპაო? დახეგმაიარა ძალოუ
 დცაიტი!

— ზნე, ზნე სპიარგეგ უაეიე აკეგესკეაშია აკე ბლემა
 ითესგემგეზი, უბრახე...

— ნას უი დაბეყოუ, ბარა ბაბეყოუ? რაჭიდა დგბ-
 ცეგუსაიტი, ნან, სკეამაქეკი, სეხაარა... — ლპიან ინეიმითაო
 აწიეუარა დნალაგუეიტი, — აბრი აუს ბარა იბგუაფხანგ
 ბალამლუეიტი, გუაყრაჲ იბნარუიტი. რაჭიდა დგმგესუა-
 ზეი, — ლპიან აწიეუარა დაქოუბ.

— ას ბწიეუაზარ, ბგწნ აბზიახაიტიკიაგეგ ბასპაომ,
 ახა იბასპაო უბრი აუბ: სარა სეშოცალაკე, სეშთახე
 ქეუნაკ დაიირა დეყოუბ, უბრი ით სჩამადან აძეძატიე
 სეშთოლუპ ჰია ზბასპაიზ, ნასგეგ იბდგრაუაზაიტი უახა სან-
 ნეგმა უბრახე სციეიტი... უბრახე იახეზასპაიზ. ახა აძიე
 დწიეუა დყამლაროლუბ, გუალაკ რეგმანგ. სეშთაარა იაშ-
 თამლაროლუბ, იცეპა-იშოჰა აკე რეგმაიადიტი სანგეგ, საბგეგ,
 საშეცეაგეგ, ბარა უაწიე აშეე ბნეინგ, უბართ ისგზარაჰა
 სარა იბასპაიხეუ, უსყან ლაკუწას იბასპეიტი, ახა უაეიე

არგამი იყალაზ აკაუბ. შთა სკოიტ.—ლჰიან ინგუფუქუშენული
 ლან-ინხედიბაკვლან, იეიბარწიფუა ინეიყუაწტ. ზიხლმითხა

— უეიზგდგ-უეიზგდგ იბასპიბ, სიხეცაზ, ზიბიბ ეიფშ, შეფე სთაიციბ ირპიბ, უიანბა აბიგდგ იბბეშპიან. ლეუანი ივანიგდგ სესალამ სეზრგთ. ურთ რზე იბასპიბიფუგდგ ურთ ისეზრაპი. ნას დარა რვეზციბაგდგ, ურთ დარა ირდგ-რუეიტ, იანიეიბაბო ირხამშთყუა სესალამ რვრთაიიტ.

ნას ახეშითპიბ, აწეს ეიფშ, ლჩხე დენჩეგეიფილან, აგუაში დენთყდა დციეიტ, დეიგურღმანგ დკოშიბ. რა-ჭიდა იყალაზ, ილაპაზ უამაშიბ იბანგ დნიფშთაიფშოუა, დწიფუა დგვლან.

უბრი იაქურგეცკაენგ ქეუნაკ, აპყაქმპიბ იყამჩე იჩხე ამგუაციბ ინგწიეიწან, აგუაში დაბთალტ. კამაქეკ ლჩამი-დან აზე სააიტ ანიპიბ, ინეილგორკეიტ, ალანციარაზე, დგშოწიფუაზ ნეიმგრბაკუა.

რაჭიდა ამძგრბა დგეშეგვლან დწიფუა დაბრა აკრა-ამთა, იყალაზ ზზემდგორუაზ, ლხუქეუა ლგზქვგრთაიანბა. ნას ლგლაღგრძქუა ნალრგეკმან, ავნგ დნგვნილტ, დეი-ლგუა, ილუა-ილპიო ლზემდგორუა. ახა უეიზგდგ ლხაწა მაც დაბნბი, ილნგმფშოუა ლჩხეკალწეიტ. უს ლხაწაგდგ დაბაიტ, ახა იფპიფეს რაჭიდა ლგლახე ეიქუმ პიბ იპიბ-რატეღ დიმბეიტ.

აწეს კვრ ანცა ზეგდ ნგშთალაქუეიტ. იციეიტ ზეგდ აბრაყა ათაიციბ, იარა უბის თენჩ იციბან კამაქეკ ლთა-ციბაგდგ, ლანციბაგდგ, რაჭიდა ზაწიფე ლაქუშზარ.

რაჭიდა დგზმეციო დახეშთაზ, იანშთალაკე ფასა ლხაწა იალპიბარგზეუ, მა კამაქეკ ლანი ლაბი ირალპიბ-არგზეუ ლგზდგრამგზტ. ნასგდგ ფხეზზეუ ლაბქუბბოუ მშიან სეზგქეუშიბ, იზბაზ პიბ უბრი დაზბუტუან. უს დმეციაბ-კუა იაღღგრშოეიტ. უაეიფ ილგქბიტ ფასა ლხაწა იალპიბ-არაზე, ნას ალიასრაბახე დციენგ ირალპიბარაზე, იშოგლპიბ-შთაგდგ ხუქეკ ლხაწა დენიზწიანგ. ახა კამაქეკ ლაეიბა— „უახა სანგმია, შგეგმთან ბნეინგ სთაიციბ ისეზრაპი“ პიბ

უგმარგმამიეიტ, ურთ ისარპიოზ, სარა სოუბ უგმარგმამიეიტ
 ზდგრუა, ახა ურთ ისეზრამიეიტ, უარა სეუზემიეიტ

— ზაკუზეი, იყალაზეი? ბხუაფეშთიედეგ ბაათსელაშია
 იზბოიტ, ბგლადგრძედეგ აახაყუყუალაზეიტეი, ბაათსრაკ
 ჰაქუმშიაყუა ჰაყამ, ისაპიეიშ ბაალასნე!

— ბაათსროუ, ბზიაროუ სეზდგრამ, ახა... იშოუას-
 ჰიარა სეზდგრამ... დეჟე გუალასგდეგ იყაუმშინ, უაგდა-
 მერგურლდან... უბრი ლარა ლაეიოუბ...

ისალპიარგზეიშ ჰია, დგაჩამენე, ილა თრია დღეზუა-
 ფეშეიტ მაკ.

— კამაქეკ ბაწა დცეიტ!

— იშოფა ჯუშთ!.. ალიასრაა ირზემდგრუეი?

— ურთ მაკანა ირზედგრძომ.

— ნას ბარა იბაზჰადა?

— სარა ისაზჰადა უმბოი, ლარა ისალპიეიტ.

— ნას კამაქეკ უაეიე ლვენე დეყაიში?

— ლვენე დეშოფაყოუ, ხაწა დცეიტ ჰია უისპიეიტეი, —
 ლპაბტ.

მაკ დეილეუა, იიპიარა იზემდგრუა, ზხე ზტიემ აძი
 იეიფეშ დნაფეშე-ააფეშეა დეგლან აკრაამთი. ნას და-
 აკაიყიან:—ბრი აკუნ იპაგზ, უბრეგა უაეიე ინაპზაე-
 ლაეიტ, —იპიეიტ, დაექუფესგჩან. ნას დნატთან აკრაამთი
 დბუყუან, რაძიდაგდეგ ქეგმთ-ფსემში უახე დოიბუა-
 ფეშეიან.

— უი უს იყალაზეიტ, ახა დხეცკადა?—იპიან დღეზ-
 წაბტ.

— დხეცკადა უმბოი... (მაკ ილემჰა კდწა დგლ-
 ზეძგრეუეიტ ილპიარგზეიშ ჰია, ფეტრაკ დხეცკაზ იხმდ
 ლემპიეიტ).

— დხეცკადა უმბოი... იშოფასპიარი... თაილასთან
 დოიციეიტ.

— იშოფა!—იპიან დნევენეყააიტ, —ჰალშიტ ლანაჯალ-
 ბეიტ. ჯანემ ჰაიხეჩონ, იფჰა ამშო ლგლაიგუეიტ ასლან

არი შააარაპაზ ეიფშა ალიას იფჰესგეჲ **უაჩუგუა**
 აუტუგჰია ასქამ ინტუქან, ინეიმითო აწიფუარ **ინტუქან**
 გურიტ.

— სეხუდა ჰეგზბა ცაგულა იფგლჰაიტ, სხეიგურ-
 დოზ სეფჰაზაწიფ, — იპიან ინეიმეითეიტ ალიას.

ლან, აწიფუარა ანავსგეჲ, ამეტკუმა ჰიარა ლჩუგ-
 ნაზელკეიტ, ახა მაცი რაჰიდეი, ბეზეჲ აძეჲ იანუიპა,
 ზეგა ჰაბშიტ, ჰანბერწიფეიტ ჰია დნაციდგრშიან, დიანერ-
 კელტ.

ნას ხაწეი ფჰეესი რწიფუარა იააუწუნ, იძეჲ ინი-
 ტეიტ იხუცაუა. აშთახდა კრანააწ, ალიას მაც დოზი-
 წაიიტ: — იშთაყალაუეი, ლეაშახაზეი, ლხალა დცოჲ,
 მჩგლა დოიგოჲ უბრი აუაჲ, — ჰია.

მაც დიაციეიან: — უარა კრუდგრუა აპა, სარგეჲ
 აკგეჲ სეზდგრძომ, აბრი აფჰეეს (რაჰიდა ლზ) აბრა
 უაჲეჲ ისალჰეიტ, აბას-აბას ჰია, უი შააპაზ ეიფშა-
 წიყა შიარა იშიაჰჰიარაზე ლარა დსემა აბრახა, ში
 შიახა სქუაასხაიტ... ირაჰეიშ ბარა აბრი აწეხუალა
 იბდგრუა აკგ რციგმძაკუა, — ჰია იფჰეს ლახა იხე ნაირ-
 ხაიტ.

რაჰიდა დიაციეიან: — კამაჰეჲ ლასსე-ლასსე ისალ-
 ჰილონ თათლასთან ითგზშია, ახა ცეგაჰა სლგრჰეჲ
 აძეჲ ისეგმჰიარაზე. დიარა ბზია ილდგრუან ლარა ჰალ-
 ხგრყდანე იშაჲყალოზ აბართ აციეჰქუა იჰაუაზ ზეგეჲ.
 იძახუ ლჰიონ სჰიეიტ ჰია, უი ბზია დგზბოიტ, სოი-
 ცოიტ ჰია აკუმგზტ ისალჰიონ. ჰეილანტი აძეჲ ცეგჰე
 იოჲუცეფხაჰა, უბრი იაკუხაპ აბას ჰაიმგზწო ჰია აკუნ
 ბეჲეიჰან იხაჰ ცეგრვანე იხსალჰიონ. უაჲეი ააკგესკა ჰნე
 აბრა ჯარა აიზარა შეგმაზაპ, იშაჲეიზაჲური უბრი აუაჲ
 ჰია შეილაგუეიეიო შინეიმგწუნე შიციიტ...

— უბრგეჲ ლარა ილაზჰიადა, იაზნაუაზ უბრი ლა-
 ჰიარა, — იჰიეიტ ალიას.

— უი ზეგდგ დრგზქულგმპან, აკ ლავშოზმმარქმეშუაქი
რეიზარა ზეხყაზგდგ სარა სოუბ, უს ანაკუხაზმმარქმეშუაქი
იხუშითივ ჰია რპოიტი ვითუშ, უი სარა ისხუშითივ-
როუბ, ას მაცარა აჩპარა უადავუპპიავდგ ნაცულწეიტ
კამიქეკ — ლპიეიტ რაჰიდა.

უბრი აშთახდ ფვთკ ანაბეგს ზნგ ადქმა ლახტიო ჩავ-
ლა სშოაიუაზ, ლპიეიტ კამიქეკ, რარა ამჰან დიასფელან დი-
ასამარყულშია, დაასახუმარენ ბააი ჩავჰიწიგლა ჰაისგპ
იპჰოიიიუა დიბაბა, იჰიან დიასტეალაფეიტ, სხვ ნეიცეს-
შხათამ სპიეიტ, სვლახდ შოეიტქუუ იღვრუეიტ, დგსუიწიგპ
სპიეიტ, ახა იანიმუჰა სარგდგ სჩოვ სვშხუა ნასგრბან,
უბას ჯენტო-ხენტო რაყარა ჰაიდგსლუეიტ. ნას სგრჩო-
ხუაშია აეიაქუაკ სეიჰიეიტ, ახა ურთ ირზუჰუაზი,
აშთახდმა აბრი ბარა სარა ბეზსეცემკოზი, ხარა ბეზ-
სეცეველოზი, — იჰიან ინაროუჰანგ დიაციეიეიტ. უარა
სგშოთაუცკოი, უარგდგ სგშოთოუგოი, სარა ნხავ ხუქეკ
იფჰა, ნასგდგ იანბეკუშ უარა ბსეცკა ჰია ანსოუჰიაზ, მა
სარა სოუცკომ ჰია ანუასჰიაზ. ნასგდგ უბრგდგ უღვრუა-
ზაროუბ, სარა სგშოთგტჰამ, სშოვტჰიგსეიბოუ, — ლპიან
აეიაქუა კვრ ლჰიაზააპ, ახა იარა ბარა ბეგვშმილ ბეზ-
შიაქუა ეხმა ისმიჰაიტი, უი ზეზჰიოგდგ ზღვრუეიტ, უი
აწიგს ბსეცკა; ეხმა უაეირაანმა იბასემჰიაცზარგდგ, ეხმა
იბასჰიოიტი, უი სვუ ითეიეითეი კრაიწუეიტ, აეია სვთ ჰია
სეიჰიეიტ, ახა აეია შოფეისთოზ, უბრი აზოუმა საშცია
ეიმწიატივს აღდგჩკია იზრუთა, სარა სეიბა-კუეიბახა აღდგ
სზეკუწია? — ანგსჰია, ბარა ავუაღა დქქუა ბეგმაზააპ, სარა
ისგზდგრამგზტ აქუმზარ იჰიან, ფვთკ დგუაიტი, ახა
აშთახდ იახხდიორშოშინ, უს აძივ ბეიეაზააპ, ბარა იზგბ-
ჰიო ურთ აკვდგ სარა საღამ. აღდგჩრა შიარა შინგ
მაცარა იყან, აქვთაქუა რჰოვ ზეხდგნჯარა ბაადსგლა
იყოუბ, იჰიეიტ. ნასგდგ აბრაცა დმიანწიასკუა აეიაქუაკ
ნაციწეიტ, ახა უაეივ ისგზბაჰიომ, დიჩოანგ იბასჰიაპ
ლპიან უსყან უიყა ლაეია აწიგხუა აათგლწიეიტ. უბრი

აშთახე დაჩაზენგე დიბაზაიპ, აეიქუეკეგე ლაგია-
 ზაიპ, უბრეგე ბასპაიპ ლპიეიტ ინეგეანე, ახა
 სალემპიეიტ. ფეტყ ისალპაიპ უბრი აუპ: იანასენდიცა-
 ლადა სარა ჯანემ-იფპა ასლან ილზეიუზ ვიფშ აძიგ
 ისზეიურ სთახემ, უი სარა ისზემჩპარ ყალაპ. უარა სუც-
 ცარ, შიარა შიპკუეიცა სგლა აადგრფშორგემ, უარგეგ
 იუეცპარ ყალაპ, აბას ზეუუზეი პია თაუადი აამეს-
 თეი... ურთ ირპაიშა ზეგეგ ზდგრუეიტ, ურთ
 ირთახეუ რპაიპიტ, სარა სუეს სარა იზდგრუეიტ, ბარა
 ბსუცკაროუპ, იპიეიტ. აბრი უაეია უხაუშორშო-
 თგნპაეგე იგუ ინექუსნეგტ. ახა აბრი ცქა საზხუც-
 როუპ. უეიზგეგ იზდგრუეიტ უი აუს ნაგძარა შიამოუა,
 ახა სარა უი უაეიაზე საზგრანზხაროუპ, ნაყ-ნაყ იყალა-
 ლაეგეგ. სარა ბზიარაქ უი იახტეი საქუფუღლუემ, ახა
 უსყან სარა სახტეიგეგ დაქუმეგულაიპიტ ბზიარაქ. ეგდა
 სეხეგრეგე, ისზემდგრკუა ისეხეგ ჯგრემშაიპიტ,—პაეგეგ
 ნაცელწეიტ ლაეია. ახა დაარა სლგრქუეიტ აძიგ იასემ-
 პაარახე. შიარა იშეისემპაიპ ისზემჩპაიპ აზე იშეის-
 პაიპიტ. იახა დანცობ ღენკდგელან სარა სუნგ სგუ-
 დგლა-სხედგლა, ახუქუა გუდგელანე, ზეგეგ ასალამ
 შიეზნეგენე დციეიტ. სარა სგუ იზლიანაგო ალა, უაეი
 აკეგსკეაგეგ ჯარა იეიბაზანე იმეიციეიეიკუა იყამ, ლაეია
 ზეიფშორან ალა, ფასა იეიბერპაიპ აეია მიცარალა აკუმ
 უი ლცარა შიეყალა. ახა აბართ აეიქუა აძიგ იმაპა-
 როუპ, უაეი აბრა იზაპაზ შიედა,—ლპაიპ ლაეია დაალ-
 გუეიტ რაჟიდა.

აბრა იტეიქუაზ იგანამენე ილზემგრკუან რაჟიდა.
 — ისხაშოთეზ, ლეუანი იეანი ხაზ კეგლა სგსალამ სეზ-
 რთ პია სალპიეიტ. ურთ აუს იზეშოთუ აზე ვეზას სრგ-
 მახარცე რთახენ, ახა სარა სუსქუა ზლაყალაზ ალა ურთ
 ვეზას სრგეაგელარტი სხეყამლუეიტ, ახა გულა-ფსგლა
 დარა სგრვზოუპ უეიზგეგ, უი რდგრუანაიპიტ. აამთა
 აჩაფსახუეიტ, აჩაფითანაგუეიტ, იყალაპ ზნე სნაგანე

დარა სრვეანარგვლარ, ახა ეხდაზე დარა სგრცეხარა
 სკეოუპ. ეგაგროთ ზეგაგ შაგჯაზაალაკაგ უროთ აგვუა
 შაშაუა გუალაქ რგმანე რხე ყარგმწაიტი, სარა ისხგრ-
 ყანე შთაზიგეკ დერმოურაზე, — ლჰაიტი რაჭიდა, კამაქეკ
 ილაქიანე.

მაქ დახბტიან: — არი კამაქეკ ლაქია ჰია იჰაქაუა ალა,
 უი აძიგაგ დერშთანე დიგაძეიტი, ილუა-ილჰიო ზეგაგ
 ცქაა დრგზხუცნოუპ იშაგლუა. უი თათლასთან დგზოი-
 ცუა აბართ აღგეცია ჰაიმგზწოო ფეტრაქ იააჰყულ-
 კრაზოუბ, ნაძაძა ილგლგშაარგაგ. ნასგაგ იშაქემ დლე-
 ზნგუარ, უბრი აზგაგ იშაიანალმგეუა, ილგლშოო აკე
 შოიგგლმგეუაგაგ იგუ ინეკულშიტი. უი კამაქეკ ჰია უბქოუ
 აღდრარაზეგაგ დეიწიანომ, იკაგდარაზარგაგ დგმცახა დგრზე-
 ყალაპ უი დგზნეიხ; აქაა შააჰზენლგეგზ ეიფშო ჰნგუაპ,
 იორა უბას ეგამაგოუპ. ახა აბრი იყალაზ თორყანგაგ
 იდგრუაზაროუბ, ნას ძეკურგაგ იაჰიატიგუბ, — იჰიეიტი.

— უროთ ირაშაიოზარ, უაენატი-შეენატი ირაშაიო-
 როუპ აკუმზარ უაინა დარა ირაპარ, იყალაზეი ჰია
 აბრაზხ იშაზარა იყოუპ, იზზან შაპიარ, აბრი აუს, კამა-
 ქეკ ლხაწიკარა, შგბეიანდა ზეგაგ ინრაჰაშოტი, აქეთა
 ინრგლაწიშოტი, იეიდგრუაზეი აქაა ხდანთაქუაქ უბრი
 იზე ირგმზაჰიარ, — ლჰაიტი რაჭიდა.

უბრი ეგაგოუპ რჰიან აბლდააჰია უროთ შეენაწა აღდ-
 რრა ნარგროთეიტი. იწაბგრგეწიყანე, აშგბეონ აგულაციო,
 აზლაციო უჰია აქეთან ზეგაგ ინრგლაგეიტი.

თორყანი ძეკური არი ანრაჰა: — აბრი აფჰიგზბა მა
 ზეგაგ ჰაიქულგრობიტი, მა ზეგა ჰაქულგზუეიტი, — რჰიეიტი.

ეგაგროთ, აქეთან აბრი ზაჰაზ: — აამგსთაქ ნხავ თეფ-
 ჰაქ, ეგაა დგზზიარგაგ დახმეიგვი! — ჰაიქუაზგაგ
 ყალაიტი.

დაჩაა გოუყვბ: — იარგაგ იარა იაუბ, ახა ლარგაგ
 მცაბჰქ ლოუპ, უი იაწაზო ლაქუძამ. იარა იაშცია უბრი
 ილუიღაღუ ფჰიგს დრგმაძამ. დატიარგმბო იალაგარ,

ლარა ურთ ლხვ რგწალწაძომ, ლარგდგ ურთ ატიალგებო
დნალავაპ...—რპიეიტ.

— ნას უი აბზიარა აღწუამა? — ჰია, ქააართიტ
ჯოწკგდგ.

— აბზიარა აღგმწერ, იარა იხგდგ იალწრგმ. უი აფ-
ჰაგზბა აეიგტი ეიფშო აკუზარ აკიგდარაგდგ ზელშოო აძი
ლაუპ, აბრავდარაწყუაგდგ ზელშოო აძი ლოუპ,—რპიონ.

ზეგდ აკაკა რპიონ, ჰზაშთოუზეი ჰია, ახა აღიას ითა-
აკარა იარა უჰია, ირფშინგრწომგზტ აკუზარ, იყალა-
რგზეიშ ჰია იშოო-ირპიუა იტთან.

* * *

თათლასთან იფპიეს აშხა აშაპანგ ინხოზ იაბრაა
რგუნგ დნავანგ დნაირტიეიტ, თაუადი აამგსთეი იშოგრ-
ზაფეზ ეიფშო. აბრაყა რაფხბაძი აჰსაქუა რხგ ნეიდკელო,
აბნა-აბრა იეიბარხუთხუთუან:—ჰახუტჰა იაჰზაიგვა დგ-
ზოუსთადა, ილგვილოუზეი, დზეფჰადა, იარბან ქეტან-
ტოუ?—ჰია. ირგუნგ იააქუაზ აკუენციი პრგზწააპ შოგრ-
პიონ, უა აჰსაქუა აძიგ აკიგმზა აღაშხარაქუგ დანგლ-
ქოაფშოგ, აღიას იფჰა შოლაკუზ ლდგრგნ, უა ინარალ-
პიეიტ იბზეკიაჰიშციი, იანაძქეი უჰია.

— უნან ჯბეიტ, ჰახუტჰა ანხავუთფჰა დაჰზაიგვა! —
რპიან იააჯარშიეიტ ზნაზგ, ახა აშთახგ კამიქეკ დგზდგრ-
ქოოზ უა აძიგმქუა-ჯგჯამქუა იანგყალა:—უი დგნხავ თგ-
ფჰაუპ ჰია ბლგჯუთასგრტიგ დგყამ, უი ლოეიფშო აფშო-
რეი ასახეი ზმოუ, აგუეილგზრა-ადგრრა ზმოუ აქუა-
ეციი ჰია იაადგრუა აძიგდგ რგლანზარგდგ ყალაპ... უი
უსყაკ დგბზაიშზარ, ჰახუტჰა სგმშო დაიიგოზმა! უი ზიი
დგიდგრუან აზგ დაიიგოეიტ. უი ნაყ-ნაყ ცქმა შინალგ-
ლფშოგ, აქუეიეციი ჰია იამოუ რაფხბა დნაშეგრგ-
ლარ ყალაპ,—რპიეიტ კამიქეკ დგზდგრუაზ ჰისაქუაყ.

ახაცია რახდგდგ ზწაარაქუაყ გყან „დგზუსთა, დაბა-
ტაიუშ?“ ჰია. ახა ახაცია დგზუსთგზ ანგრდგრ, ებაკ აძიგ

ილგითივით, უი ზეგდგ ინეიციჰაიკე დღგრინსტნსუნი
 „აუჰაესწიყდა დაიგუიტი“ ჰია.

აბრაყა იაბრაა, თათლასთან იგუ იახუაჰ ჰია ინეი-
 წებუნე აჩირა იაუეიტი ჰია ინალაგუიტი, ახა თათლასთან
 უი რზეიმიუიტი:—იაიიზაზ უჰია იპაციკაზ უჰია დუე იმგრ-
 ჰაუჰაუეჰა, შტიაე შნე კაკალე დშიფრეგ, —ჰია რეიპიეიტი.
 იაბრაა იარა იშოგაჰაიზ ეიფშო ინეჰუეიტი, ჩარა ხუჰეჰ
 რაუნ, ინეილგაეიტი.

შნებეჰე-ვგმჩებე რაყარა ანაიწე, ცქა დანგრდგრ,
 იანლგშეცელა, რეფსე დალგრმხუა, უბრი აყარა ბზია
 დგრბო იყალუეიტი აჰისაგდგ ახაციავდგ უბრი აქტთან,
 უბრი აყარა ლეყაზშა, ლეჰაგეშა, ლნაალაშა უჰია, ნასგდგ
 ლჩამგურ არჰაიშა, ლეშაიჰარა, ლეხუმბარა, ლგრჩარა,
 ლსამარყულ, ლოუსუშა უჰია, აჰიაე ალა ზეგდ რგლა რგუ
 დახუო დყალუეიტი. ნას თათლასთან იბზეკიაჰაშეკია,
 უასა ჰახუჰეჰა ანხავთეჰეჰა დაჰზაიიგაიმა ჰპიოზ, უაჰეჰ
 ურზეფშოგრ, ჰახუჰეჰა ბზიხბუ ჰარა იბაჰესგზ აძი დაჰ-
 ჰაიიგოზმა ჰია ილხგრხბუნე იციაეიოიტი, ილგზბატიჰა
 დრემოჰე.

— აბრი ლეიფშო აჰჰეგზბა, ცქა დეილკაიანე დგზ-
 დგრეზ, აამგსთა ხუჰეკმოჰ, ირეილდუ ათაუადგდგ აბრი
 დზეგარა დზეიფშორადა, —ჰია რჰიო იალაგუიტი.

აძი დააციავიან:—აბრა სარა თაუად დუე დგზდგ-
 რუეიტი, იხბდ სჰიომ, უბრი იჰჰეგს აჰეჰაეი ჰია იზე-
 შთოჰ, აბრი ლნაციკედგს ანაძარა დაფსაზარ სგლა შითე-
 კია. აჰილა აჰემ აუაზრა — აბზიარა ზლოჰ, აჰილა აჰუ-
 დგდგ იამოჰ, ახა უი შოჰუდგეჰ ინბოიტი. აჰეჰაჰეიკია ჰია
 სარა იზღგრუა ზეგდგ აბრი დრედგემზარ, სარა სუ-
 აკემ, — იჰეიტი.

აჰიაე ალა, კამაჰეჰე დახანანაგაზ აქტთან რეფსე დალ-
 რგმხუა უბას ბზია დგრბო დყალუეიტი, დაარა არჩხბუა
 უბგდ ლგმანე.

თათუადი აამგსთეი არი ზაპაზ ზეგეგ გუალას-ხეკეკე
 იყარგმწყეკუა იყამ, ახა მაკანა აბრაყა არგემე
 ჰიატი რგმამყეკუა იყალუეიტ, იზბან უჰიარ, იარა თათ-
 ლასთან იშოიაპაუაზ ეგმარაანგ უს რჰიალონ: — უბრი
 ატჰიგზბა დარბან აამგსთას. დგზგალაკე დოიათიოუბ, უი
 დსათიასშომ ზჰიო, მა ილასჰიარ დსეცემცარ ჰია დშოიოიტ,
 მა ლგყაზშალა სლგწალგრძმ, იარა იწკეს ლარა დეი-
 ლეუბ ჰია სზგრჰიაპ ჰია დშოიოიტ—ჰია.

უი მოუ ზნგ ათათუად დუ მგრზაყანგგე უბრი ატჰიგზბა
 ნაპარბეი ჩაჩბა იაჰთნგ ამპელ ასრა ანგყაზ აჩანგ და-
 ლუეილაჰაიტ იფა იზგ. დაჩთა ვენტეგ-ხენტეგ უბრი დი-
 ბარ, ზუქეკ დნალგლფეშერ, იფა დოიზიჰიარგგე ყალა-
 რგნ რჰიალოიოიტ...

ახა უი სჰიეიტ ჰია ურთ რწას-რგყაზშა იზაყუწუაშა
 თათლასთან იკოგ, მა იწაშეცნგ ანხაგ თეფჰა ეგდა დგ-
 ბზიარგგე დხაიგაზი ჰია ნარჰია-აარჰიალაშოტ, იარა
 იარჰიარგგე ყალაპ, ახა იარა თათლასთან იხათავგე იგუ
 ითოუ ცქდა იპაზდგრამ, აძიგგე აკგგე იმჰიარგგე იარა
 ბზიარაყ იგუ ითამზარგგე ჰაზდგრამ. ჰათშოლაპ იყალო
 ააბაპ.

* * *

კგმზი-კგმზი ბეჰაკეი რაყარა აამთა ანაიიას ზულფა-
 ზეკეკე კამიქეკე დგნჩოგეილან კეუნაყ დააშთეზნგ, თათლას-
 თან იზინ ალა, ლგვნგყა დცან ლთააიცია ზეგგე ბანგ იგუ-
 დგლა-ხედგლანგ, აშეე შაიანდა ლგშთახმყა დგნჰინგ
 დააიტ, აგულარა აძიგგე ლზგ იმგრბაკუა.

ნას აბრი აშთახგ დგრჰავგგეზ ზნგე-კგნტი რაყარა
 დცანგ ლაშციან-ლთააიცია უჰია ლბეიტ. „ავგსთაი ილგმპი
 კგუთუპ“ ბარა ზაწა ბციეიეთეი ციგეკე ჰმოუცტ ჰია ლარ-
 ჰიალონ.

ზნგ ლან დააციეიან ლგფჰა დლგზწაიოიტ:—ნან, კაზა-

ახვ ხაძამ... უი იაზიაუაზეი, მაკანა ხარ ჰამამ, უსქრეხული
 ლაპ; იციგაბარ უსყან უი იაქუნაგო ჰამამ. გინგლირთიქა

— აი ნან იშვებჰო აუბ. ახა უეიზგდგ ბეუაგვმა
 ბზიარინგ, ბზ დგუარუხო ბეყაბ, ბგრმეისალან, მგცხუ
 ბაეია ბმგრხვანთილან, აეია რგმაბგმკლან, აეიაც ილი,
 ბზე ციგმღეს ირგბმთან...

— იბჰიაბ საჰაუეიტ, ნან, უი ზებჰოგდგ ზდგრუეიტ,
 ახა სარა ებმანძიტი სგუაგვმა ზლასფესახრი, უაეირა-
 ანძა აუაგვმა ბზია სგმაზარ, ნაყ-ნაყგდგ უი სზენხორიტ.
 სგუაგვმაზგ უაგ ებაყ სითარგმჰია სგყოუბ, სგუაგვმა მაკა-
 ნაზგ ზეგდგ რგუ იახუო სგყოუბ, ნაყ დარა სგზდნაგალაზ
 რგლა იბეგმსუაზარ...—ლჰიეიტ კამაქეკე, ლანგდგ უბრა
 ლჩაანგლკელტ, აეია ილჰიარცე ილგმაზგდგ: ხუა-ფუშმა
 მგზ წიტ, ბხაწა თათლასთან ჰარა ჰოითიეიშოზარ და-
 აინგ ჰზგიმბაზი ჰია ილჰიარცე ილთახვზგდგ ლემჰიეიტ.

აბრი კამაქეკე ლთაიციამოუ, ლაშცია, ლგულაცია,
 ლარა დგზთახვზ ზეგდ გუალას ირგზან თათლასთან აბართ
 დახვგრჰუმკაიუაზ. აბრი ზმიანოუხეი, აბრი იაწინა-
 კუაზეიშჰია იაზხუცლონ. ახა ზნგ კამაქეკე ლაეია იალარ-
 შაშია ილჰიაზ უი აუაგ აითანიიაირაზგ დშუბ, იაჰიშცია
 ხაწა ირგმოუ რჰვგდგ დნეინგ შგქუესგკ ვგშგქუესა რგვ-
 ნუწყაგდგ იმბატტ ჰია ილჰიაზ ხუქეკე რგუ ნნაკლონ, ას
 უაგვშას იმაზაბ უი ჰია.

კამაქეკე იშვლგულოზ ეიფშო, ლაშცია-ლგუაცია ზეგდგ
 ბანგ, რგუ ყაწინგ, დნგქულანგ ლგვნჯა დციეიტ უბას-
 ყანგდგ.

აბრი კამაქეკე იამგსთა დახიგაბ ლთაიციეი ლაშ-
 ციეი მოუ, ლარა დგზდგრუა, შთამახამზარ, ანხაცია
 ზეგდგ, აბრი აუს ნაგძარა აურგუშ, ნაყ-ნაყ იალწრგზეიშ
 ჰია იაზგეშოუან.

მგრზაყან ჩაჩბა ახლადმუხვ დოითოჲს

სუხუმტოი ახლადმუხვ იაარა აწებულა ოჩამჩგრა
აიზარა დუ იყაზ ახდტი აცილარ რქეთაქუა რახდ იან-
ბენჭაჟუაზ აამთაზ, ოჩამჩგრატიოი ახლადმუხვ უაწიფ
ჯგადარდა აიზარა ყასწაროჲპ, უაგი ააკვდსკადა აჟაგშრა
იყალაზ აწებულა იჭიეიტ. აბრი ზეიძაიზ თაჟადი
აამესთეი რაკუნ, იაცაიეიოზგდ დარა რაკუნ.

— უს ანაკუხა, უაწიფ ოჩამჩგრატია ჯგადარდა უცარ
აიჭა, უახა ამჟან სარა უსთაზ, ნას უაწიფ უახდ სარგდ
სეჟუცკაპ, დუჟ იხარამ,—იჭიეიტ მგრზაყან; ეგდგროთ უაყა
იგვლაზ თაჟადი აამესთეიგდ, იაიიშაბზიარტიიტ; იარა
ახლადმუხვგდ „ავგ იაშუა გუარა ითახემ“ ჰია, აბას
აძიფ ისაბეიეიანდაზ იპოზშია, აბლდააჰია დნაზგრაზ-
ხუეიტ. ახულთაზ ინჩაგეილანგ ამჟა ინქჟულუეიტ.

მგრზაყან ისას იზგ აუხა შტაიკ შნგ ინეილგაპ ჰია
დგყან, ახა უაყა ირგეჩრეჟეიწიფზ იჟაი ზაყა ირაციაზ ანიბა
ციკვ დირშიტ.

— მგრზაყან, უარა მაჰკ ალა უჰალგარცე უთახენ,
ახა ჰარა ადუ აჰოჟ უნააგუეიტ,—იჭიეიტ დაახგსამგრ-
ყულშია ჩაგუ.

— ციკვ აჰოჟ სახდაანგშეიკვლაზგდ ანცია იჯშოჲპ,—
იჭიეიტ დაახგსამარყულნგ მგრზაყანგდ.

— მაქმანა იმიაცგდ გუოჲპ, უროთ შააშუეი დუჟ მგრ-
წიკუა,—იძიაბტ ჩაგუ.

— ამარჯა აძიფ შინგმხან, ინეიქჟუჰოთნგ ზეგდ აბრახდ
შაააქუა,—იძიან მგრზაყან, ზეგდ ნეიბარჩიეიტ.

— მგრზაყან უხაწკვ სციეიტ, აცი უშიტ, აშტია უშიტ,
უროთ ზეგდ დგრზოიარ, იმაზეიხარ ზეგდ კრაპჭაშოტ, ახა
უი ანბაყალოი, უი ზეგდ წზებჟონ ზნგ იყალაშოტ, უანძა
აურგსქუა „ზაყუსკა“ ჰია აკრემჰიოი, უბას ახლადმუხვ

ავგ იზუმერხოვიარ ამლა დნეიქუცია დცამ, — თქუიქუი დახეტან.
 გიგლინიძე

— უბრი ზეგუპოვად ზდგრუეიტ: ახლაფშუ იგუ-
 ხაა უმიამ, უი ინეიჩოფწაშა ჭატიეკ უარწარ სარგდუ
 სნადგზიალახაპ ჰიოუპ აბრი უზერპიო, — იპიეიტ შერ-
 ზაყან.

— უარა უმსტ აწაბერგეწიყა შუგუპია, ოჩამჩერა
 კრიჭა უგუშომა, იფარა დეიგძანგ. იჯგბა კაპეიკ თეი-
 შამ ქუეიქუეი, — რპიეიტ უაყა იგგლაქუაზ ურთ რგვსცია.

ხაბგვუ დააციაეიან: — ქუეიქუეი იიაშანგ ამლა და-
 კეზაპ „აწაქუსკა“ ჰია ოურგს ბგზშიალა ზაყა ეილგრ-
 განგ იპიანეი, უს აღრესწიყაგადე იიაშანგ ეილგრგანგ
 იპიომ... — იპიეიტ.

— ამლა დამგრუეიყეი! — ჰიაგდ ნაციწეიტ ჭრანცვზ:
 იგგლაქუაზ ზეგდგ ნეიბარჩეიტ.

— ეხაა ოჩამჩერა ლულულა კრგზჰან აღგქანა იუპ.
 ავგ ილსუნ, მცუხუ დარციაეიონ, — იპიეიტ თამშეგუ.

— ავგ ზეიმიეიუაზეი, უაეი ააკვსკა იდგდელ ითონ,
 იჩუგი იკუადგრი იბზიანგ ინაიჩხოიეიტ, ფარა ფტოკგდ
 იჯგბა ინთეიწეიტ, — რპიეიტ ეგდგრთ უაყა იგგლაქუაზ.

— უაეიეშთა არევილიუცია ყალარგდ უი ევიცია-
 ლაქუამ, — იპიეიტ ქეკენ.

— უი იაფხაგდგ უარა უდგდელ უთიხან, უს აკუ-
 ზარ უარა ზაა იფდგრუაზაბარგნ არევილიუცია შუგუ-
 ლოზ, — რპიახტ ჯოუყგდ.

— არევილიუცია შუგულოზ სგზდგრამენტ, ახა აფარა
 სანაზგუაყ ისთიეიტ, — იპიეიტ ქეკენ.

— უი იაზაიუაზეი, ზედგდელ ზთეიზ რტიგ ნაყ შია-
 ყუწ, უს ჰნალაგარ შამაზამზარ თაუადი ამგსთეი ზე-
 დგდელ ზემთონ ჰია აძიგდ დგყამ შერზაყანი ნაპარბეიი,
 ნას ფტოჯგვი რაკუმზარ, — იპიეიტ ნაპარ.

— ჯოუყგდ რედგდელ ამაცა ირციაგუეიტ, — ჰია
 ნაციწახტ ნერბეი. ზეგდგდ ნეიბარჩეიტ.

უბრაყა დტაიხიარგენ აძე უბას ზედგაგეჲსიჲსიჲსიჲსი
იხტაგაბ. დაათხაშან, ეგაგმპიაყუა, ნაყ დნაგგეჲსიჲსიჲსიჲსი

მგრზაყანგაგ დვაგგლანგ დნეიტ ახელათშაყვ იპისარ
ითარჯმანგი იმანგ დახაგენატაბ აუადახაგ, მცხუ დეი-
ლახამზარ დნეიაციაეიალარაცე რხუ დგრზოიანაძა.

მგრზაყან ახელათშაყვ იაბა დანგენალა, აბრაყა, ასოძ
აქვ იაანხაზ იხლაციაეიოზ რაეია ნადროუტ.

ბესლან დააციაეიან:—მგრზაყანგაგ იბნა მლა ბზია
ახაგქუგგლადამ ახენტა-ხუ გწეიხხეიტ იმთიძაყუა,—
იძეიტ.

— უი შაყაყალუეი? — რპიან ინაიხწაიიტ.

— უი შაყალა უი აუპ, არა მესაძია აძი დეყოუბ,
დნეინ მგრზაყან იბნაქვ ბნეცხაყ გლგხნე იგან, სეწლა
რხეცექუქუა თაფუეყაიტ, სეშხაქუა ნაურწაეიტ, სეცხა
უგაეიტ იპიან ცაკე-ეიკე ზპიან ეიფშო, ირშაიანგ იგაეიტ,
შთარნახესგაგ აღერფ ააიხორვალაშოტ...

— უი მესა ზაბაძე ფგთე ზეგუ უაგუპ, მგრზაყან
ბზიართანგ ნაბე აირეეიტ, შთა უი შცა-ფხა დზამგთაძიო
დუაიწაანაძა დოყუაწოუამ,—რპააქუეიტ უაყა ბესლან იზ-
ქერჯქოზ.

— მესა იტეგ სეზდგრამ, აბა მგრზაყან ასორ ზზიუბ
ეაც იაუპ,—იძეიტ ქეკენ დააციაეიან.

— ეაც დშირაცე ბზიოუპ; ზნე მგრზაყან იბნაქვ
ბენცგუეი ბგაბუქეეი იშეზააპ. აბრი მგრზაყან იანთიპა
დაათხმან: იუუაზეი უარა სებნაქვ შაარახე ნელამე-
ეა ზეგ ნეუბტ იაბაყოუ სებნცგუექუა, სეგაბუქუა,
სეგალაჯუქუა ჰია დნეშთაგუა დგიკენ, აბნა ილოუ აბგნ-
ცგუექუეი, აბგაქუეი უარა იშეუტეიზ სეზმდგრიტ, აგიიტ
იძეიტ, აბა იეირაძოზმა, ზეილდაყამგზ ეიკე ნეიხხნე
იგაეიტ.

— უი ეაც უაყ ფაგაშია დეყოუპ, ეგა იბიეცგო-
ზარგაგ ჰალალს იოუაიიტ მგრზაყან,—იძეიტ ნაპარ.

— უარა უმშინ, უი შთა დორკეტებ, —
ალმახსით.

— ურთ იშვიან სპაბუეიტ, ახა დაარა სგუ იახუოზ
ზზიუზ ბინაგუ იაუბ, — იპიეიტ ჩაგუ. — უი შუჯუალაზ აბა-
სოუბ, — დაქოუნ ჩაგუ, — მგრზაყან იბნა ძეკეა ხუკეა ალსნგ
იკოიტ. უბრაყა ბინაგუ იგუეითაზაბ აფსლგ შაბინა:
აშაკეა ირგვლან ფსგლქუაყ იკეიტ. უი მგრზაყან იაპიიტ,
სგფსგლქუა ნურწიეიტ, სგფსგლქუა ნეუბტ, იპინ დნაიცი-
ლან შაკანა სარა იზდგრუანგ ჩაგევი შტიაკვი იცივიგა-
ხეიტ...

— შაკანა დაბაყოუ, უაეოუბ ნაპე ანიირკე, „ამან“
იირპააშოტ, — რპიეიტ უაყა იტაქუაზ, — ეგიქუნაგოიტ,
ანხაგე ფეტყ ამაზარა იოურ, დფაგაახოიტ, უაჲ და-
ტიეიმბო დალაგოიტ.

— შთა შიკუტუწი შიგეჭუუ აყა, ამაწურთახტე
აკუტეცია იდეგლწინგ იააუაშია ზბოიტ, ურთ აკ დგში-
შერპან, შიარა ზეგგე შიადგრუეიტ, აძი იწკეს აძი შიეი-
ღაუბ. შთა აკრგჭარა იამთა ააიტ, დარა თეშშიაყ ში-
ლაკაეციალა, — იპიეიტ სასრჯუა.

იიაშაწყდანგ უბრი იამთაზგ არტარა, ანაპგრძიძი-
რახე რხე ნადგრზაიტ. აპსახუქქუა აინ, ასტოლ აადგრ-
ხიეიტ, ახგლაფშუგგეგ აუათახ დაადიგლგრგან, აზალ
აქოგ დნადგრტიეიტ.

ილაგუეიტ აკრგჭარა, აგეცირა — აქეაჭურა. აბას,
აწბ აშოარახე ინეიხუანგ ეიფშოიან აგე იეიბარგა, იკა-
პაბლალაუა, აძიადიალა ასტოლ ივახეწიიტ. ახგლაფშუგგე
იხე იხემდგრუა აყნგნძა დნეიტ, იიართა აადგრზოიან
დნგშოარწიეიტ. თაუადი იამგსთეიგგე უაყა იავგვლანშოან
აანგვლტ, ეგდგრთგგე შთალარაპაა აგულარაქუა რეშოყა
რჩაგრშაქუეიტ.

ადგრვაჩონგ იანააშოა დგრვეგგეზ აიზარა ინალაგუეიტ
მგრზაყან იაპთნგ.

მგრზაყან, აუხა აგულარა ფხაარა იკაზ შეცდა იშოაიიზ

რუხააიტი, შეიარა შენავს ამოვ იზემდგრროლუბ, — იპიეიტ
მგრზაყან.

— უს იყახარ ეგაფურემ, ახა აწაბერგ უპოზხარ უი
ბზიადიკ ლოუბ ლარა, დკაე ჰია აპიარა მგეხუ იგუალდგ-
უაციოლუბ, — ჰიაგდგ ნაციწიეიტ ბატა.

— უი იიუშა იარა იდგრუეიტ მგრზაყან აბრი ეიფშო
აეია იეიპიახარ; უს აკუმეკუა უარა უნეინგ უფპივს დკაე
ჰია იოუპიარ, უი იუაჯშა შიზემდგრუეი, შაყა დკაი-
მგერა, უარა უგუალ აყნეტი დანა ნხავთფტაკგდგ დაიი-
გარ ყალაპ, — იპიეიტ ხმრგფს.

— აფპივს კაერა ბზიახარ, უარა უფპივს დკაე ჰია
უეიპიარ იუკუზუეი? — იპიეიტ ნაპარბეი დაახესამგრყულ-
შია. ზეგდ ნეიბარჩიეიტ.

უი აწიკეს უბრა მგრზაყანი იარეი იეიბერპიავ აზხაუბ,
ამოვ ჯარა აკ უმზამპიან, — რპიან რჩაანგრკელაქუეიტ.

— აფაგდარა ანაკუხა ურთ ცავუაიი ჰალიაიი რაყარა
ფაგდა დეუბაშაამ. აბრი არეფთლიუციი ათეზშია რაპა-
იეთეი რფაგდარა ფაგდარა ნაცგრწიან, თაუადი აამესთეი
იარქუალდამდარგდგ ციგდა ირემბო იყოლუბ. აიზარაქუა
რქუვ იანკელსლაკდ აღდგრრა ზხაროლუ, იზგრმზგხყუა
ურთ როლუბ რპიოიტი, აბრაგდცია რთეზშია ანგრპიო
ურთ ცხერაავეს ირემოლუ თაუადი აამესთეი როლუბ, ურთ
რქოლუბ ტიართას, გელართას იახმრემოლუ რპიოიტი, აკ
იაციფეხაშომ. ზნგ, იანაკუზ ცქეა ისგუალაშომ, აბრაგდ-
ცია ალიას ივნგ იტიან, კრგჭ-კრგჭე ინდიგლწნგ იციეიტ,
უბრი აწეზუალა დნავანგ დენთარკენ შოგქუსგყ აყარა
დთაკენ, ახა უეიზგდგ დეფხამშაძიკუა, აბრაგდცია ნე-
ყუზგო თაუადი აამესთეი როლუბ ჰია დექუგელანგ დაშოშო-
ლოიტი, — იპიეიტ ხამგუუ.

— ხამგუუ, არა ბზიარა პიეიტ, ახა უსყან უი ალიას
აკგდგ იხარაძამგზტ, ჩაგ ბზიაკ იმან იციფრგარაზგ
ინეიტ, იავიციფრგაუეიტ, — იპიეიტ ტავუ.

— აპგ, შთა უარა უნეინგ უი დგრქია! — იპიეიტ ხამგუუ.

— უი სარა დსგრკიომ, ახა იშოფყალაზ უსოუქსკარქუნსული
შოაპათს უი სოიხეგლამ ჰია უარა უმშიან—იპიეიტქინჷმქოთიქა
უს ასასცია ააილაჯვიტ.

— ახელათშოვკ დგვლუეიტ, იქოჷ-ინაპე იძიძიეიტ,
შთა ასტოლ დგრხაიოიტ, —იპიეიტ უა იგვლაქუაზ რგუ-
აძიგ.

იწაბერგვწყიანე ახელათშოვკ დგვლტ, ასტოლ ინა-
ნატეიტ.

კრგრჰოიტ, აჯვ რეიფეიტ, აციეფიარა დუქუა რგმოუპ.
აბრი ამთაზე შერხაყან, მურათბეი იახე იხე ნაირხან:

— უარა აჯვქორა შიქოუპ, ასტოლ ხეკ ნაშითანდა,
ეხმა აბრაყა უჩოგნიდცალანე ახელათშოვკ აჯვ იურეი-
როუპ, —იპიეიტ.

ზეგა ნეიქუშოაპათნე მურათბეი ტოლბაშს დაღვრ-
ხეიტ. მურათბეი დაარა ახე ათანე აჯვ დორიეიტ.
ამთაგგე კვრ ცეიტ.

აშთახე ასტოლ ინახეწენ, ანაპეძიძიარა ინალავეიტ.
რგჩქუა კუადგონე იგვლან, ინარგქუტთან ჯგდარ-
დაყა იცარაცე იუაზ ზეგა ნექუწენე იცეიტ ახელათშოვკ
ღრგმანე.

XXXIV

შაზბაქე იფსხუ რუეიტ

თავალარა ამთა ანაი, არახუ ავე ანერკ, იანფსე-
ლახა, აფსხურაქუა ნეილარფსეიტ.

აბრი ამთაზე უაზბაქე იფსხუ რუეიტ ჰია აქელარ
ინარგლავტ. ზნე, ხულფაზეკ, თორყან აღიასრია რქოვ
დაინ იშოეიციეიოზ, მაცგგე უაყა დაქუშეიეიტ. შთა
ინადროუტ რეიციეიარა.

— ათავალარაგგე ააიტ, არახუ რგწიარაგგე ააიტ:
შთა აფსხურაქუა ინარგლაგაშოტ, ფსათატეგს ჰია არახუ
ინარგლაგაგენე ირშეშოტ, ინდგრწიარაშოტ, — იპიეიტ მაც.

— ზგრაბუ ნწიოგდგ ჰარა ანხაცია ჰაუბ, უი ენციკლოპედია
 ყანგ ილარხოგდგ ჰარა ანხაცია ჰაუბ. ჰარა ანხაცია
 ჰარას იპამოუ ჰარახუ, ჰმანარა ქუნავალა ჰხე იაჰნარ-
 ხომი: ჯაბაალა იჰარჰაუეიტ, ხედა იფხასთაპტიუეიტ.
 აჩგმაზავ დაჰვეშთაზარ, აფსრაქვუ დნეიიანბა ზუმე-ბე-
 ლაშვიე ჰია აკვდგ ჰაშთალომ, დანგფსეშვა ახუშტივგ
 აფშავგ — აყუდგრფავგ ჰია ჰანდიექულოიტ, უი ურთ
 აკვდგ ხუართას იოუამ, დგფსუეიტ, ნას ასაბშახხუ,
 იფსხურა ჰია ჰანდიექულოიტ, იპამოუ ჰმანარა ჰეგდგ
 უბრი ინაქუჰარძუეიტ. აბრი აუჰ ჰარა აფსაცია ანხაცია
 ჰინგზეგვალო, ჰზგრლარუა, ფხაიყა ჰანმეშთუა, ჰანმგრ-
 ლაიცო. ნასგდგ აბრი აღდგრე მგეფდაგდგ აბრყა იანაცლა,
 უი ჰარა იპაზხეიტ, — იპიეიტ თორყან.

— უი წაბგრგვუჰ. იიაშოუჰ, ახა უი ჰარა ჰწას
 ჰხაყუწუჰამ, ჰაეილა გყანაწგ უს ჰნეილაროუჰ. აბარ
 უაეიგ იფსხუ რუეეიტ ჰზგრჰიო ათაუად დუ უაზბაქდ
 ჰაკუტი რახუნიშ უბრი იქუჰა იცი, აეი უჰია, უიგდგ
 ხგრწიაგამი, — იპიეიტ აღიას.

— ეირაბ იაბ უაზბაქდ იფსხუ იუეიტ, უი იზ არი ქეა-
 ჰუროუჰ. ეირაბ ირაბუ რახბტი ციკე იშგრ ყალჰა,
 ეგდგროთ აშტიქუა-აფსათატექუა წგა ჰმამ უახდ ინაზგო
 ჰარა ანხაცია ჰაუბ: იაბრაა, იზგეციაშცია, იუა-იქულა
 ჰპიახ ეიფშო, ანხაცია. ნას იზგიშუაზეი იაბ იფსხუ, იაბ-
 მოუ იაბდუგდგ იფსხუ იურგდგ ყალოიტ, — დაქვან აღიას.

— წგფხ უაეიიანგ აღბუხ იაბ იფსხუ იუან, აჩავგრკრა
 დუ იმან, იშვგეიდგრუა ეიფშო, აეილარ წგაზმამგზ
 ეიზეიტ. აბეგუაა რქვუ „თგჰა ლფაკვდგ“ დნგმხეიტ,
 აზგფ რახბტი, უბას სამგრზაყანატი ჩავშეკლ ჰმაპგ
 კვლახყუაბ აძე დნგმხეიტ. ურთ ჰეგდგ ჰაყა რზე-
 რშზეი! იარა იხატი რახუ რახბტი ციზაწიე იშიტ,
 ეგდგროთ ჰეგდგ, აბრა აღიას იპიან ეიფშო, ჰარა ანხა-
 ცია — იაბრაა, იზგეციაშცია უჰია ინაავაეიტ. აფსხურა
 ანეილგა, იშგმეკუა იმგეხუნგ იზგნხეიტ უაეიეი ხუბა ცივი.

ვიგი, ნას ზაყა იშვზ, ზაყა იზაარგახ შიარა ჰასეფი...
 ეიუ... სუხუმენტი აკასაფ დააიფხიან, აფსხურა იბეჭდუ...
 არახუ ზეგგ უბრი იირხუჰაიტი. უბერთ ირთენიხვზ ალა
 ქდაძ უა ივზ დნატეიტი, — იპეიტი თორყან.

— უს აფსხურა სახაშოლონდა საბ კუბატი იფსხუ
 დაჩაზენგგ იეითარკუვენი იზემუახ, — იპიან შაც იაიორ-
 ჩჩეიტი უა იტიჰაქუახ.

— უახა იეიზანგ უაწიე ირუეიტი უაზბაქე იფსხუ. უი
 ზაყა დაპციეზარანგ დენხო ვიდერუეიტი, ახა აბრი ავახა
 ასასკია დარაძა აჯა ჰდგრბეიტი, ეხა ინაჰფერწენ უი
 აქთა ინაზაიგუახეიტი. უახა უახა აფსხურახგ ინეიშუტი
 ზეგგ, — დაშაშუან თორყან.

ნას დარგგ უახა იშუცაშახ, აშეეგმთან იშოდეკუ-
 ლაშახ ატიე ნეიბერჰიან, რგრახუ იაახეი იმაზეი ნეილ-
 დერგარახ რევენქუა რახა იეიშენგ იეიტი.

* * *

ინააშა, აშეე რგრახუქუა ნეილდერგან, უაალა-
 საალა ჰია რეჩქუა აძე ინალშ-ვალშენგ, ამჯა ინექუ-
 ლეიტი. არი აჰაბლაქუე ჩოგ ზნახ აძიე დეშფანხოზ.
 ამშაგგ, არი ამჩებეე იხუაშ-მაშენგ იყახ, იხუარჩარუახ,
 ეხა აბრი იფსხურა იეიგურდოშია, შეენაწა იკუეიციეილა
 ამრა ნკაფხეიტი. ეხა აფსხურახგ იყო, ამჯა იქუუ, იარა
 აფსხურაქუე ინეიზ უჰია, ზეგგ აძიე ილახე ეიქუნგ იუბომ,
 ზეგგ ლახქუხეუბ... აფსხურა აფსაკია რზე ეიბარბა-
 გოუბ... აიჰარაე აბართქუა რქოუბ აფქიეზბეი აქქუნგი
 ახეიბადგრბო, იახხეიბახუა, აქქუნ ზაყა დეილყდოუ
 აფქიეზბა იახგუალთო — იფგრბემარალა, ითარჩეი
 ნეუგაშალა, უჰია უბას იწაგგგგ.

აბრაყა იდიექულახ აჩუკია რეჩქუა ნექურფალა-
 აქურფალო, ადიქუა რქოე იანნილაქე ინექურხუმარუა,
 უს ამჯა დუ აქოე ინგელსტი. აბრი აჰაბლა იანგწენ ინეი-
 უახ რეშაკარაგგ ფსხურა ხბეჯუე ახხარა გუოუბ უჰიარ-

ტოვ აკუნ იშვჯაბ, უაეივ აბრი ამვა დუ აქვუ იახეკლე
 სგზ, აჩოცია ამვა დუ იანგიბამგრძალო ინეიუანე
 უწიარაკ რეშიამეკუა, აფსხუ ახვგრუაზ ახვ რხანე

აბას ზეგდგ ეიმიანე აფსხურაქვუ ინეიტ. წოუბ, აფსხუ-
 რაქვუ ინეიტ ახვდუპ ახა, ალბუზ ივანე ააიგუარაწიყააგდგ
 იხვმნიეიტ: ვბაყა ვერს შოვბეაზ ადი დუ აწივხუან რჩაა-
 ნგრკელტ, უბრი აყარა აცილარ ეილაჩნე ივგლან, ააიგუა
 უხნიეიამგზტ.

აჩვგვქუა ინეიუენე აუშიაქუ იდგრვგრკვ ფყარანე
 იყარწიეიტ. ნასგდგ ვაეიეი ხუბა ვერს იდგრვრაზ ირგძ-
 ბიტ. უს ანაკუბა გეყუმერ აძე ახვქუ აქვუ ინაგანე
 იოურგშოვროუბ. უს აგაქუა აფსლემდ იარხო, დლამშ
 აძე ამშოუნ იახალალო იანნიეილაკა, იშვახვწუნე ამვა დუ
 იანგლანე, ტამშ იალსნე, უბას კეტოლ აქვთავდგ, ნას
 ჯგვარდა ინეირ აკუნ.

აჩვგვქუა რეშიანე გეყუმერუა იციეიტ. უაყა ირგკუბ
 აუაა გურაგაქუა, უახვტა აჩვგვქუა ეიქურშიანე ამვა
 იქუხწაშა.

აჩვგვქუა რხვფხაძარა ნაძონ ვაეიეი ხუბა რყენდა.
 აბრაყა ადიან ლეუანგდგ იჩვვ რვლან.

აბრა ზეგდგ შაძა არგამა ირჭიონ მერზაყან იჩვვ
 იავოიტ ჰია. არი ზაიოზ აჩვგვქუა ანექუდგრვუაზ, ართ
 რაზყაწაშა, რვგშა ზბაქუაზ როუბ.

არი ზაპაუაზ, იზბოზ, მერზაყან იგუალ ზმაზ იაფხა-
 ნავლაკია ვვჯა, უაყა ჩხეკ ზზალიმეზ, ზორბაქი ალმეი
 ნეიციეიან, მერზაყან იჩვვ ეიწარხანე ადოიან ლეუან იჩვვ
 იადგრვარკვ რგძბიტ. წოუბ, უბრი ავუნხარა, ადმრა
 შოალწუაზ ზია ირდგრუან, ახა აცხერააიციავდგ ჰაუბ ჰია
 იაქუგულუან. იზბან აკუხარ, უი ადოიან დსასუბ, ოდგშ-
 ტიი დაიიტ, დპარფხაშარემ, ახვდ ივანდაზ, აფსნე სახვ-
 ნეიზ აპათერ სეჭურწიეიტ იაიო, იგუ ყაწანე დჰაშოვრკვ
 იჩვვ ჰაცხრააიიტ, იაპარგუეიტ ჰპიარ, ნას დარბან
 აფსუოუ ჰარა იპადემგვლარა! ნასგდგ ზაინაწი უავგ

იზპიომ უეიზგაგ-უეიზგაგ აბრი აუავ იჩუგ იაგონ აბარო
 აუა ადოიან იჩუგ იამეცხრაარ ჰია. აბარ აბრი აჩუგ
 რაფხაა ინეიტ, აბარ აგუაში ინთალოიტ შაგრაპიოგაგ,
 ინკაჰანგ იზუფუგამბუდო აჩუგ იანაგო გუოუბ.—რჰიან,
 იზქურკვზ აუეს ლუღუაღა ნაჰე ნადგრკვიტ.

იცივგაარაძახარგაგ ეგაღურგმ, ამჩ აჰუგ იანნეილაკმ
 მგრზაყან ჰიწიხარგმჰიაგაგ იძბნე ირგმან.

ჩაგხაყიას ჰია რგბზეკიაშეცია, რაშეცია უჰია აჩუგ
 ლუღუაჰუა ირგჰუტაზ ნადგრგელტ ამვან ირგფხნე.

აჩუგჰუა ჯგუემგრ აძე ახეჰუან აყნეტი ინეიდგრგ-
 ლანგ ამვა ინეჰურწყეიტ დღამშ შოგუოუ. ადოიან იჩუგხა-
 ცია ადოიან იჩუგ დღამშუა იმგშოგუა. ცხენწყარგნა იანგ-
 ნაძა, ინგმვახერგან მვა-ფწყიარაღა, ეიჰა იზღაიგუაზ
 აღა, ცხენწყარ აჰეთა ინალსენ, ლაბრა ინგღბაან კუ-
 ტოღ აუსჰიართა აფხაა ადიღუ აჰუგ ინკელსტ, ნას
 ჯგაარღა ამვა ინანგღუეიტ; რეშთახაყა იანგნაფუშ მგრ-
 ზაყან იჩუგჰ კუღააიუა აჩუგხაყია ავაკვგ იშააუაზ რბეიტ.
 ნას უბრი აშთახა ეგაგრთ აჩუგჰუაგაგ უი იაშთაგღლანგ
 იააუან. ამვან იააუესანე, უაჰა ზღეშააჰუა, ინგრკვღაზ
 რაკუშზარ.

მგრზაყან აბრი იყალაზ ანიბა, ნასგაგ ას იზეზუზ
 ანიდგრ, იჩუგიზემშე აკუმზარ, უაჰა აკაგ იეგმხეიტი.
 აიზწყაარა ყალხეიტ, აიციჰარა, აბჯარ თეზრა, ახა
 აეიღარ რჩაგბეარგეგნ იააიჰედგრხეიტი. ახა უეიზგაგ
 მგრზაყან იჩუგ აფხაა ინეიზ აყუნე ირგფხაძარ ითახ-
 ხეიტი, ახა აბრააგაგ ზორბაჰეი აღმეი ზთახეზ ანხაცი
 ანგრაყიახა, ნასგაგ ასას ადოიან დგფხამშარკვ ზთახეზ
 ანხაციეი, ნასგაგ თაუადი აამგსთეი რახატეგაგ ფეოგვკ
 ანგაღა, ურთ ზეგაგ რგბეე ანდღუხა, აფეყიარა ურთ
 ირგჰეიტი: ადოიან იჩუგ აჩუგჰუა ზეგა „რაფხაა იააიტი“,
 მგრზაყან იჩუგ ივბანგ იააიტი, ურთ ირგშთანეიუან აღხას
 აჩბა იჩუგ, ნას ასამგრზაყანატი მეღეიტონ ემხაა იჩუგ,
 უბას ეგაგრთგაგ. ახუ ზგრთოზ ფშ-ჩაგჰ რაკუნ.

აჩვენებდა ანეილდერგა, ეიზენშტაინი ხუჭუქი იანდრე
 თენი, აქლარ გუარან რუენ აშათახე იეიზუიტი
 დაარა იდგუზ შათანი: ხუჭუქი რაყარა ზნეტი
 იაკუანი.

უთაა უაყა ახარატი იაქუან ასასცია დერტიეიტ.
 ეგდგრთ აღიახხე იანახაზ ჯოუკე აკდან ამგზუთაქუა ირგზ-
 შგუ აბგრძენ ზავრაქუა, ამესთქუა, იმიაიქუა, იმისქუა
 უპია ირეიხსნე, იქორეშიშინე აგარა იაქუა. დაჩაა ჯო-
 უკვხ აჩანახ იკედუ იეიხსნე იფეზჩუა აცაქუა, აჯაკალ-
 ქუა რგრთონ, ახა რეცპარას იყილა აჩანახ დაარაძა
 იხარანე იკედუ, იაქუზერშიო მაქუა.

ასასცია ანგელა აშთახე ეიპა იხარაქუაზ ეგდგრთ
 ატეგე ქეთაქუა რახხტე იაქუაზ დერტიეიტ, აპისაქუა
 რაკუზარ უბას ხაზე იდერტიეიტ. უბას ალა ხუჭუქ-ხუქლა
 ზეგდგ უბას რგრტიარა იაქუენ იაილაშიშინაძა; ასასცია
 ნექუწნე იცეიტ, ნას უი აქეთანტიქუაგდგ რგრტიარა
 ინალაგან, აწეხ კერციანძა უბას იაქუენ, აშთახეა აფში-
 მაცივაგდგ ნადერტიან, უბრი ალა იაილაგუეიტ აფსხუ-
 რაქუა.

აფსხურახხტი ზეგნეა იცაქუოზ აჩუცია, აშაყაცია,
 ანხაცია, თაუადი აამესთეი უპია ზეგდგ ციაეიატიგს,
 ჰიატიგს, ეიმაქტიგს ირემაზ აჩვენებდა რგრეშა შოგეალაზ
 ატიგ აქუნ.

მგრზაყან დგზთახეზ ჯოუკე „ახალგმდარა იხატ მგრ-
 ზაყან“ რპიონ, ჯოუკე უი დუკ დგზთახეზმგზ „იქუნაგონ
 იზერუიტ“ რპიონ; დაჩაა ჯოუკეზ — „ანკა აფსნე აპ
 იჩვენებდა უბას ანეა კმაქულა ინახტეანე აჩვენებდა რაფხა
 ინარეშთუან რპიონე იპაპახეიტ აქუმზარ, დაჩაძა იჩახე
 აბას რუეიტ ჰია ჰმაპაც“ რპიონ. აქეიკ ალა ამვან აბრი
 აუს აქუმზარ დაჩაეიკ ატიგ იალაციეიომგზტ.

ანხაცია ჯოუკე — „იზენეურმეგზეი, ინეიზერ აქუნ იაპ-
 თახეზ“ რპიონ, — აღდოიან იჩუგ იაგა, მგრზაყან იჩუგ იაგა
 პარა ჰზენ ზეგდ დარაროუპ, უაქე აბგახუქე იაჰა აბგა-

დუ იაჭა იხჭალაკგგ აკვ იაჭეიტ, უარა უზენ ზეჲსულის
 დარაროუმი, უბას აუბ აბრგგა ჰარა ჰზენ, ნხაჲსულის
 დრეისანგ იჩუ იაგამ ჰია უყოუმა! ჰია რეიპარავკ აჩხუგ
 აისრა ახაგყამლახ გუალა დუს იენგ ინგუქუწინგ იციეიტ.

XXXV

ალიას დგჳმანაზახხუიბ

უხენრან. ალიას იანაკუხაალაკ აუსურა იჩხადგიშგ-
 ლონ. ზნგ მეცხუ აფხძე ილწინგ დშოგყახ, ხუჭკჳ სჩოგს-
 რგხმპ იპიან, აძე დგნთალან იჩოუიკუბაბეიტ. უბრი ინარკნგ
 დაანმაზახხუეიტ. იგუაწიგ ეიწაკნგ დააყალხეიტ. ახუში-
 აბლდშიგ რჰიეიტ, ახა ხუართა იმოუტ. აგუაყრა დალა-
 გხეიტ. ეხა რჰიეიტ, უაწიგ რჰიეიტ, ახა დეილდგმხუეიტ.

იბაცია ზეგდგ კამაქუქ ადგრრა ზლგშიგმთოხეი ჰია
 აპარა იალაგხეიტ. ურთმოუ ლანგდგ უი ლთახენ, ახა
 ხუჭკჳ ბზია იზღლგმბოზ, კამაქუქ ახუჭკ დლგწინ, ლხუჭკ
 დლგმანგ დაარ, ლხაწი იგუ იაინაგაშახხეიშ ჰია დშიონ,
 ლხუჭკ დნგენგ დაარგდგ, ლხაწი იციწიონ, ლხუჭკ დკარ-
 შინგ ჩგმაზახხუარა დდგექუბ ჰია იპიარგუშჰია. უი მოუ
 ახუჭკ დლოუაინძაგდგ ლთააცია რბარა ზნგ-გენ დახა-
 ააზგდგ, დუჲ ბზია იბომგზტ. უსყაჲ იზოიციშიოზ დუჲ
 იუაგვშა ბზიამგზტ: იხუ უკერ იჰოჲ უხკუთამ ჰია ზზერ-
 ჰაო უაჲენ.

ალიას მეცხუდა აგუაყრა დანალაგა—სგფსაანძა, სგფსგ
 შოთოუ სგფჰა დგსშაგრბა,—ჰია დრგჰიეიტ.

ნას ირგუალდგნ ადგრრა ლგრთეიტ,—ბაბ დგჳმანაზ-
 ვუაყუჰ, ბაინგ დბა,—ჰია. ლხუჭკ დბაეიგუალხეიუა
 ანგუარა დაჭფუბ. ციაჲ-ფჳ იალწინგ უბრი ეიფშო
 ხშარა დსგმბაეიტ უჰიარტიგ დგყოუბ. ზეგდგ დჯარ-
 შოიტ. კამაქუქ დანგხუჭკზ დგზბახხაზ ზეგდგ უბრი დლგ-
 დგრკგლოიტ; გუაზგრჰაგაჲ იაუბ.

კამაქუქ ლხაწი იალჰიეიტ ლაბ იჩგმაზარა. სცანგ დგზ-

ბაროუპ, არა აგულარა სშუგყოუ დსემბიძაქუა სგბ მქუენული
 ფსერ სა სზ ფხაშაროუპ, ფსროუპ ჰია, ახა თათლასთა
 დხუცუა, აცკ ლხეიმჰეიტი. ლღლიღრძ ხაყუფულია
 დნეიფგრწნე დციეტი.

ხუქუკ ანაბბეს დნეინ ეითაილჰიბხტი, ახა იარა დნა-
 ფშაიფშოუა დგრვაგდგ ათაყ ლხეიმჰიარაცე იაქუიკეიტი.
 ახა უეიზგე იგუ ითაზ იღგრჰეიტი:

— ბარა ჩემზავბარა ზდიგქუზააშხტი ბხუქუ დციენგ-
 უაყეფ უბრი აკუნ იჰაგვზ! უი აწკეს აბრა ბხუქუ ზეიზ-
 ლაფშოლარ ეიპა იბზეიღდუპ, — იჰიან, დნაგელან აგულა-
 რახე დციეტი.

კამაქუკე იიშთანე ილდგრტი აბრი ბზიარაცე შოალგნ-
 წუაზ. ეხდანძაგე ამიაკქუა ირგმაზ უჰია, ნასგეფ უაყეფ
 ლაბ აფსრა იაქუფუ, დნეინგ ზენზაწიგე ილაბარა აზინ
 ანლგიმთა უჰია, აბართ ზეგეფ ანეიდგლხუცლა. ლგუ
 ფეიანგ აფსრა დალაგუეიტი.

აბართ ზეგეფ ლგჩპარ ყალონ, ლაბგეფ ლანგეფ, ას
 დანაქუშია, ლხაწა იხთნგლწარ ყალონ, ახა უაყეფ ააკე-
 სკა მადალა ფჰიგსე ილალჰეიტი, ბხაწა ათაუად ჩაგუ
 იფჰა დჰიანგ დოიბტიოუპ, დანაიიგო სგზდგრამ ჰია.
 კამაქუკეგეფ აბრი გუვარას იღგმეიციეტი კრაიწოუან, ახა
 აბართ ზეგეფ ჩჰანგ დტიან, იყალაშოა ყალაანძა ზეგეფ
 სგჩჰალაბ ჰია.

აბრი აამთაზე დგრვაგდგე უაჰ დაიიტი, კამაქუკე დნაიი-
 უაზარ დაიიიიიტი, ლაბ ლუღუღალა დგჩმზავუპ ჰია. აბრი
 იარა თათლასთანგეფ იაჰაუან.

იშოფაზგური, სკარგმა ჰია დეიციეიზწიახტი, უაყეფ
 აბრი იააზ აუაჰ იშოიაჰაუაზ. ნას ინგქურვგრშია, — ბთი-
 ხეზარ ბცა, — იჰეიტი იარა აბრი ათაკს.

ახუქუ ლხაწა იანაძქეი დღგზნგენგ დციარ ლთახხუეიტი,
 ახა უი იღგმეიტი, ახუქუ ბარა ბგდლაფსა დხუართან,
 სარა დსგდგფსგლოიტი ლჰიან, ნას ლარა დღგმანგ დციეტი.

აუბი უაყა დგყან, ადგრაზარზე შეეცა ღებნძინგ ფააქტუალური
 უბას დარხაზენგგე დცვიტ ლაბ ორლასნგ დანგებნძინგ ფააქტუალური

აბნა-აბრა ინგწვა-ააწვუა ირპიო იალაგაფიტი აბრი
 კამაქტე ლხაწა თათლასთან, იაბხუა დგჩმაზავტუაყუტ, დაიანგ დზემბოზივი ჰია.

წოუბ, აბრი კამაქტეკგე ლგუ იალამკუა დგყამგზტ, ახა უი ილნგფშოუა ლჩაყალწომგზტ. „უი აუა იბარაზე აკგეგ დაფსამ, იაპიშციიკგეგ დნეინგ იმბაიტი“ ჰია ლპიეიტი ზნგ ჯენტო, ახა აეილარ რჭოგ უზყაუამ, ეიჰა-ეიჰა აბრი აადრგლუღუაძეიტი. „იფჰიეს დგითახეზარ, იაბხუაგეგ დგიბარგნ. ბააფსეკ იგუ ითამზააიტი ჰია აპისაქუა მოუ ახაციიკგეგ არგამა ირპიო იალაგაფიტი. არი ჰიარა ათა-ხეუმა, კამაქტე მგცხუ ლგუ იალსუაზ აკე აკუნ, ახა ქოფლთუამგზტ, აკგეგ ლპიომგზტ ილმაპაძოშია ლჩაფრ-დაგუანგ.

ასქუა რჰიარა იაყუწვრ კალარგნ, მა ხუქკე იღგრ-კუადარ, აჩემაზავ ალიას დგბზიხარ, დგგლარ, ახა აჩგ-მაზავ ლასსგ დზემგვლუეიტი, უბრი აყნტიო შოაყა იკუა-დამხარგზ, იაჰა ინაქწანგ ირპიო იალაგაფიტი. ახა ხუქკე რჭოგ ზყაუაზ, კამაქტე მგცხუ ბზიკ ლაკუნ, ყუშოკ ლაკუნ, ლუეიფშო აფჰიეს დმაქგნ ზეგარგლა, უი დკაზგეუაზ დზეიფშოარახარგზ, ნასგეგ ხაწამ-ფჰიეს ჰია იზეშთაზ ლაკუნ, უს იყოუ აფჰიეს ლკაერაგეგ ხუქკე იუადაჯგნ, უი მოუ ლხაწა ხუქკე დლგციშეარგეგ ყალონ, წოუბ, უი აამგსთა ბზიკ, ხაწა ღუღუაყ იაკუნ, ახა.

აჩემაზავ ალიას დახგეშთაზ ეილსორგაფიტი თათლას-თან ზაყა დაიანგ დარმიბარა, იფჰაწიყაგეგ იბარა დშოაიი-მგშოუაზ. ნას იფჰა კამაქტე დაალგუბხან: „დად, ბთააიკი რგუ იალსშოა აკე ყაბგმწან; ბხაწა ითახეგზარ აბრაბე ბახმაალო, ბგვნგ ბეყაზ, ბხაწა დგზზგროზგმ აკე ყაბგმწან, მხუქკე ცქა ბეიხგლაფშო, ანაბგ იგებმგრხან. სარა სგფ-სიტი ჰია ბაპარ, ბააინგ სწიფუა, ბხგ-ბგუ სალგზ. აბყა-აფნგ ეითაბასპიოიტი, ბხაწა იგუ იაციგმღგუ აკე ყაბგმწან“.

აქუა ამურ აუბ ჰია, აქუა აურ აძქუა ერგობა-
უეიტ, იხეწუეიტ, უბრი იავგზოუპ, ათედშიე ^{ქართული ენის}
როუპ, აკუმზარ, ზნეკ ათედშიე ანგყალა, აპიატეფ აეილარ
იანროუ, ნას უი აანკელარა ცეგაოუპ. ჰალოუ იუს აეილარ
ყაყატეფს იროუაიიტ, — ნას უი აუს ბზიარაკ ალწუამ,
იაკლო იაზპაუა, იეიციახო იალაგოიტ, იზოუსგმგაგ უსს
იყარწოიტ.

აბნა-აბრა ირჰიო იალაგაეიტ, კამაქეკ ლხაწეი ლა-
რეი ხუქეკ აიმაკ როუიტ ჰია, უაეირაანძა აბრი მაძან
აეილარ რზე, უაეიფ იარგამა ღუხაიტ.

უაეი ახე აუაა იზლარგლაგვზ ალა კამაქეკ ლხაწა
თათლასთან ბზია იმბოზაარენ კამაქეკ ლაბ იბარა ლგ-
ნგყა დახეცალაოზ; აბრი კამაქეკ ილჰიომგზტ, ილძონ,
უაეიფ უი არგამიხეიტი, რეიმაკ ანგლუღუახა. კამაქეკ
უეიზგაგ ლაბ იბარაზე ზნგზენლა დაალონ.

ლანი, ლაბი ესქმენაგაგ ილარჰიონ: ამარჯა, ბხაწა
იგუ ნგბმერხან, იგუ ყაწალა, ათედშიე შეღლმწოართეგ ბნე-
ყუა, ბგზლანაგალაზ ბზე რენრაალ, ჰარა იაჰხერყაანგ
გუბლანკ ბმოუაიიტ ჰია.

იშენეიშენეიუაზ, აუს იახუართოუ სგზდგრამ, ახა
ალიას აბზიაბარახე იხე ირხეიტ. კამაქეკგაგ ლაბ იბა-
რაზე აარა დაყუწტ. ალიას უს ღეშენეიუაზ დგბზია-
ხეიტ, დგგლტ.

ახა ურთ ათედშიე იააშთერხვზ აწეზუტია ზემტიეიტ.
იარა თათლასთან ზნეკ იგუ იაანაგაზ, უი აბზარბზან კნგ
უიდეგლარგაგ იხაჰიუაზ იაკუძამგზტ. უბრი აყუნტი
ზეგაგ ირჰიო იალაგაეიტ: „თათლასთან ზნეკ აკაჰირა
დალაგაზარ, უი იაანკელარა უადავუპ, მგცხუ ზლთეიშიე
ციგაოუ აძი იაუპ“ ჰია, ახა უბასგაგ ნაცერწონ: „აძიფ
იქოფ უი ღუართამზარგაგ, უაგ იაეია იმაჰაუაზარგაგ,
კამაქეკ აკაქოფ დაალგაპ“ ჰია, — „კამაქეკ ეგაანლგლგმ-
შოა, დაჩოაძი იხე უი ღუაჰიფენგაგ ღოიხუაფშოუამ“
რჰიონ, იზბან აკუზარ კამაქეკ უბრი ეიფშო აუავგში

ბზია ლემან უი იხელემხეშა, უი ილმერგუბზელშე დეკლარაციას
 ყალომ“. დაჩა ჯოუკებ: — „კამაქეკ ლეიფშო დეკლარაციას
 ზმოუ, ნასგაგ კამაქეკ ლეიფშო იფშაძოუ, ფპივს ჩაგნლა
 ცემზარკლა დდექეუზარგაგ დიზომ. ზნე აკე იპაზარგაგ
 დეშთაზემააირი, იჩაშთანევიკლარგი“ შაგრპაიზ, ხუ-
 ქეკ იააშთახაშია იყალეიტ უი აუს.

ზნეკ თათლასთან არი ეიფშო აუს ახე ანთირწესე,
 ჯოუკე აცეგა რპიო იალაგაეიტ, ჯოუკებ — აბზია, აბა
 უეიზგაგ არი აუს გუვარა იალწრგზეიშ მია იაზეფშოუან.
 თაუადი ამგსთეი იყალწო ბზიოუპ, ნაყ შიეილგწ, ნაყ
 დეკე რპიარკე რგუ ითაზარგაგ ირგზპიომ, იზბან უპიარ,
 უსყან ეიპაგაგ იჩარგფსგჩანგ, იფპივს დოდიკლარ ყა-
 ლონ, უბრი იაციშეინგ ურთ აცეგაგაგ აბზიაგაგ ეგაგრ-
 პიომგეტ.

ნას უს რპიო იალაგაბტ: „აბრი ახუქე ხუქეკ დვეი-
 დასგრ უბრი იგუბალრაყნეტე დეკიმეგერ ყალაბ. დეკი-
 ეგრკე დეყაზარ ახუქე დვეიდასაანძა იეილგოიტ“ ჰია.

აბართ რთეზშია ანემტეაძა, უი ეიპა იანაილულუახა,
 ალიას იიაშარა მადლა იაიზიგან ირეიპიეიტ იფპა ლუს
 ზეიფშორაბ. წოუბ, იარა იშოიაპაუაზ ეიფშო დარგაგ
 ირაპაუან, გუალა დუს ირგმან ეგარგლშომგეტ აკუმ-
 ზარ. აბა ლაბ ეიპა იდგრუან ურთ რეიმაკ იფპა ლგლა.
 იიდგრუან იაპაუაზ ზეგაგ აკე მძაკუა ირეიპიეიტ.

ალიას იაეია ირაპაზ ალა იარა დგჩმაზაზაანძაგაგ,
 იფპაი ლბაწეი, ათეზშიაქუა როუბან, ირწიახუან
 აკუმზარ.

ნას ალიას დეაგეგენ იაშციე დრგზწიაიტი იშთაზე-
 ური ჰია. „იყოუზეი შიეიმაკ ზნაანოუზეი, სგფპა ლოუმა
 იზბაროუ, იარბან ლყაზში, ლგუაგეში იფგუამფხო, სარა
 ლაბ სოუპ, უი სოუპიარ, სგფპა უაგ ინაპაქოგ იმაიიუა
 უაგამ, აკაქოგ დეაზგაპ ჰია იასპიარ, უარა უზოუსთა ჰია
 დსგწაყადარ ჰია სშიოიტ, ისგმპიარ, კვგსგმთერ, იხეზეი

ალიას, იფა ლზე ირპიო იმაქაუეი, დზენარღდემწაღაქაქი
 ჰია სზგრპიარ ჰია სშოიოტ“ იპიეიტ.

თორყან დაიციეიან:—უი აუაჲ ჰარა აძე ზგრღეჲუა
 დიპზეიკეიტ, ეითაქიატოეს იშეესთომ აძიგეჲ, ახა მა აძიგ
 უბრი ინაპქოჲჲ ჰაფსუეიტ, მა უბრი აუაჲ იხე აძიგ იპა-
 დიშელოიტ. უარა ეხაა ჰაიზგანგ აბრი ათეზშია ჰაუჰია-
 ანძიგეჲ ჰანკქუა რქოჲ ჰახეტიაზ აბრი გუნაბგონ ეგჰალ-
 შოომგზტ აკუმზარ,—იპიეიტ,—უაჲიარაინძა ჰარა ჰაშა-
 შოუან ჰარახუ რძოიტ ჰია, უაჲიე აწკეს ეიციაზ ჰანდჲირ-
 გელტ,—დაქოჲნ თორყან იაჲია ანაგძარა—უი აუაჲ დციე-
 წეშშია, ცეგაძმზარ ბზიარაჲ იხუცდომ. უაჲიე დიპქუ-
 ლაზ ჰარა ნაბ ჰოირკეიტ ლულუალა. ახა ჰარა უაჲიე უი
 აკე იაპქიაპ, აკე იზგჲუაიგაბ ჰია სგუ აკე აანგომ, ხუ-
 ქეჲ ჰაარჲეიფეშაბ, იყალო ააბაბ, ნასგეჲ ლარა კამაქჲჲ
 ლაჲია ჰამამჲეჲა, ლგუ ზგზცო ეიღეჲკაჲეჲა ჰარა აკეგეჲ
 ჰეჲეაწომ. აბრი აქოჲ ლარა მჲასე ჰნაზქულგეშო ინახკენგ
 აკეგეჲ ჰაზნეჲუგომ. უი უაჲიეშთა ილუშა, ილქიაშა
 ზეგეჲ ძებნე იღეჲამჲეჲა დეჲამ, ლარა ილაპრადაბ.

— უეიზგეჲ ჰლგეჲა აზეშთნე ცქეა ჰაზეძერკულაროუბ,
 რეიმაჲ სახდას იშთნახუა ჰაზეფშოლაროუბ—ჰიაგეჲ ნა-
 ციწეიტ იაჲია აწეხუან თორყან.

ალიას თორყან დოზეძერკუან იღეჲა იზეშთნე,
 იაჲია ნაგძანგ დიღეჲაინძა.

თორყან იაჲია ალიას ხუქეჲ დართენჩიტ. ნასგეჲ
 იფა დიშაშოუა იაფხა დეგელამ სხაწეი სარეი ჰაუს
 ბააფსხუეიტ, ჯარა შიალაციეიეა ჰია, მა აბანს ყაშიწი-
 ჰია. წოუბ უი უს ზპიო ლაკუძამ, იპიატებარ ლარა
 ილქიოიტ, იუტებარგეჲ — უიგეჲ დაციეჲააშარ ყალაბ. უი
 ლაბ მოუ, ლუეიშარა ზეგეჲ ირდგრუეიტ.

— იმილა, აბრა შიზეიზგეჲა, აუაი რპიანჰიაბ სგუახე
 ფნაწიეიტ. იყოუზეი ჰია ესგეშა ისედეჲალოიტ, რგუ
 საბლუანგ აკუუ, მაშარ აკე იპარჰიანდაზ, იეილანაგაილან-

დახ ლულუაღა, ნას აუს იალწუა აბარენ ჰია აქუმ სეჟეჟე
 ითოუ სეზდერამ, აბა, — იპიეიტ ალიას.

აბა თორყან იძიაც ეითეიპიეიტ: — უფა ლეია უმა-
 კუა აკე უჩაზეუმეენ, აძე იაფენუ, აფან იდგრუეიტ ჰია
 უი იქუნაგო აფია უი ილდგრუეიტ. ჰარა ჰამჩ, ჰდგრარა,
 ჰაფია ჯარა იათახხარ ლარა იპალჰიავ, უბასყან აზე ჰკუ
 ჰჩანგზაიეიტ, არახე აფილარ ირჰიო ჰია უარა აკგგე
 უჩაზეუმეენ, — იპიეიტ.

ეგგერთ უაყა იაიიზგგე უბრი ინაქუმშაპათხეიტ.

უბრი ალა უს ინგქეწიეიტ იაიფხმაზ იაშცია.

შთა ზეგე ჰაზეფშოლაპ აბრი აუს ნაყ-ნაყ იალწუა.

XXXVI

თათლასთან კამახჯა დკინჰტ

აბრაყა სარა ისპიარც ისთახეუ თათლასთან ი კამა-
 კეკი რეილეწრა ატოიუბ, აბა სარა აბრაყა „რეილე-
 წრა“ — ჰია აქუმ საფია სანაღაგოზ ხეს იასთა, „დკიეიტ“
 ჰიოიუბ, იზბან აქუმარ იეიბაკაპანუა ვეჯა აუა რეიფშო
 იზეამლღეიტ ურთ რაუს. თათლასთან ფაგაშაქეუ დკა-
 იეუეიტ იფჰიეს. უი იანაკუზაილაკე დანაიფა ნახესგგე
 „სეფჰიეს“ ჰია იპიონგ უავე იმაპიეტ. აბა ლარა უბრი
 ეიფშო აუავგშა ლემან, ურთ რეწენუწუატი უს, რეიმაკ,
 აძიე იაჰანგ იზეყალომგეტ, იავაზეყამლღეიტ ზენძაკ ირა-
 ციაძახანძა, ინხეჟეჟაანძა.

წოუბ იფჰიეს ლქჟე მაკირა მოუ დარაჯარაგგე უი
 უავგშა ბზია იმამგეტ: „ნაბაკიაა რეკეკამბაშ“ ეიფშო
 დნგქუზხო, ააქუზხო ითეჰირგექუა ბაიფსენ, აბა კამაქეკ
 ცეგა დელწიახუან, ილძონ, ანს იყალაზშია აგდეს იყა-
 ლაზშია, ინეიქურჩაჩაშშია დედღგრბონ იაშცია — იაფხა-
 ნაგლაკია. უი მოუ დხააძახ იაბაძქეი, იანაძქეი, იბზე-
 ციაშცია, იბზეციაჰიშცია ზეგე რქოვგე უაწყას დეყა-
 მგეტ დაზფაგოუშია, დაზხაგოუშია, აბა კამაქეკ უა

დანნი ნახეს, რაფხადა უაყუბ დახნიეგაგე, უბრძოლველნი იუავეშა ეიპა იეიღახუეიტ, უბრი აზე აკუუ, დარა აზე აკუუ, კამაქეკე რუფსე დაღერხუამეზტ, ილქუნეწააუან, დარა მოუ უი აგულარა იყაზ ზეგეგ ლუავეშა ზდერგზ, რბგირგფსგი რეიფშა დგრბონ.

უაეიგ ზენდაკ იუავეშა კამაქეკე ლზე იანგირცეგმა, ბზიარაკ შალემწუაზ აყარა რგუ ანაზუა ართ იარა დზააძაზ ზეგეგ ხუქგეგ-დუგეგ, უალიმშახარა, ფსრაკ, ძრაკ იაქუშაიზ რეიფშა რზე რუფხადმოიტ, დაარა იარ-გუგრკოიტ, ახა ირკეუზი!

ზნე იაბადძეი საგდასა დნიენ იხუფა იქოგ, იაათერ-ყდანე იაუიზპაახუაზ, ახა დნაკუშა-ააკუშო, აბრი ირა-პაუა აეია დაარა გუალას იშორგმოუ, იშორგუაყუა იპიეიტ. ახა ათაკპია იეიპოზ, იაბადძეი იქოგ დეფხაშო-შია იჩინჯუაიწიეიტ.

იაშცია, იაპეშცია აბრი ზაპაუა აკეგე იარპაიძომ, ეიცოიუი ეილიუი რგზდგრამ, იზბან უპიარ, რაშა უი ლეწკეს ეილიუ უავეშალა, ყაზშალა ხეხუარალა, ფშორა-ლა, სახალა დშოიმოუა რდგრუეიტ, ახა ხუქკეგეგ ლენ-ხავთეფპარა რგუ ეიხანაშუეიტ. უბრი აზე კოჭრთძომ, რუფსე ძანე, იტიანე იფშუეიტ, აცეგაგეგ აბზიგეგ აკეგე მპაო. ახა აბრი ანავსგეგ, ხუქკე ლარგეგ ილგცი-შოიეიტ, იზბან აკუზარ, ზნე თათლასთან იაფხანაგელაყვი იარეი უსკ ააიმარკენ, დაარაძა რგუ ნეიბარხუეიტ, ხუ-ქკეგეგ იაიქუმაქარნე ინგქუწინე იცეიტ.

უბასყან კამაქეკე ილპაზ, ილუუზ ზაპაზ, იზბაზ კამა-ქეკე ფპიესს უავგ დოიფხადარგმეზტ, ხაწა ლეკე იეიფშა აკუშარ. უი რეიმაკ თათლასთან იშოგითახეზ იყალუეიტ აკუშარ, კამაქეკე უი აუავგ მგიტეგე იზღლხუცგრ ყალა-რენ. უი უს ეიბგალა დღეშთუამეზტ. აბრი ზეგეგ ირა-პაიეიტ, ირბეიტ.

არი აუს აქოგ მაცარა აკუმ, ლარა დხუქნე დიაგე-ლუეიეიეი ხაწამეფპიესსოუბ დშოჯყოუ აცეგარაიან.

აბუაფენე ლუიფშო ფჰიეს გუბზელ, ფჰიეს ბეზხაა, ფჰიეს
გუბლვე ჯარა ღუბნაშამგზტ.

აბართქუა ზეგგე ზღგრუაზ რაკუნ იზჰიოზ: ლთგ-
ნხაცია შოჯუაზაალაკგგე უბრი აუაჯ იფჰიეს დეკიფერ, ნას
იხე ხმარტის იოურ ყალაპ ჰია. ახა უი იარა იშოფა
იარჰიოზ, აფჰიეს ულგციშეიპია, ახაცია ღევექუა სრგცი-
შეიპ ჰია ზგუ ითამგზ აუაჯ იზლიიარჰიარგზგზ!

თათლასთან იყაზშა, იუავეშა ზღგრუაზ ზეგგე აბარ-
აბარ ეხდა, მა უაწიფე იფჰიესგი იარეი ეილგოიტ ჰია
აკუნ ირჰიოზ. კამიქვე აბართქუა ზეგგე ლღგრუან, ლოუს
შოზააფსხოზ ღბონ ღხაწა იაფეიქუა რგლა, იყაზშალა,
ახა აკგგე ზემზოზ, აკგგე ზმაჰაუაზ დიეიფშოზგ ღრზგ-
ყალწინ, ათაკ ჰია აკგგე იალჰიომგზტ, აკგ იმაღკოუა-
მგზტ.

ლაბ ალიას იაშციეი იარეი აბრი რაჰაუეიტ, ახა
კამიქვე შიარა შიალამციეიან, შიეფია ჰალაშეიმწინ ანგლ-
ჰია, დარგგე უაყა რგზრგფსნგ იტოოუპ, იმტოარგგე
ირგლშოზიეი! იმალა უს რზაალგცჰაიტ ღარა იახეი
უაწიი ჰაილგწერ ყალაპ იარეი სარეი, ახა ახუქე იხე
ჰაუს შოჯუალარა სგზღგრამ, უი ახუქე დსგზთო იაკუმ,
კერ ახე ჰაუს ცეგმახარცე იყაზარ, უბრი ახუქე ილა
იცეგმახოიტ, ახა სარა უი აფეიკ იასჰიარცე, იმასკერცე
სგუ ითაძამ, შიარგგე აკ იაჰჰიოიტ ჰია შიჩაზგეშეგ-
გენ ჰია.

აქილარ ირჰიოზ, ირღგრუაზ ართ ეილგწუეიტ ჰია
აკუნ, დარჰაკე უაჰა ეგარგზღგრამგზტ.

თათლასთან ფჰიეს ღჰიანგ დიზტოიზაპ მიძალი. არი
გუჯარანგ ილგმან კამიქვე, ახა ილგრძომგზტ. უაფიფე იგუ-
ვარამქუა აგურა ღგაუეიტ ჩაგუ იფჰა ხიმურ ღჰიანგ
დგშოზიეტაზ, კამიქვე ღგშოკუეიცალაკე უი დეაიგაშოტ.
ახა არი აუს რციარგამახეიტ, კამიქვე ირლასნგ ღკა-
ცარა ანგყამლა. შთა აბრგგე აქილარ ინარგლავეიტ.

ამბატოე ირგმან დაჩოა ჰიატიეკ ნაცერწან, ინეისდრუსული
გვლტ. სიხსოვრითი

არი კამაქუკ ლაბ, ლაშცია ზენძიკ რუფსე რუხნახეიტ:
— უი აუავ ფჰიფს დაიიგარცე დეჯაზარ, ბარა უაუა ბზე-
დტიალოუხეი, ბზექუგულუაზეი?—ჰია რაჭიდა დელზე-
რუშთიტი.

რაჭიდა დნეინ კამაქუკ ილალჰიეიტ ლნაპე იანგრწან.
კამაქუკ უი ანლაჰა, დაახეჩჩაშია ლოუნ:

— არი აუს ჰუეკ აეილარ ირუღავგზ სიმ იაჰარ იგუ
შოფნაეიონ ზდგრუან. უავ დშოაიიშთუაზგგ ზდგრუან, ახა
საბგგ საშციაგგ უაუა თენჩ იტიაზაიტი, სარა სანკაიკა-
ლაკე უახე სნეიბ, უაჰა საბაკოი, ახა სარა აბრახეტი იარ-
ლანგ სზემცო სხუქუ სარა სგიდგრუა დუალანდაზ ჰიოუბ.
სხუქუ სარა სგიდგრუა დუალარ, სგდა დხუართამეკუა
დუალარ, სარა დეშოფასგიმთარგი ჰია სგულუუეიტ,—
წოლუპ იარგგ იხუქუ იფსაეიფშო დიბოიტი, უი დანიმბო
აჩონგ, იარა იზე მშოგმ. უი აკე, ნას ვბაგგ—იარა იაჰა-
საბ ალა, ივგ სშოჯყოუ, ახუქუ სარა დსგრააძანგ, ნას
იარა დიგარაეკე იგუ ითოუბ. აბრი აუბ უაეირაანძაგგ
ჰარა მჩგლა ჰაიდჰიალანგ ჰააზგო, უი უს იყამზარ, მა
იარა შთა სკაიკახეზაარგნ, მა სარა ავნგუა სნეიხეა-
ზაარგნ სხალა. აბის აუბ იშოჯყოუ ჰოუს, აბრი რდგრუა-
ზაიტი, ნასგგ ანს-არს ჰია აკ რემჰაიიტი. აკე სთახხარ, აკე
საზგუაყურ, სარა ირგსთაბ ადგრრა. იაატეზარ იააბ,
იკატეზარ იკაბ,—ჰია ლალჰიან რაჭიდა დხენჰიენ ავნგუა
დაიიტი.

ხუქუ-ხუქლა ამშოქუა ცოიტი, იცოიტი ამჩგბექუა,
თათლასთან უსკ იწიყუყუყარა დაქოფუბ, ახა მაკანა
არგამა აკგგ იპომ.

ზნე, მგშოკე, იბზეკიაჰიშა მინა დწიეუა, დეიწიქეა
კამაქუკ ლჰო დაიინ დნატიეიტ. კამაქუკ ლხუქუ დღერ-
ციან დოიხუაფშოუა დიდტიალოუბ ახეზა ივაქგუო, ძგნ-
რინ, ხეთან. აძგრჰია დნაწყდან:—იბეხეი, ბზერწიე-

უაზეი?—ლპიან დაალგეაგეიტი, ახა შინა აკრაამთა ღრუნგმსუღი
 ჰიეიტი. დნეინ ლზე დავუძიტი, ლგუ დავუძიტი, ღრუნგმსუღი
 ბზერწიფუა, —ლპიეიტი, ახა აკრაამთა ილზგმპიეიტი.

აშთახა დააციაეიან:

— ჰახუტა, თათლასთან სგბზაიიშითიტი: ლნალა
 დცაპ სპიეიტი, უი ეიფუშქუა დთასგრგელტი, დნგქუ-
 სგრფუშოტი, ახა უი ზხალა იცო ლაკუმზააპ, ილდგრუა-
 ზაიიტი ლარეი სარეი ეგდშოაპზიელიამ, ლგვზე ამჯა ლდგ-
 რუაზარ დნგქულანგ დცაიიტი, აბრი ავგმშოკ რგვრუწყა,
 სხუქე არახა სარა დაასგზნგენგ ჰიაპზაიიციპაიტი, —ლპიეიტი.

ახა უი ახდგლპიოგდგ დეიწაქეჯუა აწიფუარა დაქაუშპ,
 უბრი აყარა უი ბზია დგრბონ; ლარა მოუ ლაბ, ლან, ლთა-
 აცია ზეგდგ ზპიახ ეიფუშ, ზეგდგ ბზია დგრბონ რგხუფჰა
 იეიპა, ლარა ილქუზნწიფაიუან.

კამაქეჯუ, „ბხუქე აბრაახა სარა დსგზნგენგ, ბარა ბნგქუ-
 ლანგ ბცა“ ჰია იპიეიტი ჰია ანლარპია ლჩოგლზგმშიტი, უაპა
 აკგდგ ლგგემზაეიტი, ინეიმათიანგ აწიფუარა დალაგაეიტი.
 ან ბზია აბრი ეიფუშ აეია ლზგჩააუამა? აბლდაა ჰია ახუქე
 დნაიგუთას-აიიგუთასუა, იქუქუჯუთუა დგუძუა მჩგლა და-
 ალგრკუჯაეიტი. ახუქე, იხაგზ იზგმდგრგზტი, დცაიარპანგ
 აცია დაალწუნ, ილაქუა თშაშთა აბარ ეხდა-უაწიფ
 დყვი-ბგეიუა აციაეიარა იალაგაშთა: „ნან!“ იპიან დჩოა
 ეიქუააკგდგ ნაციწიეიტი, ახა ურთ რეილგრგარა უადაგვნ,
 „სგზბგრკუჯახაზეი ას ბგზდგრძომგზტიეი!“ იპიოშთა. ნას
 იან ცქა დახლქუაფუშოგ, დგშოწიფუაზ ანიბა, იარგდგ
 აწიფუარა დალაგაეიტი, იან ილაპაზ აეია იარგდგ იაპან-
 შთა. აწიფუარა დალაგაეიტი, ახა უაგვ დგიზაყუმზოუა.
 არახა იან ლზუქე ნეტოიგს დგშოლოუა დგრნგ ლგზხარა
 დგზოიზუაფუშოუამ, ლგზხარა დგზწიფუამ, უი ზბაზ ახუქეგდგ
 იან ლნაპე შოიგზო, იან ლგლათაფუშოა შოგიმოლუა იდგ-
 რგზშთა დგრზგეეოშ. ანგდგ ფაგდგ აწიფუარა იაქუჯუშ.
 ლარა აეია აახგაზ შინაგდგ აწიფუარა დაქუჯუა.

თათლასთან, უი დგშოფაწიფუერი, უი იყუბლდაუშ

აწიგუარა! დუკ მგრწკუა კამაქკუ ლცენხურა ფეჟიდ ნუღი
 თფთაქ დაიგოიტი, აჩარა იუშოტი, მგრზაყანგჟი ჟუჟუჟი
 დაქუირშოაშოტი, უი უს დაქუირგულხეიტი, კუაშოარა-
 ხაშოტი, ჩჩარახაშოტი, ივნართა ქმაჭურთახაშოტი, შთარ-
 ნახეს აუპ თათლასთან თბაა ანხარა დანალაგო, იუა
 იქულა ივნჯუა დანრგუხზო.

კამაქკუ ლხუქუ დგლგუდგრლუღუღა დგლკუჟუ, ლასგ-
 ლასგ დგუდგულო, დგუძუა, ნაყ-ნაყ იგუძერთა სმოურ-
 ჰია დშოანგ; ახუქგგ იან ლკუა ინაპქუა თაწანგ ლგუ-
 აპიფქუა იკუჟუ, ნაყ-ნაყ უი აკერთა, აბართა სოუამ ჰია
 იპიოშოა.

ართ აბრი აამთაზე ინარგუაფშოლაკჟ ახაპი-გუ იმი-
 ზარგგ იშოზე იფეიარუნ, უავკტიგვსაქ დგმწიგუაქუა დგზ-
 რგუაფშოუამგუტი.

კამაქკუ ეხაა უაჟიარანძა ზხუაფშოთიგ ზემფსახცუზ,
 აფქიგზბაიცია ზხაზ, აზგრლაშო იავგზაზ, ეხაჩხნგნძა აქუ-
 ზააპ უს დნაძარცუ დანჯუაზ, ეხაა უი დუბარ დოუზდგრ-
 შოამ, ერაზნაქუ ციგაძა იაილნგფშოტი; ეხაა უაჟიარანძა
 ახაწა გუ ზმაზ აფქიგს, უაჟიგ აფქიგს გუწიყდაგგ ლგმი-
 კუა დგგუჟიეიო ლხუქუ დგლგუდგრლუღუღა დგგლოუპ.
 უაჟიარანძა ლაბი ლაშციეი ადგრრა რგლთარცუ ზთახ-
 ძამგზ, უაჟიგ ციგაა ილბომ ურთ ადგრრა რგმაზარგგ;
 მგცხუ ლგუ ფშოააუეიტი. ეხააუპ ციგუაა, ანხაიცია ფაგა-
 ცია, თათლასთან იქუაფხაა აკგგ იშოაფსამგზ, აკგგ
 შორგლგმშოზ ანდოირდგრ. ეხააუპ ამშო ანრგლუეიგა,
 დანრგლრაგგლა. აბრი აუს აქუჟ ურთ ირგლშოაგუშო-
 ზეი ურთ ეგმარგლშოომ აბრი აუავ იქუჟ. იაინგ
 რგძლამ დგრგაროუპ, ლხუქუ დაალგმგჟეღმღმანგ. ახა
 უი აჩხნგწიყუა ადგრრა რგლგმთეიტი. ძნგმგზ, აძნგ მგშო
 ხუქემი, დგშოწიგუაზ ილგზგუამთაძაქუა იხულუეიტი.

აუხა კამაქკუ ლხუქუ მჩგლა დგნლგრციან, ლგუ ააფსა-
 ხნგ, ლარა ლგუაზშალა თათლასთან დგნშოაიციაეიეიტი.

აბრი ეიფშო ხუდაფყარა ლზიმურაზე, ლხუქმე
ციმიგარაზე, ლფესე თეიმზრაზე.

თათლასთან დააციაფიან:

— სარა ისპიაზ სპიეიტ, ბარა იბაპაზარ ბაბ აღდგრა
იბთარ დაინე ბივაბ, უი სპიეიტ ჰია ბარა ბხალა ბცარ-
გდე ყალაბ. ურთ ბაშცია აფეგდაცია ისხარამ სხარატოა
სრგმან, ქალიაა ნარგლაწინე შთა ირდგრერ ყალაბ აკგდე
შფესხარამეზ უსყან, უბას უაეიგდე, — იპიეიტ.

— უარა აბრი ისოუპიაზ სარა ცქეა ისზეილმგრ-
გაეიტ, «ფასაგდე ეგდსხარამეზტ, უაეიგდე ეგდშოსხარამ
შთა ირდგრბ» ჰია იუპიაზ, — უი იაწინაქოა სარა სეიფშო
ამდგრ ლზე დაარა იუადავუბ. ახა უარეი სარეი ფასაძა
ჰანეიფელა ამვან ისოუპიაზ უაეიეი, ნას სარა უბრი აზე
იუასპიაზ აეიეი უხაუმგრშოთერ ბზიან.

— უი იარბან აფიოუ, უსყან იაჰპიაზ სგუელაშიომ.
უი უაეიე აბრა იაზაიუაზეი. ახუქე აბრა სანაძქეი დღლ-
ზნეფ. ნას ბარა იბთახზარ კქუნაკ დააშოფხნე ბცა, მა
სგბზეციაჰიშა შინა დბემანე ბცა.

— სარა სახეცაშო ამვა ზდგრუეიტ, ახა სხუქე დსე-
ზნეფემ. უი სა სგდლაფსა დხუართამ, დგშოწიეუა, დგშო-
გურვო დნახფსაარ ყალაბ, სხუქე იგუნაჰა სგქუუმწან,
უარგდე იუქუუმწან, აბრი აზე სუჰიოიტ...

— ახუქე ბარა დგბხუქემ, უი სა დგსტიუბ იბდგ-
რუაზაიიტ. უი იზე უაჰა აკგდე საბემჰიან!..

— უარა იზეუუაზეი ანხავ თეფჰა ილზშაზ ახუქე?..

— უი სარა იზდგრბ, ბარა ბაუს ალამ, — იპიეიტ.

— შახუბ, უარა იშოუჰიო აქუზაიიტ: სარა დსე-
რააძა, ნას დანდუხალაკე უარა დგა, უაეიე უბრი ახუქე
სარა სგდლაფსა დუმშენ, უი სგდა დხუართამ, სიმბარ
იუამ, სუჰიოიტ უბრი ახუქე დუმშენ. სარა ჰათგრდა
ავნეყა სდიექუწოიტ, ახა უი ეგდაურემ, სარა ისგჩჰაპ,
სგნხავ თეფჰაუბ, ახა ფასა ჰანეიფელაზტიი უაეიეა უხა-

იდგრუაშია, ფასა აძოვ დამთხოვრგგვ ეგვიპომგზტ, წოუბ
 იან ფვთრაკ დომბარ იუამგზტ, ახა უაფოვ ფაქს დევი
 ფშოძამ, იან ლნაპე ააიყუშიარკ იუძომ, ცასპია იუაშია.

— იეიბარყეყეყეყე ლან, ლარა უჭია, აბრაყა მსწი-
 მერბან, ნაყ იქუწუნგ იცაიტი, — შია ლულუაღა იბეგ ააირ-
 გუეიტ თათლასთან. წოუბ უსყან ახუქე იღაგვ იან დეი-
 წაქაღა აწიგუარა დიქოენ, ნას კამიქეკ ლინ ესმი,
 რაჭიღა, იარა თათლასთან იბზეციაჰაშეციაგვ. აჰისა
 მოუ ახაციაგვ, აბრი ინალაფშოგზ, ზეგა რგლიღრძ-
 ქუა რკვაპიძივ იგვლან.

ნას აუს აადგრცკაკენ, მგლა ანი ფეი ააიყურხეიტ,
 ზეგვ ეიწაქაღა იშოწიგუაზ, კამიქეკ დრგმა ამვა ინგქუ-
 ლუეიტ. ლხუქე იწიგუაბე ვერსბეჟაყ იაასკაანძიგვ იან
 ილაჰაუნ, ახა დეიმერხხა დგენგ დგრგონ, უაფი-უაფი
 ლგფსგ ლგლგშიშიო, აძე ნალქოარხუხუო.

თათლასთან იგუ იაანავოზ უი აკუნ: ახუქე სანაძქეიი
 საბაძქეიი რნაპე ხუქეკ დამსცლაშია. დგოუბ, იან დიმ-
 ბარ ხუქეკ დნაწიგუარგვ დიარგეჟაპ იგუაზუაზარგვ
 ყალარენ. წოუბ, უი ახაპიტი გუ ზიზ უაგენ, ახა უბრი
 ეიფშო ახუქე ბზია, იფსგ ზგლრაზ, იან დლგთანგ დოიშ-
 თგრცე ითახგმგზტ ცაგუაა რახხ. ახუქე რნაპაქოვ დგრ-
 ზაამგოუ, დგრზგმგეოუ, უი ნაყ-ნაყ იააბაპ. უაფიაზ
 ანგი ფეი ეიყურკუყუეიტ, იან დგრგუეიტ ლთააცა რახხ,
 იარა ახუქე თათლასთან იაბრაი დგრგუეიტ დშოგპიოზ.
 აბრი აზ არდოენაკვგ „ყურთ“ ამგრგუეიტ. აბას ალა
 ლენასგფ აწიგუარა ააფწიეიტ კამიქეკ ბზიახუ, ზეგვ
 იდგრრჩხუოზ, აბრი ზგენგ დგვნაგვლო ინასგფ ბზიოუპ
 შია ზზერპიოზ აფაქეზბა, ხაწამ-ფაქეგ შია ხძეგზ იზმიზ.

მგშოკ აყარა ააბგესტ. კამიქეკ ლგენგ დგოუბ,
 ილქომ, ილეიუამ, აწიგუარა დიქოუბ. ლხუქე ისახა
 ლასსგ-ლასსგ ლაფხდა იააგვლოიტ, — იბეგ ლაჰაუა ჯგლ-
 შოიტ. შაძალა უავ დლგშოიტ ახუქე დახგრგმაზ რგუ-
 ლარა, დშოგყოუ ეილკაინგ აფაბე ლზაიგარაზგ.

ილშთებ დააიტი. ახუკე იჭომ, იეიუამ აფსრა დაქუტა
 ჰია ლეიიპიეტი. იარა თათლასთანგეგ უა დეკოუპ, —
 ნაციწიეტი. — დარა ახუკე დეზგაზგეგ უამა იაქუშინე იყო-
 უბ, ხეგგე წიფუა იეილატიოუბ, ახუკე დრგმპეწაფსუეტი.
 ფჰიესკ კამაქეკე ლებეგ ლხაწანე, უბრი ლემათიაქუა ირე-
 იფშოზ ლეწიწანე ალაშოარა აარმაქნე დენიაციიეტი,
 კრეჭ ჰია ჭაშ ხუქეკეგ ნოიდელგალაეტი; ზნაზ იწიფ-
 უარა დააყუწენ, დენლგხუაფშოზ იდგრტ იან შოლაკუ-
 მგზ, დეითანალაგაეტი აწიფუარა, ნას დგრზაყუმხეტი,
 დღაზენე დგრზეკეუბ, — იპიეტი.

არი ეიფშო აეია კამაქეკე იანლაჰა ზენძაკ აფსრა და-
 ლაგაეტი. ლან, ლაბ უჰია, რაჭიდა აბრაყა ილგდტი-
 ლოუბ, უი მოუ ახარატი რაშკიაგეგ აბრაყა იეიფხეყუ-
 ყუა იტიოუბ, კამაქეკე დგრზეყეომ.

ახემშო რხე თათლასთან იანაძეი, ახუკე დგრთაზ,
 უავ დელზაალეშოიტი კამაქეკე: — ბარა ბზეკეუშინაზ ბარა
 ბეიფშო ჰარგეგ ჰეუ იალოუბ, უი ბარგეგ იბდგრუეტი,
 ახუკე სარა დსგრთეიტი, ახა ბარა ბკეიეთეი ახუკე დამ-
 ზემგეფეიტი, აკგეგ ჰზეიქჰამწიეტი, აფსხებრა დაქუტა. ბელა
 ათაფშორა დაზფშოზარ ყალაბ, ბაინე ბელა ზენზაწიეკ
 დარბა, ჰიარა ათახემ უი შთა უეიზგეგ დფსუეტი, — ჰია.

ამშო ახულარახე ინიხმან. აბღააჰია ლჩოგ აქუადგრ
 ნაქუწინე, ჰეუნა ჯგზაკ დააშთებნე, ლხუკე დახეგუაზ აგუ-
 ლარა დენჩოჯეწენ, ლხუკე დახეგშთაზ ავანაქოგ დნგ-
 ნალტი. ლხუკე აფსხებრა დაქოგნ. ჯენტე-ხენტე რაყარა
 ლებეგ ნოიქოგანე დანაიგუდელკელა, ლებეგ იდგრზააპ,
 ილა თგრხახა დენლგწაფშოზ „ნან!“ იჰიან, ინაპხუქეკეუ
 ლგუა ინთეიწან, იფსე ნეიხეწტი. ლელაღრძ აჩოგრჰია
 უახე ინიექუთიეტი. დნეიწებნე დნგქელწან, ცქა დააი-
 ქულკენ, „უარა იუმვახაზ უაბგეგ იმვახაიტი, დენუშთარ-
 გალაიტი დუკ მგრწეკუა!“ ლჰიან დეიწაქეღა დენდიგლ-
 წენ, აგულარა დნეინ, ლჩოგ დნაქუტიანე, დწიფუა ამკა
 დნგქულაეტი, ლგზა დააშთებნე.

ნანი" ჰია ზახა ზემოთ ეგაგმბა, ეგაგმბი დშოფწილაუნ-
 ამაღახაზგაგ უი ახუკე იზგ გუახგლრაჲ ჰია ყაიმწიქი
 უქიარტიე იყალაეიტ აბარტიქუა ზეგაგ რკვა.

იანამითაზ იან ლხუკე დგნთხიხდარ, დეიქულგრხონ,
 ახა ლარა ილგფხეიტ, უსყანგაგ იარა იაკუმ, იანამძეი
 ლოუპ, ახუკე იფსგ ანთშიამიშახ, იფსგ ანიხეწწოშახ, უი
 იხნერპირა ანხეყამლოზ, დშოფფსგ ავურა ლგაპ რპიაზ-
 შია, იფსგ ანხიხეწწოშახ დნიენ, დნიექუქენგ, დნიეწგხნგ
 დნგშიაწია, ლგნგყა დხგნპიეიტ.

დხგნპიეიტ ჰია ზგუმიპირა იყოუხეი, აარლა ჰია
 ლგფსგ ავნგნძა იაალგაეიტ, რგკპარგლა, მგუადარგლა.
 კამიკეკე ავნგ დტიოუპ, დჯაბოიტ, ავულარაწიყაგაგ
 დნიეიუამ. ნასგაგ ლხაწია დკაიეტ; ზეგაგ ნეიცვლან ლგბლა
 ფწიწიყაგანგ დჯყოუპ. ლგქულაცია ლხგჩხოზარ ყალაპ,
 დხათიამგზ დოციცან დკაიეტ ჰია.

აშიეგითია ლჩარგანგ დტიოუპ. ლგძარა გყამ, ლგ-
 ეარა გყამ, ილგგხან აარლაჰია დჯყოუპ, დგუბარ დგუზგმ-
 დგრუა.

დკაიხეგზ, ლხაწია თითლასთან, ლარა იზლადგრუ-
 ალა, ლარა დანლგლწლაკა აშთახგ მჩგბეკკაგ მგრწგკუა
 იპიანგ იზტიოუ ათაუად ჩაგუ იფჰა დაიიგარაცგ აქოა
 ლგითახდან. აბარ უიფთეი ეიამშოგაგ წგიტ, ახა დაიიმ-
 გაკტ. იხუკე იფსრა იაბზოურანგ აქოპირა ხუკეკ ინას-
 კეიგაზარ აკუხამ.

კამიკეკე ილგხგზ, ლხაწია ილხგიუზ ატიამბარა გუ-
 ნგლგოიტ, არახგ ლხუკე იფსრა ანგლხაცლა ლგლახგ
 ნეიწგმხძაკუა დხუკუა, დგგუეიფიო ავნგ დტიოუპ, აბრი
 ზეგაგ ზემშოალი ისგხგზ დგზლახგსგრბურგზეი, იწაზგა-
 ლარი ჰია დხუკუა. უი დარციომგზტ, დარტიომგზტ,
 უახეი ჩანგი უი ალა ხუკგრთა ლგმიძამგზტ.

კამიკეკე დგბეგსტ, დგფჩიფიტ, ზაწიამ-ფაიგსრამოუ ბა-
 შოა ფჰიგსკკაგ დლაგგმსუაზაპ რპიო ლხგ ყალწეიტ
 დკაიხეგზ ლხაწიაგაგ, უი ითგნხაციაგაგ ირთახგზ უბრი

თაბერხოიტ, პარგაგ კთაბერხოიტ! — ლპიან აწიუთარა
დნალაგაჲეიტ.

— სარა უბა აწიუბეკონ სცანგ, სხუკ დახეჲეჲუ სხეინგ,
ანგშეგნთრა აგუ სნაპგ ნგქუშნგ სააუეიტ. ახა აძიგ იაბგმ-
პიან არი, მიაპ ანაკუხა, სა საკუმ შიარა შიზგრძუა, ბარა
ბოჲუპ, — ლპიეიტ. ახა უეიზგგ ლან არი ლზგჩაჲაჲაჲმა
ლხაწა იალგმპიაკუა.

ლაბგგ უბას მგიტი ლუეიპიეიტ, ახა უბრგგგ უბას
დაანგლკგლტ.

— ახა უეიზგგგ ბგუ ითოჲუ საპიიშტ, — პია დანკგ-
დგიცალა:

— სარა სგუ ითოჲუ უაწიგ შგბეაინძა იუაპაპ, უაინძა
უაპა ისგდჲუმცალან, ნასგგგ აძიგ იმაპაროჲუპ, — ლპიეიტ.

— ისშეჲუ სგმითაქუა პაჩთრაქუგ ინსგეჲეეიტ. სა-
ნაიიუა, ავნგჲა სკგდგმგგლაკუა, აძიგ სოიმბარაჲგ აჩ-
თრაქუგ სჩგ ნთაკნგ, აბართ სშეგმითაქუა ნსგშეწანგ,
აბრახდ ავნგჲა სააიუეიტ. უი ზშეასპიო აჩთრაქუგ სგმა-
თაქუა აშეე სარა საანძა იეიბარ, ილგხბეი შიგმპია-
რაზოჲუპ, — პიაგგგ ნაცგლწეიტ.

— სარა სააიიანძა, იზდგრუადა აგულარაბდტი აკუხა-
აიტ, დარაჯარაბდტი აკუხააიტ, აძი დაიიუაზარ, სარა
დსგზწაარ, ეხადა აგულარაპია დგნთგმწეკგზტ, აბრი
უაჲიგ აშეე ჯარანძა დნეიზარ აკუხაპ შიპია, სარგგგ აგუ-
ლარა იყაზ აძი ლუეიფშო სააიუეიტ, — ლაჲეა დაალ-
გაჲეიტ კამაქგკ.

ლანი ლაბი იშეანგ იძგძოიტ იყალაზეი, იპაბბეი
პია, ახა აბრი ზეგგგ რგჩპაროჲუპ, იყალაშაჲა ყალაროჲუპ,
დარა უაპა აკგგგ რგლშოჲუ უი ლგყნგ.

ლარა აჩგზრხიარა დაქუჲუპ; აკგგრ. იავგზაზ შაკუა-
კუაკგგგ იხხნგ აძგ აწათიანგ ინალგრგგლტ. აბართ ზეგგგ
რბოიტ ლანი ლაბი, ახა იალგრპიიარა რგზდგრამ, შთა
უაპაგგგ ილგზწაჲეამ; აბარ აწგბ აგუ ეიგნაშუეიტ,
ლარგგგ დგციამ, აკგ დაქუჲუპ, დარგგგ შოფაციოზ, ახა

აგაბუჯეაჭოჭუა

მარგთხუეი შჷარგთხუეი

I

მარგთხუეი შჷარგთხუეი არხნგშნა აივგზწიან ავეიშ-
ცია რფაცია რაკუნ. წოუპ, იახგენხოზ ყუაფაქჷათარან,
ახა რგვქტუა ახგქუგგლაზი რააიგუა-სიგუეი დგაგლ
ფშოძარან, ეგაგზგუდან.

მარგთხუა დაარა იაეირაქჷ დნაძახგან, ახა აბახუ
აფშ დავგზან, დეილგზხააუა, აუაჷ კაქჷ-კაქჷ ზამანა,
იუსურა ფკემგზტ.

იაშეი იარეი რგბეარა აბახუ იაწგვრნგ ინეიუან აძგზ
ზამანა, უნაცია ძააუქელარ იხნაწიო, ლბაა არხაქჷ, უბრი
აძგზ, აძქაძია ილაგო აძლაგარა რგზთაგვლან. რლა-
ძიარა ჩა აგვმბაცგზტ, რხუართა შიგ თემძააცგზტ, რგ-
რახუ, რშამაყა, რფესასა წვა რგმამგზტ, რგშგმძა გუარა
აჩუგუაჷ-ლეჷ დზაკუშომგზტ.

ურთ რჩუგ, ჩუგ იალაჷაშომგზტ, რკუადგრგგ—
კუადგრ.

შარგთხუა იფაცია ზაძასი ალხასი ირეიძაბუი ირეი-
წბუი უზგმდგრუა, არფარა ნაძანგ იეივაგვლან.

მარგთხუა იფაცია: ელყანი სოლყარი, როლურა რგთ-
ბაარა ნაძანგ, იეიხგშიაშიო, ალაბა ნარხგუშგლარტი
ეიფშ ეიფყარანგ, აყარმა ეიფშ იყატო ინეიუან. ურთ
რაშიაძიარეი, რგკუაშარეი, რსამარყულთი—სოუპ ზჷიო
არფესკ იფსან.

ურთ რაბჯარი, რნგქუგგლა-ააქუგგლაშეი, რყამჩგ
მვანწაშეი უძია რგქულაცია აწაშგკუან, იზხუკლაკა

ზედგე რზე, იეილუმა-ეილლუცია იყან. იშაყუბლალო
ანგჷაჲ იხე რედინგჷალო აკუნ იშაჲყაზ.

შარგთხუა იფაცია ანხარეი-ანწერეი უჷა, აშარგ-
ცარეი რაკუნ იაჷა იხეშთაზ, აღდგრეი-აქურეი ირგ-
შთამგზტ.

მარგთხუა იფაცია, ელყანი სოუყარი უაა-ცეგაქუან:
აღდგრეა, არჷორა, აქულარა დარა რნაჲ აქუჲ იყან.

ეიჷარაჲ აბრი იაშთაზ ელყან იაკუნ. თაუადი ამსთეი
რმყაჲ დადეჷაჷილანგ დრგმან, აბას დახდჷაზ აზგ.

რგხუჷჷა აღდგზ იაჷთნგ დშაჲყაზ დჷყადან. დორ-
დგრეჷან, იშა იირუან, იარა ილა იხამგგლო, იხეშუ-
ცუა აუაა ახირხუენ.

იხუჷჷაი აჷთგრეარციეი მაჷარახ ეგლა, ბაკლაშაღა
ირჩონ. ივნგ აჯერ იმაზარგდგ იხუჷჷა იხენ ითახენ. ივნგ
აშახა ნახაწანგ იგოზარგდგ შაპ იჷომგზტ.

შეეგნ. ამრა აბზ ააწინახუენ. აფსთჷა აბახუ იადრ-
ლანგ იყან. უბასყან ჩუჷაჲჲ აგუაში აღეჷჷა ინდღე-
ლანგ აშთთა დაათალტ. ავნგ კერ დანაზაიგუჷხა, აჷყავ
ჷა იყამჩგ ირგ ამგუაჷა ილგწეიწან, ავნგ დაადგხგლტ.
ელყან დგალბაჷან „ბზილა უაბეიტ, ურგჷაწ“, იჷან
ირგშეკლ დაწაგეჷიტ. „უაა-ბზია უბეიტ, შგეგზია“,
იჷან დრგჷეგმწეუა დაგგლტ.

— აღდგზ აჷთნგ დჷყამ, იახა სასციეჷეჷე აან ეიფხა-
ყუჷუა აჷთნგ იტოოჷ, უს ხმანთაჲ აწგხუაღა იაიიტ ჷაი
სჯოოჷ. აჷყეჷეგდგ ლგლახდ ეიქუჷ, იშმაანოუ სგზდგრამ.
ელყან ირლასნგ აბრაანჷა დაიიიიტ ჷაი სგუზაღღ-
შთიტ, — იჷეიტ იაიიზ აუაჲ.

ელყან აბღაჷაჷა ირგ აჷუადგრ ნაქუწანგ, დგნჩგ-
ეილან რგჩჷჷა ნეჷურფალა-აჷურფალანგ, ინგხუმარნგ,
აჷყუაჷა ინეიყასნგ, აგუაში ინთყდანგ, ამჷადღ რგჩხა-
თანგ, აღდგზ იაჷთნგ შაჲყაზ ინგქუხუაშთა იცეიტ.

არაჷა იახდაიზ აჷყეჷეი ელყან დნასკეღღღღღ:

გუიდახა აქალაქე დღან. აუაა ანგჩო, იარა იგუ
 ფშაიუა, ილაღრძ ხაყუყუალა, დგნკდფშოგლა-
 ფშოგლო, ხარა დგგღან, აგაგა ეიფშო.

მგშოგ ზნე აქალაქე დღაღწნე, სშაპე ნეიწესხებ ჰია
 აკუშოა იყაქუაზ ადქეა რახე დახეცაზ, დანგნაფშო
 ხარადა შხაკე დნადგფშოგლტ, ითააცია ზეგგე იბაზშაგგე
 იგუ აყალღეიტ. ჰაშხარგუა კქუნ იგუ ვტეგურღმადიტ.
 შა ზეჭუძამეზ იქმეში უჰია, იძღლქუა ხუჭკე იუღგრრა-
 ტიე იაყაფშხეიტ. იაჰა ცქმა იეიღგრგანე იახიბაშაზ
 დიჰიეფშოქ აქოე აწლა იგგღან დგამწატიან, აჩნე ხუ-
 ლაანდა უბრი აშხარახე დგფშოგან. დშოგფშოგან, დარა
 ახეგქუნხოზ აბახუ აშაპე ეიფშოშია დგადფშოგლტ.

ცქმადა დანახუაფშო, აბარ რგვნე ახეაქოგგლოუ,
 აბარ რგვნე აფხმა არა დუ იგგღან. ცქმადა დანგფშოგ,
 აბარ, მარგთხუა, აღურა კნე აჩქუა დახარგლაგგლოუ,
 ნასკეა აგუაში შოგყოუ შოარგთხუა ილაბქაშ კნე დახე-
 აიოა. აბარ, არხან რგძლაგარა ახეთაგგლოუ. აძლა-
 გარა აფხმა იგგლოუჰ თორყანი თაარიქი, რაქეთ წაყა
 ნასთხაშია დგგლოუჰ.

იბლა აიხმგრსგღმდაქუა ივნე ახიბოზ ახე დგშო-
 ფშოგან—აბარ იან შარიქა აბარწან დახეგგლოუ. უაეი-
 შთა ეგგერთ ზეგგე დგრყუაწენ იან ლახე ფშოგრთას
 იყაიწეიტ, ახე იაბაყოუ იხხარა დოიზბომ, აბარ ილაშ-
 ცოიტ, იშთახეყაგგე დგმცარ ფსეხუა იმამ. ეგმა იჩჰან-
 დიზგგე, უაჰა იამეიტ, ილაღრძ იძღე ინახეგგოგოიტ;
 უს იშოგნეიმიეითოზ აქალაქე აქოე დააიტ, აარლაჰია,
 იშამხე დნანამგო, აშხარფე იგუ შოახეგბღაიუაზ.

აქალაქე აქოე დახეაიბ, იიდგრუაზ აძიე დგიწაიიტ,
 უბრი იბაზ აშხა იახძუხეი ჰია. იხაან იმაჰამცეზ ხმდქ
 იჰიეიტ, აბრი ახძუჰ ჰია. ეგმა იჰიარგგე დარა რგშხარფე
 აკუზ ჯიშონ.

ითეფ აქოე დახეაიბ, ანკეა იღგრძხეაზ, რგვნე ყაზ-
 წაზ აუასთა რაქატი ლეუან დიბეიტ. დახეგეაზ ელყან

იმბახუ იაპაზაარგენ, იბარაზე დააიტ. ელყან ილაღერ
 ძქუა ააირუკქმან, ითააცია ზეგგე იბაზშია იგუ იბანტან
 დააგუდიკელტ. აკრაამთა რგუსქუა რთეშშია ეინგრაჰონ.
 აშთახე ელყან უბრი აჩხე დარა რგხუაჯა იეიფშეზ
 ხუაჯაჲ. შიბაზ იეიპიეიტ. ლეუან უი ელყანრაა ახგ-
 ნხოზ ახუაჯა შაქუმგზ აგურა იირგაეიტ, ახა იმუქუა
 აღგრაჩხე იანშა, დიგან იირბეიტ ადიპიეფშა აყნტი
 დგრაფშხე, ახუაჯა. ნას ელყან დაახდაფშეზ ლეუან
 იახე უს იპიეიტ:

— ლეუან! სარა დაარა მეცხუ სგუ კაპანგ სეკოუპ,
 სგამაზავუპ, იახეა უარა უსგმბარ, სეშთალაპ ჰია სგუ
 ითან. სეფხეძქუაგგე ზაათსუპ, სეფსერ ყალაპ. სეფსუა-
 ზარ, აბრი ადიპიეფშა აყნე, აბრი აწლა ამწან სეჟგ,
 ნარციე სნეიპ ჰია უგუახუაზარ.

— ზაკუზეი იუჰიო, უშეფაფსუეი, უგუ კაუმგენ, აკგგ
 უბაძომ. უიმოუ ურგსტიგლან არეგოლიუცია ყალუეიტ
 რჰიეიტ, აჰიენტიარ დგენე დთარკეიტ, აბაანდავცია
 ზეგგე აშთ რგრთეიტ ჰია რჰიოიტ. ალლაპ იჰიოზარ
 მშთაფენძა ამვა ჰაქულარ ყალაპ, — იპიეიტ ლეუან.

— წოუპ, ამშთაფგგე ააიგუოუპ, ახა სარა უბრაანძა
 სზემნიერ ჰია სშოიტ. ლეუან, ანცია უიშთანე უყაზარ,
 ანარცი უაქუგულუაზარ, იუასჰიაზ აეია უხოუმგრშთენ!
 არი აშხა სნადეფშელო სეჟგზარ, სემფსძაზშია სხე
 სეფხეძაძოიტ. წოუპ, სანგფსლაკე სნაფშხე უი აშხა სგ-
 ბაშთამ, ახა ში იარა აშხა სახგეჟუ, სნეშეინთრა აგუ
 იქუფშოლაპ. ლეუან, უარა იაგდაუჰიარგგე აბრი ჰარა
 ჰაზჰანხოზ აბახუ აშაპე აკუუ ჯგსშოიტ, უი აკუმზარგგე,
 ლეუან, იუასჰიაზ უბაუმგრშთენ!

— აფსრა უდესკელომ ელყან, ახა უეიზგგე-უეიზგგე უს
 ალლაპ ითახხარ, უი აეია ისოუჰიაზ-სხაშთთუა ჯემშან,
 ტიგს სხე ყასწოზარგგე, სარა უუაზერ აეია ნასგეძოიტ, —
 იპიეიტ ლეუან... უეიზგგე-უეიზგგე მშთაფე აჩხე ლეუან
 ელყან იჰეგ დაარაცე აეია ააიბგრჰიან, იგუდიბაკელან,

ლეთან ითფფ ახა დცეიტ, ელყან დხენძინე ითფფ კჷჷ
 დვჷშთალან, იაჰა-იაჰა დეიციაძმბარ დეიდღემბჷთეიტ
 ამშაფ ხემშო რაყარა შგებნაზ აფსძარა დალაგჷთ, ჯ
 ლეთან იაზჰიარგზგჷ უავგ დიმოუიტ. დნაგანგ ახუშე-
 ტიგრთაჷჷ დვჷშთარწეიტ, ახა ხუართა იმოუიტ. ამცა-
 შოოურა დთანარწეიტ.

III

ელყან ითააცია რგლადარა იმოუცგზტ, აბარ აუმი
 ზეგჷ წუეიტ, უაჷიგ იაფხა იგგლოუშია იბო დალა-
 გჷთ. იხგ რგკა ამცაშოოურა აფგრ-დგრჰია იხგკრაზ,
 იან აჩავრა გრბაიდანგ იაქულწოზშია იბონ. „ნან, უან
 დგზშუადაზ, ას სგლა უამბარ, ნაპედარა უგხანგ უმფსუა-
 ზგზ, ნან, სგზკუხშაახაშა ს-ელყან!“ ლჰიოშია იან ლგ-
 ბეგ იგუ იქუჷუან.

უბრი ამითაზგ, აუხა აახგს იმფახა იქუმლაკგზ ამა-
 წუჷ ფჰიგს ჩინახკ ალა სუფ-შია აკე ირყაიშო-ყაიშო
 ილგმანგ დაყენაშოგლტ, აშეგგჷ აღეკჰია იგკდღღეჷთეიტ.
 ელყან დაარჰან:—სან, სან, ბგსფგრგმწგნ, უბას აჩავრა
 გრბაიდანგ სხგ იაქუწოლა, აძბაგგჷ სენწიოიტ, ძგკგგჷ
 სნარხუა, ამარჯა! — იჰიან აწიცალა აძგ იზაილგა ჯგშა
 იხგ დვახან დვგწგზზეიტ. ანი, აფჰიგს მიწუჷგ ას იუაშია
 ანგლბა, ლარა ლგბგზშიალა, — უაბაცოი უახნ?—ლჰიან
 ხუჰკჷ ნაყ დნეიგუთასგნ, იციართა დნგლაჰაიტ, იხგგჷ
 აჷოგგუჰია აკარუატ ივანყეიტ.

— სან, ბგსთ, ბგსთ, არი აწიცა სგმზ, აძგ სგქუ-
 თიარკგ ეგაღგგემბჷთეიტ! — იჰიან ინაპგ იან ლახა ინა-
 ირხხჷთეიტ. უა იგგლაზ აფჰიგს მიწუჷგ, ინაპგ ირგხხოშია
 ანგლბა, იმბგწშიანგ იკაშიაზ აჩავრა, დუკგგჷ იცქამგზტ,
 ახა იააშთეღლგნ ინაპგ ივანგლგუალტ. ილგრკგზ ზაყუუ
 იხგმდრგზტ, ზნაზგ ინაპგ დვახაშია იუეიტ, ახა ამჩ
 აღწხიან, იხგშთგმგზტ, ნაყ ინიივაჰაიტ.

ძგზ. ხარინტი აბახუქუა ელყან დახმეჲთ ინგშიგნორა
 აგუ იქუფშეჲეიტ, ზგფსადგაგლ იაზგუშეაზ იგუნიგნიფორთიჯა
 ყუანდაპ ჰია.

• აბას ელყან ზგჩონგ ივნგეა ამჲა დგქუღაიშაზ ამშოათ
 აუხა იფსთაზაარა დალწიტ.

IV

უბრი ამშოათ აუხა, ამოარახდ ინეიგუონგ, ელყან იან
 შარიძა ფხგძ ლგქკუნ იგემკუა-იზხამკუა, დგძაინძა დშოგ-
 ყაზ ეიფშ, დეიხგშეაშეო, რაშთთა დაათალონგ დგლ-
 ბეიტ. დციარჰანგ დააქოგხან, აბლდააჰია, ლაბქუაბაზ ჯშა
 აში აიიფთაანგ დგკდოგლფშოიტ, ახა არი აულაბქუაბახგზ,
 დაბაყაზ ლგქკუნ. აღევჰია აში ნგდეღანგ, ლგლაღგრძ
 ლგქუაიშა, ამცა აახუწლგშეაან, აკუასთლაქუა რხგ
 ააიდგლწინ, დღგჩჰჰიატიეიტ. მარგთხუა აში ამთგბჲ
 დარქოგხან:

— ბგუამგუამრაც ნწიადომ აბრი ბარაც! ზეიფშო
 ფხგძ ხააზგ სგზღაზ: ელყან აბგრუაეიგ დაასგდგგღან,
 აეიაქუაჲ სეიჰიარცგ იგუ იშთთაზ, აში ანგდბგგლა სგრ-
 ჰან საიქოგხეიტ. სგგუნაჰა ანცია იბგქუიწაიიტ, სააბ-
 მგრქოგხარ სგუაზხარა დზემბოზ! — იჰეიტ.

ლარგგ:

— აბგრუაეიგ ს-ელყან სგზქუხშოახაშა ამოთა დაათა-
 ლაზშეი დგზბან, ლაბქუაბაზ ჯგსშან აზენ აუბ სგზგგლაზ;
 ს-ელყან იფსგ თანგ სარა დგზბარაჰა, იან ლზგ უაგგ
 იმბააიტ! — ლჰიან ლგლაღგრძქუა ლხაწი იღმგრბარაზგ
 ლშალ ლზგ ინთაღგრფეიტ.

— ბარა უბრი ჰაქკუნ აკგ დამგრგუაყუაზააიიტ,
 იარა აამთაჲ აზგ ფხგძ დეიციაბეიტ, უბრი იიაშთანგ აკგ
 იაჰიანოუბ. აბარ იახდა ხგშოუბ სხუ-სეგ ნეილაგგლო,
 სგზქუა იბგზ-ბგზუა აკგ ნკგდლაზშეი იზბოიეთეი, იიაშთანგ
 ჰაქკუნ გუაყრაც დშოაქუშეაზ ზდგრუეიტ, ისკგუხეი აკუმ-
 ხარ! — იჰეიტ მარგთხუა.

— სარგამე იარა უბესწიყდა აუბ სწოჯყო, სლექქქუნი
 შიავგე მიტი. ყანაწოიტი, — ლპიან, ლგლადგრძქუნი
 ინახდგუთფენ, ახუა ინგლათიეიტი.

მარგთხუა ეიპა გუაეირა ყაიწან იფჰივს ხუჭკ ლგუ
 ნიკვლარც იაქუეკვიტი:

— ბარა, იბასპიო ბაპაუოუ? აპიენტიპარ დახვრგან, უი
 ითეიკქუაზ ზეგგე ანათ რგთანგ ირგშთუეიტი რპიეიტი. უბეს
 ანათ ზოუნგ იაიზ ბიანდავჯკ აღდგზ იაპთნგ დგზბონ.

— ნას უნიზგმწააზიეი? — იზდგრუადა ელყან ჯარაიკვრ
 ღიბაზარ!

— ბზამგყუ, ელყან დახეიბოზ, უი აყუა აკუნ დახდ-
 თაკვზ, პა პაპკუნ დაბაყოუ, უი სიბრა დგყოუპ, უაფიგგდ
 იბზგმდრგვი?

— აფსნგ დალგადანგ დგრგაზააპ! — ლპიეიტი შირიძა.
 — აფსნგ მოუ, აბრი უაფიგ უჩიი უკუადგრი ნეი-
 ქუწინგ ხგმრგბტა ამჯა უქუზარგგე უზნიეიუამ, — იპიეიტი
 მარგთხუა.

— უს აკუხაპ, აკუმზარ ს-ელყან ჩოგ-შაპხვც ახდაკუთა
 ღეყაზარ, პალოუ ინასგფ ციგაიხუეიტი, იყაიწალაკგგე,
 დდალდხარგგე, დმათხარგგე, შთა დაახმაზაარგენ, ტგმი-
 ტგშაყ დთარგეიტი აკუმზარ. ახა უბრი აურგს პიენტიპარ
 მგუთდა აფსნგ ზეგგე იარა ირთამა? — ლპიეიტი შირიძა.

— აფსნგ ზეგგე მოუ, ბარა მგუთდა, აფსნგ აყარა
 კბა-ხტა ტიელა იმპგწიკვლუპ უი აურგს პიენტიპარ.

— უს აკუმზარ აღუნეი ზეგგე იარა იმპგწიკვლუაპ, ახა
 უაფიგ აუაა რგგუნაპა იზღღაშაგვიტი უპაოუ?

— უბრი უაფიგ უარა იშოუპიაზ ეიფშო, იცაზ ახუ-
 აშთა აჩხნგ აპთნგ უბრა აპკუაეი ილთეიპიონ არდგს შა-
 ხუკ, აპიენტიპარ ღგშოთარკვზ, აბიანდავცია შოლორგშ-
 თუა, თაუადი აამგსთეი რგდგგლქუა შორგმვრხუა,
 ეილალა აიპაბგრა პია უაპა იშოგყამლო. აპკუაეიგგე
 დაარა ლგლახე ეიქუნაწიეიტი არი აფიბტე... — დაკვონ
 შირიძა.

უაფე ლეკუნ თეძმეი ლხაირშეთრაზე დღახუნიქუნსუნი
ხუქუქ დორგუიარც იაქუიევიტ მარგთხუა: შინჯლიქონთხა

— უბრი არფეს ჩაგრუახყაშეი იყოთ იოთეი აბრი
ეიფშე აქეიბე შეიჩქეი აქუეფი ბარიე!—იქიან დღეზ-
წეიიტ.

— უი უარი დატოლუმბადეიტ, ახა უიმოთ უბრი
ათეჯ იზბახ ასტუდენტრაგეჯ იჩახიეჟეიტ.

— სტუდენტრას უი ილოთ აქა! უაჯწას დბაჯუ-
ბაჯუთა აქეიკე შეიგუდიელთეიტ.

— უარი იხაუმწოხაბ უი დშეგსტუდენტუ. უაქა
დაჩთაქ ალა დუზემდგრგრგეჯ, იაქეილაგეჯ დუზემდგ-
რუეი, უი დშეგსტუდენტუ! ირქიო წაბგრგეზარ, ზელა-
გუ თბაათ, ზხე ყუაზუ დეუაჯ ყუშოუბ, აკრე იდგრუეიტ
ქეი, იარი აბასწეყა აუბ დშეჟყოთ.

— აი, ბარა რეკეა! უი სარა დეზდგრუეიტ, წარი
იმაშ, ბაშეა ხერცეიეიჯუბ, დენჯდქალა-ააკედქალო
დღექუბ. აუაა ეანე რქამბაშქეა უაღლა ირეშინქქან.
აბარ აუმა ზეგე წუეიტ, რეხუ იმშეიბე, აუაა აყატა-
ბაქეი იაკეიქაუა დგუაროუბ. უაფეჯ აკედეკედეგე ლათ-
კუქ ლაბაქ იხეიყეიტ იქამბაშ ახუ ანიიქთაქა... უი ბარი
დუაჯ ბზიოუშეი დეგბბა აბაანდაჯეი აურეშთეიტ ახი-
ქეი ახე აუბ. ბეგუნაქა რქეუშეიბე ბეკუნ ზლა დე-
დგე! აბაანდაჯეი აურეშთეიტ ზქიო ზეგეჯ უეაბზიას
იბეგეხაქო ბყარემწეი! ბარა მეგუდა, ზხახუ დუუ რაკურ
ისტუდენტუ, აწარი ზმოთ როუბ; ზხე ყუაზუ ზეგეჯ
ყუშახოზარ ქეულა ქეუნ მიქეა იაყარი ზხე ყუაზუ დბა-
ყოთ, ახა უი იშეგბბო ეიფშე დყუშოუბ ქეი უაჯე იზიმ-
ქეიბეიტ, დგეზამეყუხა დგუაროუბ. უი იხეგუახეი — უი
ქაიყუაწეგ, —იქიან დგრეაგეგე იქეუნ იქბახუ ახე დგი-
სიტ. —ბეკუნ, მა დოურეშთენ ამეა დექუბ, მა იიაშხანე
იზდგრუეიტ გუაყრაკ დშეაქეუშეიბ, ახა იქალშეაგეუშო-
ხეი! აშე აარტიშ, იშეეიტ სგუახუეიტ!

შარიქა აშე ანაალგრეტე, იშეახან. აბარწა იწათხოზ

ამრავლე, აწი აციალგრკერ. ჰია იწიაზშია იიარლასწეჲქწუწუწი
 იაივანახხეიტ. ბიზლიმითხა

— უნან, ჯბეიტ, შებე ააზაბ ჰაშუციაეიოზ. მედ
 იფელა შიფელააიტ იარგდე-უარგდე. უი აუაუ ითგძშია
 ჰვალანაგალან შებეე მიაი! სეკეუნი სარეი ჰრეცპარა,
 ჰამეჲადარან ანცია ცეგდარანე ირფივალააიტ უი აღგჩრა
 იხგრწაზ. ძან იხაშიალოზ დარა ირგონ, აცეგდარაქუ
 იანნეი, რხე დაკუხშოხანე დდგრძიტ, ში აბრი ბანე, ანხა-
 ცია რეკეუნიცია, თაჲადი აამსთეი შთა იშთჲა რეცნე-
 ყუაშეი, სარა სეკეუნი ხშოვჲ რწაგას დახმეჲალაზ აუბ
 სგუ იალოუ აკუმზარ! — ლჰიან ლეშთახჲა დააგეეიტ.

— ურთ რეშიირი ბარა ბზაყუმწეეიტ, ახა ურთ
 იაჰაგდე იქვაქვაჲუზმა იყალაჲეიტ; ანხაცია რეკეუნიცია
 ურთ იშორეცნეჲუოზ ირეცნეჲუოიტ. უს ხუკ-მეჲეჲ აზგ
 ურთ ირეცრეწუ ჰია ბარა ბეშშიან, უი აწკეს იახდა მშოა-
 ფუჲ, ბარგდე აკე ბჩოგნახკე, ჰანასეჲ კრალაძაზარ დუკ
 მეგრწეჲა ჰაქეუნი ითგძშია ჰაჰარგდე ყალაბ, — იჰიან
 მარგთხუაგდე დვაგელან, ადიე დვგქეჲლჲეიტ...

აბრი აშთახჲ მეზეგი-ბეჲაჲეი ააიასუანე ლეუან რა-
 შთა დაათალან, ელყან იმათაქეა ეილაჰიანე იიკეზ
 აბარწიან აციაარდალე ილგქეიწეეიტ; იცაზ ამშოაჲ აუხა,
 აშოარჲაზე, ელყან დეშოთახან აარეიბეეიტ, ათაიაციაგდე
 ხელა-გულა იაიილჲეიწეეიტ.

აბას, ჰაშხარგუა კეუნი ელყან, დგდელ ხარაძეჲ აქოჲ,
 მშოაჲ ილბააშოარაზე, იაამთა აანძა იფსთაზაარა
 დალწიტ იხუფჰა „ბზიახუ“, ათაჲად დუ იბზოურანე.

1918 შა.

ხ - შოკოლკ

(ავთლაშვილი)

I

ზნე ხელფაზგე, საბ აიხარახტი დხენჰინგ ავნე დააიტ.
აქეაბე ქოვკე იაჰანგ ავნე იჰიარაცე შოითახეზ უავე ივუ
აზტარატია იყან, ახა ცქეა იფსგიშაანძა იჩაიანიკელტ.

იფსგანგინა, ათააცია ზეგდე ანაილატია, ეიჰარაკ
სან ახა ანლოუ, იჰიარაცე იითახეზ ახე ააცეფრიგუეიტ.
უბრი აამთაზე ჰგულაცია ვეჯაყაგდე აბრა იაქუშეიეიტ.

— იახდა აყუატი, ჰასთარშოზენ დიხარეშთიე აკანუეი
მგრზაყულ, აშეახტი ვლხრაქუა რქოვ დიცხრაზრაზე...

— დარბან მგრზაყულუ? — ლჰიან დიხაწაიეიტ სან.

— დარბან მგრზაყულუ ბემბოი, იბგულამშოი უი
ჰარა ჰქოვ ვენტი რაყარაგდე დაახეიეიტ. ზნე უახეკგდე
დჰალატიახეიეიტ.

— უი მგრზაყულ იოუმე აშეახტიქუა რზე იარეშთ? —
ლჰიეიეიტ.

— აიი, უბრი იოუბ. ახა ისჰიარაცე ისთახეუ უი
დგზხარეშთეზ აყუმ, იიჰიან აქეა აჰუბ.

— იიჰიანეი აქეას? — ლჰიან დეითაიზწაიეიტ სან.

საბ დააჩან:

— იიჰიან სჰიარემა, ვაჩ? — იჰიან სნაპე აანკელანგ
საიდიხალტ.

სარა სანგბუქეზ საბ ვაჩ ჰეა დსეშთან. ისეიჰიან
სზეილეგეიაზტ, უამაშეა იბანგ სენიხუაფშოიტ.

ადე ახდენტიდაიგავს ზღვრუან, ახა სუფხაშინ, ეგდენიქონსული
 ძაკუა აწიფცა დუკ აზნა სნაწაშშ იზეიიტ. გინჯლიქონსიქა

აჩხენ იანაიშა:

— აქკუნ ამოკოლ იაარხუარახე ავუბერნატორ პრო-
 შენიკე ისთაპ ჰაა სგუ ითოლუპ, უბრი ეიფშო ზვლა
 იყადა? — ჰაა დიაზწაიიტ საბ აღექმანხჩა.

— აბაზარ აქვუ უნეირ ზაყავ უთახეუ აყარა უბოიტ
 აურგსქუა, უბრი ეიფშო აპროშენიე ზეკქუო, — ჰაა
 ჰაიპიეიტ.

აბაზარ აქვუ ჰახენიხ უბრაყა საბ დიბეიტ იილგ-
 რუაზ კანუეიკ, უბრი დაჰიფშააიიტ ურგსკ.

უბრი აურგს ჰომიანე დექმანკ აქვუ დნეინ, აშთახ-
 ტიი აუათახ აქვუ დნეგნატიან, ქმაად ყდაყდა დუკ ნაი-
 წაწანე ავრა დალაგუეიტ. ფათლგეკ აზნა ავუ ლაიწა-
 ჰარგლან, აკანუეი იშაჰაიპიან ეიფშო, ავრაგდუ დაალ-
 გუეიტ, აფათლგეკგდუ აათაირციეიტ, ნას მიათბუყავ აყარა
 ნაიპათან ჰპროშენიე ჰამანე ჰეეიტ. ჰანცოზ აპრო-
 შენიე ამარკა აქუწაიტუბ ჰაა ჰაიპიეიტ.

საბ დახცოზ სარგდუ სხესხესუა სიშთან, იხე შახახ
 ამარკაზე, ბალა ეიწაგუანე ითაგზ დექმან დუკ აქვუ
 დნეინ, დრეზწაიიტ ამარკა შიგმოუმა ჰაა.

— მიმოუ, იჰამამ, — რჰეეიტ.

საბ უამაშია იბეიტ, აბრი ეიფშო აღექმან დუ აქვუ
 ამარკა ხუკდა ახარგმამეზ.

დაჩაა დექმან დუკ აქვუ ჰნეიტ, ახა უაიგდუ აკგდუ
 ჰმოუეიტ.

— უავუ იაბაიოური ამარკა? — ჰაა დანრეზწა:

— ახახენაქვუ იუოუეიტ, — ჰაა იარჰეეიტ.

— უაყა აფსშია ზღვრუა ძიგერ დეკოლუმა? — ჰაა დიაზ-
 წაიიტ აუაქარ ეიპაბე.

— უაყა დეკოლუბ აფსშია ზღვრუა, ბაბალა-იფა მიდა-
 იფა იუანა, — ჰაა იეიპიეიტ. უი საბ დიდვრუან. აბლდააჰაა
 ჰაცკანე უახე ჰეეიტ.

ამოშ შებე აახდან.

ახაზენა ახდგუაზ ამფე იაპირბან ჰნეიტ. ბაბაღლა-იფა ბიდა-იფა იუანა ზზერპიოზგდგ უა დაბეიტ. საბი იარეი ეიბადგრუან, აფსშია ააიბერპიეიტ, ახა აუა რაციაზე აქსხეში იადიბავუალა იგვლან, ცქმა იზემეიცაიეიეიტ. ჰარა ამარკა იმაჰზე ჰამანგ ჰანდიგლწენ, აქდგოსთა დუ-ქუა იკაეზ ავ ჰნეკუტიან, ჰაპროშუენიე ნეიწაჰზეიტ, ახა ამარკა ახდაქუაჰწარგზ ჰზემდგრგზტ ამარკავდგ აპრო-შუენიავდგ იმანგ დეითაციეიტ ბაბაღლა-იფა იახზ. უი იახდა-ქუნავოზ ათფე აქვ ინიქურკაზნგ იჰაითეიტ.

ნას იჰამანგ ჰაცკაცნგ ჰნეიტ აგუბერნატორ დახდგ-ყაზ ავნაქვუ (უი ფასა აკანუეი იაპირბახდან, იაიიგუან).

უა ჰახდნეიზ თარგმანს აგუბერნატორ იქვ იგვლან ბაბაღლა-იფა ბიდა იაკუნ (იუანა იახ), საბი იარეი და-არა ბზია ეიბადგრუან.

— ამთა ანგუალო სარა იშიასჰიაბ, — იჰან, აში აქვ დგვლან. უაყა ჰარა ჰაფხა ინეიქუაზ აუა იქუფსგჰაუა იგვლან, ზარანტი იახ უაიზარ ყალარგნ.

სგუ ანქვულდ ადიაყნგ, დუკ აში იაცეხარამკუა ხაჰი დუკ კაეგნ, ლასბა შუკუაკუა ხუქკე უაყა იავატანგ აჩარფხონ ამრავგ. ხუქკე სნალახუმარგრ სთახხეიტ, ახა „ლ-ლ!“ აჰიან ახაფგცქუა აასნარბეიტ. სშიან ნასკდა სგვლანგ საზფშუან, უამაშია იბო: ალასბაქუა იანაკუ-ზაალაკდ ას რგუეილა ცეგანგ იყალომგზტ, არი აბას იზგაალაზეი ჰია.

ნას სნეინგ ახაჰი სნეკუტიან, ახა ახაფგცქუა სნარბო იანალაგა, სშიან საყუწტ. უბრი ამთაზგ საბ უაიი ჰია სგზქოთიიტ. ახაჰი ახდტი სგნკადან, ალასბა აწგუა სნაქუფალან, სგვნგ სკუნასხეიტ აშიახზ. ალასბა ჰია სზგშთახ ივანყუდანგ ინსგშთალან, სშიაბგ იაცჰაიტ. ახა უეიზგდგ აგუბერნატორ იახზ ჰავნამლარ ყალომგზტ, უახზ ჰავნალტ.

აგუბერნატორ ჰაშიყუ დნახუაფშონგ:

— იბზიოუპ, აქკუნ დიანაპარხუაპ აშოკოლ აქოვ
 ახა უაეიგწიყი იხეჯილომ, უაეიგ ავნეჯა უკა. ადგრაქინსუაი
 ანუაპთოლაკ დიაგა, — იპიან ჰანდიელწიტი. ბინკლიჩიოთიქა

უახეგნტი ჰანდიელწი სშაპე სლახუაფშოგზარ, აშა
 აკრაშოგ იყან. სმესთ იალგრყდანგ უაპა იხემცჰახააპ.
 საბ, — უი აეხეიტი, ლასბაძამ, ფინოუპ, აღასბა ეიფშო
 უალახუმარგრ აუამ, — იპიეიტი. ახა უეიზგგ ისეკჰახან,
 იალგახან.

საბ აღქემან აქოვ დნეინ, ხუკე-მეკეკ იხუჰან, ავნეჯა
 ჰდიეკულოეიტი.

საბ გუალას იმან, აშოკოლ სოიხთამწიყუა ავნეჯა
 სგრხენჰინგ სახიგოზ. სარა სგუანალა სეიგურღამონ ავნეჯა
 სახეცოზ.

ავნეჯა ჰანდიეკულაშოახ აშოკოლ აქოვ სნეიგან ახუკ-
 ქუა სოირბეიტი. აშოყუფხეხარა იალგახეხაიარგნ. ამჰელ
 იასუა, იეიბარგუა, იხუმარუა ამჰგრახა იქუნ... ახუკქუა
 რეიჰა აღუკუა რაკიან. აკრაიშთა უა ჰრგხუაფშოუან.
 წოუპ, ფეტრაკეგგ საიილაპაიტი უა აყახაარა: ამჰელ
 ასრა, ახუმარრა...

ნას საბ დგგრაფეილიან, სარა საიიჩხეგნწანგ, აუხა
 აწხეგნონ ავნე ჰააიტი. სანი სანდუი ჰარა ჰკეიეთეი
 ეგემჰიკუა იყახაარგნ. სან დგშოწიფუაზ ხეხეკ აალგზ-
 წგსგნ, დგშოთან ჰარა ჰანაიი. სშოგლბაზ ეიფშო დიაბზია-
 ხეიტი, აბლდიაჰიავგგ დგავგელტი. ჰხუ აადგრხოიან ზეგგ
 კრაჰქეიტი, აყუანტიი აჩა, აჩარჰიე უჰია იახუანგ ირზა-
 აგაზ იეიგურღმანგ ირჰეიტი. აშოთხე სან ლაეია ზეიფშო-
 რახ ალა, ზნეკ აყუაყუა სანგრგა, აშოკოლ აქოვ სრგდგრ-
 კელარ ლთახენ. იზბან უჰიარ, იარახნეკ აქეთა ირგ-
 ლავიტი სარა აშოკოლ სთაწარახე აყუაყუა სშოგრგაზ.
 ადგრხაჩონგ სხენჰინგ, სრგდრგემკელაკუა სახენეიზ ხუკეკ
 იფხალშონ, ნასგგ ლგგარა, ლწიფეუარა ზეგგ ამალა
 ილზენხეიტი. ართქუა ანგზბა სარგგ ხუკეკ გუალას
 იყასწეიტი სახარგდრგემკელაზ.

— დუკ მგრწკუა აქკუნ იფხაარაცუ დჯოუბ მარქანსული ირგდგრეკლახ აძი იეიფშო დჯუბადოუპ, — იპიანს ზეჩხუაშია აპიარა დალაგაუიტ საბ.

ნას ალა ახდსეკჰახ სშაპე სან იანგლსგრბა, ხუკეკ დაახგუაშია, ხუკეკგდგ დაახგსამგრყულშია, საბ იახდ ლხე ნალგრხან:

— სეკეკუნ აყუა დგანგ ალა ირკჰანგ დაავაპია უას-პიაზმა, — ლჰიან დაახგრჩეიტ.

III

პაფუშიტ მჩებეგე, ვგ-მჩებეა, ხგ-მჩებეა, მშკვ, ხუმშ, იაბაყოუ ისმგფხაძეიტ.

შოკეუსეკ აყარა ააწუანგ საბ აყუა დიან აშოკოლ ეიჰაბ იქოუ დაშოშოიტ. სეკეკუნ დშეგდგშეკლარახე წგფხ აგუბერნატორო საქუირგულენ, სენტიანძი დზენხახეი ძია.

— სენტიაგდგ მაკიანა ითფფ გუამ, ათფფ შოაყალა-ლაკე ადგრრა უაჰთაბ, უსყან დააუგაბ აქკუნ, — იპიან ნაყ დნეიფგრწიტ.

საბ დზენძინგ დნეიტ ავენგ, ილიახე ეიქუნგ.

— იუაჰახეი? — ძია სან დანიზწია:

— ისარჰიაც ეითასარჰეიტ, — იპიეიტ, — დუკ მგრ-წკუა ადგრრა უაჰთაბ აქკუნ დააუგარახე, უაყიახე ათფფ გუამ, რჰეიტ.

დგრვაგდგ აფშორა ჰალაგახტ, ადგრრა ანბაჰართო ძია, ახა ადგრრა ძია აკგდგ ჰმოუტ უი აშოკეუსან.

ადგრხაშოკეუსან (1885 შო.) აქკუნციი აშოკოლ ახე იანდეფქურწოზ აამთახე სგიმანგ დიაიტ აყუა (უსყან სარა 12 შოკეუსა სგრთაგელან). პროშოენიეკ აძიე იირ-კენ ანაჩალანიეკ ოკრუგა იითეიტ, ანაჩალანიეკ ოკრუგა:

— აქკუნ ჯარა თეფეკ იზეფშოაა მწკვი-ვგმზი რყენძი დახააბშოა, უაანძი აშოკოლ აქოუ დნეინგ აშოყუ დაფხდა-ლაიიტ, ნას ათფფ ხტგბ, აქკუნ დიანაჰარხუაბ, — ძია იეიპიეიტ.

ჭანგდიდელს საბ ათვრჯმან დიხწაიტი:

— იშთვაზურვი?—ჰია.

— აბრა იუღდრუა აძივრ დეკაზარ უბრი იჰვ დიანგე აკკუნ მგზკე ჯგშ რაყარა, უიანდა ათვფ ხტგპ ანაჩალდნიკ იშთიჰაიხ ეიფშა, ნას დიანადგრხუაპ აშაკოლ აჰვ, — იჰიეიტ ათვრჯმანგდგ.

— აბრი ათვფ ხტგრ რჰიოიტ, იხმანოუხეი? უიეი ათვფ ხვანგ იხმოუხეი?— იჰიან დიხწაიტი საბ ათარჯმან.

— უი ზმანოუ უბრი აუბ, უიეივ აკკუნცია ახხარა თოლუპ აშაკოლ, უი იამცხუნგ აძივ დრგზრგდგელომ. უბრი აამთიხგ აძი დგფსგპ, მა დალგრცაპ, მა იარა იხალა დალწნგ დცაპ, უბგსტუა ყალატჰოიტ, ნას უტკუნ დიანადგრხუაპ, — იჰიეიტ ათვრჯმან.

— აშაკოლ კკუნცია აძი დგფსგრ სგკკუნ დიანადგრ-ხუოიტ ჰია აბრა სგკკუნ დიხმგნსგეუა ეგდგეამ, — იჰიან, სოიმიანგ აბაზარ შოჯყაპ იჰვგნიეხეიტი.

აბაზარ აჰვ ჰახმნიეხ იიდგრუაპ თერხგე დიბან, იაიციავიან, უბრი იჰვ საანიეიტი. ჩოვნლა აშაკოლ ახგ სკონ, უახგნლა ათერხგ იდიქმან აჰვ შთალართას ისგმან.

ჯგ-მჩგბეაყა, ხგ-მჩგბეაყა ნიასუანგ, იზლაყალა სგზდგ-რუამ, აშაკოლ აჰვ სრგდგრკვლტ.

სუნტიბარ შზა აკაზჰ ჰაიზარცგ ხგხმ-ხგხმშია ადგროა ჰართონ. ჰარა 15—20 რხჰ ჰაიზონ.

ნას დეკაბრ მზიხჰ 15 მშოგ ჰია ჰაურგშთუან. დეკაბრ 20 ინარკნგ ჰარა ჰაიზონ იანეარ 10-15 რხჰ.

ნას ამშოაფ აზგჰიან 15-მშო ჰაურგშთუან, ჰარა 20—25 მშოგ ჰაიზომგზტ. უბრი აზჰ აკგდგ ჰარჰაიძო-მგზტ, იანაამთაპ შიშიაიტი ჰია აძივდგ დდგრფხაშომგზტ, დახმდგრხუაჰამგზტ, უიეივ ჰასაბ ზლაზხუალა, დარა ეიჰავდგ იეილარშონ.

ნას აფხგნრაზჰ ჰია ჰაურგშთუან შიი შზა ანწიამთიხგ

ტყუარჩალ ადიღლბა ჳეიტ

ტყუარჩალ ადიღლბა იახა იარცე იყოლუ ანგრჳია, ტყუარჩალა ხეჳი-ღუი ჳეგეგ ეიხეიტ ასტანციიჳუ.

აბრაჳა ჳხაიან ადიღლბა ჳეგმბაცეზ აუა რაციიჳიან. უბართ ირეიუან აიღულაციი მაცი ეაცი. აბართგეგ ადიღლბა იაზეფუშეგ.

ხარაჳა ადიღლბა აბეგ რაჳიიჳე არწიიჳაჳია... ინაფუშე-ზარ აღჳა ახეღლბ, აგუგუა ახგა, იაიუეიტ ადიღლბა. ჳეგეგ შაიზეფუშეგ უს ასტანციიჳეგ ფუაილა აიხაიანაკელტ.

ახახგ იყო, აწეგხუახგ იყო, აუა აეეიბაჳია ახუა-ფუშარა იაჳეგნ. ატყუარჩალტი ხუათ უაჳა დთაზაარგნ, დიიფეწტ, — ოჩამჩგრა დთალტ.

ეაცი მაცი ხუათ ინეიდგელან:

— იხეიფუშაროუხეი, კგრ უაჳგ დაჳეჳიმა, დარწესუ-ამა?— ჳია იხწიიჳა იაღაგაეიტ.

— აიჳეჳარ ჳეგლა თენწუ იაჳა უარწესუეიტ. არი და-არა თენწ უაინაგოიტ, — იჳეიჳე ხუათ.

ნას დაციიჳეიან:

— ოჩამჩგრატეი იმჳან ჳახეიჳაჳი აღდარაჳეგ აჳამ-ბაშჳეჳა, აეჳეჳეჳა უჳია იხეგმბაჳაცეზ ადიღლბა ანგრბა, ირჳანგ აბნა ჳელა იასნგ ინგლაბგა იცონ, ურთ უაჳი იგუარგმლარგეგ ჳალაბ. ეგეგრთ ჳეგეგ ურჳუჳაწ, აღა-ჳეჳაწიჳეიჳეგ იუჳა, იშუჳა, რწეგხუაჳეჳა რაჳითარჩოგლანგ, იეიბარგნგ რგგნგ აბარწი იწაფაღონ, მიტიჳე აიჳეიჳე ჳია იშეიანგ, სირგნ იჳაზ, — იჳეიჳე ხუათ.

უქია ტყუარჩალყა იაიაუნშია ზბონ. ართ ზეგდჷ
ჩალ ინეირ—ვედა ბნა დუ ჰხეალაპ სპიონ. აღეგდჷ
ოჩამჩგრატი ტყუარჩალყა სანაიაუნ აშიათეჯაფქუა ზეგდჷ
თასა ტყუარჩალყა იცოზ, იხენჰინგ ოჩამჩგრაყა იცონგ
იზბეიტ. დაარამა გუილა დუსგდჷ იყასწეიტ: ოჩამ-
ჩგრაია ამქთაზგ დაარა იმაქენ, ართ აშიათეჯაფქუა უახჷ
ირზნეირ, იარახნაყ იაარგსნგ იხერშიაპ ჰია სგუ იაანა-
განგ,—იპეიტ მაც.

— ნას აშიათეჯაფქუა ნაყ-იაყ იცო-იაიაუნ იბეინ
უქიამა, მაც?—იპიან დოჩიწიპეიტ ჟაც.

— აი, სარა აღეღბა საქუტიანგ სანკოზგი სანაია-
უნეი უს აკუნ იშოგზოზ. ახა აღეღბა ანაანწის აიგუა
იყახ აშიათეჯაფქუა, ოჩამჩგრაყა ამგა იქუბ ზეგდჷ დესუ
რთეფქუა რჭოგ იშოგვლახ ზბეიტ, წგსრაყ რგმიძამქუა.
ზეგდ რეიპა სიირს იზბახ-ისაპახ, აღეღბა წგსნგ, იან-
დიფქულა აღგდგლ წგსგზ ჯგსწეიტ, ნასგდჷ აგუგუა ახგა
იხბეცოზ აბასშია აპიოუაშიაგდჷ საპაუნ:

აძე უნგმხან,
აკე უცინგმხან,
შიგუ შიჩანგზ!
აძე უნგმხან,
აკე უცინგმხან,
შიგუ შიჩანგზ!

— უარა ასიირ უქიამა, აღეღბა ას შაფაპიოზ, იცია-
ყომა, უარა?—იპეიტ ჟაც.

— სედროლ იციაეიოზუ იმციაეიოზუ, ახა სარა აბას
აპიოშია ეილსგრაგონ,—იპეიტ მაც.

— უი, უი აუბ, ახა დერკაგდგზ—გუფ შოგყოლ ააღძგა
აძე პანგრ, პახდენასკდაზ არგლდარახჷ შეკუ აქვთა აკუნ,
არგმარახჷ აძ ნგრცი ფაქუაშ, ფადგუ ჰია აქვთაქუა
ჯყოუბ, უარგდჷ იშოუდგრაუა ეიფშე, ახა სარა ურთ ირზ-
განგ.

ზუახ, ურთ სრგზხუცომეზტ, ახა იალერყდინგ აფეფლესული
 აბას აპოო იალაგუეიტ: ზინჯლიჩოთხეკა

მგჷუ, გუფ,
 ფადგუ, ფაქუაშ!..
 მგჷუ, გუფ,
 ფადგუ, ფაქუაშ!

— უარა იუპიო წაბერგზარ, მაც აღიელბა ციათე-
 წყუდოზაბ. მამ ანაკუხა უარა უსშეა იუაპაზარ ყალაბ
 იპიეიტ ჟაც.

— აღიელბა იაპიოზუ, სარა უს ისაპაუ სგზდგრამ, ახა
 იშუაასტიაზ ეიფშო საპაიტ,—იპიეიტ მაც.

— იახლოუბ იანაა აღიელბა, ართ ჰქეთაქუა რგზმქუა
 აზერწიდა, იაბაპიი,—პია დეითაწაიიტ ჟაც.

— აკერ ზდგრუოუ, უბეს აპიოზშეა საპაიტ,—იპაიხტ
 მაც.

— არი ამჩებეკ ალა ოჩამჩგრაყა სგზცომ სპიონ, ახა
 ეგდა სეილახაზარგგე უაწიფწიყუა სცოიტ,—იპიან ჟაც
 ავზგუა დცარკე დნაგელტ. აშთახხ:

— ფვორაკ ჰამფსერ ჰაბ იხიან იპამბაც, იამპაპაც კერ
 აუს ბზიექუა ჰნარბარ ყალაბ არი იამთა ჰაზთაგგლოუ,—
 იპიან იპუნეიხუეიტ.

აჰ დეიშსეიტ

ზნე აფსნე აჰ მამსერ დეითან.

აუხა აზალაქუე აჰ დახდუშთაზ აწხეგეონ დეიშსეიტ.

აფშემა მამსერ აუათაზ აქუე დახდუშთაზ იაჰაიტ.

მამსერ შეეძა დნაგელან, იქუეი ინაჰეი იძიძიან, აჰ
დანქუეხა, დნეინ იაფხდა დნაგელტ:

— ხაირ! აბუიარა უანაჰააიტ! — იჰეიტ მამსერ, აჰ
დანაახდაფშუ.

აჰ ომაშეა იბეიტ. დხუციტ, დეითახუციტ, ახა მამ-
სერ არი ზხეიჰააზ იხეილმერგაფეიტ. ამთახზ ზნჯერ:

— ო, მამსერ, — იჰეიტ აჰ.

— აა, იყოუხეი უხხდ ზგაფეიტ, — იჰეიტ მამსერ
იარაზნაკ.

— ხაირ ჰეა ზარჰიო იეიშსაზ იოუბ, სარა სმეიშსეიტ
აჩაჰეიტ, უარა უაიინე ხაირ ჰეა უსედეგლოუბ, იზმაა-
ნოუხეი? — იჰიან დწააიტ აჰ.

— იახა აწხეგეონ უეიშსან ისაჰაიტ, უხაწკ სკეიტ,
ახა ქუეშეძიძეა „ხაირ“ ჰეა შუფიუასჰიოზ, უაეიე სკუე-
სნაბე ანგეძიძეა, იუასჰეიტ, — იჰეიტ მამსერ.

აჰ, აბრი დაიილაჰან აჰამთას მამსერ ჩუკ იითეიტ.

აქიეიფშაა, იზუშთაჰ ით

გირგულა ზაჩბა იფსე ანთაზ, ესქდენაგდ აყუარელქუა
იზნარგონ აეილარ, უი იხუ ნაზემგოზ დგუესთაზ! აჰისა-
ახაცეა რყუარელქუა, რჩაილუაზალქუა რგეწრგშნე იაფხდა
იგელან. აქეთან იზნარგოზ აყუარელქუა შიკეშიკელა
აყუაყა იშთლონ.

დანდეს, აძვებია აუახუამახდტი ათარაყა დგრონ
იკუბა აუარდენ იაქურგვლანგ.

აჩუცია, აშაყაცია რაცვიანგ იაცუნ არი იკუბა. გუარა-
ბერაქ აქუგ იახგენგბელაზ, აკუტქუა რგროპან, ნაყ-აყ
რჩავრშოვიტ. ყუარგლქ ანშია, ავგზცია ირგლყმან, აშვა
ნემვახგწყა იცაზააპ, არი ანეილნაკაია, ავგზცია რახგ
ინაფრნგ იცარცვ ათახხვიტ. აკუბა ირგოზ ინახგფგრნგ,
იცარცვ იაქუნაკვზააპ.

უახგნტი იფრგნ, იშანეიუახ აკუბა ინაქუტეიიტ,
უაანტიგზ ინგქუფგრნგ, ავგზა იცარც.

არი ზბახ აეილარ ზეგგვ იჯარშეიტ.

— აეიეიფშაა იხეუთაც ით ჰია, დანგზახგვგ და-
ნგფსგგვ აყუარგლქუა ნეინგ იგუ იქუტიოიიტ, ასსირ
აბრი ამი, დად, — იჰეიიტ ათაჰშიადა გუაჯა დახგვგლანგ.

მპან ჰასან დჯაბორიტ

აჰ იფჰა დგფსნგ დგქჰან. აეილარ წვა ზმამგზ ეიზანგ
იყან.

ზეგგვ ჩგონ, იჯაბონ — ჯოუკვ რგუ ბელნგ, ჯოუკვ
აჰ იგუ იახუაპ ჰია, ჯოუკვ იარა აჰ იციშეინგ.

მპან ჰასანგგვ აბრა დგყან. უი დოთაადამთან ლარა.
აბართ აუა ირუახ ანიბა, აყუდ გჰო, აბრა სგზტიომ,
იჰიან იგულარა დცეიტ. სგუ ბზიამ ჰია იჩავრგვზმალნგ,
დგშთალტ. ჰატეის ახაატე იდგრგალარ, აჰ იფჰა, სა
საადამთა, შიგულარა დგქჰანგ, ახაატე ათგძშაა შოფა-
ეფგუადმეი ჰია დგუაარ ჰია იშეიიტ აფშემაცია.

აფშემაცია შოფიხაგვლანგ იბონ, ახა იარა იმბოშაა
იჩავყაწანგ დგროზფუშოუან, ნას იხგ დვაბან დარგლა-
ფშოიტ.

— აბრი ზაკუხეი იეიუა? — იჰიან დრგზწაიიტ.

— ყუდგუპ, — რჰეიიტ.

— ეგი ზაკუზვი აქუაბ ალა იენაპაუ? — დეიდა რეზი
წაახტ.

— უი ხშუგუპ, — რპიეიტ.

ნას დხუტხუტუა, აკლურაქუგ ჯამ დუკ ილაფშო
ნაქუშოან:

— უბრი აჯამ ალა ისეშით აბრი ახშო, — იპიან ახშო
გერიანზე იჩააირხხუეიტ. უი იალახიგზ აჯამ აქუაბ აბეღა
ზკოლაპ ჯამენ.

აჯამ დუ აზნა ნაიდგრკვიტ. დახუო, დახუო მაცარა
ზეგდგ იეძიეიტ, აჯამ აათაირციეიტ.

— აქეპ, შთა სფუსგრგდგ სფუსააიეიტ, — იპიან, ათძახდგ
იქუგ ნარხანგ, დეციტ აუავე გმანგდამო შასან.

შმათი აკუტალდჰშეი

შმათ აყუა აოკრუგ ანაჩალდნიკ იქუგ თარჯმანს
დჯან.

უი აწორთეშოაგარა დგშოზახუალაკ დაქუგენ.

ზნე შეეგმთანკ აუსპიართა ითალაანდა აბაზარახდ
დციან, ვბაყა-ხუაყა კუტბლდ ღზეცხგრაახხაპ აძიე იმეი-
ხეიტ. შმათ, აკუტბლდქუა იჯგბა ითერწარ, ითაფრფრპია
დშოან, იხელფარჩ ითაწანგ იხაიწეიტ. უს დშოააიუაპ
აუსპიართა ააიგუარა ვნეკ დახდააეაწიიუაპ, იგუ იჩან-
ძამქუა ინაჩალდნიკ დააიფეღლვიეიტ.

აბლდააპია დოიეიხგრხუარკე იხელღა ააიხეიფაიეიტ:
აკუტბლდქუა ატტაპია ანაჩალდნიკ ინოიმწაფსან, იფეხხაა
იციეიტ. აკუტბლდქუა რგუ ვეედა, ახაპიქუა ინრგენფან,
რკეფხე ანაჩალდნიკ იმაგუ აყენძაგდგ ინაძეიტ.

ანაჩალდნიკ იიპიარა იქუამშოო, დშოანხანგ დაან-
ხეიტ. შმათ იაკუნ აზნეკ აზე დშეიეიტ, ახა აშთახდ
იფსე იოუნ, ზეგდ დარა როუპ, აძე იაანაგაპ აფშოა
იავუეიტ იგუაპუნ, უს კუააითიეიტ:

— ეგაუარემ უხბდ ზგაეიტ, კუტალაქუაქ სციფტეჲნი
 ჰია იყალოზეი, ეითაისხუაპ. ზინჯინქოთეჲს

— ზაკუზეი იუპატყალაფიუა აბზამგუე, სშაწატეგ
 ბეგუხეიტეი?—იჰიან ანაჩალდნიქ ათარჯმან დოქუყაიიტ.

„სარა აქუტალდ სეზთაზ, აშაწატეგ მოუ, უარა ზენძა
 რვენქუა ირვენგწუნგგე იურთოიტ“ იგუახუიტ შმათ, ახა
 იჰია უარა, აბეგ ღულუა იაჰაზ აყნეტი აყუარაყუარა
 დეიწასუა დგვლან.

ჯაბუ იპკრპაზ იჩუზ იაჰეიტ

ასთარშუნ ჯაგუ ანაჩალდნიქ იახეტი აბერკაზ იოუტ
 აეილარ აშიახტი დგრშიანგ იაიგა ჰია.

აბერკაზ აპისარ იირბაიანდა იცეძტ.

იარა აბერკაზ იანგზ ჯაგუ იზდგრუამგუტ.

აქუჰიარაზე იანიზალამგალა, ანაჩალდნიქ აპისარგგე
 ასთარშუნგგე დრგფხეიტ, ეიწაზგრხაზ ეილთიკაარცე.

— უბრი ეიფშე პერკაზ სარა ისმოუტ,—იჰეიტ
 აპისარ.

ანაჩალდნიქ ჯაგუ იახე დაახეფშუნ:

— იაბოუგუეი აბერკაზ იუოუზ!—იჰიან დოქუყაიიტ.

ჯაგუ იიჰიარა იზემდგრუა დააქუხეიტ. აშთახე
 იქუფრძოშია ანეიბა ას ქაიითიიტ:

— აშიახტი აზე აქეთა სეშარგლაზ სჩუგ ამლა ინწიო
 იანალაგა, სენჩუგეიწიიტ ჯარა,—დალაგუეიტ ჯაგუ ახერ-
 ქიარა,—ნას სჩუგ ჭატეგე აზაარგაიანდა სპერკაზ აათეს-
 ხენ სშუახუაფშუაზ, იმლაშუაზ სჩუგ ნასგმყუწასენ ისცია-
 ჭეიტ, აპისარ დაფხეიანდა. აბას ანსეხე აშთახე აქუჰიარა
 ანაკუზ სგუილამშიაზტ, იანაამთაზ ისზალამგალტ,—იჰიან
 იაეია დაალგუეიტ.

ანაჩალდნიქ იგუ დახაფეიო დაანხეიტ ჯაგუ დგშო-
 ხუაფშუაზ.

აფსნე აპ ჰამუთბეი ზნე დსასნე თეყუა ჰია ნხაჲ შანტე
დითაიტი.

აჩარა იანახეწი, აწხებტონ, აპ იიართა ყარწან, დე-
შთარწეიტი. ახა აპ, აცია დთანაგალაანდა, იგუ იახუაპ
ჰია, არხუცვა აეიაბეჲუა ირფშოძანე იზჰიოზ ჰაჯარათ
იაფხაი დნაგელან, აციაეიარა დნალაგუეიტი.

აჰგე ზნეზენლა ჰაჯარათ დაანკელანე აეიაჲუაჲ რზე
დთიზწაილოიტი.

უბრი აამთაზე ავზე აქოათარახმტი ფშოქაჲე იწიჲუაბე
ააგუეიტი.

— ჰი ჯუშთ, აბრი ავნართაჲეჲე სარა ისეიჰაბეჲე აძი
დგუოუბ ჰია სგუ იანაგაძომეზტი, უბრი აზაუბ ლუღუაღა
სეზცაეიოზ, სარა ისეიჰაბეჲე აუაგდუწიყუა აბრა დგუა-
ზააბ, ამარჯა, ფშაღა უში-უში ნეიქტწო უნდიგლწ, —
იჰიეიტი აპ, ჰაჯარათგე დენდიგლწტი.

აბრაჲა აფშემაიცი, ასასცია უჰია ინეიზწაიტი „აპ
დგუიამა“ ჰია.

— აპ დგუიამა სეზდგრამ, ახა აპი აფშოქოეი აუაჲ-
დტრა რზეიმაკგრაბუეიტი, იზანახო დსგუდგრამ, მაკდა-
ნახგე აფშოჰა აფჲეიარა იმაზააბ, — იჰიეიტი ჰაჯარათ.

ჯგუნა ახსაჲე

დგუოუბ უბრი ეიფშო აუაჲე, იძნეზაიტი, იფხნეზაიტი
ზნე მსაჲუა იხუართამ.

უბას იყაზ აძი იაკუნ აბრაჲა ბესლან ჰია ზეძმაბუ
ჰჰიო.

უი ლასსე-ლასსე იზე ისალონ.
იგულარა დენხონ ჯგუნა ჰია აძიჲ. ჯგუნა ახსარაზე
დაარა დყაზან, დაგდაციამომეზტი. ბესლანგე ჯგუნა
დთიფხაინე დააგანე იზე იირსალონ.

უი შოგქუსკე აკუმხეიტი, გე-შოგქუსა რაკუმხეიტი, ჯგუნა იგუახე ფწიეიტი, — აცარა-აარა დაციიაშო გლეჩქოთიჯა გიეიტი, ახა სეზნეიუამ, უხე სეზსომ ჰია აჰიარა დაციე-ფხაშონ.

ზნე დოიფხეიტი, დეშოიფხეიტი ეიფშო, უააინე სხე სეზსაჰია.

დაიიტი ჯგუნა, ციგმელ-ციგზზა. ბესლან დნაირტიან იხე ისეიტი, იხულა წიგისეიტი იაჰიეზბა ყაყა დე, აცევი ეიფშო იხეზ ალა. უს იხე ასარა დაალგეიტი.

— ჰი, ანციე იაკუმ სეუმერხეციენ! — იჰიან ჯგუნა დნასკიანე დნაგელტი, იაჰიეზბა ინაჰალა ირშოჰაბჰუა.

— იუუაზეი, ჯგუნა, იუხეზეი? — იჰიან დწაიტი ბესლან.

— მოუმოუ, ბეშოლუპ, — იჰიეიტი, ახა იანაიდიცა-ლაძა:

— აბრი უაჰიე ვენტიუბ, უხე სანე სანაალგო, სნაპე ქუაქქუაეო იალაგოიტი, უხულა ააფესყანდა სეუხეუა, — იჰიეიტი ჯგუნა.

ბესლან დნაგელან ჯგუნა იქმასა აზნა ათათენ ნაი-ითან, იზხარა ავე ირეინე, ივნეყა დლიექუიწიეიტი. უი ნახეს უაჰა ახსარაზე დოიფხეიტი, ჯგუნაგე იითახეზ უბრი აქუნ.

აა აბაანს, მარშობ სეშიტი, იზაკუშაალაკგე

აიეტიძა აფსაციე, ეგგერთ აშხარეუა რეიფშო, აბჯარკ, ყამიე იადამხარგე ირეყუნემქუა ჯარა იცო-მეზტი. უიმოუ ავნეწიყაგე ირეყუნეზბარ აქუნ.

აჰიენტიქარ იხიან პერკაზე თეწტი დარბანაალაკგე აძიე მარშობ იალამ, აზინ ზემამ, აბჯარკ იყუნე დუამ-ლაიტი ჰია. აბეუა რკჰეგ აბრი რელარჰიან, ნას

— ნაიბი აუაჯ ივიზიტტი კარტოჩკა სზაითთიბიტ
 ჰია უზაიციჰაიტ, — იბიეიტ.

ივიზიტტი კარტოჩკა ჰია ზზეიჰიაზ სპატრეთ აზგ აკუ-
 ხაბ იჰიან, აბლდაიჰია აყუაყა დციეიტ პატრეთ თეზრა.
 აჩანგ აპატრეთ თეზნგ, აფარა აზშაიანგ, იმანგ დანნიე,
 სმეცკოი ომაშია იბეიტ არი იპატრეთ:

— მამ არი იეიფშო აუაჯ სარა დსეზდგრამ. ივი-
 ზიტტი კარტოჩკა სზაითთიბაიტ, — იჰიაბტ დგრვეგგებ.
 ავნაშეხია დეითაიან, ასოჰ იქუგვლახ ამტონ
 იეიბიეიტ:

— აფშემა საიიშთიე უვიზიტტი კარტოჩკა სგუთა-
 რაზგ ჰია.

ამტონ ომაშია იბეიტ. აპატრეთ თეზნგ იზესთიეიტ,
 დგრვეგგებ იარბან კარტოჩკაუ იითახეუ აიგუთახეიტ,
 იზდგრუადა უი პატრეთ დუძეკ ითახეზარ, უი აყარა
 ახარჯ ისზაფსამ, იჰიან ინაპე ყმანგ, ივნეყა დნეჰულან
 დციეიტ.

აყუარელ დუ ახმშეცბა ხუჰე იაცოშინიე

ზნგ ხმშეცბა ხუჰეკ ფერუა, ავნგ ამძგრხა იაახალტ.
 აკუტქუა, აკუჰარაქუა ზეგგ ახეწიახრა იალავეიტ.

უაყა ყუარელ დუკ რელან. ზეგგ რაფხმამა იარახნაყ
 ივნგ აშამხგ აჩანარგუეიტ. ავნგ აწაყა ინეწიფორენ, აჩა-
 წიახეიტ.

ახმშეცბა ანცა, აკუტქუა ანციგორწქუა, აყუარელგგ
 ააციგორწქ.

— უარა დეუძეა ახმშეცბა ხუჰე უზაციშეიხეი, უხგ
 ზეწიახეი? — რჰიან აყუარელ იახწიაიტ ეგგერთ
 აკუტქუა.

— სხგ ზესწიახეზ სშიანგ აკუუ ჯგშიშეზარგგ ყალაბ, —
 აჰიეიტ აყუარელ, — აბართ აქუარაქუა აჩგწიახეშა დსგრ-
 წაბ ჰია სგუითან.

უს ქაბეშქ:

— წიიიტ, წიიიტ ახმშეცბა ააიტ, წიიიტ, წიიიტ, აპიან, აბეჯ ოღმა ახერვა ახლურა აწყაა. შოჯაბ აქოგ-
ნანახეიტ.

აპუავე არგან, აყუარღღე იახეცა-იახდაა უავე იმბო,
ითრგნე იცანე, ანაწიახეიტ.

აკუტქუა ფშეგზარ ახმშ გუადამ, აკუქეშ ცასპია
იაპიაზაპ.

— ყგრ-ყგრ-ყგრ, — რპიან ეიბარჩხო ინეილაღტ.

აყუარღღ ახე ახლურა იაკგლნარპიპიან, — სანგბუქეზ
უი ცეგდალაწიყა სარშიახიან, სეფსე თანე ისხაშოთუამ,
უი აუპ ისეხეგზ, — აპიეიტ.

ვახუშთ - აპოდრიადჩიძ

ტამშ ადექმანქუა რქოვ დეხუპახეთუან ვახუშთ პია
აძიე. იდექმან აფხდა იიაგოთუ აშოოსსე აქოვ ახაპი გქუ-
ფსატაფნ.

დლამშ აძე ინარკნე ტამშ აუახუამა აყენძა, ვ-ფერსკ
აურა ამინე, ვახუშთ ახაპი გქუიფსარაზე ატეხნიე იმი-
ხეიტ. ზენვაჟია საენა რაყარა ახაპი ანექუიფსა, ფარა
ფეტე შთიხერცე ითახხან, ატეხნიე ივანოვ დაიიგან
დაარა აკამპანია ბზია იხეუაიწიან, ავე დარშნე, დოიმა
ახაპი ახეგქუიფსაზ ამვა დექუივაღტ.

— ააი, ვახუშთხეიტ, აგაქოა ახაპი იქუეგზ ზეგეგ
არაყა იქუუფსაზაპ, — იპიეიტ ივანოვ, ახაპქუა დრგ-
ხედაშო დანალაგა.

— აა, ისელშოზ აკ აგსმერხეიტ, აშოყუ უნაპე
ანწიანე ისელთონდაზ ფარა ფეტე შთეხსშოან, — იპიეიტ
ვახუშთ იარაზნაე.

— მამოთ უაჟიე ისეზუთომ, ავე-გეინე სეყოუპ, უაწიე
იუსთაპ, — იპიეიტ ივანოვ.

უაწივ ზახდებ აშვე დანაი, ამჟა ღნგქუფშონ
 აზხარა გქუფსამ, ისგხსდელლომ, იპიან იმიტიტ

ვახუშთ დგრვეგვებ ახაპი აკერ ნგქუფსან, მიგბტგ
 აშთახე ივანოვ აკამპანია იზუაიწიან, დგანგ ამჟა იირ-
 ბახტ; ახაპი ამგცხუ გქუფსეიტ, აბრი აყარა იაზნაუან
 იპიახტ ივანოვ. ვახუშთ აშიყუ სეთ ანიპია, ივანოვ უაწივ
 იუსთაბ, — იპიეიტ დგრვეგვებ. უაწივ ზახდებ ანაი, ახაპი
 იქუფსან მაკუბ, — იპიახტ. ნას ვახუშთ აკამპანიაქუა დგრ-
 ყუაწივ, ახაპი ქუფსარა დალაგვიტ, იიულაკა ხენვაგია
 საყნა დაალგან, „იპოდრიადრიკრაგა“ უბრაყა აწეგხუტია
 ააფიწიეიტ.

გუდუა ბიბაა

აბრაყა სხეციაეიო აუს ყალაეიტ აეიტი ზნგ, ახგ-
 ლაფშოცია ზეუს რბოზ აეილარ რგბგშია ანგრზმდგ-
 რუახ, აურგს ბგშია ცქა იზდგრუახ ათარჯმანცია
 ანმაკვზ ამთაზგ.

ზნგ აოკრუგატი ანაჩალანიკ იქსგ გუდაატეკ არზა-
 პალ ვნგ იმანგ დააიტ.

ანაჩალანიკ დნახუაფშონ, დაფხაზარ, „ეოიტელმ
 სელენია გუდაა, გუდუა გიგაუა“ ჰია სსირქუაყ ანგუპ.

ათარჯმან დააიფხან:

— უიზწაიში აბრი აუავ, ზაკუხეი იივუა, გიგაუა,
 გუდაუა, გუდუა ჰია?

— ათარჯმან, იაშოშოუახ იახე იხგ ნაირხან, უბრიგდ
 ფასა ანაჩალანიკ ეილაგაშია იიპიახმაზ ფუთყ ინეი-
 ლაეიგან:

— ზაკუხეი უარა აბრა იუვუა გიგაა, გუდაა, გუგაა
 ჰია, ზეგდგ აგუგუა რგბგა იყალაეიტ, ახგლაფშოვგ იზეი-
 ლმგრგვიტ, — იპიეიტ.

შოქუსკ ზნე კაკვაზტი ინიმესტნიკ იპომოშნიკ
ვატაციი დნეიტ გავრა აპრინც ოლდენბურგსკიი ივოვ
სასრა. ვემშო რაყარა უაყა დეჟან. აშთახე უახტი
დხენჰიენ, მიშენალა ავაქსა დავალანე, დდოქულსეიტ
ქართყა.

არი ლეხნაა იანრაპა, აიზარა დუ ყარწან, ვატაციი
ამოსსე ალა აუაა რაცია იცნე როუსპიართა დანაა-
ვალა, რჩეიჯგვა რემანე ინეიფელან, რეიზარახე დაარ-
გან, იპიეიტ:

— აწარახე, ადგორახე მეცხუ ჰაიწახანე ჰაყოლებ,
უაჟიე იპამოუ ვ-კლასსკ ირვლგო აქეთა რქუგდგ პისარრა
იზოუამ, ახელაფეშოვგ დანიაიუავდგ თარჯმანრა იზოუამ,
ჰუჰიოიტ ფშ-კლასსკ რეხტრა აზინ ჰიუთარახე. უი იაქუ-
ნავო ავნეი არწავცია რუალაძახუ უპია ჰარა ჰხაქვ
იაავოიტ, — რპიეიტ.

ვატაციი ზნახე ხუქკე დააკვასხეიტ, ირეიპიარა იხემ-
დგრაუა. ნას დაციავიან:

— ავუეილგხრა ბზია ზმოუ ვ-კლასსკ რეიპა აწარა
ითახემ, ავუეილგხრა ზმიმ ეიოხუ კლასსკ დრვლგარგდგ
აკვდგ დაუსამ, — იპიეიტ.

— უს აკუზარ უარგდგ ვ-კლასსკ რაკუხაპ უხვლგა,
უბრი უარა უხვლგახ იეიფშოუ ამოყოლა ახტრა აზინ
ჰათ, — რპიეიტ ლხაა.

არაყა უაბ გმანგდამოქუეკ სრვლაშიეიტ უბოოუ, იპიან
იგუანგლა, უაპა აკვდგ რამპიავუა, იმაშენახე დნახენჰიენ,
დნაქუტნიანე დცეიტ.

აკყუანდარ აუაზ იპიოიბ, აჯმახმჩა
დწიეუიბ

ზნე ღძაი აკყუანდარ დნეიბ აეიეტი უახუამაჰე. აეილარ ეიზერგუეიბ აკყუანდარ იფეღლარაზე.

აკყუანდარ დშოაიბ ეიფშო აუახუამა დთალტ, ანე-ჰიარა დალაგუეიბ. უი დანალგა, აუაზჰიარა დალაგუეიბ. ზეგგე რეჰქუა ლარყუნე იეილაგელანე, იზეძერ-ჟუნ.

უბრი აამთაზე ჯმახმჩაე იჯმაქუა აუახუამა ავარაჰე იანეგნე, იარგგე უახე აუახუამა დნეგნალტ, იყარწო ჰბოიბ ჰია. დხეგე-კუეი, იეიგუში იჯწორაკნე, აკუნთბუ დგჰვაგელანე, ილა თრაა, იცაიეიოზ აკყუანდარ დეიზე-ფშოუნ. ნას ილალგრძ აიქუაგეჟიბ. უი გუეიბიბ აუაზ ჰჰიოზ აკყუანდარ. იუახ დანალგა, აჯმახმჩა თარჯ-მანლა დოიზწაიბ:

— უზწიეუაზეი, ისჰიახ ეილურგამა?

აკყუანდარ იგუ იანაგუეიბ, სეიეა ეილურიგან, იგუ ფშოჰახან დწიეუეიბ ჰია...

აკრაამთა ათაე რეიბჰიეიბ, ახა ირმუძეიბ. აეილარ ზეგგე იჰიარგზეიშ ჰია იზეფშოუა იგელან:

— აბრაყა უანციეიოზ, უეჟაკა ქუაქქუაცონ, — იპიეიბ აჯმახმჩა, — სარგგე იასგულაშეიბ ააკვსკა ბნალა ისეციბახაზ სეშტა... უბრი არეკჰავგე ზენძაე უბრი უეჟაკა ეიფშოზ აეჟაკა აქჟან, იანასგულაშეიბ ისზემჩაზტ, სამხაწიეუეიბ.

ახუშანდარ დენიბ, ასარქმალ იამესტრქონსული

ტამშ აქეთან ხულფაზეკ აქუუანდარ დენიბ. აშოთაქოჯ აპაპ, აღიკუან, ნას ფეთვუკ აუაა ნეიფელტ. აპაპ ივნგაგ უაუა ააიგუა იგელან.

აქუუანდარ აკვ დარგუაიბტ, ახა აპაპ უი იაუიღგრ-ხულაზ. აუახუამა ათალარა დუკ იამითამშია ანიბა, აქუუ-ანდარ აპაპ ივნგუა დციეიტ. უაუა აკრაამთა შიყუკ იკუან უი, ნას აპაპ დნაიფხან, — უნაპე ანწა, — იპიეიტ.

აპაპ, უი ზაკუზ იზემდრიბტ, ახა ინაპე ნანიწეიტ. უი პროტოკოლზაპ, ნას აქუუანდარ დულუალა დააკაიყიან:

— უარა უზაკუ პაპუზეი?! აქეთა რქოჯ უანააი ზეგაგ უხაშოთმა? უბრი უარა იუხაშოთეზ აზე იუხაგუა უბაპ, — იპიეიტ.

— იყალაზეი, სემდგრრა სათოუმწან, — იპიან დნე-შამხნეშოგელან აქუუანდარ იკალთ დნავუბიტ აპაპ.

— იყალაზეი უმბოი, სარა სანააი, სარკაალ ასრალა უსფელარ აკუნ, აბრიწიყაგაგ უარა იახაფაუზემდრი?

— აქუუანდარ, უხაწეკ სციეიტ! სარკაალ სემიძამეი, ნას სზესუაზეზ, სხე სამესუაზარ! აბრი აზე ვენტეგ-ხენ-ტიე ადგრრა უსთახეიტ, ახა უარა უყნგტი ათაკგაგ სმოუიტ. — იპიეიტ აპაპ.

აქუუანდარ დაიფხაშან, იპროტოკოლ ნაყ იფეციეიანე ინკაიფსეიტ.

ანეხა რაშაპბიტ

ზნე აბეგუაა რქოჯ აღდგრრა ბაიფსელა იწესენ, აძიეი-აძიეი რეგურუ იეიბამგო, ეიბარქუუა ინეკალსეიტ. ეიპა ზემწ დულუოჟ ნეხას ელგრნეხა ირფხაძოზ იაფხანგ იაარგან, ავილარ ეიბარქუუან, სარა უარა უტიე შოგ-სემძაპ ჰია, აწეხა იეიბათონ სტიე ზძაზ ჰია.

ზნე ანეხაფაავე ინეხა იგუ იკედწანე, ჩოგლა იეილაგე-

ლან აუა რაცია დრგლაგვლანგ, ქეთაკ აენგტი, დარხა ქეთაკ ახდ დცონ. ამუან ბნარან.

ადიგ ნასკადაძე აპყაქმ ჰია იჩხგ ამგუაცია იყაძიგ სგ-წეიწან, იჩხგ ასას ხგრდიალმა, აყფ-ყფუჰია აღურა იაც-ჰაუა, დარა რახბ იხგ რხანგ, იქსაიიხუეიტ.

— ააი, სწიახგ, სწიახგ უავგეცეგაქ დააუეიტ, — აჰეიეტ ანგხა ააცეიეიან.

— აუა ცეგმაქუა ურგცეშეიოზარ, აუა კუადაქუა როლუმა უარა იურშეიო! — იჰიან, ანგხაფაავგ ინგხა რგხხა ირშინგ, აჰეინწია ინგლუეიეტ. იჩხგგ ნაქუფალან, აჰეინწია ინგწიანაქუაჰაიეტ, იშთახბ იაიიუაზგგ ინაქუფალო, იქუაჰანგ ინახგსნგ იცეიეტ.

„აბჰუანდარ დნეჰიან, აჰუა აუიიტ“

აქყუანდარ კრიაწუან დაშთეიეთეი ინგჰიარალა აეჟლარ იჯარშაშა აკგ დთირბარაზგ, ახა უი იანაა-ლოზ აამთა დაქუშეიომგზტ.

ზნგ, ფხენრაქ აზგ, აარჯარა ცეგმაქ ყალან, აქეთან ანხაცია რჩაავრაქუა ბგლუა იალავაეიეტ. აბრი აამთა იხგ იაირხუარცგ იაქუიეიეტ აქყუანდარ.

აბარომეტრ დახუაფშუან ესქმგნგგგ. ზნგ აბარომეტრ ლაყუა იალავაეიეტ ამშუცეგმარახბ. აბლდააჰია იჰაიეტონ დნაქუტეიან, იბაკცია იმანგ დცეიეტ აქეთა რახბ. ქეთაკ აქოგ აეილარ ეიზგრგაეიეტ აუახუამაქოგ, აეილარ აუაზ რეიჰიოიეტ ჰია.

აქყუანდარ აბარომეტრ დშახუაფშუაზ ზენძაკ ილაყუდო იალავაეიეტ, ფშაკგგგ აქსაიანხუეიტ.

— აეილარ, ანცია შიიჰილაროლუპ, შიდინ რგლუ-ლუანგ იშეკგზაროლუპ, — იჰიან აკრიაამთა ზეგდ იშამხნგრ-შოლანგ ირგვლანგ იმან. იარა „ანგჰიარა“ ლულუალა იჩანადიკალუეიტ. მაძალა აბარომეტრ დეითანახუა-ფშოგნ, აბარ-აბარ აქუა კვდწია იუროლუპ.

აქყუანდარ აეილარ აკრაამთა იმეშთიტ, ანეჭიარა
თეიწამეიტ აეილარ მრალა იმბელრაზე, იანაამთო
რეითარაზე, რჩაზკრა რფივალარაზე...

უს, აჩაზგრ-ჩაზგრ ჰია აქუა კვდწიანე აურა იალაგაფიტ.

— აქყუანდარ ნეჭიარალა აქუა ბირაფიტ, — რჰიონ უი აქეთან.

აბას იეფიტ ანხაცია აქყუანდარ გმანგაშა...

აბაბ იმიატუბ ცაბუშრია ბატა იჩახუშეიტ

აძგებუა რეზაბ კუასთა აჰია რაცია ანიწონ, აეილარ რეზექუა ეიმგრწიონ, ეიზაშაშაუა ეიშთან. აბრი იხე იაირხუეიტ აუავე გმანგაშა ცაგურია ბატა.

— სარა აბრი აფხენ სგრახუ სემა ნააყა სკოიტ, უაყა აჰა, აწია, არასა, აკაკან, აშეიდ, აჯალდ კაეუბ, უჰიაქუა უბრა ინაცანე ისეუთარ, ძნენძა ურთ იახტოლუ იზემგელო იფსგლახაბ. შიკვ-შიკვ მათ ირგფსანე იყა-ლაბ. აჰია მაკმაქუაგეგ უაყა იხმარ, გუართაქ ყალოიტ, — იჰიეიტ ბატა.

აჰაბ დხუცენ, აბრი იაგაწიბერგეუბ, იჰიან, ვაეიფი-ეიაბა ჰია დუ, ნას აქჰარაქუა ვაეია, ზეგეგ 50 ჰია აძეგ ინაპალა ინაცანე, ნაა ბატა ითიეიტ. იწაბერგენე, აჰია-ქუა მბატეგლა იფსგლახუეიტ. აჰია მაკმაქუაგეგ ხმან, 160-ყა ჰია ყალოეიტ.

აძენრა ააუა იანალაგა, აჰაბ უავე დოიშთიტ იჰიაქუა რააცარაზე. აჰიაქუა აბაყაზ, ბატა აუა იკვლცანე ითიხმან.

— ეე, სგფსიტ ჰია სეზიაშეჰია კუასთა, — იჰიეიტ ბატა, — კუასთა იჰიაქუა აბგაქუა ირჰეიტ.

აჰაბ ანს-არს იჰიეიტ, ახა ბატა იირწიონ, ეგეზა-ლემბტ, ბაშა იცეძტ იჰიაქუა.

ზემხე ეიმწიონ, აჰაბ იგულაცია, აბრი დეარა იჯგრ-შეიტ ბატა.

დალა რხუაჯა აშუქესან ზეგაგ, თძე ცეფხუა-ყაბეკ ირთარ აკუნ.

უი ნაჯნატი აახესგაგ უბას ზაკუნს იაფწანგ იმან არი ახუაჯა.

ახუაჯა ვნგ ცეფხუადა დნეინგ, აყაბქუა დრგლაფუშინგ, ირეილგუზ, ირეიპაზ, ზეხუწიგ ხეიამგზ იგონ ესეშუაქესა.

უბრი აქეთან ოსმან შია აძიგ დენხონ.

უაგე გმანგაშუკ იაკუზაარგნ არი ოსმან.

ზხუწიგ ხეიამ აყაბ რაკიაკ აზენწუამ შია ახუაჯა იგალომგუტ. არი იდგრუან ოსმან.

ახუაჯა დანაიშუაზ ალამთალა, ჩინაკ ოსმან იყაბქუა დნარგლაფუშინგ ირეილგუზ, ირეიპაზ, შარა აუნგ იაპაპ იპიან, ახუწიგ ნხეიეიერტ.

ახუაჯა დაინ, აყაბქუა დნარგლაფუშინგ, ირეილგუზ, ზეგა რეიპა იდგუზ აყაბგაგ იარაზნაკ ილაფუშ ნაქუშიერტ.

— არი დეუუბ, ახა ახუწიგ ხეიოუბ, — იპიერტ აფუშიამ, ახუაჯა არი აყაბ ბზია დშახუაფუშუაზ ანგუეითა.

— იდგუზარ ახუწიგ ხეიამარგაგ ეგამამ, — იპიან ახუაჯა იაშთეხნგ იგუეიტ.

აფსეციტმარა ბეზმალ იშანამ ოშინი!

აფეიტემა ზნგ წიბალ აფსაცია მულაკ დრგმან. არი ამულა დანეიმსალაკ ისახუთაცია ირეგზალაკ ნო-უშინგ, აბლდააპა „ხაირ ალლაპ!“ შიანგ, რნაპე ეინგრ-ყმარ აკუნ.

უს დრაბეახან. უბას რეულონ დეიმსა ცეფხუადა. ზნგ აძიგ წეიგ კოგკა გწეიხენ, ამულა დოიფხეიტ აძე იფშარც.

ამულა დეეიტ ისახუთაცია იმანგ.

ამულა ფსეციტა აფარა რაკიანგ იგარც ითახხეიტ. აძე ფშარა ალამალა იმარიამ უსნგ იყაიწარც კოაიითიტ:

— იარა ამგ ახათაქვუ, აწეიჯ აწან სნენი, სნაპტ
 ნძააშნე ისეფშარ, ზეილდაყამ ძებახოიტ, კუცპაკ კუცპაკ
 სთარტიანე, აწეიჯ აწახე სდექუშეიწა.

ათეშიმა დაქუშვაპათხუეიტ.

ამულა ისახუთაცია კუცპაკ აავანე ღენთადერტიან,
 დდექურწეიტ აწეიჯ აწახე. ამოახე დარა ასახუთაცია
 ირკენ. იანშირწესლაქე იახანე დთერგონ. ამას ეიცია-
 ეიანე იყან.

დაარა იწაულან უი აწეიჯ.

ავუთანე დნეიუანე ეიფშაიან ამულა „აწეკე“ ჰია
 დეიმსეიტ.

— ხაირ ალლაპ, — რპიან ამოახე ნაუქენე რნაპქუა
 ააინგრუეიტ ასახუთაცია.

ამულა დეულააუა, აწეიჯ ავარაქუა დრგნყმანთო,
 ახეუჰია აწეიჯ ღენთაჰან, დფეხაა დცეიტ.

პაპა ბმანბმა'შო

დღყან ქეთაქ აქოე პაპე გმანგმა'შო. უი აქეთან აწარა
 ზმოუ მოუ, უს ბაშოა შიყუფხმარაქ ზდგრუახგეე ამიგე
 გყამგეტ.

ზნე აპაპ ჟიგტი შიყუქ დშოათხდოზ—აბრი ამოქქუსან,
 აბრი ამზახე, აბრი ამშო იჩინე უბრი აპაპ დახეჯეაზ
 აქეთან ქეთაქ აურცე იყოუპ, უბრი აქუა ნახექუთიო
 ზეგეე ხაგახოიტ, ვბა-ხეა მშოე რხე რტეგმეუა იყალოიტ
 ჰია შოანგზ იბეიტ.

აპაპ არი იძეიტ, აქილარ ირეიმჰეიეიტ, იხაგახარ,
 რგეშოგვ ათგფ იქულაიანძა, რმაზარა, უაგე იზგარატიგ
 იყოუ ზეგეე სარა ირცეიგეაპ ჰია.

აქუაურა ილაიგუეიტ, — აპაპ ჯეი უახე დცეილარგნ.
 ახე უეიგეე ლაგმანქ აზნა აყარა იწიახეიტ, სზაშოთ-
 უზეი ჰია.

არი აქუა ზექუთიან ზეგეე ხაგახან, იეიბარჯუა, ამიი-
 ამიი ეიხეფა-ეიწეფო აპაპ იაშოთა იაითალტ. აპაპ ართ

ანგობა დშთან, სწოვზძოიკ შია იაქუიკვიტ, ახა ახავაციო
 უი დვრკენ, უხავოუპ შია იაიისუა იპყარა იალაგვრქუნი
 აპაპ დანგუყაყ, დნიენ ალაგმან ალა აძე იზგელმანი
 ინაქუითთან, იარგდგ დვფო ურთ დნარგლალტ. ზაყა
 ურთ რმაზარა იზგმგარგზ, იარა იაფხმა ურთ რხე
 რტახხმან, იარა იმაზარა ზეკგე ეიმწიანგ ირგაუიტ.

აპაპ არი იგუ ფნაფიო დალაგაუიტ.

უს აძიგ იკარუატ დნახავგლან:

— ო, უარა, იუუაზეი? ო, უარა! — ლპიან ლგბეგ
 იქულვრგაუიტ.

— აა! — იპიან აპაპ დვრპანგ დაიკუფხაზარ — აბარ
 იფპიეს დოიხავგლოუპ.

შინდორგვშაპ რგპაპ

ფხნენ. აარვარან. აუა ეიზანგ ეიანდორგფშ აუსპიარ-
 თა აფხმა აშიშვრაქუა რქსუ იტთან, რგპაპგდგ უაყა დრგ-
 ლატთან. კალენდარკ დნახუაფშოგნ:

— სენტია აძენრა ცეგმახოიტ, ას-დუ შხაურა
 იყოუპ, — იპიეიტ.

არი იიპიაზ აჟია, შიანპიახლა გუდაუთაა ზეგდგ ინრგ-
 ლავიტ.

იწაბერგვწყყმანგ ას-დუ აუეიტ უი აძენრა აან.

ჩონაკ ზნგ, აბრი ას დუ აან, ლგხნეტქუაყ გოუკგ
 ირგუალაშიეიტ ეიანდორგფშაა რგპაპ ას-დუ აუეიტ შია
 შოიპიაზ, ეგდშააუზ. ნას რგპაპ იქსუ ინეინ იწყაიიტ:

— უარა შაპაპ, ეიანდორგფშაა რგპაპ სენტია ას-დუ
 შააუაზ ზაა იპიონ, უარა უბრი ეიფშქუა ზეუზემდგ-
 რუაზეი?

— უი ასგ შააუაზ იღვრზარ, სარა იშეასპიო უბრი-
 ოუპ, — იპიეიტ ლხაა რგპაპ, — უბრი ას-დუ აუეიტ შია
 ზზგიპიაზ, ზეგდ ძეტნგ, იძნგ იყოიტ. აბრი მეცხოზარ,
 ნას სარა აკგდგ სგზდვრამ, — შია ნაციწეიტ.

ნას, აბრი აპაპ ეგვიზდვრამ შია უარა იპია.

ამაჲა ბზია

თამშეგუ ნ — ია აჩუელიაჰიარა ბზია იზბოზ უავუნ,
იარგდუ უი იანიალაშოახ ათეითგფშო ბზიაგდუ ზმახ აძი
იაკუნ.

ამათია ბზიაქუა რქუჲ მაცა ბზიაკგდუ ხუ-დულა იაა-
ხუანგ ინიამლაიწეიტ. უაქიგ ზუნძაკ დეიქუშიაძეიტ.

ხაძელა იქურთიაზ არაზნგ მაცა აყუნაქუა ვილჰქო,
ნაყ-აყ იგუჩაიმა-ხქუა არფშოძონ.

ზნგ ბზეფუნ აძიგ ფსხურა დუჲ იუან, აჩუგვრადგუ გუან.

თამშეგუგდუ უბრახდ დცეიტ. უაჲა დაზანეიზ აძიგ
აბრი თამშეგუ ხუაფშოგროთას დყაიწან, აკრაამთა დგი-
ზეფშოჲან, ნას დნეიდგელან დოიაზწაიიტ:

— აბრი უმაცა ზაყაძია იააუხუაზეი?

— ხეში მიათ ჰია იდსგრყაწეიტ, — იჰიეიტ თამშეგუ.

— ჰია დადხეიტ, არი დაარა აფარა დუ აბთნე-
უწაზააჲ ამალაძა. უი უარა უეიჰა სარა იზბოიტ,
კაპეიკგდუ აბთნემწაძაკუა, — იჰიეიტ აბზეფუა.

იხეილდუჲ ჰჰიომიტ რჰიან, იხეიციიაზ რუშიტ

ბატა ალოჲ რაშეთ-იფჰა დაიგუჲეიტ.

რაშეთ ნხეწტიგნ. ზეგდ ვიცგრდგროუაზ უავ დეჲუ იაკუნ.

შეგქუსტკ აყარა წხანგ ეიფშოაანგ რაშეთ იმაჰი
იფჰაი რბარა ჰია აფსნგუა დაარცვ იძბეიტ. ავგზცია
ააშთეხნგ ამვა დნექულტ.

იარა უბრი აღამთალა ბატა იშამხე წესხაჲ აღწიწიწი
 ზაბ, დარგუაყუა დეშთან. აჰაქემცია აღიგალტ იმცე
 კუა, ივჯამქუა, ახა აკგჲ იმგხუეიტ.

უს ბატა იაბხუა, რაშეთ ივჯცია ეიცრგხუხუა რქა-
 არხან, იშააიუაზ ხულფაზგ ახეუ ჰია ბატა იაშთა
 იაათალტ:

— უა ხულგზხიქუა, — ჰია.

— უა ბზია ჟიბაიეიტ, ბზილა შიბაბეიტ, — რჰიან,
 რჩეშეგლქუა კნგ, იაჩეგეგრხეიტ, იქუშიაზ აუაი.

ჯოუჯ ასასცია რგმანგ, ავგნ დეუ აბარწახჲ ივხალტ,
 დანჯაჯოუჯ აჩქუა აჩხარფართაქვჲ ინაგანგ რალურა-
 ქუა ნახადგრშიიტ.

რაშეთ დნაფშააფშენგ, ბატა დანგემბა:

— დად, სგმაჰი დაბაყოუ? — იჰიან დრანწაიეიტ.

წესხაჲ ილნახგნ, დეშთოუბ ჰია იაჰჰიარ ფხაშაროუბ
 რგუახუნ:

— იშაბგ ხგ აქუშაიან დეშთოუბ, — რჰიეიტ არი
 ათაქს.

— შირაჲ-წესხაჲ იშაბგ იალწერ უი დანჯაგნ, უს
 აქუქუა სშაბგ ხგ აქუშეიეიტ ჰია იშთალაზ სარა შაჰიგს
 დსათამ, — იჰიან დგნჩეგეილან, ივჯცია იმა დცეიტ.

მათგუ ხეგუ იმალრა ჰუნიშეიეიტ

მათგუ დაარა უაგუ ცკაჲკ იაქუნ, უაგუ ფართხა-
 ლეიქ, უაგუ შაყდშაყდაჲ იაქუნ.

ჩინაჲ დცეიტ თამშეგუ იფსხუ ახდგრუაზ. აჩხნგ ხუ-
 ლაიანჰა ათარჩეი ნეუეიგონ. აჩაერაქუა, აშამბქურშიქუა,
 ამესტქუა უჰია ირაციანგ იგუეიტ. იჩგ აფხძგ ახმშგ,
 ახულფაზგ დაჩაგეიწიეიტ ივგ. აბრაყა უსჲ აწგხუალა
 დონგეუშენგ ხგუ.

ხგუ უი აჩხნგ აფსხურახგ დგმცეიტ, იზბან აქუ-

— ააი, ათელ სეშთიტ, იშსაშობიახ სნაჟეტიქუსუნი.
 იპიეიტ აბრაგდ. სიხსნიქოთიქა

აქუნცია ეიბარუნგ იცან, აფარა იკაიფსახ ააჟუ-
 შინანგ, იჩჩო იხუმარუა აღაქმან აუნგ ინეინ, ათაქმადო
 აბრაგდ დნგჰინანგ, ავგ რეიიტ.

დგურ იჩხადა ეიფხვ...

ზნგ დგურ აძვებეტი აჟუა დააიტ. უი აჟეტი აქუნ.
 დხენრან. აჟუა აღი დუ აქუგ ათერქეცია აბნა-აბრა
 აშეშგრა იწატინ, შოუკგ აქაქუა რეიუან, შოუკგხ ამაცა
 იასუან.

ჩადა შახუქ შაჰანგ, დუქ იხარამჟუა ურთ რაიი-
 გუარა იპიუან. დგურ დნეინ თერქეჟაქ დგნიაცაჟეინ,
 10-მიათქ ჰია იირხუჰაიტ არი აჩადა.

ნას ეგდგრთ ათერქეცია, ეგი აწლამწინ იტეაქუაზ
 რქუგ დნეინ, უააგდგ აძიგ დგნიაცაჟეინ, 10-მიათქ ჰია
 იირხუჰაიტ.

ნას ეგირახე იტეაქუაზ რქუგ დნეინ, უააგდგ აძიგ
 იირხუჰაიტ; აშთახე დნარგლწენ იუს ახე დცეიტ.

ახულთაზე უი აჩადა ზეხუჰაზ აძიგ დნეინ, აშაჰაგა
 ააშიხენ, ახუდა ინახაიწინ იზგოიტ იპიონგ:

— იუუაზეი უარა, სჩადა აბოუგოი? — ჰია აძი
 დააკვლსიტ.

ართ აჩადა შეეიმდგრხხოზ ანიბა, ეგი ახვკგ იზგ-
 ხუჰაზ დააკვლსენგ:

— იეიუაზეი, შიხე შიტეგმი, სჩადა აბაჟეგო? —
 იპიან დრეისუა დალაგჟეიტ. ართ შეეისუაზ იხტიგ-
 წიყაზ დააკვლსენ, იჩადა იმანგ დცეიტ. ეგდგრთ აფარა
 აბთნგზწაზ, ინეიხუაფშეუა იააქუხჟეიტ.

ალხას იან ათაქუაიე აშუგდ ლეხმენ დაარა იხუში დუშა. იხუშა აპისარ ამტონ აღერრა იითეიტ, სან დეფსლეიტ, აშუგდ დაგოიტ, ოჩამჩრა უსგზცანგ ხუშოეკ სზააგა ჰია. აჩანგწიყდა ამტონ ოჩამჩრა დცან, აშუგდ ხუშოეკა აეგმეკუა-ვბამეკუა იმანგ, აღერვაჩონგ აშეგმთან ალხასრაა რკუგ დანნეი, ალხას დეჟამგზტ, იან ათაქუაიე დეგლან, აღინგ დტიან.

— აა ნან, ბგზზიხამა; ბგვლამა? — იჰიან ამტონ დღეზწააიტ.

— სგზზიხხეიტ, ნან, იახა ახულთაზგ ალხას სგმგშო აღიქმან აკუგ დახმენიზ, უბრაყა ჯოუეკ აძგ ეიფშონგ, იშოკუაყუანგ აკგ რეიუანგ იბან, ისზააიგუეიტ. აფათ-ლკა ითან, ახვა ახეუხერ, აწიცო ითოუფ. ითანძა, ეილა-შონგ ითუდოიტ „აყუაქჰია“. აფათლკა ითეფოიტ, აწიცო იარაზნაკ აჩაჩაჰია იხეწეიტ. უქგეში იადუეგლარ, უფგწა ითასეიტ, იუეფერ იარაზნაკ უეილნამაიეიტ, უფსგ უხულანარჩეეიტ, უარლუაჰაეიტ. დაარა იხუში დეუხააპ აშუგდ აზენ. იან დოიკოხშოოუპ ალხას აწიცალა ისოიყიენ, იარაზნაკ სშუგდ აშოაშია ეიფშო იაასგ-გაეიტ. სგზზიხხეიტ, — ლჰიეიტ.

იახმძგ ჰია დანღეზწაა, „ალუმანათ“ ახმძუპ ჰია სეიჰიეიტ, ლჰიეიტ.

— ააი, უი დაარა ხუშოეკ ზამანოუპ, — იჰიეიტ ამტონ-გდგ, დააჩიან.

ჯათ ამტონ დეშოჯიეიშო...

ეიავა შოქქესა ზხეწეაზ აქუენ, ამტონ აყუა აფსუა შოკოლ აყნგტი აფხენ აფსშარაზგ დანოურეე აძგბეიყა დციეიტ. კულრგ დანნეი, ჯათ ჰია იარა იუაყ უაყა ჰარანხმას დშოჯუაზ იბეიტ.

— უნდააი ჯათ, არა უზეყოუზეი? — იპიან დონი წააიტ.

— აბრა აპარან სახელაუშუეიტ. ზენდაკ აბრა სანგ სენხარცგე სკუითოჟ, დად, დაარა ჭეიდა ზლოუ უსუპ აბრი აპარან, — იპიეიტ ჯათ არი ათაქს.

ამტონ ხუქვ დააცაიციან:

— აპარან მაცარა უაქუგულნჯ არა აძე უაენგმხან, ზეიფუჰ ყამლო ეგაჯყამ, აძე აცჰა ზერწარ, უი ჭეიდა უზალხუჰამ, — იპიეიტ.

ჯათ აჩჩარა დალაგან, აკრაამთა დეჩჩონ, იკატეიან ფუიო.

— კუდრჯ აღუნეი ანგრშა აახეს უაუვ ცჰა ხეიმწა-დაც, აბრა სიანგ სარა სენხარ აცჰა ზერწომა, მამზარგგე აბრი აძ დუძდა აცჰა ზზეზწო დაბატიიუ? — ჩჩარხუს იქეიეტ ჯათ.

აბრი ინარკნჯ ვეშეკქუსა ანააწე, ამტონ აყუა ამჰკოლ დალგანგ აუნჯა დცეიტ. კუდრჯ დანეი — კუდრჯ აცჰა ახწარა იაქოენ, ჯათ იპარან წაყა იაწაქჰაპიან.

— ეე, ახწარა სექუშეიეტ ჰია სეკოუპ, — იპიეიტ ჯათ ამტონ დნაიდგელან. — უარა იავგეუჰიონ, სპარან ეგაალგმწიეტ, ისემა ამშოენ სენხელარგგე, ართ იზბო, ამშოენგგე აცჰა ზერგმწარ რუამ. სარა ისეზგავახუეიტ!

ტირუი აბუარეი ეიჰშაპაიტი

ტირუ უახეჯ ხუათ დონთან.

აუხა დაარა ავე მცხუ რეიეიტ. აშთალარა ანჯყალა, ტირუ დენდოელწერცე ითახხუეიტ, ახა ხუქვქ იშამხე იწაყუალოშია იბეიტ.

ფშაილა იიულაკე, დეჰქ იფშენგმწაყუა, აბარწა დნე-წიეტ.

ადივ დახანგქულაზ აუთრა იაკურშაზ აგუარა იბეიტ.

იარა უბრი აგუარა დნადგლან, იჩნათაშია, დნად
 დგლულუალაშია, ძგვ კასთიოიტ ჰია დშაქვზ, იჩნათაშია
 ააგდაეგზშია იბეიტ, უს დკაუთა ჯარა დცოშია მუჯი-
 ბოზ, აგუარა კაპაუნაბა, ინგწვგზრნე იკაპიიტ, იარგდგ
 უახე დნაქუპაიტ.

დვაგვლან, იჩააიბეითან, აბარწახე იხე ვარხანე:

— ო, ხუათ, ხუათ! — იპიან, აფშიმა იხედ ჰიანე
 აქუთრა დალაგვიტ.

— ჰი! — იპიან ხუათ დაადიგლუეიტ.

— სარა ისეწყუალახან, ახა უარა უგუარა ზენდაკ
 ილძახახაბაბ, — იპიეიტ ტირუ.

აფშიმა დნადწვგზარ, იგუარა აბაყოლ, აურა-ზოუროლ
 ეიხყა იკაეგნ.

აღლლურა დღლბაიციეიტ!

აქათშარაქვ აუა რაციანე იტიან. ძენრან. ამცა
 აგუგუაპია ეიქუნ. აღაძპიარა იაქვენ. იზლადგრშარა
 რგზდგრამგზტ.

ორმათ დააციეიან, უს კუააითიიტ:

— ო, ოზამათ!

— აა, — იპიეიტ ოზამათ.

— უნეინე აღგლურა უქულ. უშენგქულალაკე იარაზ-
 ნაკ ულბაასგრყდოზარ ისეუთოზეი, — იპიეიტ ორმათ.

— იუსგმთახკუა, უსგრკდათაბ, — იპიეიტ.

— ახა უეიზგდგ, ულბაასგრყდოზარ აწეიჯ აუნტე
 გუგუმეკ აზნა აძე ჰზაავა, — იპიეიტ ორმათ, — უს აკუმ-
 კუა უსზღლბაამცარ, სარა იაზგოიტ.

— იბზიოუპ, — იპიან ოზამათ აღგლურა დნგქუბ-
 ყალტ. აღვა ომალა იქუნე იყან. ოზამათ აღგლურა
 დგქუტოუპ, ორმათ აკგდგ იპიადომ, თენი დტიოუპ, ამცა
 ნეიწხო.

ახუნ, ამოკლავკლავარაბხ დღეფიქ. ახგუპია მაყკოპაპარაგე
 აძღ დღნთაპაიქ. უი აკუხხეიქ, იაბაცახუაზ, იაახენჭიქ

ნაგუ ივზე ამცა აგუგუაპია ინეიქუიწონ, აუხანტიარაკ
 ხგუ ამცა დგჩოპაროინე დღირბონ.

მშოსოლა იაშობახბუა...

მშოსოლა აჩესქუა რახბ ზეგდ რეიპა აში დელილაპაუან.
 აშხა, ახმცია რქოფ ენაკუხაალაკე აშიხა ბზიქუა დრგლ-
 ფშაანგ ხაზე იწიახუან, იცინგრხვჩაა დშიანგ. იარა
 იალდიფშააბ იაშიქუა ნწიან, შიხა ზაწიეკ ააიზენხეიქ.

— ამარჯა არი აშიხა ხაზე ისზეშიწიახ, — იპიან ხაზე
 ირწიახეიქ.

აშიარაკარახბტი ზნე დხენჰინე დანაიი, კრეიკოპარ-
 წარაკე ახმცია იხუ ციერგრგან იმწარწეიქ.

— საშიხა სზააეფე, — იპიან უბრგგდ უაყა იზაარ-
 გუეიქ. მშოსოლა იაშიხა დახუაფშოზნარ, — აბეჟაკ ჯამ.
 იარა იშთახბ სასეკ დგრთააზაარენ, აბეჟაკ უი იქოპარ-
 წეიქ.

— საშიხა აბეჟა აბაყოუ? — იპიან დრგზწიაიქ.

— აბარ აბეჟა, — რპიან იაშიხა აბეჟა ნაიდგრბეიქ.

— არი აბეჟაკ აუპ, ეგი აბეჟა აბაყოუ? — იპიან
 დღითარგზწიაიქ.

— ეგი აბეჟა ჰია უზქოფუ აბრი აუპ, — რპიან უბრი
 აბეჟა ეითეიდგრბეიქ...

მშოსოლა დხუცენ, იარა უბასწიყდა აკუხხეიქ: საშიხა
 ბეჟა აბაყოუ იპიან, — აბეჟა იდგრბეიქ, დგრვეგდგბ
 აბეჟა იპიან, — ეითა იარა უბრი აბეჟა იდგრბეიქ, იანა-
 ყუმწიქა — უს აკუხაპ, იგუახუნ იარგგე აწიარა დააყუწიქ.

ლამშაწი აძვებთა დგნხონ. ტამშტი ფაქვებთა დააიგუიტი.

ტამშ აქეთან იანაკუზაალაკ ავს მაქენ. აპისაქუა შამახადა ავს რეტიომგზტ. ათაცა კრანელჭოზ მჩელა ინალგდელანგ, აწიგცაკ აყარა ავს ლდგრეთენ დაშიტ. დნაგანგ დნგშთარწეიტ, ლგუ ბზიამ ჰია. აძვებთა რგპისაქუა, ათაცა ავს ლზგრეთენ, ავგეირაზ ფსგხუაკ რგმიძამგზტ, უი აყნგტი ათაცა აწიგცა ზაწიგც აზნა ავს ილდგრეთენ დაშიტ ჰია ამალახაზგგ რგუ იანამგადეიტ ურთ.

ათაცა ხუქკ ავს ანაალზფესაა, ლქვუ შამბო დანალაგა:

— აძბა საკუუეიტ, აძგ სშიგრეი, — ლპიეიტ.

აპისაქუა პთაცა იშფუგუ აძგ შაგლპარეთუა რპიან, აწიცა აზნა ავს ეითალდგრეთიტ. დეითაშენ, ლზგ ლზგმდგრუა, დნგშთალახტ.

უბას ვგმშყა დგშთაწანგ დრგმან ავს ლგრეთუა, ავს დარშუა. აშთახ თაკუაეიგ ლგზშაგ აზცან, ათაცა აძბა საკუუეიტ ანგლპია, აძგ ნაგანგ ილღგრეთიტ, უბას ვგნტიგ-ხენტიგ იანგლზგლუ, ათაცა დააბზიახეიტ.

ესკაჲ იღალღჲშა

ზნგ ესკაჲ ატირაქვუ ეიხაკ ააიხუნ, ხუქკ დახდაასკაჲ ძმაჲ დაახეკუგგლტ.

— აყუუა. აყუუა, ესკაჲ! აყუუა, აყუუა, ესკაჲ!— ეიბარყუაქყუაქუა იაიილალტ ადაღჲქუა.

— იაუაზეი აყუუა?— დნახუაფშოიტ ესკაჲ იეიხა აყუუა. იწაბგრგწყუანგ, აყუუა შანგ იყან. დგნგპიენ ატი იქვუ დნეინ იეიბგაზ ეიხაკ იმგეიზეიტ. დგრკვგ დშააუაზ ამჴან უი ამმახ დააეალახტ.

— უაპმერკვათეი ესპაყ, უაპმერკვათეი ესპაყ! — აბას
 აყუაქყუაქურა ეითანალავახტ ადალმქუა. ბიზლიჩიძე

— აიი სშეერკვათეიტ, ახა შთა იაზხოუპ, შიყუუ! —
 იპიეიტ ესპაყ, ახა იზაჰაუადაზ არი იპიატოგ! ადალმქუა
 რგბეგ ეიპაგგე იდრეცოგაძეიტ.

— იეფმუაზარ აბარ, — იპიან ნეშეგუალკ ნარგ-
 ლუეიტ.

არი რგუ იალსზაპ ესპაყ იდალმქუა:

— ყუ-უ-უ! — რპიან რჩაანერკელტ, — უირა უზგ
 აბზია ზუზ, ეიცოოუგგე ჰაქუნაგონ, — აარგუახუტ, ახა
 რგბეგ დგრგარ, ესპაყ იციშიან, იდმგრზეიტ.

ა ბ ე შ ა

ადაყიქუა

კამაქუკე, აროსიან	5
აფიაბე კამაქუქუა	261
მარჯთხული შოარჯთხული	263
ზ-შაყოლე, (აგულაშაიარა)	274
ტყუარჩალ ადიულბა ვეიტ	284
„ახელაფშოციეი“ ეგაგროთო...	289
ამ დღემსეიტ	.
აფიეფშეა, იხუთაც ით	.
მან მან დჯაბოიტ	290
შმათი აქტალაქეი	291
ჯაგუ იპრკახ იხოვ იაფეიტ	292
ამთი აფშოქეი ალაკდურა ეიმარკეიტ	293
ჯგუნა ახსავე	.
აა აბაფს, მაწურაქ სეშით, იხაკუნაალაკე	294
ამიტონ იკარტოქა	295
აქუარულ დუ ახმეცბა ხუკე იაციშეიტ	296
ეახუშთ-ალოდრიადრი	297
ვედუა ვეგაა	298
გარჩაკე აფსექქუა იციშინე იბნალტ	299
ხგუეიღებრა ბხოთ ვ-კლასსე რეიქა აწარა ითახე	300
აჭყუანდაცია, ამაპცია, ახუაჯაცია...	301
აჭყუანდარ აუახ იხოიტ, აჯმახანა დწიფეიტ	.
აჭყუანდარ დნეიტ, ასარკეალ იამესტ	302
ანგა რეუაპაიტ	.
„აჭყუანდარ დნეჰიან, აქუა აუიტ“	303
აპაპ ითაქუა ცაგურია ბატა ინახუეიტ	304
აჟაბ ახუწივ ხეიამზაროქა...	305
აფსეცეგარა ვეხმალ იყანამწოხეი	.
აპაპ გიანგამო	306
ფიანდიოფშეა რეპაპ	307

მათევურაია, ხევურაია, ნავურაია. უბახ ვგაგროთგაღ... 309

ამაყა ბზია 309

იხეილელ ჰასოიტ რაჰიან, იხეიციახ რაჰიიტ 309

მათევურ ხევურ იმალრა კოიციეიტ 309

აბრაგა ათელ დასტ 310

დგურ იჩადა ეიფშა... 311

აღლმანათ აშაჰ აზღ დაარა იხურე დურე 312

ჯათ ამტონ დეშუჰეიშოხ... 313

ტირევი აგურარეი ვიქლაჰაიტ 313

აღლურა დღლბაიციეიტ! 314

ხევურ ნავურ დიკაჰეიეიტ 315

ეშოსოლა იაშინახაჰა... 316

აძგებრა რთაჰა აკღ დურციეაშიტ 317

ესჰაჰ იდაღაჰე 317

არედაქცია აკოლდევია:

ხ. გლაძევა

ი. თარბა

მ. ჭავჭავაძე (თავმჯდომარე, არედაქტორი).

პ რ ა ვ ი დ ა

ა ღ ა ყ ა ა				ინვლუბ	იანვარი
31	ხეხილი	წაყა	1	არდახევი	ამონი
40	წაყანი	ხეხი	7	"	ჭოთხი
76	"	"	6	"	ამონი
160	"	"	5	"	ჭოთხი
237	"	"	15	"	ამონი
294	"	"	6	"	ჭოთხი
319	"	"	10	"	ამონი

ფი01544. აქედანაა აღებული ანაბე აწავს 3/VI-1952 შ. 201/ს კვლევა
ბლავს უფლებ. ახალს 1814. ატირავს 2000.

აქედანაა აღებული ატირავს, სულს, ლენინ იტება № 8.

პეჭ 6 მანთ.

პეჭი 1 მანთ.

7 მანთ.

აფხაზეთის
ქალაქის ბიბლიოთეკა

დ. გულია
СОЧИНЕНИЯ

II ტ.

(На абхазском языке).